

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SEYFEDDİN KARAHOCAGİL
-HAYATI, SANATI, ESERLERİ-

Yüksek Lisans Tezi

Songül KORKMAZ

Danışman
Prof. Dr. H. Abdullah ŞENGÜL

Nevşehir
Temmuz, 2022

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SEYFEDDİN KARAHOCAGİL
-HAYATI, SANATI, ESERLERİ-

Yüksek Lisans Tezi

Songül KORKMAZ

Danışman
Prof. Dr. H. Abdullah ŞENGÜL

Nevşehir
Temmuz, 2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Songül KORKMAZ

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Seyfeddin Karahocagil – Hayatı, Sanatı, Eserleri” adlı Yüksek Lisans tezi,
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım
Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Songül KORKMAZ

Danışman

Prof. Dr. H. Abdullah ŞENGÜL

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. H. Abdullah ŞENGÜL

KABUL VE ONAY SAYFASI

Prof. Dr. H. Abdullah Şengül danışmanlığında Songül Korkmaz tarafından hazırlanan SEYFEDDİN KARAHOCAGİL – HAYATI, SANATI, ESERLERİ adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../

.....

JÜRİ

İMZA

Danışman :.....

Üye :.....

Üye :.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun/...../ tarih ve
..... sayılı

Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../

.....

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Konu tespitinde beni yönlendiren, Şair ile tanışma fırsatı sunan ve çalıŐmamın her aŐamasında tecrübe ve katkılarıyla yol göstericim olan danışmanım sayın Prof. Dr. Abdullah ŞENGÜL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Öğrencisi olduğum Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Öğretim üyelerine üzerimdeki emeklerinden dolayı teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca maddî ve manevî destekleri ile yolumu ieklendiren kıymetli aileme ve bu süreçte yol arkadaşım olan sevgili eşime teşekkürü borç bilirim.

Songül Korkmaz

Nevşehir, 2022

SEYFEDDİN KARAHOCAGİL – HAYATI, SANATI, ESERLERİ-
Songül KORKMAZ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2022
Prof. Dr. Abdullah ŞENGÜL

ÖZET

Elli yılı aşkın bir sanat hayatına sahip olan şair Seyfeddin Karahocagil hakkında herhangi bir monografik çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Şairin Türk şiirinde yerini belirlemek, Türk şiirine katkısını ortaya koymak, şiir anlayışını çözümlmek ve şiir dünyasını bilim camiasına tanıtmak amacı ile bu çalışma ortaya konulmuştur. Seyfeddin Karahocagil'in hayatı, edebî hayatı ve eserleri çalışmanın konusudur. Şairin bizzat kendisi ile gerçekleştirilen yazılı röportaj sayesinde hayatı ve eserleri hakkında doğru ve kesin bilgilere ulaşılarak güvenilir bir biyografi oluşturulmuştur. Bu röportaj haricinde edebiyat biliminde şiir tahlilini konu edinen eserler ve şiir bilgisini işleyen farklı yazarlara ait akademik çalışmalardan istifade edilmiştir. Faydalanılan bu kaynaklar çalışmanın metodoloji kısmına büyük katkı sağlamıştır. Beş farklı aşama ile şekillenen bu çalışmanın ilk bölümü; Seyfeddin Karahocagil'in hayatı, edebî hayatı ve eserlerini kapsamaktadır. Şairin yayımlanmayan çok sayıda şiiri mevcuttur. Karahocagil, bu şiirlerin akıbetini çocuklarına ve torunlarına miras olarak bırakmıştır. Şairliği mensup olduğu toplumun, milletin ve hatta yaşadığı dünyanın dertlerini dile getiren sanatkâr olarak nitelendiren Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde topluma ve ben'e yönelir. Çalışmanın ikinci bölümü olan şiirlerin tema incelemesi, yönelmiş olduğu ben ve toplum algısı etrafında şekillenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde şiirlerin yapısı, dördüncü bölümünde şairin sembol ve imge dünyası, beşinci ve son bölümde ise şairin dili kullanım biçimi ve üslubu incelenmiştir. Sanat hayatına 2020 yılında covid-19 isimli hastalığa yenik düşerek veda eden Seyfeddin Karahocagil, Türk edebiyatına şiir türünde çok yönlü bir kalem olarak varlık gösteren güçlü bir şair olarak imza atmıştır.

Anahtar Kelimeler: Seyfeddin Karahocagil, hayatı, sanatı, eserleri

SEYFEDDIN KARAHOCAGIL – LIFE, ART, WORKS-
Songul KORKMAZ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Turkish Language and Literature, Master Thesis, June 2022
Prof. Dr. Abdullah SENGUL

ABSTRACT

It has been determined that there is no monographic study about the poet Seyfeddin Karahocagil, who has an art life of more than fifty years. This study has been put forward in order to determine the poet's place in Turkish poetry, to reveal his contribution to Turkish poetry, to analyze his understanding of poetry and to introduce the world of poetry to the scientific community. Seyfeddin Karahocagil's life, literary life and works are the subject of the study.

Thanks to the written interview with the poet himself, a reliable biography was created by obtaining accurate and precise information about his life and works. Apart from this interview, works that deal with the analysis of poetry in the science of literature and academic studies of different authors who deal with the knowledge of poetry have been utilized. These resources benefited greatly from the methodology part of the study.

The first part of the thesis, which consists of five different parts; Seyfeddin Karahocagil's life consists of his literary life and its content. The poet has many unpublished poems. Karahocagil left the fate of these poems as a legacy. Seyfeddin Karahocagil, who describes his poetry as an artist who expresses the problems of the society, nation and even the world he lives in, turns to the society and the self in his poems. The theme analysis of the poems, which is the second part of the study, is shaped around the perception of self and society towards which it is directed. In the third part of the study, the structure of the poems, the poet's world of symbols and images in the fourth part, and the poet's use of language and style in the fifth and last part are examined. Saying goodbye to his art life in 2020 by succumbing to the disease named covid-19, Seyfeddin Karahocagil has signed his name as a powerful poet who has existed as a versatile pen in Turkish literature in the genre of poetry.

Keywords: Seyfeddin Karahocagil, his life, art, Works

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	xiv
TABLolar LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI- EDEBÎ HAYATI- ESERLERİ

1.1. HAYATI.....	4
1.1.1. Çocukluğu	4
1.1.2. Eğitim ve İş Hayatı	5
1.1.3. Askerlik ve Aile Hayatı.....	6
1.2. EDEBÎ HAYATI.....	8
1.2.1. Yetiştigi Kültürel Ortam	8
1.2.2. İlk Şiirler	9
1.2.3. Şiir Anlayışı	11
1.3. ESERLERİ	22

İKİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİN TEMA BAKIMINDAN İNCELENMESİ

2.1. BEN' E YÖNELİK TEMALAR	25
2.1.1. Din Algısı.....	25
2.1.1.1. Allah algısı.....	25
2.1.1.2. Peygamber algısı/Hz. Muhammed.....	31

2.1.1.3.	Ramazan Ayı	34
2.1.1.4.	Nefis.....	35
2.1.1.5.	Dua.....	36
2.1.2.	Aşk	37
2.1.2.1.	Beşerî Aşk.....	38
2.1.3.	Nasihat	42
2.1.4.	Hüzün/Acıma, Üzülme.....	46
2.1.5.	Fani Dünya	49
2.1.6.	Ölüm.....	51
2.1.7.	Zaman/Ömür	55
2.1.8.	Özlem	56
2.1.9.	Yaşama Sevinci.....	58
2.1.10.	Dostluk	60
2.1.11.	Pişmanlık.....	62
2.1.12.	Umut.....	63
2.2.	TOPLUMSAL TEMALAR.....	65
2.2.1.	Toplumsal Eleştiri	65
2.2.2.	Düzene İtiraz	73
2.2.3.	Vatan / Millet Sevgisi- Milli Şuur.....	79
2.2.4.	Politika	85
2.2.5.	Tabiat	90
2.2.6.	Medeniyet.....	94
2.2.7.	Öğretmen.....	97
2.2.8.	Memleket	100
2.2.9.	İnsan	101
2.2.10.	Sağlık/ Covid-19	103
2.3.	POETİK ŞİİRLER.....	105
2.4.	KİŞİLERE ATFDİLEN ŞİİRLER	109
2.4.1.	Kendinden Önceki Şairler	109
2.4.2.	Çağdaşı Olan Sanatçılar	109
2.4.3.	Sevgi ve Saygı Duyduğu Siyasetçiler	110
2.4.4.	Sosyal Çevresinden Olanlar	111
2.4.5.	Aile Bireyleri.....	112

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEYFEDDİN KARAHOCAGİL'İN ŞİİRLERİNDE YAPI

3.1. ŞEKİL UNSURLARI.....	116
3.1.1. Nazım Biçimi	116
3.1.1.1. Düzenli Nazım Biçimleri.....	117
3.1.1.1.1. Halk Şiirinden Alınan Nazım Biçimleri	117
3.1.1.1.1.1. Koşma Tipi.....	117
3.1.1.1.1.2. Semai Tipi	118
3.1.1.1.1.3. Mâni Tipi.....	119
3.1.1.2. Çapraz Kafiyeli Nazım Şekli	120
3.1.1.2.1. Yarı Çapraz Kafiyeli Nazım Şekli	121
3.1.1.3. Sarma Kafiyeli Nazım Şekli	121
3.1.1.4. Düz Kafiyeli Nazım Şekli	122
3.1.1.2. Serbest Düzenli Nazım Biçimleri.....	123
3.1.1.2.1. Eşit Düzenli Biçimler.....	123
3.1.1.2.1.1. Üçlüler	123
3.1.1.2.1.2. Dörtlüler	124
3.1.1.2.1.3. Beşliler.....	124
3.1.1.2.1.4. Altılılar	125
3.1.1.2.1.5. Sekizliler.....	125
3.1.1.2.2. Karışık Düzenli Biçimler	126
3.1.1.2.2.1. Dizelerin Hece Sayısı Değişik Olanlar.....	126
3.1.1.2.2.2. Bentlerin Dize Sayısı Değişik Olanlar	127
3.1.1.2.3. Serbest Nazım	129
3.1.1.2.3.1. Ölçülü- uyaklı olanlar.....	129
3.1.1.2.3.1.1. Uzun ve kısa dizeleri düzenli olanlar.....	129
3.1.1.2.3.1.2. Uzun ve Kısa Dizeleri Düzensiz Olanlar	130
3.1.1.2.3.2. Ölçüsüz – Uyaklı Olanlar	130
3.1.1.2.3.2.1. Uzun ve Kısa Dizeleri Düzenli Olanlar	130
3.1.1.2.3.2.2. Uzun ve Kısa Dizeleri Düzensiz Olanlar	131
3.1.1.2.3.3. Ölçüsüz – Uyaksız Olanlar.....	132

3.1.1.2.4.	Divan Şiirinden Geliştirilen Nazım Biçimleri	133
3.1.1.2.4.1.	Beyitlerle Kurulan Biçimler	133
3.1.1.2.4.1.1.	Kaside Tipi.....	133
3.1.1.2.4.1.2.	Gazel Tipi.....	134
3.1.1.2.4.1.3.	Mesnevi Tipi	134
3.1.1.2.4.2.	Bentlerle Kurulan Biçimler	135
3.1.1.2.4.2.1.	Muhammes Tipi	135
3.1.2.	Nazım Birimi.....	136
3.1.2.1.	Ahenk Unsurları.....	139
3.1.2.2.	Ölçü/Vezin.....	139
3.1.2.3.	Kafiye ve Redif.....	144
3.1.2.3.1.	Kafiye.....	144
3.1.2.3.2.	Redif.....	147
3.1.2.3.3.	Aliterasyon – Asonans – Kelime Tekrarı	147
3.1.2.3.3.1.	Aliterasyon (Ünsüz Ahengi).....	147
3.1.2.3.3.2.	Asonans (Ünlü Ahengi).....	148
3.1.2.3.3.3.	Kelime Tekrarı	148

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SEMBOL VE İMGE (İMAJ) DÜNYASI

4.1.	SEMBOL.....	152
4.2.	İMGE (İMAJ).....	157

BEŞİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİNDE DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

5.1.	DİL	164
5.1.1.	Şiir Dilini Kullanım Biçimi.....	165
5.1.1.1.	Dil Sapmaları	165
5.1.1.1.1.	Yazım Sapmaları.....	165
5.1.1.1.2.	Ses sapmaları	167
5.1.1.2.1.1.	Ünlü Düşmesi	167
5.1.1.2.1.2.	Ses Değişmesi.....	167

5.1.1.2.1.3. Ünlü İlavesi.....	167
5.1.1.2.1.4. Ünsüz İlavesi	167
5.1.1.1.3. Kelime sapmaları	168
5.1.1.1.4. Dilbilgisi Sapmaları	169
5.1.1.1.5. Kişileştirme.....	169
5.1.1.2. Konuşma Dili.....	170
5.1.1.2.1. Ünlemler	170
5.1.1.2.2. İkilemeler	170
5.1.1.2.3. Samimi Hitaplar	171
5.1.1.2.4. Deyimler	171
5.1.1.2.5. Atasözleri.....	172
5.1.1.3. Mısra, cümle yapısı ve anlatım tarzı.....	172
5.1.1.3.1. Kurallı Cümle	174
5.1.1.3.2. Devrik cümle.....	174
5.1.1.3.3. Soru cümlesi	174
5.1.1.3.4. Ünlem cümlesi	174
5.1.1.3.5. Ki'li Bileşik cümle.....	174
5.2. ÜSLÛP	175
5.2.1. Hiciv Üslûbu	175
5.2.2. Hitabet Üslûbu	176
5.2.3. İç Konuşma Üslûbu.....	177
5.2.4. Karşılıklı Konuşma Üslûbu.....	178
5.2.5. Lirik Üslûp	179
5.2.6. Mizah Üslûbu	180
5.2.7. Övgü Üslûbu	180
5.2.8. Şaşırtma Üslûbu	181
5.2.9. Bilmezlikten Gelme	181
5.2.10. Soru Sorma.....	182
5.2.11. Hoşça Yorum	182
5.2.12. Karşıtlık.....	182
5.2.13. Yakarış Üslûbu.....	183
5.2.14. Yalın Üslûp	184

SONUÇ	186
KAYNAKÇA	189
EKLER	204
EK 1. GÖRÜŞME SORULARI	204
Ek 2: FOTOĞRAFLAR	215

KISALTMALAR VE SİMGELER

s. :Sayfa

vb. :Ve benzeri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3. 1. Aşk Odur ki Nazım Birimleri.....	137
Tablo 3. 2. Kayıp Nesil Nazım Birimleri	137
Tablo 3. 3. Yunuslaşan Yürekle Nazım Birimleri.....	137
Tablo 3. 4. İnternet Ortamında Yer Alan Şiirlerin Nazım Birimleri.....	138
Tablo 3. 5. Katılım Şiirleri Nazım Birimleri	138
Tablo 3. 6. Müstakil Şiirlerin Nazım Birimleri	138
Tablo 3. 7. Aşk Odur ki Vezin/Durak Yapısı.....	140
Tablo 3. 8. Kayıp Nesil Vezin/Durak Yapısı	141
Tablo 3. 9. Yunuslaşan Yürekle Vezin/Durak Yapısı	142
Tablo 3. 10. İnternet Ortamında Yer Alan Şiirlerin Vezin/Durak Yapısı	143
Tablo 3. 11. Katılım Şiirleri Vezin/Durak Yapısı	143
Tablo 3. 12. Müstakil Şiirlerin Vezin/Durak Yapısı	144

GİRİŞ

Seyfeddin Karahocagil, Türk Edebiyatı'nda şair olarak tanınan bir sanatçıdır. Henüz çocukluk yıllarında şiire ilgi duymaya başlayan Karahocagil, ömrünün son anına dek bu ilgiden kopmaz. Çok sayıda şiir kaleme alan şair hakkında bugüne dek herhangi bir akademik çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmanın amacı güçlü ve olgun şiirleri bilim dünyasına tanıtılmaya müsait yapıda olan Seyfeddin Karahocagil'in monografisini ortaya koymaktır. Çalışmanın konusunu teşkil eden Seyfeddin Karahocagil'in hayatı, sanatı ve eserleri kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Seyfeddin Karahocagil ile 26.09.2020 tarihinde gerçekleştirilen yazılı röportaj, şiir bilgisini işleyen farklı yazarlara ait akademik çalışmalar ve edebiyat biliminde şiir tahlilini konu edinen eserler çalışmaya ışık tutan kaynaklar olmuştur. Tezin her bölümünde bu çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır. Özellikle şair ile gerçekleştirilen yazılı röportaj, çalışmanın her bölümünde ve sonucun şekillenmesinde büyük bir fayda sağlamıştır.

Beş bölümden müteşekkil çalışmanın "Hayatı - Edebî Hayatı - Eserleri" başlıklı ilk bölümünde şairin hayatı; çocukluğu, eğitim ve iş hayatı, askerlik ve aile hayatı olmak üzere üç farklı başlık hâlinde ele alınmıştır. Edebî hayatı; yetiştiği kültürel ortam, ilk şiirler ve sanat anlayışı olmak üzere üç başlık hâlinde incelenmiştir. Eserleri ise müstakil bir başlık altında sunulmuştur. Seyfeddin Karahocagil, 15 Şubat 1940 yılında Erzurum'da dünyaya gelir. 1950 yılında eğitim hayatına 3. sınıftan başlayarak adım atan Karahocagil, 1959 - 60 yıllarında Yavuz Sultan Selim İlk Öğretmen Okulundan öğretmen olarak mezun çıkar. 1963 yılında eşi Bedia Hanım ile evlenen Karahocagil, beş çocuk babasıdır. Öğretmen emeklisi olan şair, 2020

yılıının 24 Kasımında yani öğretmenler gününde yakalanmış olduğu covid-19 isimli virüse yenik düşerek hayata veda eder. Şairin kabri Amasya Tekir Dede Mezarlığındaki aile kabristanlığındadır. İlk şiir kitabı *Yunuslaşan Yürekle* öğrencisi Yunus Kaya'nın ısrar ve gayretiyle çıkar. İkinci şiir kitabı *Tefekkürden Taşanlar* ismiyle hazırlanır. Örnek olarak bir miktar çıkar. Üçüncü şiir kitabı olan *Karahoca Divanı* ise 2020 yılının ekim ayında, Ekin Yayınları tarafından yayımlanır. Eserleri onun bütün şiirlerini kapsar nitelikte değildir. Şair, yayımlanmayan şiirlerinin akıbetini evlatlarına ve torunlarına vasiyet olarak bırakmıştır.

“Şiirlerin Tema Bakımından İncelenmesi” başlıklı ikinci bölümde irdelenen şiirler “Ben’e Yönelik Temalar” ve “Toplumsal Temalar” olmak üzere iki ana tema çerçevesinde değerlendirilmiştir. Karahocagil; şiirde düzeni, manayı, maksadı ve şairin şiirini yazarken neyi, niçin yaptığının bilincinde olması gerektiğini savunur. Ona göre şair; mensup olduğu toplumun, milletin ve hatta yaşadığı dünyanın dertlerini anlattığı kişidir. Mesleği öğretmen olan Karahocagil, hiçbir zaman yalnız öğrencilerini eğitmek gayesi taşımaz. O tüm insanlığa sesini ulaştırma ve onların sesi olma gayretindedir. Kaleme aldığı toplumsal şiirlerinde toplumun ve yönetimin aksayan yanlarını eleştirel bir üslûpla duyurmaya çalışır. Şairin değindiği toplumsal temalar; toplumsal eleştiri, düzene itiraz, vatan/millet sevgisi-millî şuur, politika, tabiat, medeniyet, öğretmen, memleket, insan ve sağlık/covid-19 başlıklarını kapsamaktadır. Toplumsal konuların yanında ben’e de yönelen şair; din algısı, aşk, nasihat, hüzn/acıma-üzülme, fani dünya, ölüm, zaman/ömür, özlem, yaşama sevinci, dostluk, pişmanlık ve umut temasına değinir. Şairin poetik şiirleri ve bazı isimlere atfettiği şiirleri de mevcuttur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde şiirler yapı bakımından şekil unsurları ve ahenk unsurları başlıkları altında değerlendirilmiştir. Şekil unsurları nazım biçimi ve nazım birimini kapsarken ahenk unsurları; ölçü/vezin, kafiye, redif, aliterasyon (ünsüz ahengi), asonans (ünlü ahengi) ve kelime tekrarını kapsamaktadır. Kapsamlı bir şekilde incelenen bütün şiirlerin şekil unsurları ve ölçü/vezin yapısı tespit edilerek ulaşılan veriler tablo haline dökülmüştür. Şairin istifade ettiği kafiye, redif,

aliterasyon, asonans ve kelime tekrarını kapsayan ahenk unsurları şiirlerinden birer ikişer örneklerle sunulmuştur.

Dördüncü bölümünde şairin sembol ve imge (imaj) dünyası çözümlenmiştir. Sembol kullanımında Karahocagil'in geleneğin kendisine hazırladığı sembolik dilden faydalandığı, imge kullanımında ise kişisel/özel imgelerden istifade ettiği tespit edilmiştir.

Beşinci ve sonuncu bölümde ise Karahocagil'in dili ve üslûbu ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. Bu bölümde şairin şiir dilini kullanım biçimi, mısra/cümle yapısı ve anlatım tarzı değerlendirilmiştir. Şiirlerinin temaca, yapıca ve üslûpça çeşitliliği, güçlü gözlem yeteneği ile çok yönlü bir kalem olması Seyfeddin Karahocagil'in şairliğindeki başarıyı göstermektedir. İncelenen şiirler sonucunda ulaşılan veriler bu tespiti desteklemektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI- EDEBİ HAYATI- ESERLERİ

1.1. HAYATI

1.1.1. Çocukluğu

Seyfeddin Karahocagil, nüfus kaydına göre 15 Şubat 1940 yılında doğar. Annesi Kıyafet Hanımın ifadesine göre ise 1939 yılının Koç yani Kasım ayında, Erzurum'un Oltu ilçesinin Olur nahiyesindeki Akurtis (Olgunlar) köyünde, tek katlı, toprak damlı bir evde dünyaya gelmiştir. Seyfeddin Karahocagil, oturmuş oldukları bu toprak damlı evde üç aylık bebekken göçük altında kalmış ve bu tek katlı binanın enkazından yakınları tarafından kurtarılmıştır. Şairin başına gelen bu hayatta kalış macerası bir defaya mahsus değildir. İki buçuk yaşında iken karlı bir günde evlerinin önünde bir taşın üzerine düşen Karahocagil, ta ki annesi Kıyafet Hanım yokluğunu fark edene dek bir iki saat baygın kalır. Şair o anı *Yunuslaşan Yürekle* isimli eserinde şöyle anlatır:

“Annem yokluğumun farkına varıp aramaya başlamış, düştüğüm taşın üzerinde baygın olarak bulmuş. Bu olayı rahmetli annem şöyle anlatırdı: “Kucağıma aldım baktım ki yaşıyorsun. Çok sevindim. Göğsüme yasladım birden başındaki kanı fark ettim. Başın acayip yarılmıştı. Eve geldim şekeri dövdüm yaraya bastım. Derileri bir biri ucuna getirerek diktim. Şükürler olsun rabbime iyileştirdi.”” (Karahocagil, 2009: 3)

Şairin başına gelen bir başka vahim olay ise on üç yaşında, öğretmen okulunun ikinci sınıfına giderken yaşadığı bir kamyon yolcuğunda gerçekleşir. Erzurum'dan Oltu'ya yanında parası olmadığı için kamyonun sırtında kaçak olarak yola çıkar. Kamyon

yolda birden Kars tarafına dönünce Karahocagil, kamyondan atlar. Birkaç saat baygın yatar. Kendine geldiğinde ölümden kurtulduğunu anlar.

Annesinin ismi Kıyafet, hoca olmasından ötürü Molla Kalemî olarak anılan babasının ismi ise Kalemî'dir. Şair, bu dört çocuklu mütedeyyin ailenin üçüncü evladıdır. Karahocagil'e Seyfeddin ismini kendisinden sekiz yaş büyük olan ağabeyi Selahaddin Karahocagil vermiştir. Aynı isim, Seyfeddin Karahocagil'in eğitim ve öğretim hayatında önder isim olmuştur.

1.1.2. Eğitim ve İş Hayatı

Köyünde ilkokul olmayan Karahocagil, ilk okuma yazmayı müftü ağabeyi Selahaddin Karahocagil'den öğrenir. Selahaddin Karahocagil bu okulsuz köyde; Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce ve Almancayı bilen dâhi bir isim olmuştur. Seyfeddin Karahocagil'in deyiimiyle ilkokul, ortaokul, lise ve İslami İlimler Fakültesini dışarıdan okuyarak bitiren ağabeyi onun her konuda önderi ve öğretmenidir.

Ağabeyinin Olur Nahiyesi (Şimdi ilçedir.) imamlığı sırasında Seyfeddin Karahocagil'in arkadaşı Nahiyeye Müdürünün oğlu Yavuz Aksoy, onu okumuş olduğu Olur İlkokuluna götürür. Öğretmenleri Fikri Şahin: "Ben seni okula kaydettim. Bundan sonra okula geleceksin." cümlelerini sarf etmesinden sonra Karahocagil, ilk resmi eğitim hayatına adım atar. Bu ilk resmi eğitiminden evvel Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğrenmiş, hafız olmaya çalışmış hatta Arapçadan sarf ve nahiv bile okumuştur.

Karahocagil, ilkokula 1950 yılında on yaşında iken başlar. Öğretmeni onu derslerindeki başarısından ötürü on beş gün sonra ikinci sınıfa, bir on beş gün sonra da üçüncü sınıfa geçirir. Karahocagil'i dördüncü sınıfa geçirmeye karar veren öğretmeniyle görüşen ağabey Selahaddin Karahocagil, kardeşinin üçüncü sınıfta kalmasını ister. Eğitim hayatına üçüncü sınıftan başlayan Karahocagil, 1952-53 öğretim yılı sonunda girdiği köy enstitüsü imtihanını kazanarak 1953-54 yılında Pulur Köy Enstitüsünde okumaya başlar. Köy enstitülerinin öğretmen okulu olup altı yıla çıkarılmasıyla okul Pulur İlk Öğretmen Okulu adını alır. Kısa bir süre sonra

Yavuz Sultan Selim İlk Öğretmen Okulu adını alan bu eğitim kurumundan 1959-60 yılında mezun olarak ayrılır.

Atanıp göreve başlaması için üç il tercihinin yapılması gerektiği bildirilen istek kâğıdına Karahocagil: “Kıbrıs dâhil Türk bayrağının dalgalandığı her yerde göreve hazırım” ibaresiyle dönüt yapar. Van ili, Başkale ilçesi, Hespitan (Atlılar) köyüne tayini çıkan Karahocagil, üç yıl burada ardından dört yıl Erzurum Oltu Aşağı Çamlı köyünde ardından da beş yıl Oltu Çamlıbel köyünde görev yapar. Bu üç okulda da hem öğretmenlik hem de müdürlük yapan Karahocagil, Hespitan (Atlılar) köyünde beş sınıflı bir arada okutur. İkinci görev yeri olan Oltu Aşağı Çamlıbel köyünde iki öğretmen ile Oltu Çamlıbel köyünde de kendisi hariç üç öğretmen ile mesleğini icra eder.

1969-1970 öğretim yılında Amasya Merkez Uygur köyünde bir yıl, Amasya Merkez Beldağı köyünde de üç yıl çalıştıktan sonra Amasya Merkez Mehmet Varinli İlkokuluna tayin olunur. 1973 yılının şubat ayında Amasya Merkez İlköğretim müdür yardımcılığı görevine getirilen Karahocagil, iki yılda müdür vekilliği yapar. Buradaki görevinden siyasi yoldan bir tayini protesto maksadıyla istifa ederek Yeşil Irmak İlkokulu müdür yardımcılığına geçer. Bu süreç içerisinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim Yüksekokulu, Sınıf Öğretmenliği ön lisans programının imtihanlarını başarıyla vererek mezun olur.

İmam Hatip Okulu ve çeşitli liselerde farklı dallarda branş öğretmenliği yapan Karahocagil, 1985 yılında iki çocuğunun üniversitede, bir çocuğunun ise Anadolu lisesinde okumasıyla maddi sıkıntılar yaşayarak emekliye ayrılır. Güven Dershanesinde on yıl matematik ve fen dersleri öğretmenliği yaparak çocuklarının tahsillerini tamamlamalarına destek olur. Karahocagil, Parti İl Müfettişliği ve Hatipliği, Milli Gençlik Vakfı Bölge Başkanlığı, İl Genel Meclis üyeliği gibi çeşitli görevler yapmıştır.

1.1.3. Askerlik ve Aile Hayatı

1961 yılında Sivas'ta askerlik hayatına adım atan Karahocagil, üç aylık kısa dönem eğitimini “Numaralı Yedek Subay” olarak yapar. Karahocagil, bu yıllarda askeri

birliklerde ilk defa çıkacak olan “Kışla Gazetesi” isimli gazeteyi tugay komutanı Sabri Koçak’ın desteği ile hayata geçirir. Üç aylık kısa dönem eğitiminden sonra asker öğretmen ve yedek subay öğretmen sıfatıyla görevli olduğu okulda askerlik hayatını tamamlar.

1963 yılında ağabeyi Selahaddin Karahocagil’in baldızı, ebe hemşire olan Bedia Hanım ile evlenir. Çiftin ilk iki erkek çocukları hayatını kaybeder. Seyfeddin Karahocagil ile Bedia Hanım bu kayıpların ardından iki kız bir erkek çocuğa sahip olurlar. Çiftin büyük kızları şu an da emekli öğretmen iken küçük kızları Ankara Çevre Bakanlığı’nda Bilgisayar Mühendisi olarak çalışmaktadır. Oğulları Prof. Dr. Mustafa Kasım Karahocagil ise Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dekanıdır. Karahocagil’in büyük kızından bir erkek, oğlundan iki erkek bir kız, küçük kızından ise bir kız bir erkek olmak üzere toplam dört erkek, iki kız torunu vardır. 54 yıl evli kaldığı eşi Bedia Hanım 11 Nisan 2017 tarihinde vefat eder.

Seyfeddin Karahocagil,“Gitmeye Ramak Kaldı...” (14.10.2020) isimli şiirinde âdeta ölümünün yaklaştığını haber verir:

“Yakın gördüklerimiz ıradı uzak kaldı.

Büyük sandığım dünya, küçüldü ufak kaldı.

Yaşadığım son mevsim her yanıma kışa döndü

Saçtan sakaldan geri, siyah gitti ak kaldı.

Ayak tutmaz, göz görmez, işitmez kulak sağır

Gezmek, tozmak zor artık, otur camdan bak kaldı.

Sol yanımda haberci ha bire uyarıyor

Göç davulu çalmakta, bir iki atak kaldı.

Kervanı sürdük yola, haydi yolculuk tamam

Giderken uğramadık sanki bir yatak kaldı.

*Misafirlik bu kadar, uzun kaldık her hâlde
Gurbette gün tükendi, gitmeye ramak kaldı*

*Dostlarım, kardeşlerim, Allah için söyleyin
Kime, nasıl, ne kadar verilecek hak kaldı?*

*Bu yol herkesin yolu, nedir bunca intizar
Seyfi azıcık gözyaşı, biraz da fırac kaldı.” (Antoloji.com, 2020)*

Ölümünden kırk gün önce yazdığı bu şiirin ardından 24 Kasım 2020 tarihinde yakalanmış olduğu covid-19 isimli virüse yenik düşerek hayata veda eder. Şairin naaşı Amasya Tekir Dede Mezarlığındaki aile kabristanlığına defnedilir.

1.2. EDEBÎ HAYATI

1.2.1. Yetiştığı Kültürel Ortam

Seyfeddin Karahocagil, şiire daha ilkokul sıralarında iken merak salar. Köylerine gelen sazı sırtında; köyün ifadesiyle hak, edebî ifade ile halk âşıkları Karahocagil’in şiire yönelmesinde önemli etkenlerden birisi olur. Şair eline geçirdiği odun parçalarını saz misali kullanarak, ozanca sözler mırıldanır. Karahocagil’in şiire yönelmesinde bir diğer önemli etken ise rahmetli babası Molla Kalemi’nin âşıklar gibi irticalen makamlı şiirler söylemiş olmasıdır.

Yetişmiş olduğu ortamda Karahocagil’in şiirden uzak kalması neredeyse imkânsız gibidir. Sümmani’nin, Şenlik’in şiirlerinin halk arasında dilden dile söylendiği, düğünlerde halayların türkülerle çekildiği, yeri geldiğinde kendilerinin de irticalen söylediği şiirler, şairi etkileyen etkenler açısından verimli birer kaynak niteliğindedir. Karahocagil de bu verimli ortamda her fırsatı değerlendirmek isteyerek eline geçirdiği çeşitli ozanlara ait kitapçıkları büyük bir hevesle okur.

Öğretmen okulunda iken okulun büyük kütüphanesini bir an olsun boş bırakmayan Karahocagil, kütüphane kaynaklarından fazlaca yararlanır. Kendi deyimiyle o, okulu bu kütüphanede bitirir. Edebiyat öğretmeni merhum Halit Akarca, Seyfeddin

Karahocagil ve arkadaşlarını Divan edebiyatına yöneltir. Divan şiirlerini severek okuyan Karahocagil, Fuzuli, Baki, Nefi, Şeyh Galip gibi isimlerden etkilenmiş lâkin şiir yazarken aruza hiç heves etmemiştir.

Karahocagil'in hayran olduğu isimlerin başında Yunus Emre gelir. Şair; Arif Nihat Asya, Necip Fazıl Kısakürek, Akif İnan, Bardizli Âşık Nihani, Çermikli Mevlüt İhsani, Alvarlı Âşık Reyhani, Karslı Dursun Cevlani ve Davut Suları gibi birçok farklı isimle tanışma şerefine nail olmuştur. Tevfik Fikret, Mehmet Âkif Ersoy, Yahya Kemal Beyatlı, Necip Fazıl Kısakürek, Fuzuli, Baki, Nefi, Şeyh Galip, Hafız Şirazi gibi bazı şairler ve *Mesnevi* isimli eseri ile Mevlana, Karahocagil'in etkilenmiş olduğu isimlerdendir. İsmet Özel, Nurullah Genç, Sezai Karakoç ve Abdürrahim Karakoç beğendiği ve severek okuduğu isimlerdir. Şairin, rahmetli babası Molla Kalemi, rahmetli eşi Bedia Karahocagil, ağabeyi Selahaddin Karahocagil, kızı Semra Karahocagil Gedikli, yeğenleri Sermin Karahocagil Şahin ve Emine Karahocagil Aslaner, Seyfeddin Karahocagil'in şiir hayatında en büyük destekçisi ve yönlendiricisi olmuş isimlerdir.

1.2.2. İlk Şiirler

Seyfeddin Karahocagil, ilk şiirini dokuz yaşlarında iken babasının isteği üzerine ağabeyi Selahaddin Karahocagil'e yazmış olduğu şiir şeklindeki mektubunda kaleme alır. Ağabeyi ile devam eden manzum mektuplaşmalar Karahocagil'i şiire daha da yaklaştırır. Şair, ilk şiiri olarak on altı yaşında yazdığı “Şarkı Sözü” nü kabul eder. Şiir bugün Kültür-Sanat-Edebiyat-Şiir-Kitap sitesi olan Antoloji.com'da Seyfeddin Karahocagil'in bloğunda yer almaktadır:

“Mehtap olmasa nolur, saçların mehtap gibi,

Akar gider ömrümüz deredeki ab gibi,

Gözlerinden okurum, seni bi kitap gibi

Sular aksın, rüzgâr essin, oynasın hep yapraklar,

İkimizi bir makbere kabul etsin topraklar...” (Antoloji.com, 2006)

Şairin “Şarkı Sözü” adını verdiği ilk şiirine bakıldığında yetiştiği kültürel ortamın, dinlediği hak ile halk âşıklarının izlerinin mevcut olduğu görülmektedir.

Seyfeddin Karahocagil etkilendiği şairler hakkında şu cümleleri sarfeder:

“İlk şiirlerim halk arasında karşılıklı söylenen türkü ve manileri taklitten ibaretti. Halk ozanlarına, mesela Sümmani’ye özenirdim. Bu dönem çocukluk dönemimdir. Tozlu defterler arasında yüzlercesi vardır. Hani o çocukluk aşkı denilen saçmalıklar da dâhil. Onlardan birer ikişer örnekten başkalarını şiir diye alıp imza koymadım. 17 yaşımdan itibaren toplumsal şiirlere yöneldim. Milliyetçi bir akımın etkisiyle şiirler yazdım. Onlardan da birkaç örneğin dışındakileri şiir diye kabullenmedim. Hiç kimseyi taklit etmedim. Lakin bir ara Necip Fazıl’ı taklit etme korkusuyla şiire ara verdim. 10-12 yıl kadar şiir yazmamaya gayret ettim.”¹

Görülen odur ki Karahocagil, ilk şiirlerini Halk edebiyatı ürünlerinin etkisi ile kaleme almış ve bu dönemini “çocukluk dönemi” olarak adlandırmıştır.

İlk yayımlanan şiiri olan “Ağlamaklı Oldum”, 1973 yılında “Bizim Anadolu” gazetesinde yer alır:

*“Nerde Başbuğlarım, arkadaşlarım?
Şundan daha canlı mezar taşlarım
Bırak, bir müddet de aksın yaşlarım
Ağlamaklı oldum, doldum bir kere.”* (Antoloji.com, 2006)

Hemen ardından “Affet Beni” şiiri gelir:

*“Göremedim savaşını,
Öpseydim mezar taşını,
Bayrağımın gözyaşını,
Silemedim affet beni.”* (Antoloji.com, 2006)

Karahocagil, yayımlanan ilk şiirlerinin serüveninden şöyle bahseder:

“68 kuşağından olduğum için o günün olayları ve şartlarına göre şiir yazmaya başladım. Şiirlerim yayımla o tarihlerde tanışmaya başladı. İlk şiirlerimin konusu o zamanki milliyetçi akımdı. Demir perde gerisindeki Türkler beni çok etkilemiştir. “Affet Beni” Kıbrıs’la ilgiliydi. Rumlar

¹ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

soykırım denecek katliamlar yapıyorlardı. Biz engel olamıyorduk. Kıbrıs çıkarmasında da “Vur Mehmed'im” şiirim yine “Bizim Anadolu” gazetesinde yayımlanmıştı.”²

“Vur Mehmedim! Vur ki; bahtım uyansın.

Tekbir sadaları, arşa dayansın,

Sen ki; çelikleşmiş imansın,

Vur Mehmedim!

Hak için, Allah için, Mazlumlardan yükselen o 'Ah' için.

Sen tarihsin, sen zafersin, sen bayraksın, sen vatansın

Vur Mehmedim! Vur ki; dünya utansın. (Antoloji.com, 2006)

Kıbrıs Barış Harekâtı üzerine yazdığı “Vur Mehmedim” şiiri, şairin ilk yayımlanan şiirlerinden birisi olmasının yanında milliyetçi söylemini de yansıtmaktadır.

1.2.3. Şiir Anlayışı

Seyfeddin Karahocagil şiiri: “Şiir, az sözle çok şey söyleme sanatıdır” diyerek tanımlar. Şairin; “Şiir”, “Şiir ve Şair”, “Beklediğin Şiir Bu Değil” “Hani Şiir, Neye Dair?”, “Selam Olsun”, “Şiir Nazımdır”, “Şiir Nedir Dersen”, “Şiir Nedir, Şair Kim?” “Şiir Var ki 1”, “Şiir Var ki 2” başlıklı şiirleri ile “Şair-Şiir-Aşk” başlıklı yazısı şiirin nasıl olduğunu ve olması gerektiğini anlatan poetik karakterli metinlerdir. Ona göre şiir ve şair birbirini tamamlayan iki yakın dosttur:

“Şiir; aç sar bir yumaktır,

Kâinatı okumaktır,

Fikir; zemin, duygu; iplik,

İlmek ilmek dokumaktır.

Şair; onun tezgâhtarı,

Okuyan; çiçekte arı,

Birleşince gör baharı,

Nasıl güzel olacaktır.” (Karahocagil, 2020: 30)

² 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

Şiirin benî âdemin (insanoğlunun) dünya ve ahiret saadetini tesis etmek için gereken ahlâk ve maneviyatı işlemesini, kötülöklere, zulümlere ve haksızlıklara dikkat çekerek onların düzeltilmesine yardımcı olmasını ve maziye atıye bağlayarak nizamın devamını sağlama yolunda çaba sarf etmesi gerektiğini düşünür.

“Şiir ve Şair” isimli şiiri, şairin poetikası mahiyetindedir:

“Sordular; ‘şiir nedir?’

Kalpten kalbe yol dedim.

‘Ya o yol nerede?’

Çevrene bak bol dedim.

‘Kimdir şair?’ dediler,

Bu yoldaki kul dedim.

‘Peki bu kul nerede?’

Kendin ara bul dedim.

‘Şair misin?’ dediler.

Kahkahayla gül dedim.” (Karahocagil, 2020: 31)

“Şiir Nedir Dersen” yine şairin poetikası mahiyetinde olan bir diğer şiiridir:

“Şiir nedir dersin bana,

Şiir; gönül feryadıdır.

Şair: aşkla yana yana

Gezen delinin adıdır.” (Karahocagil, 2016)

Karahocagil’e göre her şiirin bir duygusu ve her duygunun bir manası olmalıdır. Mana ve maksat gözetilmeden söylenen her kelam havada kalacak ve okuyan kişiye bir şey katmayacaktır. Şair; maksadı gözetip, duygularını anlattığı vakit şair olacaktır. Şiir ise mana, yapı ve konu bütünlüğünün varlığı ile şiir olacaktır. Kimi

şiiirlerin yol gösteren bir kılavuz mahiyetinde olduğunu kimilerininse yoldan çıkardığını vurguladığı “Şiir Var ki 2” isimli şiirinde şiirin nasıl çeşitli ahvallere kapı açtığını anlatır:

*“Şiir var ki yol gösterir yol açar
Şiir var ki açık yola engeldir
Şiir var ki ışık görünce kaçar
Şiir var ki et asılı çengeldir
Şiir var ki etrafına nur saçar
Şiir var ki kavak başında yeldir.
Şiir var ki oku oku hayal kur
Şiir var ki her bir sözü bir kitap
Şiir var ki ayağa kalk selam dur
İlhamı kudretten ruhlara hitap
Şiir var ki al da yerden yere vur
Yazması kabahat okumak azap”* (Karahocagil, 2015)

Şiirin dili konusunda sadelik ve arılığı savunan şair, şiirin hem avamın hem de havasın anlayacağı şekilde yazılması gerektiği düşüncesindedir. Ona göre şiir, her okuyanın anlayıp kendine pay çıkaracağı bir lisanda olmalı, asla “el mânâ fi batnı”ş şâir (mânâ şairin karnındadır) cinsinden olmamalıdır. *Karahoca Divanı* isimli eserinde şiir görüşünü yansıtan bir anısını şöyle nakleder:

“Yıllar önce Balıkesir’in Dursunbey ilçesinde düzenlenen Suçıktı Şiir Etkinliğine katılmıştım. Merhum Akif İnan Beyefendi ile bir köşede birkaç şair dostla hem çay içiyor, hem de zamansız şiiri üzerine sohbet ediyorduk. Yanımıza genç bir şiir sever gelip, bu sohbete katıldı. O genç arkadaşın şiir hakkında söyledikleri o gün beni hayrete düşürmüştü. Aramızda geçen diyalog yaklaşık şu mahiyetteydi:

- Ben şiirde mana aramam, yapısına, şekline önem vermem hatta amaç bile aramam.
- Ben Rusça bilmem ama bir Rus şairin Rusça şiirini severek okurum ve ondan haz duyarım.

-Gerçekten şiirde mana, maksat aramaz mısınız?

-Hayır, aramam.

Benim ise şiire ara verdiğim bir dönem olması hasebiyle;

-Desene kardeşim ben tam zamanında şiiri bırakmışım. Dedim.

Akif İnan Bey:

-Olur mu öyle şey? Manasız, amaçsız şiir, dedi, sert bir ses tonuyla.

-O zaman sizce şiir nedir? Diye sordum, arkadaştan cevap yok.

Sonraları gördüm ki, gerçekten şiirde mana, mantık, yapı, maksat aramayan bir akım varmış. Yani eskilerin, “El-mâ'nâ fi batnî'ş-şâir” dedikleri cinsten. Ömrünü öğretmenliğe vermiş biri olarak, kendime sürekli hatırlattığım ve binlerce öğrencime üzerine basa basa öğrettiğim bir düsturdur; “insan, kim olursa olsun, ne yaptığını hatta nerede yaptığını bilmek zorundadır.” Buna “şuûr” denir. Şuursuz yapılan hiçbir şeyden hayır çıkmaz. Gideceği yeri bilmeyen insan yola çıksa nereye gider? Yani, şiirin mutlaka bir maksadı olmalıdır.” (Karahocagil, 2020: 22-23)

Anıdan da anlaşılacağı üzere Karahocagil, şiirde düzeni, manayı, maksadı ve şairin şiirini yazarken neyi, niçin yaptığının bilincinde olması gerektiğini savunmaktadır. Ona göre şair; mensup olduğu toplumun, milletin ve hatta yaşadığı dünyanın dertlerini anlattığı dilidir. Her fert onda kendini bulur. Şairin sözlerini kendi sözleri gibi benimser. Ayrıca şair, kötülere değil kötülöklere, haksızlara değil haksızlıklara karşı olmalıdır. Yani sineğe değil sineğin ürediği bataklığa dikkat çekmeli ve onun kurutulmasına özen göstermelidir.

Şair, “Hani Şiir Neye Dair?” isimli şiirinde eleştirel bir tavırla şiirde mana ve maksadı yok sayanlara şöyle seslenir:

*“Hani şiir, neye dair?
Deme hayır ve de sair,
“El mâna fi batnişşair.”
Yapısı yok, kapısı yok...
Sapısı yok, çapısı yok...
Mâna, maksat hepisi yok.
Hani ayak nerde uyak
Yap bir kıyak biz de duyak
Günlük şiir cıyak cıyak
Sor olan ne, var olan ne?
Yor olan ne, zor olan ne?
Popülermiş; gör olan ne...
Vezin mezin nedir sezin
Biraz ezin, boşa gezin
Hadi canım siz de yazın...
Pek cahilsin, müdahilsin,
Ne ehilsin kim ne bilsin
Bir kere çağdaş değilsin.” (Karahocagil, 2020: 325)*

Karahocagil’e göre bütün şairlerin birinci ve ikinci basamak şeklinde devam eden evreleri vardır. Onun şairliği üç evreden oluşmaktadır. Bunlar: kendisinin yazıp kendisinin okuduğu birinci evre, sıkı bir tarafgirlik evresi olduğunu belirttiği millî ve ülkücü ismini verdiği ikinci evre ve kâinatı okuma evresi olarak adlandırdığı; din, ahlâk ve nasihat ağırlıklı şiirler yazdığı üçüncü evredir.

“Bir şair için öncelik kendi duyguları (hissettikleri) mı olmalı, yoksa toplum beklentilerine mi cevap vermeli?” sorusunu şu şekilde cevaplar:

“Toplumun beklentileri şairin duygu kaynağı olmalı. Hiç kimse kusura bakmasın kendini, aşkını yazan şairi ben gerçek şair kabul etmiyorum. Küle gömülü ateş o külün içinde yok olur gider. Yanan ateş en azından ışık saçmalı o ışıktan birçok kimse yararlanmalı. Birçok kimse o yanan ateşin sıcaklığından istifade etmelidir ki

yaradılış gayesine hizmet etmiş olsun.”³ Karahocagil, şairin toplumun sesi olması gerektiği kanısındadır. Bu görüşünü şairliğinin ikinci evresi olan millî evre ile ilişkilendirmek mümkündür.

“Aşk Yaşadım Diyenlere” isimli şiiri şairin aşk hakkındaki görüşlerini yansıtır niteliktedir:

*“Aşkın kutsallığı; iffet ve hayâ
Kutsallık istemez üstüne boya
Cinsel özgürlükmüş, çağdaşlık buya
Bilmem kaç kişiyle, ortada foya”* (Karahocagil, 2006)

Cinsel özgürlük bağlamı altında yaşanan ilişkilere “aşk” adının verilmesinden rahatsız olan şair, bu kişilerin aşkın kutsallığına erişemeyeceklerini ve kendilerini “aşk yaşadım” diyerek avutmalarına gönderme yapmaktadır. Ona göre aşkın kaynağı ilahidir. Aşk behimi başlar, ilahi olarak tekâmül eder. Gerçek aşkta tekâmül eden ilahi aşktır. Yine şairin “Şair-Şiir-Aşk” isimli yazısı bu görüşlerinin aynası mahiyetindedir:

“Aşkın kaynağı ilahidir. Ne var ki behimi dediğimiz aşk, gerçek aşkın ilk basamağıdır. Yani çoğunlukla iki karşı cins arasında başlar. Hedef vuslat gibi görünse de, vuslat aşkın ölümüdür. Mesela tarihi seyri içerisinde anlatılıp gelen, Mecnun ile Leyla, Ferhat ile Şirin, Kerem ile Aslı ve bunun gibi nice aşk öyküsünün sonunda vuslat yoktur. Bunun için de ısrarla diyorum ki zamanımızdaki aşk anlayışı aşk değildir. “Aşk yapmak” “Aşk yaşamak” gibi tabirlerin aşkla hiç bir ilgisi yoktur. Aşkın çoğulunu bile yazarlara söyleyenlere rastladıkça hayret ediyor insan. “Aşklarım” ifadesinin aşkla ne alakası olabilir? Aşkın en önemli şartı sadakattir. Aşklarım diyen kimse de sadakat aramak mümkün mü? Buna Hüseyin Rahmi Gürpınar bir romanının ismiyle ad koymuş; “Şipsevdi” diye...

³ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

Vuslat olmayınca ne olur? Kişi aşk ateşiyle pişer pişer olgunlaşır ve gerçek aşka erişir. Leylayı unuttur Mevla'yı bulur, Yunus gibi Mevlana gibi. İşte o zaman şiir, şiir olur, şair de şair olur. Sevdiğini yaratan için ve yaratandan ötürü sever. Sevgisi o kadar büyür, o kadar genişler ki çiçekten böceğe, insandan hayvana kadar her şeyi kapsar. Çünkü gördüğü her şeyde bir ilahi hikmet ve Rabbani iz bulur. Yaratılmış her şeyde bulduğu güzelliğin o güzeller güzelinden bir hüzme olduğunu sezer. Bu sezgi ile de Mansur gibi kellesini bile verir. Çünkü o hale gelir ki insan yüreğinde Allah sevgisinden başka hiçbir şey kalmaz. Hallaç-ı Mansur'un 'En-el Hak' deyişi, Bayezid-i Bestami'nin 'Cübbemin altında Haktan başka bir şey yok' deyişi, Yunus Emre'nin "Enel-Hak çağıruban dara gireyim Mevla" deyişi bundandır." (Antoloji.com, 2010)

"Aşk odur ki can içinde can olur

Aşk odur ki tatlı heyecan olur

Nihayeti Celal-i Subhan olur

Bir "kün" ile kâinatı var eyler.

Aşk odur ki miraç yolun açtırır

Aşk odur ki kevnî mekân geçtırir

Daha sağken abu Kevser içtırir

Aşk odur ki semavatı tur eyler." (Karahocagil, 2020: 35)

dizeleriyle aşk duygusunun tam anlamıyla yaşanabilmesini beşeri aşkın ilahi aşka ulaştığı ana bağlar.

Karahocagil, şiirlerinde toplumsal meselelerin özellikle din, ahlak, nasihat gibi konuların ön planda olmasından şöyle bahseder: "Bugünün dünyasının karşılaştığı en büyük sıkıntı ahlakın tefessühüdür. Her türlü kötülük bu ahlak tefessühünün neticesidir. Benim gibi birçok şairi bu konulara yöneltende budur. Her türlü ahlaksızlığın dışında zulüm, haksızlık ve bencillik hızla artmakta. Şair kendini bu uçurum kenarındaki insanlığa "dikkatli ol düşersin" der gibi haykırma

mecburiyetinde hissediyor”⁴ Nasihatten anlamayan, kendi bildiğini okuyan ve benliğini yitirerek Batı medeniyetine yönelen topluma seslenir:

*“Tohum gibi nasihati
Atma dedik toprak katı...
Temel zayıf, duvar çürük
Tutmaz kardeş çöker çatı
Edep, hayâ omuzda yük
Pazarlarda, kaç fiyatı?
Dile düşmüş, dava büyük!..
Gece gündüz batı... batı...
Tarih olmuş, kara kütük...
Bitsin diye attık yaşa
Bilmedi rast gelmiş taşa...”* (Karahocagil, 2020: 286)

Yine Karahocagil, benliğini kaybederek yanlış olana meyleden toplumu şöyle resmeder:

*“Göç eyledi edep ve ar
Her şey satlık ederse kâr
Kıvıran meşhur sanatkâr
Kıvırmayan çok az oldu.”* (Karahocagil, 2020: 206)

Şair, insanın insan olabilmesini ve insanca yaşayabilmesini Hakk’a ve doğru olana yönelmeye bağlar. Ona göre ahlâk ve edep bir insanda var olması, korunması gereken temel olgulardandır. Şiirlerinde bu olguların kaybedilmemesi gerektiğine ve kaybedenlerin ne hâle büründüğüne sıkça yer vererek şair olarak içinde bulunduğu topluma seslenir ve uyarılarda bulunur.

Şair, “şiirde his mi önemli, fikir mi?” konusunda “fikirsiz duygu, duygusuz fikir olmaz. Bu aynen cesetle ruh gibidir. Ruhsuz ceset naaştır, cesetsiz ruh yoktur. İnsan

⁴ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

olması için illa cesetle ruhun birleşmesi gerek. Fikirle duygunun olmadığı ne yazı ne de şiir olur. Şiir biraz da şuur sözüyle iç içedir. Şuuru şu soruların cevabı olarak düşünebiliriz: Ben neyim? Neredeyim? Ne yapıyorum? Niçin yapıyorum? Nasıl yapıyorum? Bunları bilmeden yapılan her şey fuzuli zaman israfıdır. Zira bir maksada götürmez. Hedefe ulaştırmaz.”⁵ düşüncelerine sahiptir.

Ahmet Haşim’in nesirde anlatacaklarını; şiirde duyduklarını yazdığını hatırlatarak, kendisine şiir-nesir ayrımı konusunda ne düşünüyorsunuz diye sorduğumuz röportajda Haşim’in bu tutumuna katılmadığını ifade eder. Ona göre şiirde de nesirde de fikirle duygu kaynaşmalı ki: yazı ruhsuz, şiir cesetsiz olmasın. “Şiir” isimli şiirinde geçen:

“Fikir; zemin, duygu; iplik

İlmek ilmek dokumaktır.” (Karahocagil, 2020: 30)

dizeleri tam da yukarıdaki görüşüne kanıt niteliğindedir.

Modern sanat daha çok şairlerin iç sızlanışını ve iç çekişmelerini önemsemektedir. Vaaz eden şiire yaklaşımları ikinci planda kalmaktadır. Çünkü birincisinde şair, ikincisinde toplum ön plandadır. Örneğin Necip Fazıl, birçok dava şiiri yazmasına rağmen ben’in sızlanışını anlattığı ve birincil tekil şahsı kullandığı “Kaldırımlar”ın şairi olarak hatırlanmak istemektedir. Karahocagil’e bu yaklaşım hakkındaki görüşleri sorulduğunda fikrini şöyle beyan eder:

“Bazı kimseler şiirde, sanatta ve diğer edebî eserlerde modern, çağdaş gibi ayrım yaparak şiiri, sanatı ve edebiyatı kökünden, tarihinden koparmışlardır. Şiir de sanat da edebiyat da devamlılık arz eder. Ama gelişir, ama olgunlaşır. Ben aciz, modern, çağdaş gibi ifadelerle itibar etmem. Şiir ve sanat zamanına göre şekillenir. Ama asla temelinden kopmamalıdır. Tarihi seyrini takip eder, etmelidir de. Necip Fazıl *O ve Ben* adlı kitabında kendisine “birinci Necip, ikinci Necip Fazıl” diyor. Kendisiyle yüz yüze konuştuğumuzda “Beni “Kaldırımlar Şairi” diye adlandırıyorlar. O eski Necip Fazıldır. Ben “Çile” şairiyim” derdi. Benim de o tip şiirlerim yok değil. Şair

⁵ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

zamanla inandığı bir davanın adamı oluyor. Ve o dava üzerine yoğunlaşıyor. Necip Fazıl da inandığı davaya yoğunlaşmış bir taraftan Büyük Doğu Ekolünü diğer taraftan da çile şuurunu pekiştirmiş ender ustalardandır. Ruhu şad olsun. O tip şiirlerin daha çok okunuşu okuyanların kendilerini o şiirlerde bulmalarındandır sanırım.”⁶

Denebilir ki Karahocagil, modern sanatın sınıflandırmalarına ılımlı yaklaşmamakta, sanatın, edebiyatın, şiirin ve şairin temelinden kopmaması gerektiğini savunmaktadır. Ona göre sanat ve şiir zamanına göre şekillenir. Yani içerisinde yaşanılan dönem, şairi de şiirini de etkiler, bu kaçınılmazdır. Bu etkide önemli olan esas gaye, benliği yitirmemek ve temelinden kopmamaktır:

*“Halimize bakmışlar
Avrupa’nın kuyruğuna takmışlar.
Geçmişiyile bu gününü çatıştıran,
Geleceğinden umudunu kesmiş
Hak ile batılı karıştıran
Çok müthiş fırtına enkazı arasında
Kayıp bir nesil...”* (Karahocagil, 2020: 197)

dizelerinin yer aldığı “Kayıp Nesil” isimli şiiri, benlik kaybının batağına düşmüş, kültüründen ve değerlerinden uzaklaşmış bir nesile seslenmektedir. Şair, köklerinden ve benliğinden kopmak üzere olan neslin ahvaline o kadar üzülmemektedir ki şiirin son satırlarında kendisini bu duruma engel olamamak adına suçlar. Söz konusu satırlar şu şekildedir:

*“Ben kim miyim?
İtiraf etmeliyim artık
Geçmişle gelecek arasında
Bir garip varlık
Dedesini torununa anlatmaktan aciz*

⁶ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

Zavallı bir yaratık...
Anladın mı şimdi yavrum
O kadar büyük ki; benim sorunum
Ne dedem memnun benden
Ne de torunum... ” (Karahocagil, 2020: 197)

Şairin vezin ve kafiye konusundaki düşünceleri ise şu şekildedir:

“Ben şairi bir duvarcı ustasına benzetirim. O, taşı seçer alır yontar ve yerini bulur, yerine koyar. Yerine uymayan taş nasıl duvarda sırtırsa, şairin yerine koyamadığı sözde öyle sırtır. Öyleyse şair de kelimeleri seçer gerekirse yontar yerine uygun şekle sokar ve şiirine yerleştirir. Her ne kadar ben hece veznini, vezin ve kafiyeyi önemsemem de vezinsiz ve kafiyesizde olsa eğer şiir gerçekten şiir ise keyif alarak, iştiaqla okurum. Ben de az da olsa serbest vezin şiir de yazdım.”⁷

“İstedim sözümü herkes anlasın
Ağız söyler iken kulak dinlesin
Şiiri okurken o an benlesin
Gönül yokladığın şiir bu değil.

Satırlarda aşk ve sevda arama
Her şey ayan beyan ince tarama
Vezin, kafiyesi, redif var ama
Alıp kokladığın şiir bu değil.” (Karahocagil, 2019)

Görülüyor ki şair, şiirlerinde cümlelerinin açık ve anlaşılır olmasını savunmakla birlikte, biçim olarak da düzene önem vermektedir.

Şiir yazmak için belirli standartları olmayan Karahocagil, hemen her gün şiir okur veya yazar. Bazı geceler olur ki Saikler kendisini uykudan uyandırır, kalkar şiir yazar. Şiirin şaire ait olmadığını ve toplumun bir değeri olduğunu savunur ve şiirlerini saklamak değil paylaşmak gayesi taşır.

⁷ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

Maksadı olmayan sanatı zaman kaybından başka bir şey olarak görmeyen şair, faydasız her şeyin az veya çok zararı bulunduğu görüşündedir. Ona göre insanı insan yapan şey, düşünebilen bir akla sahip olmasıdır. O akıl ki, bir inançla kuşanmalı, o inanç bir ihlasla güçlenmeli, o ihlas da şuurla donatılmalıdır. İnsan aklı bu basamakları geçtiğinde hedefe ulaşabilir. Kısaca insan, aklıyla insandır. İnsanın en hayırlısını “insanlar için hayırlı ve faydalı şeyler yapan” olarak tanımlayan Karahocagil, şair hakkında da aynı kanıya sahiptir. Şair, toplum için yazmalı, toplumun sesi olmalı ve onlara yarar sağlamalıdır. Hiçbir şair ve şiiri küçümsemeyen Karahocagil, şiirleri farklı çiçeklere benzeterek, onlara her konan arının mutlaka kendisine bir şey bulacağını düşünmektedir.

1.3. ESERLERİ

Küçük yaşlarda şiir yazmaya başlayan Seyfeddin Karahocagil, 1970 yılına kadar şiirlerini yayımlamayı düşünmez. Bir gün yeğeni Sermin Karahocagil Şahin: “Amca sen bu şiirleri neden gazete ve mecmualara göndermiyorsun” diye sorar. Karşılığında “Kızım sen gönder bakalım bizim şiirleri kim okur ki?” cevabını alır. Bu cevabı alan Sermin Karahocagil, şiirlerden bazılarını “Bizim Anadolu” gazetesine gönderir. “Bizim Anadolu” gazetesinden evvel “Oltu’nun Sesi” gibi mahalli gazetelerde şiirleri yayımlanan Karahocagil, “Bizim Anadolu” ile daha geniş kitlelere ulaşır. Şiirler beğeni alınca yenileri istenir ve Karahocagil’in eserleri yayım hayatına ilk adımını atar. İlerleyen zamanlarda “Mustafa Seyfi Kasım” müstear ismiyle “Ortadoğu” ve “Tercüman” gazetelerinde de yazıları yayımlanır.

Karahocagil’in bir diğer yeğeni Emine Karahocagil Aslaner bir gün, ”Amca ben seni Antolojiye üye yaptım” haberi ile gelir. Şairin şiirlerini kızı Semra Karahocagil Gedikli Antolojideki bloğa geçirir. Sitede şiirleri beğenilen Karahocagil, Antolojinin beş yıldızı arasına girer. Bazı şiirleri günün şiirleri seçilir. Böylelikle Karahocagil’in şiirleri sosyal medya ile tanışmış ve daha geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır. Şairin bugün Antolojide bulunan bloğunda 640 adet şiiri yer almaktadır.

İlk şiir kitabı *Yunuslaşan Yürekle* öğrencisi Yunus Kaya’nın ısrar ve gayretiyle çıkar. İkinci şiir kitabı *Tefekkürden Taşanlar* ismiyle hazırlanır ve örnek olarak bir miktar

çıkır. Üçüncü şiir kitabı olan *Karahoca Divanı* ise 2020 yılının ekim ayında, Ekin Yayınları tarafından yayımlanır.

Şairin şiirden başka “Milli Eğitim” konulu araştırma çalışması vardır. Çalışma Milli Gazetede 104 tefrika şeklinde yayımlanmıştır. Bu çalışmasının yayımlanmasının ardından dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ, 9. Milli Eğitim Şurasına Karahocagil’in fikirlerini ister. Bu fikirleri de 23 tefrika hâlinde yayımlanır.

Seyfeddin Karahocagil, son eseri olan *Karahocagil Divanı*’nı Covid-19 rahatsızlığı sebebiyle yattığı hastane odasında eline alır. Birkaç gün sonra da vefat eder. Ondan geriye kalan eserlerinin tasnif ve yayın işi çocuklarına baba vasiyeti olarak miras kalır. Bu çalışmaların okuyucu karşısına çıkarılması şüphesiz Seyfeddin Karahocagil ismini daha geniş çevrelere tanıtacak olması bakımından önemlidir. Böylece sağlığında hak ettiği hâlde göremediği ilgi ve alakayı öldükten sonra da olsa görmüş olacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİN TEMA BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Seyfeddin Karahocagil'in şiirleri, edebiyat araştırmalarında sıklıkla kullanılan bir tasnif yöntemi olan "Ben'e Yönelik Temalar – Toplumsal Temalar" ayırımına uygun bir yapıdadır. Şair, küçük yaşlarda şiiri kendine dost edinir ve ömrünün son anına dek bu dostluk bâki kalır. Henüz ilk şiirlerinde toplumsal konuların yanında bireysel konulara yer verir. Bu eşitlik kalemi ve üslubu kuvvetlendikçe toplumsal temalı şiirlere ağırlık vermesi ile sona erer.

Şiirin bir amacı, bir manası olduğunu savunan şair, bu yaklaşımını şiir hayatı boyunca destekler. Karahocagil, şiirlerinde ve düzyazılarında bu poetikasıdan hayli bahseder. Ona göre şair; değişen, yozlaşan, benliğini kaybeden topluma seslenmeli ve bu toplumu söylemleri ile harekete geçirmelidir. Kendisi de birçok şiirinde değişen toplumu hicvederek onlara seslenir ve harekete geçmeleri için çeşitli öğütlerde bulunur. Şairin toplumsal olarak ele aldığı temalar şu şekildedir: Eleştiri, Tabiat, Vatan / Millet Sevgisi, Politika, Memleket, İnsan, Medeniyet, Öğretmen ve vefatına sebep olan covid-19 isimli hastalığı konu edinen Sağlık teması.

Toplumsal temaların yanında "Ben'e Yönelik Temalar" a da yer veren şair; Din Algısı, Ölüm, Fani Dünya, Yaşama Sevinci, Hüzün, Aşk, Özlem, Dostluk, Pişmanlık, Nasihat, Zaman / Ömür ve Umut temalarında şiirler kaleme almıştır. Şairin poetik ve bazı isimlere atfettiği şiirleri de bulunmaktadır.

Karahocagil, şiirlerinde insana ait hemen hemen her duyguyu konu edinmiş, toplumsal değerlere değinmiş, değişen toplumu hicvetmiş, yozlaşan düzene itiraz etmiş ve dinî değerlere sıkı sıkıya bağlılığını dile getirmiştir. Şairin, çeşitli şairlerin şiirlerine yazdığı ve "Katılım Şiirlerim" adını verdiği şiirleri de mevcuttur.

2.1.BEN' E YÖNELİK TEMALAR

Seyfeddin Karahocagil'in ilk dönem şiirlerinde ben'e yönelik temalar ağırlık göstermektedir. Bütün şiirleri incelendiğinde ele aldığı ben'e yönelik temalar sırasıyla şu şekildedir: Din Algısı, Aşk, Nasihat, Hüzün/Acıma-Üzülme, Fani Dünya, Ölüm, Zaman/Ömür, Özlem, Yaşama Sevinci, Dostluk, Pişmanlık ve Umut.

2.1.1. Din Algısı

Seyfeddin Karahocagil'in Ben'e yönelik temaları içerisinde en çok şiir kaleme aldığı tema "Dinî Algısı" temasıdır. Şair, dindar bir ailenin çocuğu olmakla birlikte çok küçük yaşlarda dini bilgilere yönelir ve azımsanmayacak derecede dini tahsil görür. Bu temanın şekillenmesinde şairin yetiştirme tarzı ve İslam inancı etkili olmuştur. Seyfeddin Karahocagil'in din algısı çeşitli başlıklarla işlenmiştir.

2.1.1.1.Allah algısı

Seyfeddin Karahocagil, kâinatı yaratan, her şeye gücü yeten, doğmamış ve doğurmamış, kudret sahibi Allah'a sevgisinde, kaleminde ve kelâmında yer verdiğini "Allah İçin" isimli şiirinde şöyle dile getirir:

"Allah için severiz, yazarız Allah için

Kırılınsın da kalemim yazmasın günah için" (Karahocagil, 2020: 71)

"Besmelesiz" adlı şiirinde:

"Yine tuz bastular benim yarama

Besmelesiz giden batar harama

Kurtuluşu yanlış yerde arama

Doğru yere varmaz yol besmelesiz" (Karahocagil, 2019) diyen şair, başlanan her işte, atılan her ilk adımda Allah'ın adının anılmasını doğru bulur ve bu doğrusunu okur kitlesine öğüt olarak sunar.

Allah'ın yoktan var ettiği evrenin mucizelerini şiirlerine konu eden Karahocagil, Allah'ın tekvin (yoktan var etme) gücüne değinir:

*“Gökyüzüne baksan yeter
Her yıldız bir nur tanesi
Ya kayarsa, ömrü biter
Ne hükmü var kar tanesi...*

*Aç inciri içine bak
Kaç çekirdek doldurmuş Hak
Yere düşse bil ki mutlak
Koca ağaç her tanesi...”* (Karahocagil, 2020: 165)

Şair, “Münacaat” adlı şiirinde; Allah'ın güç ve kudret sahibi, kullarının ise aciz olduğunu dile getirerek O'na lâyük kul olabilmenin duasını eder. Klasik münacatlara da hâkim olan bu düşünce Karahocagil'in gelenekten faydalandığının bir göstergesidir. Şair için Allah, her iki âlemin sahibi, yaratan, gözeten ve bağışlayandır. O, bu âlemlerin Rabbinden merhamet, rahmet ve mağfîret dileyen aciz bir varlıktır:

*“Yaratan sen, yaşatan sen
Dolduran sen, boşaltan sen
Bize rahmetinle lütfet
Dosdoğru yoluna ilet
Kâinatı kuşatan sen
Yalnız sendendir hidayet
Habibine sadık ümmet
Sana lâyük kullardan et.”* (Karahocagil, 2020: 28)

Kâinatta olmuş ve olacak ne varsa hepsi Allah'ın istemesi ve iradesi ile gerçekleşmiş ve gerçekleşecektir. O, insanları yaratırken dilediği şekilde yaratır. Karahocagil, “Allah Bize Bizden Yakın” şiirinde Allah'ın irade sıfatından şöyle bahseder:

*“Yaratılan tüm insanlar
Birbirine benziyorlar
Ama bariz farkları var
Buna hiç akıl eremez.”* (Karahocagil, 2020: 69)

O, münkir ve münafıkların gizli gizli işlediği tüm günahları görür. O, aynı zamanda Rahman ve Rahimdir. Kulunu hem dünyada hem de ahirette gözetir. Seyfeddin Karahocagil, “Allah Öyle Bir Yâr ki” şiirinde Allah’ın görme (Basar) sıfatına değinir:

*“Kulluk tavrını takın
İsyân etmekten sakın
Kula kulundan yakın
Allah öyle bir yâr ki
Ondan başka ne var ki...”* (Karahocagil, 2020: 73)

Maddesel olan her şeyin yaratıcısı Allah’tır. Maddeye duyulan sevgi onu yaratana duyulan sevgiden kaynaklanır. “Aşk Odur ki” de Allah’ın kudretiyle, “ol” demesiyle her şey var olur. O’nun var ettiği her varlık her duygu ondan öte sevilmektedir:

*“Aşk odur ki can içinde can olur
Aşk odur ki tatlı heyecan olur
Nihayet-i Celal-i Subhan olur
Bir “kün” ile kâinatı var eyler.”* (Karahocagil, 2020: 35)

“Akıl En Büyük Nimet” de gerçek aşkın ilahi olduğunu, akli kullanarak her adımda gerçeğe yani Allah’a ulaşılması gerektiğini söyler:

*“Gerçek aşk ki; ilahidir,
Vuslat cismin vefatıdır,
Dünya bir ihtiyaç yeri,
Bir konaklık fırsattır.”* (Karahocagil, 2020: 356)

Vahdet-i vücût, Allah'tan başka varlık olmadığının idrak ve şuuruna sahip olmaktır. Vahdet-i vücûta birlik bilgidedir, yani sâlik gerçek varlığın bir tane olduğunu, bunun da Hakk'ın varlığından ibaret bulunduğunu, Hak ve onun tecellilerinden başka hiçbir şeyin hakiki bir varlığı olmadığını bilir. (Uludağ, 2012: 371) Seyfeddin Karahocagil, vahdet-i vücüt bilinci ile “Aşkın Yolu” isimli şiirini kaleme alır. Ona göre aşkın yolu vahdet-i vücuttur. Bu yolu bilen gerçek aşka ulaşır. Bilmeyen ise yolda azar, kaybolur:

*“Aşka ölü diyen yaşayan ölü
Bil ki çoktan o bardağı taşırılmış
Vahdet-i vücuttur aşığın yolu
Daha başlangıçta yolu şaşırılmış.”* (Karahocagil, 2014)

Aşk'ı ilahi gören Karahocagil, Allah'ı anmayı, O'nu zikretmeyi bir an olsun bırakmaz. Bu duygu şairi o denli sarmıştır ki canlı, cansız her varlığın onunla birlikte Allah'ı zikrettiğine inanır:

*“Her sabah, her akşam, her seher vakti,
Dilim Allah Allah der;
Ben Allah derim.
Kur'andan kalbime bir şimşek çaktı,
İlim Allah Allah der,
Ben Allah derim.”* (Karahocagil, 2020: 83)

Karahocagil'in yaşadığı ilahi aşk duygusunun şiddeti “Gerek” şiirinde de görülür. O, Allah'a varan yol uğruna severek ölümü göze alır:

*“Sevgiliye varan yolun uğruna
Severek canını vermesi gerek.”* (Karahocagil, 2020: 109)

“Hak Yolunun Yolcusuyuz” da Allah'a ulaşma yolunda karşısına çıkacak olan engelleri aşacak güce sahip olduğunu, kimseden korkmadığını, onu hedefinden hiçbir gücün vazgeçiremeyeceğini anlatır:

“Resulallah rehberimiz and olsun ki bu hak yolda

Kıyma misali kıysalar koşa koşa gideriz biz...” (Karahocagil, 2020: 260)

Karahocagil, sevgiliden yani Allah’tan gelecek her şeye razıdır. Yeter ki O, gönderme lütfunda bulunsun. Sırrın kendisi olan Allah’ı çözemeyen şair, O’nu içini sızlatan mübarek bir yara olarak tanımlar:

“Sen, sırrın kendisi

Sırta engelsin.

Senden gelen her şey

Lütfunsa gelsin.

İçimi sızlatan mübarek yara

Ah! Sen ne güzelsin,

Ne güzelsin...” (Karahocagil, 2007)

Mübarek sırrın peşinde olan Karahocagil, “Rabbim Seni Aradım” da yüreğinin aşkıyla her yerde ve her şeyde O’nu aradığını söyler:

“Uzaktan yakına,

Yakından uzağa,

Kürreden zerreye,

Zerreden kürreye,

Her yerde ve her şeyde,

Tüm yolların bitiştiği yerlerde,

Seni aradım seni...” (Karahocagil, 2020: 152)

“Sabaha Kadar” şiirinde arayışını sürdürür. Geceleri, gündüzleri zihnini meşgul eden tek şey Allah’ı aramak, O’na kavuşmaktır. Karahocagil tüm benliğini ilahi aşkla doldurmakta ve baktığı her şeyde Allah’ın tezahürünü görmektedir:

“Hayal ipliğiyle örgüler ördüm

Fikir tezgâhında sabaha kadar.

*Her yerden, her şeyden Mevlayı sordum
Gecenin mahında sabaha kadar.
Zerrede, kürrrede hep onu gördüm
Zikir dergâhında sabaha kadar...
Sonsuzluk ufkunda yürüdüm durdum
Hakikat rahında sabaha kadar.” (Karahocagil, 2020: 158)*

“Sevgi Pınarı” isimli şiirinde sevgi duygusu, Hak’tan akar ve insan yüreğine ulaşır:

*“İnsanın yüreğinden çıkar sevgi pınarı
Kaynağı Haktan gelir akar sevgi pınarı” (Karahocagil, 2009)*

Allah’ın razı olduğu kullardan olmak için bakılması ve uyulması gereken kuralların yer aldığı dinî rehberimiz olan Kur’an-ı Kerim’e de şiirlerinde yer veren Karahocagil:

*“Çizilmiş cennetin yolu Kur’an da
Allah’ın ipi bu, sımsıkı sarıl
Salmış ki nurunu hele şu anda
Her taraf aydınlık bak, parıl parıl...” (Karahocagil, 2020: 98)*

diyerek Allah’a lâıyk bir kul olabilmek için gerekli kılavuzun Kur’an-ı Kerim olduğunu vurgular.

“Gerçek Medeniyet” adlı şiirinde medeniyetin Batılı olmak ile eşdeğer tutulmaması gerektiğini asıl medeniyetin iman etmekte olduğunu vurgular. Gerçek medeniyetin tek adresinin ise Kur’an-ı Kerim de yer aldığını ekler:

*“Medeniyet sevmektir yaratandan ötürü
Hak hukuk ve adalet insanı insan yapar.
Elinde yüce Kur’an onun yolunda yürü
Gerçek medeniyet bak senin inancında var.” (Karahocagil, 2020: 252)*

Allah sevgisini içten ve samimi duygularıyla dile getiren Karahocagil, O'na razı bir kul olabilmek için hayatını Kur'an-ı Kerim'in ışığı ile aydınlatmıştır.

2.1.1.2. Peygamber algısı/Hz. Muhammed

Karahocagil'in dini değerler çerçevesinde değindiği temalardan birisi de eşrefü'l insan olan Hz. Muhammed'dir. Hz. Muhammed, Allah tarafından dünyaya gönderilen son peygamberdir. O; Allah'tan aldığı vahiyleri insanlara bildirme, anlayamadıkları ayetleri onlara açıklama, ibadetlerin nasıl ve ne zaman yapılacağını gösterme ve beşeriyetin nasıl yaşaması gerektiğini anlatma görevlerine sahiptir.

Mekke'de müşriklerin Müslümanlara uyguladıkları zulmün, günbegün arttığı zamanlarda Peygamber Efendimiz önce amcası Ebû Tâlib'i ardından eşi Hz. Hatice'yi kaybeder. Hüznün gönülleri kuşattığı bugünlerde yüce Allah, Hz. Muhammed'i huzuruna kabul eder ve onu Miraç ile şerefendirir. Peygamber Efendimiz, Mescid-i Aksâ'dan göklere yükselir ve Allah'tan vahiy alır. Gece vaktinde gerçekleşen bu yükselişe Mirâç, gerçekleştiği güne de Mirâç Kandili ismi verilir. Hz. Muhammed ilk ve son olarak gerçekleştirdiği Veda Haccı'nda Müslümanlara hitap eder. Bu hitap Veda Hutbesi olarak kabul edilir. Hz. Muhammed'in Müslümanlara bıraktığı vasiyet olarak değerlendirilebilecek hutbesinde; her insanın eşit olduğu, Müslümanların kardeş olduğu, faizin ve zinanın haram olduğu, kan davalarının kaldırılması gerektiği vb. konular öğütlenir.

Karahocagil, Hz. Muhammedin vasiyetine saygı ve içtenlikle sahip çıkar. Onun yolunda ve onun izinde olduğunu şöyle dile getirir:

*“ Canlar feda, nur nübüvvet tacına
Mevla 'ya yükselen miracına,
Emanet ettiğin veda haccına,
Melekût, kâinat olmuştu hayran,
Muhammed Mustafa yoluna kurban ”* (Karahocagil, 2009: 58)

Peygamber efendimiz güvenilir bir kişiliğiyle ve güzel ahlakıyla insanların kalbine hükmetmiştir:

*“Dilemiş Rabbul Âlemin
Gerçek Hulk-i Hasen olmuş
Hem de Muhammedül Emin
Nur olmuş kalplere dolmuş.”* (Karahocagil, 2020: 68)

Karahocagil, Ümmeti Muhammed’in adına Peygamber Efendimize seslenir. Onun ümmetine sevgisine ve ümmetinin ona karşı sadakatine şahit olan kişi yüce Allah’tır. Bu yüce şahidin izniyle Peygamber efendimizden şefaath diler:

*“Biz görmeden sevdik seni,
Sen görmeden övdün bizi,
Allah’ım gördü ya yeter.*

*Ümmetim dedin sen bize,
Biz de ümmet olduk sana,
Allah’ım biliyor ya yeter.*

*Dileğimiz budur senden,
Şefaath eylesen bize
Allah’ın izniyle, yeter.”* (Karahocagil, 2020: 370)

Seyfeddin Karahocagil’in Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed’e olan sevgisi O’nu rüyalarında görmek isteyecek kadar şiddetlidir:

*“Rüyalarda görmek ister,
İki gözüm Resulallah.
İşaret ver, bir yol göster,
Kılavuzum Resulallah.”* (Karahocagil, 2020: 157)

İslam’ın şartlarından birisi olan hac, Kâbe’yi ve civarındaki ibadet için buyurulan özel yerleri belirtilen vakit içinde usulüne uygun olarak ziyaret edip, yapılması gerekenlerin sırasıyla gerçekleştirildiği bir ibadettir. Karahocagil, Hz. Muhammed’in izini sürmek ve onun yaşadığı mekânlarda onu zikir ve fikretmek amacıyla yola

çıkacak olan ilk hacı kafilesini uğurlarken kaleme aldığı “Hac Yolu” isimli şiirinde hac ibadetini gerçekleştirmeye giden hacı adaylarının ardından şöyle seslenir:

*“Gönüller birleşmiş, hedefleri tek
Anlatılmaz bunu yaşamak gerek
‘Lebbeyk Allahümme lebbeyk’ diyerek
Rabbinin emrine uyan, yollarda...”* (Karahocagil, 2009)

Mekke’de kaleme almış olduğu “Beytullah’ın Etrafında” isimli şiirinde Kâbe’den bahseder:

*“Bu mekânda hüsrân olmaz
Olanları akıl almaz
Yerle göğün farkı kalmaz
Beytullah’ın etrafında...”* (Karahocagil, 2009: 13)

Medine’ye hac ibadetini gerçekleştirmeye gittiği sırada Hz. Muhammed’e kavuşmanın sevincini yaşar:

*“Hamdolsun ravzana erdim,
Edeple selamım verdim,
Salsalar payın öperdim,
Yalvarırım penahıma,
Dağlar gibi günahıma,
Ağlarım ya Resulallah.”* (Karahocagil, 2009: 76)

Yine hac ibadeti sırasında Arafat Dağı’nı şöyle anlatır:

*“İhramlara bürünmüş milyonlar bir arada
Rabbinin çağrısına ‘Lebbeyk’ diyerek gelmiş
Çeşit çeşit ırklardan Müslümanlar burada
Yok etmiş benliğini kefen giyerek gelmiş
Şahla çoban farkı yok yan yana bir sırada*

*Vahdetin tüm hazzını kalpte duyarak gelmiş
Teslim olmuş vecd ile Hakk'a uyarak gelmiş
Nazargâh-ı ilâhidir Arafat
Müminlere in felahıdır Arafat” (Karahocagil, 2009: 10)*

Seyfeddin Karahocagil, peygamber efendimiz Hz. Muhammed'in sünnetlerine son derece duyarlı ve saygılı bir isim olmuştur.

2.1.1.3. Ramazan Ayı

Ramazan ayının gelmesini dualar içinde sabırsızlıkla bekleyen Karahocagil, “Ramazana Karşı” adlı şiirinde duasını dile getirir:

*“Eriştir sağ salim Rahmet ayına
Kadr-ü kıymetini bilenlerden et
Otursun dilerim her şey rayına
Ahir, akıbette gülenlerden et.” (Karahocagil, 2020: 154)*

On bir ayın sultanı olarak bilinen, Müslümanlar için en hayırlı ay olan Ramazan ayını şu dizelerle karşılar:

*“Sönen gönül güneşisin, kara kalpler mahısın,
Müminlerin Hakk'a varan, hakikatli rahısın,
Amenna ki, bir senede on bir ayın şahısın,
Merhaba, merhaba ey Şehri Ramazan merhaba.” (Karahocagil, 2009: 57)*

Ramazan ayının 27. ve en mübarek gecesi olan Kadir Gecesinde Kur'an-ı Kerim'in indirilmesi üzerine on bir ayın sultanını şöyle uğurlar:

*“Sıradan bir gece değil bu gece,
Mübarek bir andır Kadir gecesi
Rabbine secde et eğil bu gece,
Rağbet-i Kur'andır Kadir gecesi.” (Karahocagil, 2009: 47)*

2.1.1.4. Nefis

İnsanoğlunun suflî arzulara duyduğu istek olan nefis hakkında da şiiirler kaleme alan Karahocagil nefsi şöyle anlatır:

*“Her türlü pislige o bulaştirir,
O yularlar cismi, o dolaştirir,
Kurallar yıkılır sistem bozulur,
İnsana çizilen haddi aştirir.*

Âdem'e haramı tattıran nefis,

Sonrada cennetten attıran nefis.” (Karahocagil, 2009: 64)

Hayatını akıl süzgecinden geçiren Karahocagil, bazı taneciklerin süzgeçten geçmediğinin farkına varır. Süzgeçte kalan tanecikler şairin gururu ve nefsidir. Süzgeçte hiçbir tanenin kalmasını istemeyen Karahocagil, ahvaline çekidüzen vermeye karar verir ve nefsi ile muhasebeye tutuşur:

“Cüzi irademle bir şeyim sandım

Bazen arkasına taktı gururum,

Affet beni Ya Rab, nefsime kandım,

Sana ayan Mevla'm bu hazin durum,

Şükr olsun ki bir sâikle uyandım,

Ben bir çobanmışım, arkamda sürüm

Berber yanmıştı yaş ile kurum.

Nefsi muhasebem önüme geldi,

Yüreğim titredi, kaçtı huzurum.” (Karahocagil, 2020: 55)

Karahocagil, nefis muhasebesine kazanan taraf olur. Onu bir daha zarara uğratamayacağını düşündüğü ve düşmanı olarak gördüğü nefisine “Demedim ki” de seslenir:

“Kim dedi karşıma hemen hopla gel,

Bütün şeytanları torla topla gel,

Kendini birazcık n'olur yokla gel,

Gel de bana hasım ol demedim ki.” (Karahocagil, 2020: 364)

Nefis ile mücadele eden insanların pes etmemesi gerektiğini, onunla bir gürüşçi misali gürüşmeleri gerektiğini ve galip gelmek için verilen mücadelenin zorluğunu “Nefis Kolay Tuşlanmıyor” diyerek öğütler:

*“Çelme tak dene bir yol
Olmadıysa kap kafakol
Elense çek dikkatli ol
Nefis kolay tuşlanmıyor...
Tuşlanmıyor...”* (Karahocagil, 2020: 136)

“Tükenen Kendi” adlı şiirinde nefse yenilen kişinin muhtemel sonunu anlatır. Bu kişinin atacağı tek bir adımının ve sığınacağı tek bir kapısının olmayacağından bahseder:

*“Nefsini şeytanla barıştırdınca
Kendine hazırlar şöyle bir durum
Alt ateş üst alev dört yan uçurum”* (Karahocagil, 2020: 326)

2.1.1.5. Dua

Rahmet ve bereket ayı olan Ramazan ayında, tüm inananlara ışık tutacak olan kutsal kitabımız Kur’an- ı Kerim indirilmeye başlar. Müslüman âlemi için bin aydan daha hayırlı olan bu ay için Allah, Bakara Suresinin 185. ayetinde şöyle buyurur:

“Ramazan ayı öyle bir aydır ki insanlara yol göstericidir. Doğruyu eğriden, hakkı batıldan ayıran delillerin kaynağıdır. Kim o ayda bulunursa onu oruçla geçirsin. Kim de hasta yahut yolcu olursa başka günlerde sayısınca tutsun. Allah sizin için kolaylık ister. Zorluk istemez.”

Bu kutlu ay’a erişme isteğinde bulunan Karahocagil, üç ayların başlangıcında şu duayı eder:

*“Bu mübarek üç aylarda,
Kabr-ü zişana yetiştir.
Tekrar tekrar nasip eyle,
Kutsal mekâna yetiştir.
Kabul eyle duamızı,
Fazl-u ihsana yetiştir.
Beratınla temizle de,
Öyle mizana yetiştir.*

*Recebi Şabanı mübarek kıl da,
Sağ salim Ramazana yetiştir.”* (Karahocagil, 2020: 104)

2019 yılında salgın hastalık olarak meydana çıkan covid-19 isimli virüs, dünyaya hızlıca yayılmaya ve ülkemizde görülmeye başlar. Virüsün yayılmasını en aza indirmek için alınan tedbirler arasında, camilerin toplu ibadetlere geçici süre ara vermesi gerekir. Karahocagil, vefatına sebep olacağını bilmediği bu virüsün yaşattıkları üzerine dua etmeyi ihmal etmez:

*“Camiden cumadan mahrum eyleme
Başını secdeye koyanlar varken
Bizi bir virüse mahkûm eyleme*

İlahi çağrışı duyanlar varken.” (Karahocagil, 2020) diyerek namaz kılan Müslümanlar için Allah’tan yardım ister.

2.1.2. Aşk

Seyfeddin Karahocagil’in şiirleri incelendiğinde ben’e yönelik temalar içinde değindiği temalardan birisinin de ‘aşk’ olduğu görülür. Karahocagil aşkı, beşeri ve ilahi olmak üzere iki şekilde ele alır. İlahi aşk, “Allah” başlığı altında incelendiği için burada sadece beşeri aşktan bahsedilecektir.

2.1.2.1. Beşerî Aşk

Seyfeddin Karahocagil, beşeri aşk temasını ilahi aşka göre daha fazla kaleme alır. Karahocagil'in aşk temasını yoğun bir şekilde ele aldığı yıllar, 1956-1972 arasındır. Şair bu tarihlerde hayatının 16-32 yaşları aralığını yaşamaktadır. “Arzuluyorum” da temiz ve taze sevgili hayallerinde yer almakta ve Karahocagil onu yanında istemektedir:

*“Biliyorum ne yabani diyarsın,
El değmemiş taptaze bi baharsın,
Dolaştıkça, hayalimde sen varsın,
Ne olur ki; yanımda da sen olsan.”* (Karahocagil, 1961)

1956 yılında henüz on altı yaşında iken “Seni Sevince M...” adlı bir şiir yazar. Şiir defterine kaydettiği bu şiir 2009 yılında varlığını unutmışken birden karşısına çıkar ve Karahocagil “Bir Eski Defter” isimli şu şiirini kalem alır:

*“Elimde tuttuğum bu tozlu defter
Hayal mayal o andığım yıllardan
Açtım kapağını bakalım ne der
Yalanlara inandığım yıllardan”* (Karahocagil, 1956)

“Bir Eski Defter” bitince altına “Seni Sevince M...” yi ekler:

*“Söyleyemedim sana aşkı
Akan sularla şiirler yolladım
Ancak yıldızlarla baktım gözlerine
Ve rüzgârlarla okşadım saçlarını
Rüyalarımınla tuttum ellerini.”*

Görülen odur ki Karahocagil, M'ye olan aşkını platonik olarak sessiz bir şekilde içinde yaşamıştır. Sevgiliye söylemediklerini defterine söylemiş ve itiraf etme, haykırma ihtiyacını bu şekilde gidermiştir.

Seyfeddin Karahocagil'in yaşadığı tek sarhoşluk, aşk sarhoşluğudur. “Ne Zaman, Ben” de ne zaman sevgilinin yanında olsa o zaman gönlü demlenir:

*“Ne zaman sarhoşum ben, bilir misin?
Ne zaman göğsüne koysam başımı,
Kalbinin sesinde olsa kulağım,
Okşasa saçımı ılık nefesin,
O zaman dolarda içime aşkın.”* (Karahocagil, 1965)

Köyün birisinde Karahocagil'e bir hikâye anlatırlar. Hikâye şöyledir: Nişanlı bir kızın nişanlandığı genç Almanya'ya gider. Para kazanıp gelecek ve bir yuva kuracaklardır. Orada kalacak olursa da nişanlısıyla evlenip onu da yanında götürecektir. Fakat yıllar geçer oğlan gelmez. Kız yıllarca bekler ve sonunda nişanlısının Almanya da bir Alman kızıyla evlendiği haberini alır. Günlerce yemez, içmez, konuşmaz olur ve bir gün onu kendini asmış olarak bulurlar. Karahocagil, “Neden Gelmedin” şiirini bu hikâyeyi dinlediğim oda da yazar:

*“Hiç mi getirmedi beni yâdına
Bari de, erdin mi sen muradına
Defterler dolusu senin adına
Gece gündüz şiir yazdım gelmedin
Neden gelmedin?”* (Karahocagil, 1969)

Karahocagil “Nerdesin?” diyerek sevgiliyi arar. Sevgili kederde de hicranda da zarda da olsa kabuldür. Yeter ki kavuşma gerçekleşsin:

*“Gel sevgilim sana kurban olayım
İster misin sararayım solayım
Reva mıdır sensiz nasıl kalayım
Kederde mi hicranda mı zarda mı?”* (Karahocagil, 1972)

“Sen ve Ben” de sevgili ile uyumunu anlatır. Balığa su, toprağa yağmur ne kadar gerekliyse aşığa da sevgili o kadar gereklidir. Âşık, sevgiliye kavuştuğunda tamamlanmış hisseder. Onun yokluğu eksiklidir:

*“Sen güzellik ben cesaret
Sen vefasın ben sadakat
Ben bir kuşsam sen de kanat
Ben bulutsam sen de rüzgâr
Ben âşıkсам sen de o yar.”* (Karahocagil, 2020: 42)

“Şarkı Sözü” isimli şiirinde sevgiliye iltifatlarda bulunur. Sevgilinin saçındaki parıltılar ay ışığına benzetilir. Şair, sevgiliyi o kadar yakından tanımaktadır ki onun bir bakışından her şeyi anlayabilmektedir. Yolun sonuna sevgili ile gitmeyi yeni yolun yani ahiret hayatının bile onunla geçirmek ister:

*“Mehtap olmasa nolur, saçların mehtap gibi,
Akar gider ömrümüz deredeki ab gibi
Gözlerinden okurum, seni bi kitap gibi*

*Sular aksın, rüzgâr essin, oynasın hep yapraklar
İkimizi bir makbere kabul etsin topraklar.”* (Karahocagil, 1956)

Seyfeddin Karahocagil’in dinlediği bir aşk öyküsü daha vardır. Bir kız amcasının oğluna gizliden gizliye sevda çekmektedir. Yaşı oğlandan büyük olduğu için oğlan ona abla demektedir. Kız bir türlü sevdasını kimseye açamaz ve için için yanar. Oğlan büyür evlenir. Bahse konu kız da gelini getirenler arasındadır. Daha sonra ince hastalığa tutulur ve ölür. Bu olayın olduğu köyde o kızın çantasından çıkan mektubu Karahocagil’e gösterirler. Şair, genç yaşında etkilenir ve “Umutsuz Sevda”yı yazar. Kızın ve oğlanın isimleri şiirin içinde geçmektedir lâkin Karahocagil, onları ifşa etmeyi uygun bulmaz. İsimlerin yerine başka kelimeler ekleyerek şiiri bloğuna ekler:

*“Sen benim gönlümde kardeş değildin,
Ne kimseler bildi, ne de sen bildin,*

*Her ‘‘abla’’ dedikçe bağrımı deldin,
Vurum ierime ciğerim sktüm.’’ (Karahocagil, 1967)*

‘‘Bir Sevgi ki’’ de sevgiliye duyulan sevgi, hayli derin bir kuvvete sahip olmakla beraber silinemez izlerle bezelidir:

*‘‘Bir sevgi ki sana duyduğum
Su misali
İçilesi yudum yudum.
Yüreğime adını çimdik çimdik oyduğum
Yılların arasına katlayıp koyduğum
Skemediğim atamadığım...’’ (Karahocagil, 2020: 89)*

‘‘Sevgiye Dair’’ de sevgiyi yaşamanın püf noktalarını verir. Sevmek için evvela sevgi ile yaklaşmak gerektiğini vurgular. Güzelliklere karşı içinde sevgisi olmayanlar ne insanı ne de tüm bu güzellikleri yaratamı sevemez. Bir canlıya, bir nesneye yumuşak ve sıcak duygular ile yaklaşıldığında sevgi duygusu kendiliğinden ortaya çıkmaya başlar. Durum tam tersi olduğunda ise soğuk bir atmosfer yaşanır. Karahocagil, bu durumu gül ve diken metaforu ile anlatır. ‘‘Güle gül olduğu için bakarsan güzelliğini, dikenini var diye kaçarsan çirkinliğini görürsün’’ diyerek sevgi duygusunu ertelemeyen yaşamayı tavsiye eder:

*‘‘Seveceğin yanlara bak,
Sevmediklerinde de, sevilecek şeyler bulursun.
Onların farkına sevince varırsın.
Gülün dikenine bakarsan,
Onu diken gibi görürsün.
Sevmek için sevmeyi bekleme.
Sevmek senin için,
Sevilmek değil ki.
Bil ki seven sevilir.’’ (Karahocagil, 2009)*

Sevginin bir günü olmadığını, daima yaşanan bir duygu olduğunu düşünen şair, şubat ayının on dördüncü gününü “Sevgililer Günü” diye taçlandırılanları gösteriş meraklıları olarak nitelendirir:

“Sevgiyi öldürenler

Onun heykelini diktiler on dört şubata

Göstermelik işte anla...

Öldürdüklerini yaşatmak gibi yalanla...” (Karahocagil, 2020: 348)

Ona göre sevginin günü yoktur, sevgi duygusu gerçekten sevenlerin yüreğinde ömür boyu yaşayacakken onu bir günle sınırlandıranlar sevginin katili olarak kalacaklardır.

2.1.3. Nasihat

Seyfeddin Karahocagil’in ele aldığı temalardan birisi de nasihat temasıdır. Genellikle topluma nasihat eden şair, benliğine de öğütler verir. “Halimiz Hal Gibidir” de insanların nasihate nasıl ulaşılacaklarının tarifini verir. Karahocagil’e göre nasihat, arayanın bulacağı bir yerdedir:

“Sanat

Hikmet

Nasihat

Çiçekteki bal gibidir.

Arayan payını alır.” (Karahocagil, 2020: 113)

Hayat yolunda her adımın hayırlı ve başarılı olmasını isteyen bütün Müslümanlar için anahtar iki kelimeyi “Nasihat” şiirinde söyler:

“Nasihat dosta kardeşe,

Azmedersen hangi işe,

Başlamadan ‘Bismillah’

Silinsin kalpten endişe,

‘Lailaheilallah’ de.” (Karahocagil, 2020: 131)

Hakk'a lâıyk bir kul olmanın gereklerini dile getirdiği Şiirlere de yer veren Karahocagil, "Bakmak Başka Görmek Başka" diyerek insanlara Şöyle nasihat eder:

*"Yaratılan hiÇbir Şeyi sakın ola ki hor görme,
Onda bir güzellik vardır bilemezsin, sen gr, görme..."*

*İradeyle nazar eyle hakikat ortaya çıkar
Kalp gözüyle görür insan, m olanı kr görme.*

*Feraset Rabbin nimeti, onun ardı sıra yürü,
Hedefini tespit et de, varmayı asla zor görme." (Karahocagil, 2020: 80)*

"DŐunmeden" de atılan her adımın nelere yol açacağını, yol gösterenin ne kadar doğru olduğunu, gidilen yolun nereye çıkacağını bilmeyenlere seslenir:

*"HiÇbir yere varılmaz yönünü dŐunmeden
Adım atsan düşersin nn dŐunmeden
Karga kılavuz olmaz takılıp gitme sakın
Hangi işe baŐlanır sonunu dŐunmeden." (Karahocagil, 2020: 239)*

"Ezmeye Kalkma" da topluma geçmiş tarihi unutmamalarını ğtler. Tarih bilinci ile yaşayan insanlar geçmişten ders alır ve günümüz sınavlarında başarılı olur. Karahocagil, topluma bu dersten kalmamaları konusunda seslenir. Bu dersi geçenler topluma faydalı ve saygılı birer birey olacaklardır:

*"Bin yıllık mukaddes Şanlı tarihi
Ceddinden hay et çizmeye kalkma
Toprağın altını tefekkür eyle
Yatan Őehitlerizmeye kalkma..." (Karahocagil, 2020: 243)*

"Geç Kalma" da insanların diğer insanlara davranıŐlarında ölçülü davranmaları gerektiğini ğtler. Kime hak ettiğinden fazla değer ve iltifat gösterilirse o kişi kendisini yüceltir ve ilk aŐađılayacađı kişi iltifat gösterenin ta kendisi olur:

*“Aman ha yalakanın sırtını sıvazlama
Beklemediğin anda başkaldırır erleşir.*

*Besleyip de büyütmeye her uyuzlu çakalı
Kendini aslan sanıp dış gösterir hurlaşır.”* (Karahocagil, 2020: 251)

“Görün” de ülkenin yaşamış olduğu ekonomik sıkıntılardan nasıl kurtulabileceğinin öğüdünü şöyle verir:

*“Borsayı terk edin, hatta kapatın
Faiz denen şeyi kaldırın atın
Yabancı ne varsa hepsini satın
Milli bir sistemi kurun da görün...”* (Karahocagil, 2020: 255)

“Ne Ekersen Onu Biçersin” de kişinin attığı her adımın, gideceği yolun düzlüğünü yahut engebesini oluşturacağından bahseder. Karahocagil’e göre kişinin derdi de çaresi de kendisidir. Herkes hür iradesiyle merhemine veya zehrine kavuşur:

*“İşte büyük cihat bunu iyi bil
İradeni kullan kırılma eğil
Kulluk imtihanı hiç kolay değil
Çakarsan naçarsın çaktığın kadar.”* (Karahocagil, 2020: 134)

Seyfeddin Karahocagil’in nasihatlerinde öğretmen kimliğinin izlerine rastlanır. Öğretmek, yol göstermek gibi görevlere sahip olan şair “Bilmesen” adlı şiirinde kimi seçimlerin nelere yol açabileceğini öğretir:

*“El dediğin bil ki yaman
Bunu düşün zaman zaman
Emeklerin olur saman
Biçmesini bilmezsen.”* (Karahocagil, 2011)

“Bir Gence Nasihat” adlı şiirinde genç kuşağa benliklerini kazanmaları, kendi ayakları üzerinde durmaları konusunda şöyle seslenir:

*“Kolun yetişmeyen yere uzanma
Emanet elbise giyip bezenme
Başkasının uçuşuna özenme
Uçamazsın, avı bir taşla vurur.”* (Karahocagil, 1976)

“Ters Nasihat” adlı şiirinde yine gençlere seslenir. Onlara yapmamaları gereken davranışlar ve karakterlerine söz getirmeyecek durumlardan bahseder. Cümlelerini olumlu biçimde söyleyerek kelime oyunu yapar:

*“Hele şu sözüme bir kulak ver sen
Helaldir, haramdır demeyip yersen
Çarçabuk köşeyi döneyim dersen
Ya topçu, ya popçu ya lüpçü ol!”* (Karahocagil, 2020: 323)

Şiir boyunca olumlu yapılmış cümleler kuran Karahocagil, son dörtlükte cümlelerini olumsuz yapıya çevirir ve asıl söylemek istediğini son dizede söyler:

*“Hele bak ki yavrurum ben neler yazdım
Kusura bakmayın tabandan kızdım
Son zamanda her hal kafayı bozdum
Ne topçu, ne popçu, ne de lüpçü ol...”* (Karahocagil, 2020: 324)

“Bozar Seni” de kendisine yükseklerden uçmamak gerektiğini, her gördüğüne aldanmamak gerektiğini öğütler:

*“Deli gönül havalanma
Sert rüzgârlar bozar seni
El attığın dolu sanma
Boş çıkarsa üzer seni.”* (Karahocagil, 2015)

Babasından aldığı öğütleri “Kulağımda Küpe” olarak adlandırır. Duyduğu nasihatleri ekinden geldiğince uygulamaya çalışır. Kimi zaman unuttukları da olur. Aklından hiç çıkarmadığı tek şey Allah’a layık kul olma öğüdür. Ömrü boyunca bu nasihate sadık kalmıştır:

*“Kulağımda küpe öğüdün baba
Kuru taşa tohum ekme demiştin
Herkesin tiyneti uymaz kitaba
Dalkavuk nazını çekme demiştin.*

*Ama baba bazısını unuttum
Çok kere kızılık şerbeti yuttum
Fakat şu öğüdü sıkıca tuttum
Sakın ha hak yolda sekme demiştin.”* (Karahocagil, 2020: 129)

“Fikrim Bu” şiirinde hayata bakış açısına ve nasıl bir kişiliğe sahip olduğuna ulaşılır. Ona göre insan davranışlarda ölçülü olmalıdır. İnsanın kendisini ne zirvede tutmalı ne de yerlere atmamalıdır:

*“Bir fikrim bu yalnız, nasihat değil,
İyiliğin arkada kalacaktır bil,
Ne burnunu dik ne de eğil,
Böyle olan alın, her zaman aktır.”* (Karahocagil, 1969)

2.1.4. Hüzün/Acıma, Üzülme

Aklın duygusal bir durumu olan hüzün, Seyfeddin Karahocagil’in yer yer kapıldığı duygulardan birisidir. Bir günün doğumundaki manzara, manzaraya eşlik eden yağmur ve zihnindeki düşünceler onu hüznlendirmeye yeter:

*“Tan yeri ağarır, ufuk kıpkızıl,
Bir elmas yağmuru yağarken gökten,
Kanat bağlar uçar gider de akıl,
Hüzün köşesinde kalırım bir ben.”* (Karahocagil, 2020: 357)

Yolda karşılaştığı kimsesiz bir ihtiyarın zavallı hâli Karahocagil'in yüreğine işler. "Bir Piri Fani" isimli şiirinde o an hissettiklerini şöyle anlatır:

*"İhtiyarın hâli içimi yaktı
Tuttuğu elimi birden bıraktı
Son defa yüzüme bir garip baktı
Anladım sonunu ölmek dileği..."* (Karahocagil, 2002)

"Bize Gelmemiş" de baharın gelişini kalbe doğan güzel hislerle bağdaştırır. Doğaya ve diğer insanlara gelen baharın yani mutluluğun kendisine uğramadığını düşünerek haline kederlenir:

*"Her yanını kara yosun bürümüş
Toprağa saldıği kökler çürümüş
Benim gibi; yaşlı dallar kurumuş
N'ola, bahar gelmiş, bize gelmemiş"* (Karahocagil, 2020: 93)

1956 yılında henüz on altı yaşında iken Ilıca Yavuz Selim İlk Öğretmen Okulunda yazmış olduğu "Ey Felek" isimli şiirinde hayatında yaşadığı zorlukları dile getirir. Şiir boyunca başına gelen talihsizlikleri hüznü bir duygu ile aktarır:

*"Yüce Rabbim bu çektiğim gün olur mu biter
Bunca hüznün bunca gıryan zayıf cismime yeter
Üç varlıktan tekme yedim yüreğime ah beter
Bir acıdan bir ciciden bir bacıdan ey felek."* (Karahocagil, 1956)

Gelecekte yaşamasını istediği umutlarının gerçekleşmemesi ile yaşadığı hayal kırıklığını "Neden, Neden?" de dile getirir. İçinde bulunduğu hüznün deryasında tutunduğu tek sandal, hatıralardır. Geçmişinde yaşadığı günlerini aslında yaşayamadığını, şimdilerde ise bu eksikliği aşamadığını vurgular:

*"Kırık umutların parçalarını
Geleceğin yollarına sermiştim"*

*Şimdi onlar artık geçmişte kaldı.
Hatıraların kopuk iplerine
Tutunarak yürüyorum
Yaşadığımız günler,
Meğer yaşamadığımız,
Neden, neden...
İşte bu neden tepeleri
Tırmanıp aşamadığımız.” (Karahocagil, 2020: 383)*

“Savaşın Çocuğu” isimli şiirinde babasını kaybeden, savaşın ortasında savunmasız bir halde kalan küçük bir çocuğun haline değinir. Şiirin sonunda çocuğunda öldürüldüğünü haber veren Karahocagil, “Kırıldı kanadım kolum” diyerek yaşadığı çaresizliği haykırır:

*“Yetim kalmış vah zavallı
Tutunacak dalı mı var.
Rengi solgun açtır belli
Yürüyecek hali mi var.” (Karahocagil, 2020: 314)*

“Taş Yağmış Üstümüze Anne” de Filistinli, Suriyeli, Mısırlı ve Iraklı Müslümanların uğradığı zulümlere değinir. Mazlumlarını hâlini görüp, duyan lâkin bilmezden gelen insanlara seslenir. İnsanlığın sonunun gelmiş olmasından, zihinlerin ve kalplerin taş kesilmesinden yakınıır:

*“Karanlıklar aydınlık
Aydınlıklar karanlıktı bu sabahlarda
İyilerin kötü
Kötülerin iyi sayıldığı
Güzelliklerin çirkinlik
Çirkinliklerin güzellik diye takdim edildiği
Gerçeklerin yalan
Yalanların gerçek sanıldığı
Sabahlara uyandım anne.” (Karahocagil, 2020: 320)*

2.1.5. Fani Dünya

Sonu olan, ölümlü, kalıcı olmayan, gelip geçici ve kalımsız anlamlarına gelen fani kelimesi, insanın dünya yaşamında kalıcı olmadığını vurgulamak için dünya kelimesi ile birleşerek “fani dünya” tamlamasını kurar. Dünya hayatı gelip geçicidir, bir gün muhakkak son bulacaktır. “Fani dünya”, “ölümlü dünya”, “sonlu dünya” gibi ifadeler dünyada ebedi bir hayatın mümkün olmadığını ifade eder. Bâki olan, kalıcı olan sadece ahiret hayatıdır. Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde fani dünya temasına da yer verir. Gelenekten beslenen şair, çeşitli tamlamaları ve benzetmeleriyle bu temayı güçlendirir.

“Mâsivâ” kelimesi, Allah’tan başka her şey anlamına gelen tasavvufî bir terimdir. Karahocagil, dünyanın geçiciliğini vurguladığı şiirinde Allah’ın emirlerinden gayri insanı meşgul eden her türlü davranıştan sakınılması gerektiğini öğütler:

*“Dünya için çekme keder
Mâsivâyı sal başından
Bu dünyaya gelen gider
Dostlar tutar sal başından”* (Karahocagil, 2015)

İnsanoğlu, her ne kadar sonunu bilse de aciz bir varlık olduğu için nefesine yenik düşerek dünya hayatından vazgeçemez. Karahocagil, dünya hayatında yaşanabilecek nice güzellikleri nice zorlukları yaşayıp görenlerin daha nicesini görmenin isteği içinde olduklarını şöyle anlatır:

*“Dünya dedikleri bir köhne han ki
Yetmiş yılı bir tek aha değmezmiş
Yüzyılı geçersen iki gün sanki
Deli gönül bu faniden doymazmış”* (Karahocagil, 2013)

Seyfeddin Karahocagil, bu fani dünya karşısında kendisine öğüt vermeyi de ihmâl etmez. Doğru yolun hakikatte, yani gerçek dünyada olduğunun bilincine sahip bir vaziyettedir:

*“Ey Seyfî dikkat et boş hayal kurma
Fani olan şeyin üstünde durma
Hakikate sarıl umudu kırma
Ummadığın çıkar bazı beklerken.”* (Karahocagil, 2019)

Gam dünyası olarak da adlandırılan fani dünya, güzelliğin yanında çirkinlik, sevincin içinde hüznün, dermanın yanında dert yaşatan geçici bir âlemdir:

*“Gam dünyası derler senin adına
Zehirler katarsın balın tadına
Öğüt garibanı er muradına
Sana gelen üç gün kalmaz bilirim.”* (Karahocagil, 2013)

Karahocagil, dünyanın geçiciliğine inanmayıp, bâki kalacağını düşünenlerin nihayet malum sondan kaçamadığını da dile getirir:

*“Hükmettik sananlar güneşe aya
Ömür boşa geçti gün saya saya
Gönül bağlayanlar fani dünyaya
Gaflet çukuruna daldı gittiler.*

*El bebek, gül bebek doğanlar hani
Dağ gibi dünyalık yığınlar hani
Şahlar, padişahlar, kağanlar hani
Boş seleyi suya saldı gittiler.”* (Karahocagil, 2013)

Şair; dünyevî işlerin peşine düşüp, Allah’tan uzaklaşmanın insanı gaflete düşürdüğünü, ebedi olmayan bu hayatın ölüm ile sonuçlanacağını, hiçbir canlının bu sondan kaçamayacağını ve bu sonun belirli bir zamanının olmadığını, onun her an gerçekleşebileceğini belirtir:

*“Gafil olma deli gönül
Bilmez misin ölüm haktır*

*Seni aldatmasın bir gül
Bu dünya bir oyuncaktır.*

*Akıbetten sual olmaz
Bu dünya kimseye kalmaz
Gelen gider giden gelmez
Sanma ki sana uzaktır.” (Karahocagil, 2019)*

İlk nefesten son nefese dek yaşananlardan ibaret olan dünya hayatı sonlu bir vaziyettedir. Şair bu sonlu hayatı bir oyuna benzetir. Dünya hayatı, bir masalın tekerlemesi gibi “bir varmış bir yokmuş” ikilemesinden ibarettir. Bu oyunda galip gelecek olan; tevekkül, tezekkür ve tefekkür sahipleri olacaktır:

*“Alırken de nefes, hem verirken de
Yaşamak mı, işte bildiğin hava
Alırsın verirsin can budur tende
İki nefes arasında bir dava*

*Hayat denilen şey böyle bir oyun
Bir varmışla başlar bir yokmuşla biter
Gidenin yerine geleni koyun
Tevekkül, tezekkür, tefekkür yeter.” (Karahocagil, 2019)*

2.1.6. Ölüm

Edebiyat tarihinin hemen her döneminde ölüm, birçok şair ve yazarın değindiği temalar arasında yer alır. Şairlerin ölüme karşı yaklaşımları kendi değerlerine göre değişiklik gösterir. Salim Çonoğlu “*Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Ölüm*” isimli eserinde, şairlerin ölüme bakış açılarını şöyle tasnif eder: İdeolojik Ölüm Algısı, Dini Ölüm Algısı, Mistik-Metafizik Tasavvurlar İçinde Ölüm, Ölüm Hayatın İçinde, Kaçış, Korku ve Teslimiyet, Ölüm ve Aşk, Ölüm İsteği ve İntihar. (Çonoğlu, 2007: 7)

Yaşamayı Allah'ın kullarına verdiği bir ödev olarak kabul eden Karahocagil, ödev bitimini ölüm olarak değerlendirir. Bu dünyada kendisini misafir, sonsuzluk âleminde ise ev sahibi olarak kabul eder:

*“Ana rahmindeyken secdedeymişim
Rabbime kullukmuş benim görevim
Anladım nerdeyim ve de neymişim
Burda misafirim ötede evim
Bir de baktım boydan beyaz giymişim
Geldim gidiyorum bitti ödevim.”* (Karahocagil, 2020: 143)

Çonoğlu, ölüme karşı teslimiyeti iki şekilde değerlendirir. Bunlardan ilki çaresizliğin beslediği teslimiyet duygusudur. Ancak bu durumda şaire ilham veren dini bir bilgi değil, bir mutsuzluk mekânı olan dünyayı terk etme arzusudur. İkincisi ise dini düşüncenin beslediği teslimiyet duygusudur. (Çonoğlu, 2007: 221)

Seyfeddin Karahocagil, ölüm karşısında korkusuz bir hâlde teslimiyeti bekler. Ölüm kapısına gelse onu büyük bir sevinçle karşılayacaktır:

*“Şu an ölüm gelse kapımı çalsa;
İnanın ben ona “dur! Gelme” demem.
O, meçhul diyara beni de alsın,
Belki birkaç adım koşarım da hem.”* (Karahocagil, 2009: 70)

Karahocagil'in ölümü teslimiyet olarak algıladığı bir diğer şiiri olan “Bık da Öyle Gel” in hikâyesi şöyledir: Şair, göz ameliyatına gideceği günün hazırlıklarını yaparken kalp krizi geçirir. Ailesi henüz bu durumun farkında değilken Karahocagil, teslimiyete hazır bir hâlde bürünür. Sabaha karşı kalkar, abdestini alır, Kur'an-ı Kerimini okumaya başlar lâkin krizin vermiş olduğu rahatsızlık sebebiyle bir türlü sayfalarda ilerleme kaydedemez. Bu ahvalin farkına vardığı an Kelime-i Şahadet getirmeye başlayarak teslimiyeti bekler. Durumu fark eden ailesi Karahocagil'i hemen İbn-i Sina Hastanesine kaldırır. Gerekli müdahalelerin ardından şair yoğun

bakıma alınır. Tedavi sürecinin sonunda evine tekrar döner ve bu yaşanan hadise üzerine söz konusu şiirini kaleme alır:

*“Dünya çıkışında kapıyı vurdum
Dediler çilen var çek de öyle gel.
Kapının önünde günlerce durdum
Var git günahları dök de öyle gel.*

*Bitmemiş imtihan kaçmak yok burda
Kendince netice seçmek yok burda
İstediğin zaman geçmek yok burda
Kaderine boyun bük de öyle gel.”* (Karahocagil, 2020: 66)

Teslimiyet vaktinin henüz gelmediğini, yaşanması gereken günlerinin varlığını kabul ederek şiirini sonlandırır.

Karahocagil, ölümü fani dünyadan gerçek dünyaya geçişin köprüsü olarak değerlendirir:

*“Kapanınca bu dünyanın kapısı
Bir diğer kapıyı açmak mı ölüm?”*

*Fani dedikleri bu köhne dünyadan
Her şeyi bırakıp kaçmak mı ölüm?”* (Karahocagil, 2020: 144)

Seyfeddin Karahocagil, Hakkı bilerek, onun emirlerini yerine getirerek yaşayan kullara “Ölümden Korkmak Niye?” diye sorar. Ona göre gerçek olan bu dünya değil, ölümden sonra yaşanacak olan dünyadır. Bu tespite dayanarak denilebilir ki Karahocagil’e göre ölüm, yok olmanın aksine yeniden var olmaktır:

*“Hidayet lütfıyla aciz kuluna,
Şu ölüm gelmeden ölenlerden et.
Eriştir Allah’ım doğru yoluna,*

Emrini hakkıyla bilenlerden et.” (Karahocagil, 2020: 146)

Kurtuluş Savaşında ülkemizin her yerinde olduğu gibi sayısız şehit ve gazi veren yerlerden birisi de Oltu’dur. Oltu halkının şehitlerin mezarlık alanına “Şehitler Tepesi” ismini verdiği bir tepe vardır. Karahocagil, Kurtuluş Savaşını yaşamış gazilerden biri olan Abdullah Çavuş ile Şehitler Tepesine geziye gider. Mezarların başında dolaşırken şu dizeler dökülür kaleminden:

*“Mezar deyip geçme, önünde eğil,
Taşsız mezarlarla ayakta durduk,
Devletin temeli, başka şey değil,
Taşsız mezarların üstüne kurduk.”* (Karahocagil, 2009: 95)

Yaşamı ve ölümü mukayese eden Karahocagil, her iki ahvalin de hem acı hem tatlı yanlarını görür.

*“Ölüm tatlı şey
Yaşamak kadar değil
Hayalin gerçek kadar olmaması gibi
Yalanın doğru kadar olmaması gibi
Ölüm acı şey
Yaşamak kadar değil
Hayalin gerçek kadar olmaması gibi
Yalanın doğru kadar olmaması gibi”* (Karahocagil, 2009: 88)

Şiirin ilk kısmında yaşamı tatlı, ölümü acı ile ilişkilendirirken hayallerin gerçeklerin yanında gerçekleşemeyeceğini ve yalanın doğru kadar etkili olamayacağını vurgular. Şiirin ikinci kısmında ise yaşamı acı, ölümün tatlı olarak değerlendirir. Ona göre yaşamın da ölümünde sevindirici ve üzücü yanları vardır.

Fani dünyadaki misafirliğinin uzun sürdüğünü, burada yaşadığı gurbet hayatının bitmeye yakın olduğunu, sılıya yani gerçek dünyaya kavuşmanın isteğini ölümünden 40 gün önce dile getirir:

*“Sol yanımdan haberci ha bire uyarıyor
Göç davulu çalmakta, bir iki atak kaldı.*

*Kervanı sürdürdük yola, Haydi yolculuk tamam
Giderken uğramadık san ki bir yatak kaldı.*

*Misafirlik bu kadar, uzun kaldık herhalde
Gurbette gün tükendi, gitmeye ramak kaldı.*

*Dostlarım, kardeşlerim, Allah için söyleyin
Kime, nasıl, ne kadar verilecek hak kaldı? (Karahocagil, 2020)*

Sonuç olarak denebilir ki Karahocagil’in ölüme yaklaşımı “Dini Ölüm Algısı” çerçevesindedir. O, ölümlü büyük bir olgunlukla karşılar. Her an için teslimiyete hazır vaziyettedir. Ona göre gerçek olan yaşam, öldükten sonra yaşanacak olmandır. Bu dünya onun için bir misafirhane, bir gurbet yeridir. Sılaya döneceği günü sevinçle karşılayacak ve huşû içinde yolculuğa çıkacaktır.

2.1.7. Zaman/Ömür

Seyfeddin Karahocagil, henüz 26 yaşında iken “Korktuğum” şiirini kaleme alır. Daha o zamandan gelecekte başına gelecekleri tasvir eder. Ona göre ömür, Allah tarafından yazılmış bir ilahi yazıdır:

*“Saçlarım döküldü yüzümlü buruştu,
Gözlerim önünde bir siyah halka.
Bakışlar duruldu, kırıldı düştü,
Bir ömür yazılı alnımda bak, ya...” (Karahocagil, 2020: 375)*

“Ne Kaldı” da yaşının ilerlemesiyle birlikte geçip giden ömrün, kendisinde uyandırmış olduğu duyguları dile getirir. Ömür, takvim yaprakları gibidir. Geçen her bir yıl sayfa sayfa düşmekte ve yok olmaktadır. Her bir yaprak kopuşunun sonunda elde sadece geçmişten gelen birkaç hatıra ve zayıf bir ses tonu kalır:

*“Behey insanođlu dūřınmek gerek
Yıllar yaprak gibi dūřıiyor tek tek
Nasıl dayansın ki bu yařlı yūrek
Birkaç soluk resim bir de ses kaldı.”* (Karahocagil, 2019)

80 yaşında iken “Sandım” şiirini kaleme alır. Zamanın bir su misali akıp gittiğinden bahseder:

*“Geçti ilkbahar yaz bitti sonbahar.
Hala bu devranı dōnıiyor sandım.
Zaman sūrūkleđi buraya kadar
Ben onu sırtıma biniyor sandım.”* (Karahocagil, 2020: 160)

“Yaşadık” şiirinde fani olduğunu bildiği bir ōmrū; acısıyla tatlısıyla, doğrusuyla yanlışıyla yaşadığını anlatır:

*“Yalan dedik, kahpe dedik, boş dedik.
Bu dūnyaya daldık, daldık yařadık.
Nazar ettik cilvesine hoş dedik
Hayalleri deldik, deldik yaşadık.”* (Karahocagil, 2020: 171)

“Zaman Yolcusu” adlı řiirinde yařamanın iniřli çıkıřlı yanlarının olduđunu bu yükseliř ve dūřūřlerde dikkatli olmak gerektiđini ōđūtler:

*“Olmalı değil mi yaş ile kuru
Sulara baksana bulanık, duru
Zaman yolcususun dikkatli yūrū
Aceleci olma, koşma kardeşim.”* (Karahocagil, 2020: 184)

2.1.8. Özlem

Seyfeddin Karahocagil’in şiirlerinde yer alan ‘ben’e yōnelik temalardan bir diğerisi ōzlemdir. Özlem duygusunu geçmişe duyulan ve memleket ōzlemi olarak iki şekilde

ele alır. “Aradıklarım” adlı şiirinde çocukluk yıllarında yaşadığı şefkat duygusunun özlemini dile getirir:

*“Bir bebeğim çağıl çağıl ağlayan
Nerde beni kucaklayan eller hey!
Gecenin yarısı işte uyandım
Şefkat ile kucaklayan kollar hey! (Karahocagil, 2020: 359)*

“Bayram Geceleri” isimli şiirinde akranları ile yaşadığı tatlı telaşın özlemine değinir. Yeni alınan elbiselerin verdiği mutluluktan, geceleri uyutmayan heyecandan, ellerine yakılan kınalardan ve dolup taşan kalabalıklardan bahseder:

*“Nerde
O coşkun sular gibi aktığımız
Göğsümüze çiçekler taktığımız
Erken gelsin diye
Vecd içinde mumlar yaktığımız” (Karahocagil, 2008)*

Geçmişe ait özelemlerinden bir diğeri ise 1973 yılında Amasya da iken tarihin derinliklerine dalarak sınırlarımızın genişliğini, ordumuzun kuvvetini düşünerek hisseder:

*“Bir ucunda Afrika, Çin Seddi bir ucunda,
İrkımın fethettiği bir koca ülke vardı.
Altay’ın ak çamuru başbuğun pabucunda
Her mevsim bir ülkeye, ordum ayak basardı.” (Karahocagil, 1973)*

“Sanatkâr dediğimiz insan, belli bir tabiat / coğrafya üzerinde ve belli bir toplum içinde yaşamak mecburiyetindedir. Sanat da, sanatkârlık vasfına sahip insanın kendi ben’i ve bu ben’i kuşatan dünyayı idrakinin estetik ifadesidir.” (Çetişli, 2010: 224)
Sanatçı Karahocagil’i memleket özlemi şöyle kuşatır:

“Kalmışsa sılada kavim kardeşim

*Yok ise yanımda yarenim eşim
Yandıkça korlaşır içten ateşim
Nar desem gurbette küller ne bilsin.” (Karahocagil, 2018)*

Annesinin kabrinin yer aldığı memleket toprağı, hem annesine duyduğu sevgi ile hem doğal güzellikleri ile şairin özlemine özlem katar:

*“Ovaları yeşil, dağları ak,
İçimdeyken benden uzak,
Irmağı, bahçesi, bağı
Annemin yattığı toprak,
Sıla toprağı...” (Karahocagil, 1972)*

2.1.9. Yaşama Sevinci

Seyfeddin Karahocagil, yaşama sımsıkı bağı kalan bir şair olmuştur. Onu hayata bağlayan şeylerden birisi çocuk yaşlarda kaleme almaya başladığı şiirleridir. Pek çok farklı konuda şiirler kaleme alan Karahocagil’in yaşama olan sevincini belirttiği şiirleri de vardır. “Bayram Olsun” isimli şiirinde dinî bir bayramı karşılar:

*“Nurla dolu bir sabah, hüzünsüz akşam olsun,
Sevgiler karşılıklı, mutluluklar tam olsun,
Yüzlerde gülümseme, ne keder ne gam olsun,
Dostluklarla yürekler birbirine ram olsun,
Şair kardeşlerimize zengin bir ilham olsun,
Büyük cihat dönüşü, elbet ihtişam olsun,
Ne acziyet, ne korku ve ne de evham olsun,
Niyazımdır Rabbimden; bayramlar bayram olsun,
Diliyorum kalbimden, en güzel bayram olsun.” (Karahocagil, 2008)*

“Bir Salıncak Misali Ruhum” diyerek yaşamın içinden seslenir okurlarına. Hayatında her an iniş ve çıkış yaşamaya müsait bir vaziyettedir. Hayattan en dipte iken de en zirve de iken de zevk almaktadır:

*“Bir salıncak misali ruhum
Sağdan sola, soldan sağa
Yıldızlar arasında uçuyorum.”* (Karahocagil, 1962)

Seyfeddin Karahocagil, Van Başkale’de öğretmenlik yaparken derslerde kullanılacak materyallerin bulunmasına zamanın şartları elvermez. Karahocagil, öğrencilerini hayata hazırlamanın verdiği heyecan ve coşku ile naçizane bir fikir üretir. Her hafta yeni ünite başlangıçlarında bir şiir yazar, onu besteler ve öğrencilerine öğretir. “İlkbahar Geldi” isimli şiiri bu şiirlerden birisidir. İlkbaharın duyguları coşturan temiz havasına Karahocagil de kapılır:

*“İlkbahar geldi, yerler yemyeşil,
Temiz havaların kıymetini bil.

Oyna her zaman temiz yerlerde,
Temiz hava şifa her türlü derde.”* (Karahocagil, 1959)

Yine Başkale’de öğrencileri için yazdığı ve bestelediği “Yeni Yıl Kutlu Olsun” adlı şiirinde yeni bir yıla merhaba diyecek olmanın sevinci dile getirir:

*“Eski yılın sonudur
Bugün neşe günüdür
Bir yaş daha büyüdük
Yılbaşı düğünüdür.”* (Karahocagil, 1959)

Karahocagil, meslek hayatında öğrencilerine karşı ilgili ve sevgili bir öğretmen olmuştur. Öğretmenlik görevinde ilk yazdığı şiirine “Öğrencilerime...” adını vererek onlara seslenir. Karahocagil, öğrencilerine vatana millete faydalı işler yapacak kişiler gözüyle bakar. Onlar önce öğrenecek, sonra da hayatın içine karışıp öğreteceklerdir. Karahocagil’in öğrencilerine dair umudu onun ne denli yaşama sevinci içinde olduğunun kanıtıdır:

*“Bu dört duvar arasında
Bakışın yavrum bakışın
Bakın, dünyayı görelim,
Engeli yok bu akışın.”* (Karahocagil, 1959)

Yürümüş olduğu sokakların sakinliği, bu sakinlik içerisindeki renk cümbüşü şairin duygularını harekete geçirir:

*“Sağda solda hafif ışık,
Renk renk olmuş, şık desem şık,
Görünüm karmakarışık,
Ama güzel boş sokaklar.”* (Karahocagil, 1969)

2.1.10. Dostluk

İnsanoğlu hayatını maddi ve manevi değerler ile idame eder. Manevi değerlerden birisi dostluk kavramıdır. İnsan, hisleri olan ve bu hisleri paylaşabileceği bir güce ihtiyaç duyan bir varlıktır. Aranılan bu güç ise yine duygusal yönü olan insandır. Kimileri bu gücü ailesi, eşi, sevgilisi gibi yakın akrabalarla ilişkilerinde ararken kimileri ise arkadaşlarında, dostlarında arar. Dostluk; kişilerin zihnen ve fikren anlaşabildiği, birbirlerini olduğu gibi kabullenebildiği ve kişisel çıkar amacı güdülmediği insan ilişkisidir. Seyfeddin Karahocagil, bu insan ilişkisine sıcakkanlı yaklaşan ve birçok dosta sahip olan bir şairdir. O, şiirlerinde “dostluk” temasına yer verir. İnsanlara sevgi ve saygı ile yaklaştığı, gönül kırmaktan sakındığı, dostluğu ve barışı savunduğu şu dizelerde görülür:

*“Sevgiyi emretmiş mübarek dinim
Hiç kimseye karşı bulunmaz kinim
Gönül kırmayana vardır yeminim
Dostluğu, barışı onayım dostlar.”* (Karahocagil, 2013)

Karahocagil, dostluk kavramına dini boyutta da yaklaşır. Dosta verilen sevgi ve kıymette Allah’ı anmayı es geçmez:

*“Dostu dost yapan dosta güvendir
Dost dostunu Allah için sevendir
Bunun dışındaki dostluk yavandır
Dostu dost yapanın yolu bellidir.”* (Karahocagil, 2020: 81)

Dostluk, Karahocagil’in değer dünyasına özel bir anlam yüklediği duygulardan birisidir. Bir kere dost diye sahip çıktığı kişiyi kestirip atmaz. Kestirip atanlar, bu duyguya sahip çıkamayanlar olsa da o, bu kıymetli duygudan vazgeçmemek konusunda kararludur. Bu kararı “Bir Kez Dostum Dedim Sana” adlı şiirinde açık bir şekilde görülür:

*“Bir kez dostum dedim sana
Dost diyerek gelmesen de
Ben gelirim
Dostluk değer şu cihana
Nedir diye bilmesen de
Ben bilirim.”* (Karahocagil, 2010)

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde dosta olan kırgınlığını da dile getirir. İnsan önemseydiği kişilerin davranışları etkisinde kalır. Dostunu ve dostluk kavramını önemseyen şair, arkadaşlığını bitiren bir ahval üzerine şunları söyler:

*Doğruca bir söz söyledim
Arkadaşım küstü gitti
Bir cevabın yok mu dedim
Söylemedi sustu gitti.*

Bir sözün tesiri ile başlayan kırgınlık, küslük ile sona erer:

*“İşte böyle garip sancı
Bir anda olduk yabancı
O yolcuymuş bense hancı
İlişkiyi kesti gitti.”* (Karahocagil, 2015)

Karahocagil, şair dostu ve çağdaşı Şeyrani ile dostane bir atışmaya girer. Atışma dörtlüklerinde insan ilişkilerinde bencil davranışlardan kaçınmaktan, dostlara sahip çıkmaktan, sevgi ile yaşamaktan ve birlik olmaktan bahseder:

*“Her türlü benliği tutup atalım
Dostların elini sıkı tutalım
Sevgi deryasına damla katalım
Azı benden olsun bolu da senden.”* (Karahocagil, 2018)

2.1.11. Pişmanlık

Seyfeddin Karahocagil, vicdan ve merhamet sahibi bir şairdir. Bunun ispatı olarak esir milletler haftası münasebetiyle zulüm gören Müslüman ve Türk azınlıklar için yazmış olduğu “Affet Beni” isimli şiiri gösterilebilir. Zulüm gören insanların Karahocagil’in varlığından haberleri dahi olmasa da Karahocagil, onlardan haberdardır. Yanlarında olamadığı, zalime karşı duramadığı için vicdanen kendisini suçlu ve pişman hissetmektedir. Esaret altındaki insanlara destek olamamanın kederiyle onlardan özür diler:

*“Göremedim savaşını,
Öpseydim mezar taşını,
Bayrağımla gözyaşını,
Silemedim affet beni.*

*Şehidim, gazim, akıncım,
Şimdi filizlendi hıncım,
Paslanmış kında kılıcım,
Çalamadım affet beni.”* (Karahocagil, 1973)

Allah’tan ve onun isteklerinden uzaklaşınca yatılan gaflet uykusundan uyanan şair, uykudan geç kalkmış olmanın pişmanlığını yaşar:

*“Gafletten uyanınca gördük gittiğimiz yer
Varmamız gerekenden bir hayli uzak imiş*

Önümüzde çukuru neden sonra fark ettik

Güvendiğimiz dünya ne kadar oynak imiş.” (Karahocagil, 2020: 61)

Sevgilinin güzelliğine tutularak ona övgü dolu sözcükler söyleyen şair, onun vefasızlığı karşısında pişmanlık duygusu yaşar. Sevgili, sır saklama konusunda ne kadar ketum kalamadıysa, şair de duygularını dile getirme konusunda o kadar sakin kalmaz:

“Ela gözlü vefasızın birini

Sevdim hata ettim sevmesem yazık

Hiç tutamaz ele verir sırrını

Evdim hata ettim evmesem yazık.” (Karahocagil, 1970)

Şair “Sezemedim ki” adlı şiirinde, hayatı akışına bırakarak yaşadığı zamanların pişmanlığını dile getirir. Dünyanın telaşına kapılıp, onu keşfe düşerken kendisini es geçmiş ve benlik odalarını tek tek ziyaret edememiş olmanın üzüntüsünü yaşar:

Koskoca bir ömrü etmişiz zayi

Gezdim yeri göğü yıldızı ayı

Ne hazin içimdeki dünyayı

Girip de gezmedim gezemedim ki.” (Karahocagil, 2019)

2.1.12. Umut

Seyfeddin Karahocagil, “Umuda Çağrı” şiirine şöyle bir dipnot düşer: “Önce şiir, bir çiçek gibidir. Okuyan ise arı. Herkes kendine göre bir şey arar çiçekte... Bulur ve alır diye düşünmüştüm. Ama gördüm ki; biraz açıklık getirmeye ihtiyaç varmış. Çağrılan umut değil umut edilendir. Bu tasavvufi de olabilir dünyevi de. Bu şiirde ümit edilenle umut birleştirilmiştir. Aşk bazen böyle tecelli eder. Âşıkla maşuk karışır bu had safhadır. Bu şiirde bunlar düşünülerek herkese hitabeden bir şiir olmasına itina gösterilmiştir. Ben fakiri ilgilendiren şekli ise saklanmıştır. Yani bu şiirle şaire varılmanın yolu karmaşıktır.”

Karahocagil'in etrafındaki canlı ve cansız her şey yolculuk yapan birer yolcudur. Durakta şaire gelmek için daima bekleyen tek şey umuttur. Kendisinin de söylediği gibi beklenen bu umudun ne olduğu belirsizdir. Karahocagil, umut edilenin sağ salim gelmesi için şöyle seslenir:

*“Herkes ve her şey geldi, gitti.
Bir tek sen kaldın.
Bir gün bitiminde,
Bir dünya değişiminde,
Mutlaka gel, muhakkak gel umudum.
Beni yalnız bırakma...*

*Ama; parçalanma bütün gel,
Yağmur gibi bulutlara tutun gel...”* (Karahocagil, 2006)

Bestekâr dostu İrfan Özbakır'ın isteği üzerine “Umut Yağmuru” adlı şiirini, şarkı sözü olarak yazar. Ne yazık ki Özbakır'ın ömrü şiiri bestelemeye vefa etmez. Yine bir umuda sesleniş söz konusudur. Onun yağmur damlaları adedince sonsuz bir şekilde gelmesi beklenmektedir:

*“Gençlik, sevgi, heyecan, kabarsın bulut, bulut,
Yağmur gibi göklerden, göklerden yağsın umut.
Mutsuz geçti günlerim, tanımaz gönlüm hudut,
Aşkım, canım, her şeyim, sevgilim elimden tut,
Yağmur gibi göklerden, göklerden yağsın umut...”* (Karahocagil, 1984)

Umut, herhangi bir durumun istediğimiz şekilde gerçekleşmesinin istenilmesidir. İnsan, bu duyguya sarıldığında daha güçlü hisseder. Karahocagil “Umut” isimli şiirinde umudu birçok biçimde tanımlar. İnsanı hayata tutunduran bu gücün daima var olması gerektiğini söyler. Çünkü insan, ne zaman umut etmekten vazgeçerse o zaman yaşamaktan da vazgeçmiş demektir:

“Umut; İnsanı yaşatan hayal.

Umut; Tutulamayan dal.

Umut; Vazgeçilemeyen hal.

Umut; Tatlı bir masal.

Umut; Açılmayan fal.

Yine de sen umut de ve orada kal.” (Karahocagil, 2012)

2.2. TOPLUMSAL TEMALAR

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde ben’e yönelik temaların yanında toplumsal temalara da değinir. Toplumsal duyarlılığa sahip olan Karahocagil’in başlıca değindiği temalar sırasıyla şu şekildedir: Toplumsal Eleştiri, Düzene İtiraz, Vatan/Millet Sevgisi–Milli Şuur, Politika, Tabiat, Medeniyet, Öğretmen, Memleket, İnsan ve Sağlık/Covid-19 teması. Bahsi geçen bu temalar içerisinde Karahocagil, en çok değişen toplum ve düzeni ele alır. O, şiirlerinde toplumu doğru olana yönlendirmeyi hedeflemektedir.

2.2.1. Toplumsal Eleştiri

Ahlaki, dini inanç ve ilkelere dayanan toplumsal değerler toplum içerisinde kuşaktan kuşağa aktarılarak varlık gösterir. Sanayi devrimi ile artmaya başlayan teknolojik gelişmeler beraberinde kültür, toplum, politika gibi birçok alanı değişime sürüklemeye başlar. Toplumsal değerler de bu değişimlerden payını alır. Toplumun değişmesini, değerlerin kaybolmasını istemeyen Karahocagil bu değişimin durmasını sanatçı kimliği ile kendisine bir görev edinerek kalemini eline alır. Şüphesiz toplumsal konulara yönelmesinde öğretmen kimliğinin de katkısı vardır. Karahocagil’in kalemi, toplumsal değerlere sahip çıkamayan bireyleri ve toplumu eleştirir.

Ehlidil olmayan kişileri “Anlamaz” isimli şiirinde eleştiren Karahocagil, insanların sorumsuz davranışlarından ve gayesiz duruşlarından yakınıır:

“Söylersin bir tepki vermez sözüne

Kirpik kırpmaz mertek soksan gözüne

Ne değişir, ister tükür yüzüne

Yağmurdan anlamaz, yaştan anlamaz.” (Karahocagil, 2020: 200)

Değişen dünyada masumiyet ve merhamet gibi güzel duygular kaybedilmeye başlanmıştır. Artık herkes kendi menfaatini düşünmekte ve etrafında kişilere de bu yönde salık vermektedir. Karahocagil, “Dediler” şiirinde insanların bu zalim zihniyetlerine gönderme yapar:

“Ne gayret gerekir ve ne de zahmet

Aklını kullan da artık rahat et

Demezler mi maraz olur merhamet

Suyu kanla yuyacaksın dediler.” (Karahocagil, 2020:221)

“Barış” şiirinde tariz sanatına başvuran Karahocagil, barışın savaşıma duygusunu yenmekle gerçekleşeceğini vurgular:

“Barış, savaşla olur (!)

Atıp vurmada n olmaz (!)

Sopayla, taşla olur (!)

Hayal kurmadan olmaz.” (Karahocagil, 2020: 208)

“Diplomalı Cahillerden” şiirinde diploma sahibi olmuş ama cehaletten sıyrılamamış kişileri eleştirir. Zıt görüşlere saygı duyan Karahocagil, savunulan her düşünceyi yüreklilikle dinler. Ona komik gelen durum savunanın savunduğu şey hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan atıp tutmasıdır:

“Diploma var beyin silik

Hafızanın dibi delik

Gördüğümüz taklitçilik

Diplomalı cahillerden...” (Karahocagil, 2020: 227)

“Bir Kendini Bilmeze” şiirinde davranışlarından hoşnut olmadığı bir kişiyi eleştirir:

*“Hiçbir meydan boş değildir kulağına küpe olsun
Bu hicvimin ağusunu acı acı tatman gibi.*

*Etme bulma dünyasıdır zahmet olmazsa bir düşün
Ne yaparsan sana döner ona buna çatman gibi.”* (Karahocagil, 2020: 213)

“Fikri Sabit” şiirinde inatçı bir kişiliği eleştirir. Bilmediği konuda ısrarla yorum yapan bu kişiyi cehli mürekkep yani çok derin bir cahil olarak nitelendirir. Laf-ı güzaf etmekten yani boş söz söylemekten öteye gidemeyen bu kişiye laf anlatmak konusunda ısrarcı olmamaya karan veren Karahocagil, ‘fikri sabit’ tanımlaması ile dizelerine son verir:

*“Böbürlenip duruyor karşımdaki muannit
Yollarımız çok farklı git başımdan artık git
Cehl-i mürekkep derler bunun başka adı yok
Laf-ı güzaf edersin bre hey fikri sabit...”* (Karahocagil, 2020: 250)

“Demoskratos ve Laikus” adlı şiirinde demokrasi ve laikliği eleştirir. İnsanların bu iki kavramı adeta putlaştırdıklarını ve onlara taptıklarını düşünür:

*“'Demos Kratos' olarak doğmuştu
Mora yarımadasında..
Beşiği, İngiliz Kraliyet Sarayı'ndaydı.
Kraliçeler salladı ve büyüttü.
.....
Öyle abarttılar ki; oldu bir tağut,
Tam; 'Hubel' gibi bir put...
Dünyanın her yanından:
'Demokrasi, Demokrasi, Demokrasi' dediler...
Sonra dönüp putlarını yediler...*

*Daha sonra:
Bir kardeşi doğdu, 'Demos Kratos'un*

Aynı yerde,

Adı: 'Laikus'

.....

Öyle bir sevildi, öyle bir sevildi ki:

Demoskratos'u solladı Nemrut,

Olmaz mı o da, öteki gibi bir put.” (Karahocagil, 2020: 225-226)

İnsanlığın değerinin düşmesi, açlıktan ölümlerin gerçekleşmesi Karahocagil'i vicdanen rahatsız eden konulardan birkaçıdır. “Dünya Dönmeseydi” şiirinde zenginlerin bencilliğinden fakirlerin acziyetine uzanır. Mazlumun sesini duymayan zalimlere seslenir:

“Zengin malı ile hakka uysaydı,

Aç, çıplak kalmasa, fakir doysaydı

Mazlumun sesini, dünya duysaydı,

Düşer miydi insanlığın değeri?” (Karahocagil, 2020: 237)

“Gününü Gün Etmişler” şiirinde tarihi unutturmaya ve kelimelerin anlamını değiştirmeye çalışanları eleştirir. Din kelimesini evreni açıklamak için her şeyin yapıcısı olarak benimsenen madde dışı varlık anlamına gelen ‘tin’ kelimesi yerine kullananların, tağuta yani ilahi emirlerin dışına yönelip, şeytanın yolunda gittiklerini söyler. Bu kişiler ki tarihe sırt çevirmiş, dini ve milli değerleri yok saymışlardır:

“Dinin kılıcı' iken dinimi 'tîn' etmişler

İncire kılıç yapıp tağutu din etmişler...

Koparmışlar bağları mübarek ceddimizden

Tarihe sırt çevirip sevgiyi kin etmişler...” (Karahocagil, 2020: 257)

“Hasan Dayıdan Vekiline” adlı şiirine Hasan isimli bir tanıdığının anlattıkları kaynaklık eder. Köyün muhtarlık seçimlerinde destekçisi olduğu muhtar adayına elinden geleni yapan Hasan Dayı seçimde galip gelen aday tarafından artık tanınmaz hale gelir. Karahocagil, bu durum karşısında seçilen muhtarı şöyle eleştirir:

“Öyle konuştu ki candan

Kazanınca geçtin yandan

Köye bak, çıkmış tufandan

Gine geldin sen 'oy' dedin

Verdik gittin biz 'Oyyy...' dedik...' (Karahocagil, 2020: 267)

“Hocam” adlı şiirinde toplumu yozlaşmaya sağır ve dilsiz kaldıkları için eleştirir. Bu üç maymunu oynayan kişilerin menfaatleri için sessiz kaldıklarını ve Batı’nın yönlendirmeleri ile hareket ettiklerini düşünmektedir:

“Kulaklar tıkalı ne denir dense

Göbekler şişkoloz kabarık ense

Seyfi der ki hırsız eğer evdense

Öküzü bacadan çalıyor hocam.” (Karahocagil, 2020: 270)

Her yıl 8 Mart da kutlanan “Kadınlar Günü” Karahocagil için sevimli bir kutlama değildir. Kadına verilen değerin bir gün değil her gün hatta her an gösterilmesi gerektiğini düşündüğü için böyle bir gün sınırlandırmasını hoş bulmamaktadır:

“Ona bir gün biçenler

Samimi ise eğer,

Oynatıp da içenler

Kaçta biçiyor değer.” (Karahocagil, 2020: 280)

İnsanlara kurulan tuzakların bilincinde olan Karahocagil, “Kardeşi Kardeşe Düşürenler Var” şiirinde avcılarını eleştirir:

“Gören yok gemiyi delen fareyi

Sana hedef gösteriyor nereyi?

“İşte yakaladım bakın pireyi”

Deyip de deveyi aşırıanlar var.” (Karahocagil, 2020: 282)

“Konuş, konuş faydasız” anlamına gelen “Kellim Kellim La Yenfa”⁸ deyimini ile şiir kaleme alan Karahocagil, etrafında olup bitenlerden bihaber olan cahil insanları eleştirir:

*“Ben derim Seyyit Gazi
O anlar dar boğazı
Övgü sanır ikazı
Bu ne akıl, ne kafa
Kellim kellim la yenfa.”* (Karahocagil, 2020: 283)

“Kırleşmiş Milletler” şiirinde zalimden yana olup, zulmü örtbas edenleri eleştirir:

*“Kırleşmiş Milletlerden Genel Sahtekâr
Bakın bugün ne acaip halt etti
Ol mert kim ki soyu bozuk canavar
Onunla el tutup hakkı katletti.”* (Karahocagil, 2020: 291)

“Kurtlar Kanunu” şiirinde değişen dünyanın ahvalini gözler önüne serer. İnsanların kurtlar tarafından avlanmış birer kuzu gibi yem olmayı beklemeleri karşısında sessiz kalmalarını, şahit oldukları zulümler karşısında insaf duygularını yitirmelerini eleştirir:

*“Yollar karmakarış, kervan çıkmazda
İstekler hudutsuz yalan revaçta
Hile, vurgun, soygun, talan revaçta
Lodos bozuk çalmış, umut poyrazda...”* (Karahocagil, 2020: 295)

“Nasıl Adam Ederler?” de hiçbir vasfı olmayan kişileri döndürülen türlü torpil ve oyunlarla vasıf sahibi yapanları ve vasa eriştiğini zanneden kişinin oyun sonunda yalnız kalıp aklının başına geleceğine değinir:

*“Bundan adam olmaz' dediklerini
Şaşırır şaşırır adam ederler!”*

⁸ Konuş, konuş faydası yok, kendin söyle kendin işit anlamında bir Arapça deyim.

*'Boş balondur dolmaz' dediklerini
Şişirir şişirir adam ederler!*

*Sonra dönüp endamına bakarlar
Kurbanlar keserler, mumlar yakarlar
Arkasından bir de çelme takarlar
Düşürür düşürür adam ederler!” (Karahocagil, 2020: 302)*

Türk milleti adına Ermenilerden özür dileyen aydın kesimi “Özürcülere” şiirinde eleştirir. Zulmü gerçekleştiren Ermenilerin yerine Türklerin zalim olarak görülmesini gururuna yediremeyen Karahocagil, tarih bilincine sahip olmadan gevezelik edenlerin kendilerini küçük ve gülünç duruma düşürdüklerini söyler:

*“Ermeni dediğiniz bugün de aynı cani
Sevimli bebek gibi hâlâ beliyorsunuz.
Düşünün Karabağ'ı, kardeş Azerbaycan'ı
Üzerimize kuduz köpek salıyorsunuz.
Siz kimsiniz, kimlerden özür diliyorsunuz?” (Karahocagil, 2020: 311)*

“Piramit Ters Duruyor” şiirinde kadınların başörtülerini istismar edenlere seslenir. Başları örtmeye verilen tepkinin belden alt kısmı açmaya verilmemesinde bir terslik olduğunu düşünen Karahocagil, yasaların millete göre olduğunu ama milletin yasaya uygun olmadığını söyler:

*“Aydın (!..) ahkâm kesiyor; başları örtmek yasak,
Hak sahibi susuyor; acep nasıl bağlasak?
Kafalara yasaklar, belden alta hürriyet,
Neden çiğnenir haklar, kime ödenen diyet?” (Karahocagil, 2020: 312)*

Batı dünyasının 14 Şubat gününü Sevgililer Günü olarak taçlandırmasını “Sevgililer Günü mü?” şiirinde eleştiren Karahocagil, gerçek sevgiye bir ömrün yetmeyeceğini ve bu sınırlandırmanın Batı'nın sömürge oyunundan başka bir anlam barındırmadığını düşünmektedir:

*“Şu sömürgeci batı
Yumurtaya kulp takmış,
Kaçırır mı fırsatı,
Sevgililer günü yapmış
On dört şubatı...”* (Karahocagil, 2020: 316)

“Ulan Kriz” de krizi menfaatine göre kullananları, kriz karşısında vurdumduymaz olanları ve krizi yaygara malzemesi olarak kullanıp bundan fayda gözetmeye çalışanları mizahi bir dil ile eleştirir:

*“Doğanımız yüksek uçar
Krizin üstünden geçer
Şu kriz fakiri seçer
Alttakinin canı çıksın
Hem zavallı, hem de naçar...”* (Karahocagil, 2020: 327)

“Var Mı Ki?” şiirinde Batı piyonlarının vesveselerine sağır kalamayanları, ırk ayrımı yapanları eleştirir. Türkiye devleti Türk’ü ilke Kürt’ü ile bir olan bir devlettir. Bu ayrımı yapanlar ancak devletine ve milletine uzak düşmüş Batı piyonlarından başkası değildir:

*“Tek millettir Kürt Türk fitne kayırma
Et turnak gibidir asla sıyrma
Kürt’ü Türk’ten Türk’ü Kürt’ten ayırma
Bu milletin seni beni var mı ki?”* (Karahocagil, 2020: 335)

“Yanılı” şiirinde insanlığın geldiği son noktayı analiz eden Karahocagil, zulmü çağdaşlık olarak görenleri ve cahilleri usta yeteneklerden üstün sayanları eleştirir:

*“Kulak ver ve dinle birazcık sus da
Bilirim sorarsın "hangi hususta? "
Zulüm en baştaymış çağdaş namusta
Bu devrin ahvali şöyle değil mi?”*

Cahil imam olur acemi usta.” (Karahocagil, 2020: 337)

Edepten noksan kişiliklerin bihaber oldukları konularda cömert yorumlarda bulunmalarını “Yok” şiirinde eleştirir:

“Gıybet ve bühtan ediyor

Kardeşinin etini yiyor

Edebiyatçuyum diyor

Edebin hiç eseri yok.” (Karahocagil, 2020: 347)

Seyfeddin Karahocagil, topluma ve toplumsal değerlere ehemmiyet veren bir ailenin evladıdır. Ömrü boyunca bu değerler dünyasında yaşamış; evlatları, öğrencileri ve yakın çevresine yaşatmaya çalışmıştır. Emek emek işlenen değerlerin, bir ilmek kaybıyla nelere yol açtığına şahit olunca büyük bir esef duygusu içerisinde, kaybedilen kıymetleri toplumsal eleştiri temalı şiirlerinde izah etmiştir.

2.2.2. Düzene İtiraz

Seyfeddin Karahocagil, milli değerlerimizin değişmesi, geleneklerimizin kaybolması ve kültürümüzün yozlaşması konusunda endişe duyar. Milli kimliğini koruyamayan bir milletin benliğini kaybedeceğini düşünmektedir. O, yozlaşmayı Batı’yla yakınlık kurup, onlara benzemeye başlamak olarak ele alır. Batı’dan alınan malzemelerle yoğrulmuş harcin milli harcımıza zarar verdiğini “Araçlar Amaç Oldu” şiirinde işler:

“Topladık araçları batıdan birer birer,

Getirdik kendimize kutsal bir amaç yaptık.

Zavallı halkımızda sakal, bıyık koymadık,

Tel tel yolduk götürdük, kel başlara saç yaptık.” (Karahocagil, 2020: 202)

“Al Getir Uçları Birleştirelim” şiirinde kuşak farkının ortaya çıkardığı farklı bakış açılarından bahseder. Yeni neslin, yüzünü Batı’ya çevirmiş olması ve milli kimliğinden uzaklaşması karşısında Karahocagil, yeni nesli birliğe davet eder:

“Delikanlım bu durum, bilir misin ne acı...

*Deden sana çok uzak, sen atana yabancı,
Bir diriliş müjdesi sende, bende bu sancı,
Dön artık uçları birleştirelim,
Milli duyguları gürleştirelim...”* (Karahocagil, 2020: 199)

Batı'nın kıyafetler aracılığı ile milli kültürü yozlaşmaya ittiğini düşünen Karahocagil, “Asimile Tuzağı Bu ” adlı şiirinde insanlara dikkat kesilmeleri için çağrıda bulunur:

*“Fötür şapka başta en yüksek zevat
Gece oyna eğlen gündüzleri yat
Boğazda sallanan renk renk kravat
E birazcık düşün neyin bağı bu.”* (Karahocagil, 2020: 203)

“Batı Medeniyeti” adlı şiiri tam bir düzen eleştirisidir. Kökünden kopan dallara benzeyen yeni nesil, çiçeklerini milli sularla sulamak niyetinde değildir. Oyunun farkında olmayanlar Batı'nın zorba bahçıvanlarının sulayacağı çiçeklerden bir koku alamayacaktır:

*“Boynunda asılı haç çenede keçi sakal
Bize benzer yanı yok sanki batıdan ithal
Kız ise tam o biçim sorma kardeş bu ne hal
Batının rüzgârıyla köklerinden kopmuş dal
İşte sana özgürlük çağdaşlıkmiş orda kal
Kirlenmiş bir dünya kapkaranlık istikbal
Tarihi unutturmuş bak şu mendebur masal
İşte böyle türedi gördüğün Belhümadell...”* (Karahocagil, 2020: 211)

“Çobanlar Tarafsız” şiirinde bozulan düzenin eleştirisini yapar. Kuzuyu kurttan esirgemeyen çobanlara yani yönetimi adaletten uzaklaştıranlara taş atan Karahocagil, yapılan çağrılara sağır kalmalarına da değinir:

*“Bozulmuş anane, ahlak ve adet,
Kalmamış hak, hukuk nerde adalet,
Haykır, bağır, çağır, feryat, figan et,
İmdat; bu diyardan hayli uzakmış.”* (Karahocagil, 2020: 219)

“Değişen Ne” şiirinde değişen düzeni dile getirir. Değişim artık yeni kuşağa özgü olmaktan sıyrılmış eski kuşağı da etkisi altına almıştır. Ahvalin bu dereceye yükselmesi Karahocagil’i çokça şaşkırtmanın yanında üzüntüye boğar:

*“Anana, babana benzemek yasak,
Diyorlar ki artık şartlar değişmiş.
Köke bağlı ipler hepten kopmuş bak
Gençlerle beraber kartlar değişmiş.”* (Karahocagil, 2020: 223)

Çağdaşlık adı altında yozlaşanların, edepten ve ahlaktan uzaklaşanların eleştirisini “Döner Koltuklar Çıkınca” da yapar. Tarih unutulmuş, meydan düzenbazlara kalmış, karakterlerin dahi savunacak hali kalmamıştır:

*“Çınar ki koptu kökünden, geçmiş sanki bir masaldı
Asıl, nesil unutuldu, Tarih de mi bunak oldu?
Oğlanda var saç ve küpe şaştık kaldık bu ne haldi?
Kızsa çıplak göbek düzde ar edep avanak oldu...
Çağdaşlık sevdası için yapmadığımız ne kaldı?
Ölülere saygı bile ıslık ile şak şak oldu...”* (Karahocagil, 2020: 236)

Tüm bu kimlik kayıplarına akıl sır erdiremeyen Karahocagil, “Dünya Ters mi Dönüyor?” sorgusuna kapılır. Türkçe’nin yerine yabancı dillerin geçmeye başlaması, cenazelerin alkışlar eşliğinde uğurlanması, erkeklerin fiziksel yönden kadınları aratmaması, alaturka giyimin yerini alafranganın alması ve daha nicesi dünyanın tersine dönmüş olabileceğini Karahocagil’e sorgulatmaya yeter:

*“Bilinmeyen gizli bir güç ters mi çevirmiş çarkı?
Sanki her yan mezbahane olmuş gösteri parkı,*

*Eşitlik bu mu acep kalmamış cinsiyet farkı,
Kadınları çoktan geçmiş erkeklerin saçları.” (Karahocagil, 2020: 238)*

İslam ülkesinde yaşanan ahlâk buhranından “Fatih’in Ruhu Rahatsız” bir haldedir. Karahocagil, Fatih’in ecdadını bu halde görmesi karşısında hayâ duyar:

*Ne için can verdi binlerce adsız?
Bu ne sokaklarda; Erkek, kadın, kız? ...
Kubbeler üstünden bakın, rahatsız
İstanbul ufkunda, Fatih'in Ruh'u...” (Karahocagil, 2020: 245)*

Adetten, usulden, benlikten bihaber olanları “Habersiz” şiirinde eleştirir. Ders öğrenmek yerine kendi bildiğini okuyanların yolu nihayetinde derslerini almaktan geçecektir:

*“Sahte sevdalara kanıp gidiyor,
Kendisini bir şey sanıp gidiyor,
Tutuşmuş eteği, yanıp gidiyor,
Ateşten, alevden, külden habersiz.” (Karahocagil, 2020: 258)*

Hac vazifesini yerine getirmekle hacı olduklarını düşünenleri “Hacı Babalara” şiirinde eleştiren Karahocagil, onlara etrafını güzel ahlaka teşvik etmekle sorumlu olduklarını da hatırlatır:

*“Kızlar eğlencede, oğlan beynamaz,
Böyle bir nesil mi bırakacaktın? .
'İçki içer ama kumar oynamaz'
Derken; sen de Hakk'a gayet uzaktın...” (Karahocagil, 2020: 259)*

Karahocagil, bozulan düzenin ahvalini “Hali Pür Melâl” yani hüznü hâl diyerek adlandırır. Tanınmaz bir hâle gelen tabiat ve kaynaklarının yanında insanlar ve toplumda değişmiştir:

*“Çiçekler sararmış solmuş
Her yan haramiyle dolmuş
Petekte bal yağma olmuş
Devran eşek arısında...”* (Karahocagil, 2020: 263)

Çağdaşlık adı altında yozlaşan toplumu “Kırk Yıllık Yalan” şiirinin dizlerinde ele alır. Alkolü, zinayı ve her türlü ahlaksızlığı normal karşılayanları eleştirir:

*“Kasa hırsıza teslim
Çağdaş delil şişeler
Memleketin gururu
Namuslu fahişeler...
Bir sürü kara cahil
Medyada kadı olmuş
“YOBAZ” dinsize denir
Dindarın adı olmuş...”* (Karahocagil, 2020: 285)

Tarihi, kültürü, ahlak bilinci noksan bir kesime ne kadar nasihat edilirse edilsin yeterli çıkarımı yapamayacaklarını düşünen Karahocagil, “Kim Akıllı Kim Akılsız” şiirinde bu kişileri hicveder. Bu kişiler ki Batı özentiliğinden başka her şeye kulağını tıkamış, dünü anmamış, bugünü yaşamış yarının planını hesaba katmamış kişilerdir:

*Tohum gibi nasihati
Atma dedik toprak katı...
Temel zayıf, duvar çürük
Tutmaz kardeş çöker çatı
Edep, hayâ omuzda yük
Pazarlarda, kaç fiyatı? .
Dile düşmüş, dava büyük! ...
Gece gündüz batı... batı...
Tarih olmuş, kara kütük...* (Karahocagil, 2020: 286)

Batı devletlerini Mısır'ı egemenliği altına alan firavunlara benzetir. Bu firavunların yaşam tarzına özenen varlıklı kişileri ise Kur'an-ı Kerim ve halk edebiyatı anlatılarına konu olan Karun'a benzetir. "Mısır Firavun'un Mısır'ı Oldu" şiirinde Türkiye Karunlarının Batı firavunlarına yandaş olmasını eleştirir:

*"Dedeyi beğenmez olmuş torunlar
Her gün biraz daha artmış sorunlar
Devreye girince çağdaş Kanunlar
Mısır Firavun'un Mısır'ı olmuş."* (Karahocagil, 2020: 299)

1 Ocak Hristiyan dünyası için Hz. İsa'nın doğum tarihidir. Batı dünyası bugünü Noel bayramı ilan ederek eğlenceli kutlamalar gerçekleştirir. Seyfeddin Karahocagil, 10 Ocak Mekke'nin fetih tarihini 1 Ocak Yılbaşı eğlencelerine alternatif yaparak bu geceyi kutlayan Müslümanları "Müslümanlar Müslümanca Yaşarsa" isimli şiirinde eleştirir:

*"Noel Baba aşkıyla yılbaşını kutlarken
Eyvah İslam âlemi yine oltayı yuttu
Maytaplarla "hoş geldin 2013" derken
Mekke'nin fethi idi, onu çoktan unuttu..."* (Karahocagil, 2020: 300)

"Noel Baba Aşkına" şiirinde yılbaşı gecesini kutlayan Müslümanların davranışlarını resmeder:

*"Her eğlence yerinden, kokmuş kenefler gibi
Her an artan rayiha saçtık sabaha kadar
Bir insan güruhu mu şu izbeler altında
Haşa, eşya bile değildik hiçtik sabaha kadar.
Yıllardır bin gayretle batılaşmak emeli
İle ektiğimizi biçtik sabaha kadar."* (Karahocagil, 2020: 307)

“Yazık Ettik” şiirinde sürekli değişime tâbi tutulan eğitim sistemini eleştirir. Tarihi kaynaklara eski değeri verememekten, nice şair ve yazarın eserlerini görmezden gelmekten yakınıır:

*“Deneme tahtası yaptık mahvettik eğitimi
Kopardık geçmişle bağı böyle köksüz bıraktık
Aslımızı unutarak olduk tarih yetimi
Ceddin onca kitabını yazık öksüz bıraktık.”* (Karahocagil, 2020: 338)

Değişen ve bozulan düzeni eleştirel dille kaleme alan Karahocagil, cümlelerinde gayet cesur bir tavır sergilemiştir. O, Batı’ya özenerek yaşamaya devam eden bir toplumun özgünlüğünü yitireceği konusunda endişelidir. Bunu göremeyenlere sitem eder. Şiirlerinde öze dönmenin çağrısını yapmış ve değişim yanlılarını orijinalliğe davet etmiştir.

2.2.3. Vatan / Millet Sevgisi- Milli Şuur

Türk Edebiyatında vatan ve millet sevgisi üzerine şiir yazmış çok sayıda şair vardır. Seyfeddin Karahocagil de kendine has üslubu ve mücadelecî tavırları ile bu kervanda yer almaktadır. Karahocagil, vatan sevgisini milli bir bilinçle tüm Türk milletine haykırır. Geçmişte ve yaşadığı dönemde gerçekleşen siyasi olayları derinden yorumlamış ve bu konudaki duygu ve düşüncelerini nazım yoluyla dile getirmiştir.

Karahocagil, öğrencileri için yazdığı şiirlerden birisi olan “Türk Budur İşte” de Türklerin portresini çizer. Güçlü, heybetli, sert ve coşkun birer kimliğe sahip olan Türkler tarih boyunca karakterlerinde özgün kalmıştır:

*“Bir yağız çehre, bir demir bilek,
Bir şimşek bakış, bir tunçtan yürek,
Bir aslan yele, bir ses ki kükrek,
Bir sel ki, coşar 'Türk' budur işte.”* (Karahocagil, 2006)

Gençlik şiirlerinden birisi olan “Bayrağım” da tutkulu bir söylemle milli bayrağımıza duyduğu sevgi ve saygısını dile getirir:

*“Dalgalan bayrağım aç kanadını,
Uzan ufuklara uçarcasına.
Yıldızlara duyur şanlı adını
Şöhret deryasını geçercesine...”* (Karahocagil, 1959)

İstiklâl şairimiz Mehmet Âkif Ersoy’u “Bayrağım ve Âkif” adlı şiirinde anan Karahocagil, istiklâli göklerde temsil eden al bayrağımız ile Âkif’in milli ruhunu birleştirir:

*“Gereğince her sözü koyup yerli yerine,
Ne ustadır o eller, mühre mühür kazıyor.
Sen; onun destanını bir kâğıt üzerine,
Oda mavi göklere seninkini yazıyor.”* (Karahocagil, 1974)

“Ey Milletim” adlı şiirinde Türk milletine; vatan sevgisini, duyarlı olmayı, birlik ve beraber olmayı öğütler:

*“Allah Aşkı, yurt sevgisi; içten gönül veriver,
Hediye dir; bir Türk'ten al diğer Türk'e geriver.
Bağlan ona sen yiğidim; yaşı, yaşat milleti,
Çağlar boyu tarihimin esrarına eriver.”* (Karahocagil, 1966)

Kızıl Elma ülküsü, Türk devletleri için ulaşılması gereken bir hedefi, fethedilmesi gereken bir yeri ifade ettiği gibi kimi zamanda cihan hâkimiyetini ve Türk birliğini ifade eder. Karahocagil, “Mehmet'im Diyor ki” de Türk askerinin hedeflerinden birisinin Kızıl Elma'dan geçtiğini söyler:

*“Beledim de durdum gün, hafta, ayı
Yeniden nizama sokup dünyayı
Her an hayalimde kızıl elmayı
Görmeden dönemem beklemesinler.”* (Karahocagil, 2018)

Ülkemizin varlığının devam etmesi ve bağımsız topraklarda yaşayabilmemiz için vatan aşkı ile hiç tereddüt etmeden cepheye giden Türk askerlerini de unutmayan Karahocagil, Çanakkale Şehitliğinde iken I. Dünya Savaşında şehit düşen vatan evlatları için “Burası Çanakkale” (Şehitlik Önünde) şiirini kaleme alır. Karahocagil şiirinde Türkiye'nin dört bir yanından şehadete kucak açan şanlı askerlerimizin sesi olur:

*“Vatan, millet uğruna şehid olmuş bir ordu
Arşı titreten sesle sanki şöyle diyordu:*

*“Yeni baştan devleti iman ile kurdum ben
Bölünmez, parçalanmaz bir mübarek yurdum ben
Laz, Çerkez, Boşnak, Arap, Arnavut'u gördüm ben
Her ne kadar Türk isem, bir o kadar Kürd'üm ben...” ” (Karahocagil, 2020:
97)*

“İşte Mehmetçik Bu” şiirinde Türk askerinin savaşa gidişindeki ahvalini dile getirir. Onlar bir düğün telaşı içinde cephelerde dans etmeye gitmeye hazır vaziyettedir:

*““Beklemesinler” diyor ya şehidim ya gazi
İşte Mehmetçik budur oyuna gider gibi*

*Bayrağın gölgesinde o buna çoktan razı
Yüzündeki tebessüm düğüne gider gibi.” (Karahocagil, 2018)*

Seyfeddin Karahocagil, 1964 yılında Oltu-Aşağıçamlı köyünde öğretmen iken Oltu'nun kurtuluşu münasebetiyle “Oltu'nun Kurtuluş Destanı”nı yazar ve şiir okumakta hayli yetenekli olan bir öğrencisine törende okutturur. O törene Aşağıçamlı İlkokulunu devraldığı İlkokul Öğretmeni Kemal Karabulut da katılır. Şiiri okuyan öğrenci Karabulut'un da öğrencisidir. Törende öğretmenini gözü yaşlı bulan Karahocagil: “Hayrola hocam bir şey mi oldu neden ağlıyorsun” diye sorunca hiç unutamadığı şu cevabı alır: “Şiiri yazan bir öğrencim, okuyan bir başka

öğrencim. Bu mutluluğa yürek dayanır mı?” Böylelikle Karahocagil, milli değerini yanına manevi değerleri de eklediği şiirinde Oltu’yu şöyle selamlar:

*“Selam sana, ey şehit yatanım!
Selam ey bayrağım, benim öz kanım!
Selam Oltu’ m, selam sana vatanım!
Toprağına, taşına selam, ey diyar! (Karahocagil, 1964)*

Türk’ü bilip, Türk’e seslenen Karahocagil, “Genç Ülkücüm” şiirinde ülkücü gençlerden beklentilerini dile getirir. Bu dinç ve taze nesil Türklük adına faydalı işler yapacak, tarihten ve atalarında aldığı öğütlerle lüzumlu işlere imza atacaktır:

*“Tasaları attım,
Umudum; sende.
Türklüğü tattım
Bir yudum sende...
Kalır mı öcüm?
Sen benim gücüm,
Ey genç Ülkücüm!
Gururum sende.” (Karahocagil, 1972)*

Karahocagil’in katıldığı bir Alparslan Türkeş toplantısında Türk-İslam sentezi formülü üzerinde sohbet yoğunlaşır. Türkeş’ten ayrılıp başka partilerde yer alan bazı kişiler söz konusu olunca rahmetli Alparslan Türkeş: “Bu yoldan dönersem vurun beni” der. Bu söz Karahocagil’i derinden etkiler ve gençlik heyecanı ile “Vurun Beni” yi kaleme alır:

*“Türk olmayan ülküye kanarsam; vurun beni,
Yabancıyı 'dost' diye anarsam; vurun beni,
Milletimin aşkından başka bir aşk uğruna
Tasa çekip, dert edip, yanarsam; vurun beni!” (Karahocagil, 1973)*

Karahocagil, 1974 Kıbrıs Çıkarmasında Türk kardeşlerine “Bekle Beni” diyerek seslenir. Kıbrıs Türkleri ile ortak paydada buluşan Karahocagil, kardeşlerinin bağımsızlığı için her türlü fedakârlığa hazır vaziyettedir:

*“Bir Türklük rüzgârı esti,
Bütün zincirleri kesti,
Ben bir suyum, sen bir testi,
Dolacağım; bekle beni.”* (Karahocagil, 1974)

Yine Kıbrıs Barış Harekâtı için 20 Temmuz 1974’de “Vur Mehmed’im” i kaleme alır:

*“Vur Mehmed’im! Vur ki; bahtım uyansın.
Tekbir sedaları, arşa dayansın,
Sen ki; çelikleşmiş imansın,
Vur Mehmed’im!
Hak için, Allah için, mazumlardan yükselen o 'Ah' için.*

*Sen tarihsin, sen zafersin, sen bayraksın, sen vatansın
Vur Mehmed’im! Vur ki; dünya utansın.”* (Karahocagil, 1974)

3 Ekim 2008 tarihinde PKK’lı teröristler Hakkâri’nin Şemdinli ilçesindeki Aktütün Jandarma Karakolu’na ağır silahlarla saldırı yaparlar. Bu saldırıda 15 Türk askeri şehit olur. Gündemi yakından takip eden Karahocagil, vatan evlatlarının acı kaybıyla “Ağıt” isimli şiirini kaleme alır:

*“Haber yetişince kavim kardaşa,
Mateme büründü yurt baştanbaşa,
İşledi bu yangın toprağa taşa,
Ağlıyor ovalar, düzler ağlıyor...”* (Karahocagil, 2008)

Türk-Kürt çatışmasının peşinde olan teröristleri birer kuklaya benzeten Karahocagil, kuklayı değil kuklayı oynatan kolu bulmak gerektiği düşüncesindedir. Teröristlerin

şehit ettiği askerlerimizi anarak yazdığı “Şehitlerle Dirildik” de teröristlere vatan için Türk milletinin her an bir ve birlik olduğunu duyurur:

*“Durulacak zaman mı, bayrama kan bulaştı,
Şu terörist köpekler çoktan çizmeyi aştı,
Yeter bre hainler artık sabrımız taştı,
Bunlar Müslüman değil soysuz sopsuz kefere,
Tek vücut kıyamdayız, hazırız biz sefere...”* (Karahocagil, 2008)

Karahocagil, 16 Temmuz 2016 yılında bir gün öncesinde ülkemizde gerçekleştirilmeye çalışılan 15 Temmuz Kalkışmasının başarısız olması neticesiyle “Darbeye Darbe” isimli şiirini kaleme alır. Türk milletinin bu kalkışmaya karşı sağlam bir inanç, milli bir bilinç ve kararlı bir duruş sergilemesi şu satırlarda dile gelir:

*“Ayakta tek vücut ehzeni takvim
Karşısında belhum adeller de kim...”*

*Bir tarafta vatanını milletini satanlar
Karşısında ölümüne tank altına yatanlar
Ne vicdansız mahlûkat anlamak mümkün değil
Silahsız insanlara kurşun bomba atanlar...”* (Karahocagil, 2016)

“Şu Dolar Dediğin” de milli bir bilinç ile Türk milletine seslenen Karahocagil, ekonomi de zor dönemlerin atlatılması için onları birlik olmaya davet eder:

*“Ne oluyor deme eğil bu işe
Dolar dediğiniz bir deli katır.
Her zaman oynaktır huysuz fahişe
Lira kuyruğunda dinler mi hatır.
Özüne dönersen kalmaz endişe
Tarihe kulak ver neler anlatır.”* (Karahocagil, 2020: 231)

Bizim Anadolu gazetesi Köşe Yazarı Necdet Sevinç kurşunlanması üzerine yazdığı “Ey Türk Oğlu; Uyan! Uyan” yine aynı gazetede yayımlanır:

*“Dün ki kadın kılıklılar
Erleştiler; Uyan! Uyan!
İçte hain, dışta düşman
Birleştiler; Uyan! Uyan!
Evvvelki gün, dün, bugün de
Kalleştiler; Uyan! Uyan!”* (Karahocagil, 2006)

Milli duyguları güçlü olan Seyfeddin Karahocagil; ülkesini, milletini ve milli değerleri korumayı kendisine onurlu bir görev edinmiştir. Şiirlerinde; vatan sevgisini, Türk bayrağına saygısını, ecdadına duyduğu minnet duygusunu, istiklâl bayrağını göndere çeken şanlı Türk askerini ve Türk milletine olan inancını dile getirmiştir. O, milli bilinç ile Türk milletine vurulması hedeflenen okların durdurulabileceğini düşünmekte ve milleti beraberliğe davet etmektedir.

2.2.4. Politika

Seyfeddin Karahocagil, toplumu önemseyen ve toplumun refahını gözetten bir şair olduğu için politikadan uzak kalmaz. Karahocagil; çıkara dayalı olmayan, fikirleri dayatmaya çalışmayan, adillikten ve eşitlikten uzak kalmayan bir siyaseti savunur. Siyasetin perdesini aralayarak sahne arkasında neler yaşandığını şiirlerinde eleştirel bir üslupla dile getirir. “Ah Bu Kafa, Ah Bu Kafa” da yönetimin baskıyla yapılmasını eleştirir:

*“Milletimin tekerine taş koydu
Her güzel hamleyi durduran kafa
İlimle irfanın gözünü oydu
Despot yapısını sürdüren kafa...”* (Karahocagil, 2010)

“Akılsız Baştan Ne Çeker Sefil Ayaklar” şiirinde Libya’nın eski lideri Kaddafi’nin yönetimini eleştirir:

*“Gözü doymaz yüzü gülmez
Milletine hor bakanın
İki gözü birden çıksın
Tarihine kör bakanın...”* (Karahocagil, 2011)

“Benim Vekilim Kim Olmalı” da ideal bir vekilin nasıl olması gerektiğinin portresini çizer. Ona göre bir milletvekili; koltuğuna uzak, milletine yakın olmalıdır. Verdiği vaatleri yerine getiren, halkın her türlü sıkıntısında yanında olan ve her an için göreve hazır vaziyette bulunan kişi vekil olmanın hakkını verecektir:

*“Milletin içinde yeri olmalı
Her türlü pislikten beri olmalı
Tuttuğu davanın eri olmalı
O yana bu yana dönenler değil.”* (Karahocagil, 2018)

2019 Türkiye yerel seçimlerinden önce “Bu Seçim” şiirini kaleme alan Karahocagil, halkın vereceği karar ile yönetimde gerçekleşeceklerden bahseder:

*“Bir dönüm noktası bir devrin başı
Görüyorsun elbet bu keşmekeşi
Bitsin dersen zulüm bitsin gözyaşı
Hak ile batılı seçer bu seçim.”* (Karahocagil, 2019)

Karahocagil, kaldırılan idam cezasının tekrar yürürlüğe girmesi için “Geri Dön” der. Caydırıcı cezaların bulunmaması ile yaşanan kötü olayların sona ermesini isteyen Karahocagil, şiir boyunca yönetime seslenir:

*“Bir matem bitmeden biri geliyor,
Kâbuslar artarda geri geliyor,
Nerden çıktı geldi bu menhus adet,
Olur muymuş katillere merhamet,
Şimdi bak; idamın yeri geliyor...”* (Karahocagil, 2008)

Siyasette baştaki kişileri “Asrın Ruh Katilleri” olarak tanımlayan Karahocagil, toplumu olumsuz yönde bir değişime sürüklediklerini düşünerek hayıflanır:

*Bütün günah ve ayıp
Oldu uygarlık, moda
Bunlar çağdaşlık deyip
Milleti yıldırıldılar...
Çağdaşlığın adına
Kurban oldu değerler
Namus da ne kadına
Hayâyı kaldırdılar...” (Karahocagil, 2020: 204)*

“Azar Azar Oldu” da siyasetçilerin milli iradeye oyunlar oynamasını eleştirir. Hilelere dayanamayan halk bu durumdan hayli bedbaht vaziyette iken Karahocagil, kaleminin sesi ile onların yanındadır:

*“Kart hukukçu kural koydu
Demokrasi buna uydu
Kargalar gözünü oydu
Bir yel esti tozar oldu.” (Karahocagil, 2020: 207)*

Karahocagil, “Bizde Siyaset” şiirinde Türkiye siyasetini ilmek ilmek işler. Siyasetin kirli oyunlarından, siyasetçilerin sözde sesli eylemde sessiz kalışlarından, gösterişten öteye adım atamamalarından bahseder. O, sözde değil özde bir siyaset taraftarı, mert bir duruş hayranıdır:

*“Karalar çalmayla olur mu barış
Böyle bir havayla nereye varış
Siyasette maksat, hizmette yarış
İsterdim ki olsun özde siyaset
Bir komedi rolü bizde siyaset” (Karahocagil, 2020: 216)*

“Kimin Uyruğu Geçerli?” de doların yanında Türk lirasının değerinin düşük olmasını ülkenin yaşam tarzı ile ilişkilendirir. Batı’ya yönelmiş bir zihniyetin uyruğunun da Batı’ya yönelmiş olduğunu düşünen Karahocagil, ekonominin durumunu halkın tercihlerine mâl eder:

*“Şuraya yazdım kardeşim şöyle bir iki satır
Düşün geçerli uyruk acep kimin uyruğu?
Dolar çıldırılmış birden farz et ki deli katır
T.L. ’yi bağlamışlar olmuş onun kuyruğu
Çalmaz mı yerden yere dinler mi gönül hatır?
Almışsa sahibinden deh denilen buyruğu.”* (Karahocagil, 2020: 289)

Gelişme açısından uykuda olan milletin tutumunu “Konuşalım Doya Doya” şiirinde dile getirir. Emek vermeden yemek bekleyenleri ve yemeğini torpil sayesinde yiyenlerini hicveder:

*“Hadi kalkınma diyoruz
Bin bir yalan, bin bir hile
Döküyoruz gene oya
Çok gittiler, gidiyorlar
Giderler ya, ilim buya
Onlar gayret ediyorlar
Böyle yatmak bizde varken
Yetişmemiz düştü suya...”* (Karahocagil, 2020: 292)

“Kurtuluruz Kurtuluruz” şiirinde ekonomik krize değinir. Yaşanan krize tepki göstermeyen insanlara kinaye sanatını kullanarak seslenir. Sessiz kalın, günü kurtarmaya çalışın, olanla yetinin gibi telkinlerde bulunur:

*“Bırak be ipin ucunu
Tüketme boşa gücünü
Dolan kartların borcunu
Sile sile kurtuluruz.”* (Karahocagil, 2020: 297)

Siyasetin zifiri karanlığında kalmak istemeyen Karahocagil, “O Defteri Kapattım” diyerek siyasetten uzaklaştığını söyler:

*“Çoktan beri alaca var tüyünde
Yalan dolan bir döneklik huyunda
Korkarım ki kirlenirim suyunda
Yunmam artık o defteri kapattım...”* (Karahocagil, 2020: 308)

“Politik Gazel” şiirinde siyasetin her an değişime açık bir mecra olduğuna değinir. Hedefleri bir olan insanların, birbirlerinden güç alarak ilerlediklerini nihayetinde yeterince kazanım sağlayan tarafın yoldaşının yoluna set çektiğini ve bunun gibi nicelerinin tarihte yaşandığını söyler:

*“Kervan ihtişamla dere geçerken
Ne oldu bilinmez atlar değişti.
Hedefleri aynı yolları birken
Bu güreş nedendi bu nasıl tuştü?
Tecrübem yetişti sebep ararken
Politik yol kaypak önü yokuştü.
Yaşanmış örnekler arkamda varken
Dedim gelen kartal uçansa kuştü.”* (Karahocagil, 2020: 313)

“Soyun Siyasete” de siyasetin ikiyüzlülüğünden, karanlık yüzünden ve para karşılığında yapılan dönekliklerden bahseder. Siyasete atılmak için birkaç maddi durumu iyi insanın desteği, kişinin maddi güç kuvveti ve yalanda usta olma yeteneğinin yeterli olacağını söyler:

*“Soyun siyasete hiç telaş etme
Bekler senin için sağmal inekler
Anasının gözü hep yeni yetme
Hazır onlara da eski binekler.”* (Karahocagil, 2020: 319)

“Utansınlar” da vaatlerini yerine getirmeyen siyasetçilere seslenir. Kul hakkına girmekten öteye gidemeyen bu kişiler yapamayacakları eylemleri dile getirmeyi bırakıp, utanma eylemine doğru yola çıkmalıdırlar:

*“Medeniyet namına, çirkeflere batanlar,
Alıp hakkını yiyerek, yan üstüne yatanlar,
-Seni kurtaracağız, hizmetimiz hep sanadır
Diye nutuk atanlar,
Günde on beş söz verip, cayanlar utansınlar”* (Karahocagil, 2020: 330)

Zaman zaman politikanın içerisinde yer alan Karahocagil, bu sistemi yakından tanımış güzel ve çirkin yanlarına şahit olmuştur. Ona göre politikacı; adil bir zihniyet, sağlam bir duruş ve yansız bir karaktere sahip olmalıdır. Bu özelliklere sahip olan liderler Karahocagil’in görmek istediği politikayı gerçekleştireceklerdir.

2.2.5. Tabiat

Seyfeddin Karahocagil, tabiata hayran bir şairdir. Tabiatı yakından gözlemler ve gözlemlerini kaleme almayı ihmal etmez. 1985 yılında Amasya’da Yeşilirmak nehrinin hiddetini ve doğal güzelliğini şöyle gözlemler:

*“Çırpınıyor, yırtınıyor çağları aşmak için,
Minareler gölgesinde dönüp, dolaşmak için,
Kurtboğan'a, Beyazıt'a, Pir'e ulaşmak için,
Dağları kor Yeşilirmak, tarihle bile gelir...”* (Karahocagil, 1985)

Iğdır’da iken “Ağrı Dağı” nı seyreyleyen Karahocagil, bu heybetli manzara karşısında sessiz kalamaz. Dağın güzel süsü olan karın, zirvesindeki bulutların, eteğindeki ormanın muhteşem uyumu şairi adeta mest eder:

*“Bembeyaz karlardan giydiğin gömlek
Altına yakışmış yemyeşil etek
Bulutlar başında olmuşlar öbek
Galiba onlara vurgun gibisin...”* (Karahocagil, 2009)

Tabiata hayran olan Karahocagil, kimi zamanda ondan yardım ister. Dünyanın tozlanmış zihniyetine yağacak bir yağmurun tüm kiri, pası silip süpüreceğine inanır. O, böyle bir yağmuru “Bir Yağmur Yağsa” diyerek umutla beklemektedir:

*“Bir yağmur yağsa üzerimize
Gök maviliğinden
Enginlerin sırrını dökse damla damla
Bir yağmur yağsa üzerimize
Yıldızları alçaltsa
Dağları eritse
Bir yağmur yağsa üzerimize
Bizi karanlık gecelere mehtap yapsa
Kuruyan kalpleri yumuşatsa
Vicdanları yeşertse
Bir yağmur yağsa gökten
El ele, kol kola
Melekler indirse”* (Karahocagil, 2020: 362)

Oksijen kaynağımız olan ağaçlar, bugün ve yarın hayatta kalabilmemiz için kurtarıcı birer bitkilerdir. Bu bilince sahip olan Karahocagil, “Dik Ağacı” diyerek insanlara seslenir:

*“Mehmet kardeş güllü bacı
Sen de çalış dik ağacı.
Belek olur beşik olur
Kapı olur eşik olur
Kaynayan sıcak aşına
Kepçe olur kaşık olur
Dinle kardeş dinle bacı
Yap ağacı baçın tacı.”* (Karahocagil, 2020: 349-350)

Karahocagil’in dikkatini tabiatın sadece dingin manzaraları çekmez. “Bu Bir Fırtına” da aniden gelen bir fırtınanın ve şiddetli yağmurun portresini dizeleriyle şöyle çizer:

*“Aradı çobanlar girmeye kovuk
Nedir bu inilti, bir ses ki boğuk
Bulutlar üç çocuk doğurdu birden
Suluca bir yağmur, rüzgâr ve soğuk...”* (Karahocagil, 1971)

Bir sonbahar manzarasını “Dökülen Yapraklar” da resmeder. Kabuğuna çekilen doğanın, son adımlarına mı yoksa yeni koşturmalarına mı hazırlandığını düşünür:

*Bir hayat sonu mu? Bu can çekişme
Yoksa ki bir ömrün başlangıcı mı?
Bu kopuş, bu çöküş, çirpiniş, düşüş
Tabiat ananın bitmez hıncı mı?* (Karahocagil, 2020: 99)

1972 yılında Olur’da iken bir dağ büyüklüğünde olan “Kartal Kayası”nı izler. Bu izlemler sonucunda kayayı kartalların sarayı olarak nitelendirir. Haşmetli bu kayanın şairdeki etkileri elbette dizelerde yerini alır:

*“Biçimsiz biçimsiz koca çatlaklar
Bir yanı çarpılmış
Bir yana eğilmiş
Bir yıkılma, bir yıpranma, bir ölüm
Sarmış yamaçlarını
Sanki hiç genç değilmiş.”* (Karahocagil, 2020: 127)

“Kırdağ’dan Akdağ’a” şiirinde iki dağ arasındaki doğal güzelliklerden bahsederek ikisini de kalemiyle selamlar:

*“Altı, bahçe; orman, fevki,
Doyulur şey değil zevki,
Gurubun sihirli şavkı,
Vurur, Kırdağ’dan Akdağ’a.”* (Karahocagil, 2006)

Tabiat temalı şiirlerinde teşhis sanatına yer veren Karahocagil “Koca Subhan Dağı”nı bekleyeni olan bir insana benzetir. Van, İskele köyünde göl kenarında iken izlediği bu görkemli dağ, gururlu ve heybetli bir görünüme sahiptir:

*“Bu ne azamettir, bu nasıl gurur,
Yorgun bulutlar hep tepende durur,
Günün ışıkları ilk sana vurur,
Beklediğin ne ki tana bakarsın.”* (Karahocagil, 1960)

Çoruh vadisinde yolculuk yaparken Çoruh nehrini anlatan “Nehir” şiirini kaleme alır. Sık sık taşan nehir bir gencin boğulmasına sebep olmuştur. Karahocagil, bu acı hatıra da dizelerinde yer verir:

*“Kaç bağı, bahçeyi yoldu götürdü,
Kaç ekin tarlayı böldü götürdü,
Kaç civan yiğidi aldı götürdü,
Nice yürekleri dağlayan nehir...”* (Karahocagil, 1965)

Erzurum halkı zirvesinde bir evliya kabrinin bulunduğunu düşündüğü “Sarıbaba” dağına yağmur duasına çıkmaktadır. Karahocagil’de bir gün bu zirve yürüyüşünde yer alır. Tırmanması çok zor olan bu dağ için yolculuk sırasında yaşlı bir teyze; bir taşın üzerine oturup derin bir “öfff” çektikten sonra: “Ah oğul ömrümün yarısı ha bu dağa tırmanarak geçti” der. Bu olayın etkisi ile Karahocagil, “Sarıbaba” isimli şiirini orada iken kaleme alır:

*“Bulutlarla kucaklaşan, bir yüce dağsın ki sen,
Etrafına korku salar, uçurumlu yamacın,
Çırılçıplak, çatlak, çatlak toprağın,
Ne bir çalın, yok ağacın,
Yıllar var ki, yanar durur, içimde kor gibi acın,
Sarıbaba, Sarıbaba!
Ömrüm oldu yarı baba...”* (Karahocagil, 1968).

2.2.6. Medeniyet

“Medeniyet” Kavramını Açıklamak İçin Bir Yaklaşım” adlı makalesinde cevher, form ve madde arasında bir formül üreten Durmuş Günay, analogi yaparak medeniyet, kültür ve madde arasında benzer bir formül oluşturur. Yapılan karşılaştırmada medeniyet cevhere, kültür form’a karşı gelir. “Form, bir şeyi o şey yapan şeydir. Form, var olanın özüdür. Her medeniyetin de faili, formu, amacı ve maddesi vardır. Medeniyetin şehirleri, evleri, eşyaları, hayat tarzı vardır. Medeniyet, fiziksel çevreyi, toplumu ve kültürü kapsayan kaplamı en geniş kavramdır.” (Günay, 2020: 87-88) Bir öğretmen olan Seyfeddin Karahocagil, Türkiye’de hayli köy ve kent gezerek ülkenin medeniyet unsurlarına yakından şahit olmuştur. “Öğren Gel” adlı atışma dörtlüklerinde keçi kılından yapılmış çuldan tut da dereye yıkanan çamaşıra dek Türk kültürüne özgü çeşitli unsurlardan bahseder:

*“Şehirde apartman kıyıda yalı
Nerde dersin bunun mülkü ve malı
Fakir hanesinde ne gezer halı
Çulu bilir misin ser de öğren gel.*

*Köyün kenarından bir su akardı
Kuzeydeki koca dağdan çıkardı
Çamaşırı annem orda yıkardı
Kili bilir misin sür de öğren gel.” (Karahocagil, 2014)*

Bizans imparatorluğu tarafından bir patrik katedrali olarak inşa edilen Ayasofya, 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye dönüştürülür. 1930-1935 yıllarında restore edilmek için kapatılan cami 24 Kasım 1934 yılında Bakanlar Kurulu’nun kararı ile müzeye çevrilir.2020 yılına dek müze olarak kullanılan Ayasofya, 2020 yılında tekrar camiye dönüştürülür. Ayasofya’nın tekrar ibadete açılmasını can-ı gönülden isteyen Karahocagil, bu değişime çok sevinir ve “Hoş Geldin Ayasofya” diyerek bu mimari harikası camiye şöyle seslenir:

*“Tarihi bir dava ve hem de kutsal
Diyerek sıdk ile millet sarıldı*

*Asırlık bir karar olunca iptal
İmanın gücüyle zincir kırıldı.” (Karahocagil, 2020)*

“İki ile İki Dörtlük” de Türkiye’nin çeşitli mimari eserlerine, doğal güzelliklerine ve yiğitlerine değinir:

*“Bir yanı Van Gölü kıyıda Tatvan
Yükselir yanında heybetli Subhan
Beş minare deyip etmişler beyan
Kışın iki metre yağan kar bizim.*

*Köroğlu dağlara yaslan demişti
Yiğit kanlarıyla ıslan demişti
Eğri kılıç kında paslan demişti
Ormanlarla süslü güzel yer bizim.” (Karahocagil, 2020)*

“Beşinci Mevsim Atışma Dörtlükleri”nde Türkiye’nin Dadaşından Lazına her yörenin insanını ve kültürünü benimsediği görülür:

*“Erzurum’da has dadaşım
Müslümanlar hep kardeşim
Küfür ile var savaşım
Trabzon’un lazı benim.” (Karahocagil, 2019)*

“Oltu’dan Dicle’ye” de dizeler Erzurum’dan Van’a ulaşır. Şiir boyunca çeşitli şehirlerin tarihi eserlerinden, doğal güzelliklerinden ve kültürel değerlerinden bahseder:

*“Geçtim Malazgirt Meydan’ından
Fırat’la aktım Basra’ya, geçip Hamur Çayından,
Tutak’a; bir selam verdim,
Patnos’ta bir yemek yedim,
Erciş’in, üzüm bağlarına girdim,*

*Gölde yüzdüm bir hayli martularla beraber, sonra göründü Van.
Çıkıp baktım Van Kale'si Burç'larından,
Hoşap'ta bekliyordu, Sarı Süleyman.” (Karahocagil, 1959)*

1982 yılında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlamaları nedeniyle “Bir Türküdür Anadolu'da” şiirini kaleme alır. Türkiye'nin dört bir yanının türkülerle bezeli olduğunu, türkülerde medeniyetin izlerinin bulunduğunu ve türkülerin sevincin yanında hüznü de konu ettiğini söyler:

*“Kızların al yazması,
Altın dağından çiçek devşirmesi,
Ceylan bakışları, saç bağlaması,
Çeşme başında oturması,
Yürüyüşü bile; bir türküdür Anadolu'da,
Güzel bir türkü...
Bebek belemek, höllük elemek,
Beşik sallamak, ninni söylemek,
Her şey bir güzel türküdür.” (Karahocagil, 1982)*

İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ilkel bir ayakkabı çeşidi olan çarık için “Çaruh” isimli bir şiir yazar. Şiir boyunca çarığın yapılışını, kullanılmasını ve onun kolay ile zor yanlarını anlatır:

*“İlk önce deriler zoğa çekilir
Daha sonra boy boy çaruh dikilir
Dikilen çaruğa sıırım bükülür
Böylece vücuda gelirdi çaruh.” (Karahocagil, 2019)*

“Dadaşın Bari” isimli şiirini Erzurum'un kurtuluş yıldönümünde Dadaşların coşkulu oyunlarını seyredirken yazar:

*“Dadaşım el ele tutmuş bar oynar,
Her adım attıkça sanki yer oynar,*

*Coşmuştur bir kere, teh!.teh! der oynar,
Aras Nehri gibi akar dadaşım,
Benim gardaşım...” (Karahocagil, 1986)*

2.2.7. Öğretmen

Mesleği öğretmen olan Seyfeddin Karahocagil, Erzurum Yavuz Selim İlk Öğretmen okulunda henüz öğrencilik yıllarında iken “Öğretmenlik Rüyası”nı yazar. Hayallerini rüyasında gören Karahocagil, mutluluğunu dizelere dökmekten geri kalmaz:

*“Bir rüya gördüm çok, pek çok sevinçli bir rüya;
Öğretmen olmuşum, cennet gibi bir köye vermişler güya.
Minimini talebelerim var.
Birinin ismi Suna,
Diğerlerinin; Fatma, Recep, Engin, Tuna,
Oynuyorum onlarla çocuk gibi,
Ne şen meslek öğretmenlik Yarabbi.” (Karahocagil, 1957)*

1958 yılında bir gün öğretmen olacağını bilinci ile “Bir Köy Seni Bekliyor” adlı şiirini kaleme alır. Eğitime kapılarını ilk defa aralayan bir köy okulundan bahseden Karahocagil, okula yeni gelecek bir öğretmenin tüm kapıları aralık bırakmadan herkes için açacağını söyler:

*“Bir köy ki:
Her yanda kara taassup, kol geziyor cehalet,
Senelerce bağrına gömüp, gizlemiştir bir afet.
Bir köy ki: okulu yeni yapmışlar.
Dili susuk, kapısı kapalı, ne talebe, ne araç...
Hadi yürü öğretmen!
Bu sessiz köy, bu sessiz halk, bu sessiz bina sana muhtaç,
Haydi yürü! Yürü de sen aç.” (Karahocagil, 1958)*

Meslek hayatına ilk adımını attığı Hespistan köyünde “Dur Bakalım Ne Olacak?” isimli şiirini yazar. Halkın dili Kürtçe, Karahocagil’in dili ise Türkçe’dir. İletişim

konusunda sıkıntılar yaşadığının izleri olan şiirinde, mesleğinin kutsallığını benimsemiş olduğu görülür. Her ne kadar sorunlar yaşasa da, yaşayacak olsa da o, bir öğretmen olmanın verdiği özgüven ve güçle her zorluğu aşacağına inanmaktadır:

*“Ben taş dedim onlar kevir
O yana bu yana çevir
Kardeşim bu hangi devir?
Yor bakalım ne olacak?”*

*“Akıl tüm dertleri atar
Yepyeni fikirler biter
Öğretmenlik aşkı yeter
Der bakalım ne olacak?”* (Karahocagil, 1959)

1960’lı yıllarda mesleğe başlayan Karahocagil, “Bayramda Öğrencilerim” de taze öğretmen olmanın neşesi ile Van Başkale’de bir bayram günü öğrencileri ile bayramlaşmalarını anlatır:

*“Kalplerinin sıcaklıklarını kalbimde hissediyorum.
-Gelin çocuklar...
Yarım yamalak Türkçesi ile:
-Öğretmenim bayramınız kutlu olsun.
Dedi.
Hele bitirmeden sözlerini,
Tonton ellerine şekerleri sıkıştırıp,
Öpüverdim gözlerini.”* (Karahocagil, 1960)

“Öğretmen” isimli şiirinde kişiliğinin bir sanatkârın ellerinde şekillendiğini söyler. Bu sanatkâr, öğretmenidir. Onun sayesinde fikir dünyası aydınlanmış, hayata bakış açısı genişlemiş ve bir sanatkâr olmaya karar vermiştir:

*“Kuraklıkların seli,
Yakıcı sıcakların yeli,*

*Karanlıkların güneşi,
Yükselişin merdiveni,
Faziletin kökü,
İlmin temeli o,*

*Odur benim efendim, beyim,
Ben onun,
Yontup yaptığından başka bir şey değilim.” (Karahocagil, 1958)*

“Öğretmenim” de öğrencilere doğru yolu bulmada, gerçeği görmede rehber olacak kişiler oldukları için meslektaşlarına seslenir. Onlara düş uyandırıcısı olmaları konusunda telkinde bulunur:

*“Yüreğinde insanlık var barış var
Bu sevdıyla yürekleri yak yandır
Çağ içinde bir evrensel yarış var
Görev senin uyuyanı uyandır.” (Karahocagil, 1984)*

2009 yılında bir “İtiraf” da bulunur. Öğretmenlik hayatı boyunca sayısız emek ve zahmet ile yetiştirdiği nesilden şimdilerde izler kalmadığını görerek esef eder:

*“Kulak verdim tarihin nükteli sözlerine
Yeni nesil sizindir esere bak dediler
Heyecanla doğruldum baktım da göremedim...*

*Baksana mil çekmişler gecenin gözlerine
Öğretmensin ne olur bir çıra yak dediler
Ömür boyu hep çıra yaktım da göremedim...” (Karahocagil, 2020: 124)*

Yine 2009 yılında “Sevgili Öğretmenim”i kaleme alır. İnsanların gelmiş olduğu durum Karahocagil’i hayli bedbaht etmektedir. Üzüntüsünü az biraz olsun hafifletebilmek için paylaşma ihtiyacı hisseder ve belki de hayatta dahi olmayan öğretmenine seslenir:

*“Geçen gün kavga ettiler
Meclisteki öğrencilerin
Ne olur çek bir daha kulaklarını.
Ne sabrından sabır
Ne sevginden sevgi almışlar
Ne yazık ki o sevgi dolu yüreğinizden
Mahrum kalmışlar...”* (Karahocagil, 2009)

2.2.8. Memleket

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde memleket izlenimlerini de ele alır. O, memleketi dışardan manzara şeklinde izlemez bizzat manzaranın içinde yer alır. Hayatının hemen hemen yarısını geçirdiği Amasya'nın çeşitli güzelliklerini anlatır:

*“Ser Çobanla başlar giriş kapısı
Önce bu veliden iz al Amasya
İki kaya arasında yapısı
Şanlı tarihinden hız al Amasya”* (Karahocagil, 2020)

“Burası Rize” isimli şiirini 1983 yılında Rize'yi bir tepeden izlerken kaleme alır. Rize, Karahocagil'i dağıyla doğasıyla, yeşiliyle alıyla, dalgası ve yakamozuyla etkiler. Bu güzel manzara karşısında şair vecde kapılır:

*“Cennetten bir köşe baktım her yeri,
Bilmem ki nasıl anlatsam size?
Bazen dağ denizi sürmüş içeri
Bazen deniz dağı getirmiş dize.”* (Karahocagil, 1983)

“Dört ile Dört Dörtlük” şiirinde Türkiye'nin dört farklı ilini anlatır. Bu iller sırasıyla Artvin, Kars, Rize ve Şanlıurfa'dır. Dördüncü dörtlükte Peygamberler şehri olan Urfa'da gerçekleşen Hz. İbrahim'in ateşe atılma kıssasına değinir. Nemrut'un yaktırdığı ateşin Allah'ın emri ile gül bahçesine dönmesinden bahseder. Buradan

yola çıkararak denebilir ki Karahocagil, memleket sevgisini dile getirirken de Allah'ın mucizelerini ve dini olayları unutmaz:

*“Peygamberler şehri tarihi köşe
Balıklı gölünü anlatma boşa
Halil'i attılar kızgın ateşe
Yakmayan alevden közden haber ver”* (Karahocagil, 2018)

Memleketi Erzurum'un Oltu kalesinde iken kaleme aldığı şiirinde Oltu'nun doğal güzelliklerini ve tarihini övgüyle anar:

*“Heybetli Kale'nin burcuna çıktım,
Saatlerce durup, seyrine daldım.
Bir zaman Çoruhla doğuya aktım,
Başımı, taşlardan taşlara çaldım...”* (Karahocagil, 1963)

“Sende Yurdum” şiirini 1959 yılında Erzurum Olur'da kaleme alır. Olur'lu olan Karahocagil, memleketinin güzelliklerini şöyle dile getirir:

*“Tepeler çamla bezenmiş,
Başları ufka uzanmış,
Görölmek için özenmiş,
Gönüller hep sende kalır.*

*Ovaların çiçek çiçek,
Hepsi de apayrı bir renk,
Çeşmelerin, Kevser'e denk,
İçen bağır serinlenir.”* (Karahocagil, 1959)

2.2.9. İnsan

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde 'insan'a da değinir. İnsanlık kavramı üzerinde durduğu “İnsan Olmak Yeter” isimli şiirinde insanlığın şan ile şöhret ile olmadığını, kişinin kendi benliği ile var olduğunu söyler. Ona göre insan, özentiden ve

sahtelikten uzakta sadece kendisi olabilen kişidir. Bu kişi, çevresine ve hayata saygı ile bakmalı, sevgi ile yaklaşmalıdır:

*“Ne Hrant Dink ol kardeşim
Ne de ermeni.
Eğer dinlersen beni
'Ya olduğun gibi görün,
Ya da görüldüğün gibi ol'
'Yaratılanı hoş gör yaratandan ötürü'
Kin ile değil, sevgiyle yaşayan ol,
Mevlana'nın, Yunus'un ahlakını
Şerefle taşıyan ol.
Kimseye kul olma
ALLAH' tan başka.
Gerçek bir insan ol yeter...” (Karahocagil, 2020: 273)*

“İnsan, İnsan Olsun” da çevresine karşı özenli davranan insandan bahseder. Kim ki ailesi ve eşine sadık kalıp, faydalı işler sağlarsa o kişi insanlığın hakkını vermiş sayılır:

*“Aramaya gerek olsun
Herkes sıradan
Hayat arkadaşına tek olsun
Ehlü iyaline
Bal dolu petek olsun
Yeter ki; insan insan olsun
İsimsiz olsun” (Karahocagil, 2020: 275)*

“İnsanı Severim” de seveceği insanların portresini çizer. Onun bir insanda aradığı kriterlerin başında dürüstlük ve mertlik duyguları yer almaktadır:

*“Yoksullara inat, dolar uçuran,
Dalavere yapıp vergi kaçırın,*

*Bir düğünde bir ton viski içiren,
Pislikte yüzeni sevemem ki ben... ” (Karahocagil, 2020: 276)*

“Sular ve İnsanlar” da insanlara ait çeşitli özellikleri sulara aktarır. Bu kusursuz teşhis sanatı insanların fiziksel özelliklerinden duygusal özelliklerine kadar uzanır. Sular kimi zaman ağlayarak yola bakan birer sevgili iken kimi zaman da yalınayak bir öksüz oluverir:

*“Bir gölcük üstünde kırışmış alın,
Bakarsın, hiddetle çatılmış kaşlar.
Öksüz çocuk gibi ayağı yalın,
İsyanla etrafı yıkmaya başlar... ” (Karahocagil, 2020: 389)*

Yaratılış mayası anlamına gelen ‘fitrat’ ı şiirine konu eden Karahocagil, “Fıtratı Öyleyse” yi kaleme alır. Mayası oldukça sert olandan da oldukça yumuşak olandan da hayır gelmeyeceğinden bahseder:

*"Fıtratı öyleyse elden ne gelir
Kimi uçar, gezer, kimi sürünür.
Dünyası ne ise kendisi bilir
Hunfese gübrelik enfes görünür.
Bülbül gülü sever merkebe külü
Bazısı hayatta gezerken ölü
Kafası boş iken midesi dolu
Böyle birisiyle nereye yürünür?
El, ayak, boy, kamet görünüş insan
Otur, seyret, konuş, sabret ve dayan
Fitne, fesat, küfür yüklü bir şeytan
İnsana benzeyen şekle bürünür.” (Karahocagil, 2020: 248)*

2.2.10. Sağlık/ Covid-19

Şiddetli akut solunum sendromu koronavirüsü olan covid-19 ilk olarak Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde Aralık 2019 tarihinde görülür. Dünya geneline yayılan

hastalık, 15 Mart 2021 tarihinde Türkiye’de de görülmeye başlar. Kısa sürede memleketin her iline yayılan virüs, insanların sağlığını etkilemekle birlikte toplumsal hareketleri de kısıtlar. Salgının ortaya çıktığı zamanlarda hayatta olan ve gündemi yakından takip eden Seyfeddin Karahocagil, ilerde ölümüne sebep olacağını bilmediği bu hastalık için şiirler kaleme alır.

“Geldi Korona” adlı şiirinde virüsün insanlara yok yere gelmediğinden bahseder. Ona göre virüs; dünyada yaşanan her türlü ahlaksızlığa, eşitsizliğe, zulme, sessiz kalan insanlara gönderilmiş bir cezadır:

*“Pireden fareden filler doğarken
Zulüm işkenceyle hakkı boğarken
Mazlumun üstüne bomba yağarken
Hiç hesapta yoktu geldi korona
Davetsiz mi gelmiş, haydi sor ona.”* (Karahocagil, 2020)

“Korona” da bir virüsün dünyayı ve insanları ne hale getirdiğinden bahseder. Virüsle birlikte inananların tek sığınağı şüphesiz Allah olur. Meydanlardan, sokaklardan el ayak çeken insanlar, kendilerini duaya vererek her şeyin yaratıcısı olan ve her şeye gücü yeten yüce Allah’tan yardım isterler:

*“Diyor ki “haydi git durul öyle gel
Tefekkür yolunda yorul öyle gel
Allah'ın ipine sarıl öyle gel”
Bu dersi vermeye yetti korona.”* (Karahocagil, 2020)

“Küçük Musibet” de virüsü, insanların kendilerine gelmeleri için Allah tarafından gelen bir ikaz olarak değerlendirir. Yaşananlardan ibret alınması gerektiğini ve tek çıkış yolunun Allah’ın emirlerine yönelmekte olduğuna değinir:

*“Allah'ın emrine uymayan kullar
Virüs korkusuyla evlere dolmuş
Boşalmış caddeler meydanlar yollar*

Bak Şu koca dŕnya tek vŕcut olmuş.” (Karahocagil, 2020)

Seyfeddin Karahocagil’in Şiirleri tema bakımından ben’e yŕnelik ve toplumsal olmak ŕzere iki temel başlık altında incelenmiştir. İncelemeler sonucunda Karahocagil’in gençlik yıllarında daha çok ben’e yŕnelik temalarda Şiirler kaleme aldığı gŕrŕlŕrken ŕmrŕnŕn ilerleyen yıllarında toplumsal temalara yŕneldiđi tespit edilmiştir. Karahocagil; toplumsal temalara, ben’e yŕneliđe oranla daha çok deđinmiŐtir. O, toplumun sesi olmayı ve topluma seslenmeyi sanatçı kimliğine gŕrev edinmiş ve ŕđretmenlik mesleğinin getirileri ile topluma doğru olanı gŕsterme ve ŕđretme gayretine dŕŐmŕŐtir.

2.3. POETİK ŞİİRLER

Seyfeddin Karahocagil Şiir gŕrŕŐnŕnŕ dile getirdiği Şiirler de kaleme almıştır. Bu Şiirler Şairin poetikasını çŕzŕmlenme konusunda bŕyŕk ipuçları barındırmaktadır. Şiir sanatçısı olan Şair, Şiir sanatı hakkında Şunları dŕŐnŕr:

“Şiir; aç sar bir yumaktır.

Kâinatı okumaktır,

Duygu zemin, fikir iplik

İlmek İlmek dokumaktır.

Şair; onun tezgâhtarı,

Okuyan; çiçekte arı,

BirleŐimce gŕr baharı

Nasıl gŕzel olacaktır.” (Karahocagil, 2020: 30)

Ona gŕre Şiir bir iplik, Şair ise ipliği işleyen tezgâhtardır. Şair, Şiirini tane tane işler. Şiirleri okuyanlar ise tıpkı bir arının çiçekten aldığı bal gibi o Şiirden tat alır. Şair Şiirini bitirdiğinde, okur lezzetin tadına vardığında baharın geliŐi gibi yeni bir dođuŐ gerçekteŐecektir.

Karahocagil, Şiiri kalpten kalbe uzanan bir yola, Şairi ise bu yoldaki yolcuya benzetir:

*“Sordular; ‘Şiir nedir?’
Kalpten kalbe yol dedim.*

*‘Kimdir şair’ dediler.
Bu yoldaki kul dedim.(Karahocagil, 2020: 31)*

Şairler meclisinde yaşanan atışmalarda üslup ile yarış halinde olan şairlerin ne hâlde olacaklarını anlatır:

*“Şuara yolu bu koşan koşacak
Hedef seçip engelleri aşacak
Coşmuşsa ırmaklar elbet taşacak
Mümkün mü taşan sel mil bırakmasın.” (Karahocagil, 2020)*

“Beklediğin Şiir Bu Değil” isimli şiirinde kendi şiirlerinde nasıl bir tutum içinde olduğunu vurgular. O, herkesin anlayabileceği açıklıkta bir şiir yazmaktan yanadır:

*“İstedim sözümü herkes anlasın
Ağız söyler iken kulak dinlesin
Şiiri okurken o an benlesin
Gönül yokladığın şiir bu değil.” (Karahocagil, 2019)*

Sanatını icra ederken yorum yağmuruna tutulduğunu ve kişilerin ona öneride bulunduğunu “Dokunma Suya Sabuna” da dile getirir:

*“Diyorlar ki şiir yaz da,
Dokunma suya sabuna.
Nolur dokunsam biraz da.
Getirerek hesabına. (Karahocagil, 2020: 229)*

Şair, öneriler karşısında hissettiklerini dile getirme aşkıyla tutuşan kalbine söz geçiremez:

*Diyorlar ki yazman gerek,
Dokunma suya sabuna,
Neyleyim ben yaşlı yürek,
Sığmıyor artık kabına.”* (Karahocagil, 2020: 229)

Şairliği güle benzeten Karahocagil, şairler meclisini ise gül destesine benzetir:

*“Güller destesine gel katıl şair
Aranan huzuru burda bulursun
Burada, ne varsa şiire dair
Sen de güldestede bir gül olursun.”* (Karahocagil, 2010)

Tabiattan aileye, sevgiliden vatan temasına dek yüreğini harekete geçirecek her konuda şiir kaleme aldığını “Her Şey Şiir Oldu” da anlatır:

*“Güneşle doğup da ay ile batan
Ana, baba, kardeş, sevgili, vatan
Duygular yumağı gönülde yatan,
“Tuğlar” şiir oldu ben de naklettim.”* (Karahocagil, 2019)

Yazdıklarında nasıl bir üslup kullandığına “Kuzuyu Kuzu Kurdu Kurt Yazdım” isimli şiirinde yer verir. Açık sözlü, dürüst bir üslubun yanında kimi zaman sakinliğini korurken kimi zamanda sert çıkışlarının bulunduğunu söyler:

*“Hayli zaman keder yazdım, dert yazdım.
Çekinmedim, usanmadım mert yazdım.
Bazen okşar gibi ılık, yumuşak,
Bazen oldu, bir tokattan dert yazdım.”* (Karahocagil, 1970)

Kültürüne, manevî değerlerine bağlı olan şair, Batıya yönelerek benliğini unutan şairlere seslenir:

*“Küçümseme şair kardeş
Kökümüze bağlı kaldık
Siz çağdaşlık yolundayken
Bizler böyle dağlı kaldık.”* (Karahocagil, 2020)

“Okunsun Yeter” de şiirlerinin neleri yansıttığını hedeflediğini anlatır. Onun şiirleri toplumun ahvalini göstermeli, doğru ve yanlışın nerelerde olduğunu bildirmeli, mazlumun sesi olmalıdır:

*“Ne halde gösterebilirsin sokak ve çarşı
Bildirebilirsin nerde bal nerede turşu
Mazlumun yanında zalime karşı
O vakur tavrını takınsın yeter.”* (Karahocagil, 2009)

“Şiir Nedir” de şiiri birçok duruma benzetir. Ona göre şiir; kimi zaman hüznü, kimi zaman kızgınlığı, kimi zaman yitirmeyi kimi zaman da bulmayı anlatır:

*“Şiir güneş batışıdır
Bazen bir kaş çatışıdır
Hüzünlü kalp atışıdır
Bülbüllerin ötüşüdür
Bir ceylanın yatışıdır.”* (Karahocagil, 2013)

Kimi şiirler şairi zirveye taşıırken kimi şiirler ise şairin sanatını yerle bir eder. Karahocagil, “Şiir Var ki” de bu durumu şöyle dile getirir:

*“Şiir var ki:
Şairini arzusuna ulaştırır
Şiir var ki:
Yüceltir, yıldızlarda dolaştırır
Şiir var ki:
Düşürür yerlere, çöplüklere bulaştırır.”* (Karahocagil, 2007)

2.4. KİŞİLERE ATFEDİLEN ŞİİRLER

Seyfeddin Karahocagil yakın çevresine, saygı ve sevgi duyduğu kişilere de şiirler yazar.

2.4.1. Kendinden Önceki Şairler

İslam dinine büyük hizmetleri olan ilim insanı Mevlana Celaleddin-i Rumi için “Mevlana” şiirini kaleme alır:

*“Daha çocuk yaşta gerçek aşk ile
Nasib-i Hüdadır dolmuş Mevlana.*

*Uzak Türk elinin Celaleddin’i
Yürümüş yürümüş olmuş Mevlana.”* (Karahocagil, 2010)

2.4.2. Çağdaşı Olan Sanatçılar

Şahsen tanıdığı Âşık Mevlüt İhsani, 1963 yılının şubat ayında Oltu Aşağı Çamlı Köyünde bir gece Karahocagil’in misafiri olur. O akşam köylüler toplanır, İhsani çalıp söylemeye başlar. Halk onu “Kör Âşık” olarak adlandırır. Bu dinletide Karahocagil de İhsani’ye irticalen şu şiiri söyler:

*“Beni beyhûş etti gördüm âlemin
Gayet yükseklerde devranın demin
Öylesine güzel her bir kelamın
Lâl-ü mücevherdir dürdür İhsani.”* (Karahocagil, 1963)

1957 yılının şubat ayında Erzurum Bardız da Âşık Nihani ile de karşılıklı atışma yaparlar. Nihani’nin “Seyfeddin” şiirine Karahocagil, “Usta Nihani” ile karşılık verir:

*“Çağlayınca koca Tuna gibisin
Bir duvarı yıkık bina gibisin
Eşinden ayrılmış suna gibisin*

Ondan mı yüreğin yasta Nihani... ” (Karahocagil, 1957)

Şairler meclisinde yapılan atışmalardan birisi Neşet Ertaş adına olur. “Garip Bülbül Neşet Ertaş-1” başlıklı atışmada Karahocagil şu cümleleri sarf eder:

*“Milli duyguları yaparak harman
Gönlü dinlemedi sevgide ferman
Öyle bir ilaç ki her derde derman
Arı, petek, çiçek, bal oldu Neşet.” (Karahocagil, 2013)*

Merhum Raif Karadağ’ın vefatı üzerine “Karadağ” ı yazar:

*“O sadece dilimizde bir isim değil,
Altı boş kalmış bir resim değil,
Gerçi, irtihal etti aramızdan zamansız,
Lâkin; artık fani bir cisim değil.” (Karahocagil, 2006)*

2.4.3. Sevgi ve Saygı Duyduğu Siyasetçiler

“Koca Alperen” şiirinde merhum Muhsin Yazıcıoğlu’nu anlatır. Ülkücü lider Yazıcıoğlu, kış aylarında soğuk bir iklimi olan Sivas ilinde 31 Aralık 1954 yılında dünyaya gelir. Soğuk bir havada dünyaya gelen Yazıcıoğlu’nun ölümü de helikopterin Kahramanmaraş Göksun’da kaza geçirip kara saplanması sonucu soğuk bir gün de gerçekleşir:

*“Soğuk iklimle haşır neşir bir hayata
Yine soğuk bir iklimde
Bir karlı dağ yamacında erişir
Rahmeti Rahman.
Bir yıldız gibi doğup
Bir güneş gibi batan
Unutmamız unutturmamız seni
Ruhun şad olsun
Ey güzel insan
Koca Alperen.” (Karahocagil, 2019)*

Mühendis, akademisyen ve siyasetçi merhum Necmettin Erbakan'ın ölümünün ardından üzüntüsünü ve övgüsünü dile getirdiği “Milli Görüş ve Erbakan” ve “Güle Güle Hocam” adlı şiirlerini kaleme alır. “Milli Görüş ve Erbakan” da Erbakan'ı bir İslam savaşçısı bir Hak aşığı ve bir ilim insanı olarak nitelendirir:

*“O bir koca mücahit hem de mürşid-i kâmil
Muttaki ve de zahit hem de ilmiyle amel.”* (Karahocagil, 2018)

“Güle Güle Hocam” da ise Erbakan'ı nev-i şahsına münhasır bir ilim irfan sahibi kişilik olarak değerlendirir ve hocasının cennet makamında olması için dua eder:

*“Tam seksen beş yaşında
Nezih, kibar ve zahit
Görevinin başında
İnşallah oldun şehit”* (Karahocagil, 2011)

2.4.4. Sosyal Çevresinden Olanlar

Amasya'da aynı okulda çalıştığı öğretmen arkadaşı İlknur Hanımın isteği üzerine “İlknur” şiirini yazar:

*“Tan yerinde yanan ilk ışık, ilk nur,
Adınızla şöyle girmiş iç içe,
Bakışlar ardında o nazik gurur,
Peri diyarından bir kraliçe.”* (Karahocagil, 1972)

Seyfeddin Karahocagil, Salih Kozan'ın tertiplelediği Tanıtım ve Şiir Paylaşımı toplantısında kendisiyle tanışır. Kozan'a bir teşekkür ve tebrik yazısı yazmakta gecikince çareyi şiir hediye etmekte bulur. “İhvan Yürekli Kardeşime” de Salih Kozan'a şöyle seslenir:

*“Gencecik yaşında benim kardeşim
İman ile ahlak ile bezenmiş
Gayesi, gayreti güzel paylaşım*

Bin beş yüze yakın ihvan kazanmış.” (Karahocagil, 2010)

Üstadı olarak nitelendirdiği Rıza Yorulmaz için “Rıza Yorulmaz Üstadıma” isimli şiirini kaleme alır. Karahocagil, şiir boyunca başlarından geçen ahvalleri anlatarak üstadına seslenir:

*“Son durağa geldik biz vara vara
Şerha şerha olmuş yürekte yara
Sırça gönül düştü kaç seng-i sara
Kırıldın mı kardeş sen benim gibi?”* (Karahocagil, 2018)

Doğum günleri diğer ismi ile yaş günleri denildiğinde Karahocagil’in aklına Fatma Su diye köyden tanımış dolduğu bir kız gelir. Fatma Su’nun hayatı Karahocagil’i hüzünlendirir. “Fatma Su” isimli şiiri yazar:

*“Tarlada doğmuştu
Bir yaz yağmurunun damlaları altında
Şimşeklere, gök gürültülerine karışmıştı ilk çığlıkları
Şiddetli sağanakla her taraf göl göl olmuştu.
İşte bu onun ilk yaş günüydü.
Adını Fatma Su koydular.”* (Karahocagil, 2015)

Şiir boyunca Fatma Su’nun yaşadığı türlü zorlukları anlatılır. Şiirin sonunda görülür ki su ile dünyaya gelen Fatma Su sele kapılır, boğulur ve su ile dünyadan gider.

2.4.5. Aile Bireyleri

Eşi Bedia Hanım ile 50. yıllarına girdiklerinde “Elli Yıllık Eşime” adlı şiirini kaleme alır:

*“Sevgilimsin, canımsın
Eşimsin, yoldaşımsın
Çocuklarımın anası
Elli yıllık sırdaşımsın*

*Sevincim, gururum,
Ekmeğimsin, aşımsın
Elli yıldır kalbimin yegâne sahibi sen
Hemdemim, dert ortağım
Mutluluk gözyaşısın
Dengi bulunmaz kadın
Hayat arkadaşısın.” (Karahocagil, 2013)*

Oğlu Mustafa Karahocagil’e doğum gününde bir şiir armağan eder:

*“On üçünü bitirip on dördüne girerken,
Benden sana değersiz, değersiz bir hediye,
İki satırlık şiir, başka şeyler isterken,
Utanarak yazıp da vereceğim ne diye...” (Karahocagil, 1983)*

Kızı Semra Hanıma olan sevgisini “Sevgili Kızım Semra’ma” da dile getirir:

*“Semra’m benim, sarışınım, göz nurum,
Ciğer parem, saadetim, huzurum,
Adım, şanım, yüz aklığım, gururum,
İçime o sevgin düşer ki, bir gör.” (Karahocagil, 1970)*

Fiziksel engelli yeğenin ölümü üzerine “Sabahaddin” şiirini kaleme alır:

*“Mezarına kadar gelip arkandan,
Sanki yaptıklarına tüm dertlerin güldüler
Seninle yavrum, sarmaş dolaş olup,
Toprağına gömüldüler.” (Karahocagil, 1971)*

Karahocagil; sevdiği, saydığı kişilere ve ailesine şiir yazarken torunlarını da görmezden gelmez. Torunu Emirhan’a, Firuze’ye, İbrahim Yusuf’a, Zehra Gülfem’e ve Ahmet Faruk’a doğum günlerinde birer şiir hediye eder:

Emirhan için:

*“Hayatta değmesin ayağın taşa,
Analı, babalı hep mutlu yaşa,
Mevla'm kavuştursun seni kardeşe*

*Torunum, bir tanem, ciğerim, canım,
Aslanım, yiğidim, sen Emirhan'ım...” (Karahocagil, 2008)*

Firuze için:

*“Merhaba demiştin tam üç yıl önce,
Erkence boy veren bahar dalısın.
Kalbimin içinde açılan gonca,
Dedenin tatlısı, yavru balısın.” (Karahocagil, 2007)*

İbrahim Yusuf için:

*“İki peygamberden aldık adını
Rabbim ona versin her muradını
Bozmasın hayatta ağız tadını
Duamdır, oldukça tek bir nefesim.” (Karahocagil, 2017)*

Zehra Gülfem için:

*“On bir -on bir- on bir idi
Haberciler “Müjde “dedi
“Çok tatlı bir torun geldi”
Cici kızım sen özelsin
Zehra Gülfem çok güzelsin. (Karahocagil, 2015)*

Ahmet Faruk için:

*“Farklıydın adına Faruk dediler
Ahmet'se yakıştı onun yanına
Senle olsun Üçler Kırklar Yediler
Her yaş günün şanlar katsın şanına...”* (Karahocagil, 2014)

Değer verdiği, ilham aldığı ve sevgi duyduğu isimleri şiirlerinde unutmayan Karahocagil, bu isimleri kalemi ile yâd eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEYFEDDİN KARAHOCAGİL'İN ŞİİRLERİNDE YAPI

Şiir, muhteva (içerik) ve muhtevanın gözle görülen dış görünüşünden meydana gelir. Şerif Aktaş, şiirin dış görünüşünün yani yapısının, ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimlerin bir tema etrafında birleşmesiyle oluştuğunu ve bu birimlerin bir düzen içinde birleştiğini söyler. (Aktaş, 2013: 33) Şiirde yapıyı meydana getiren unsurlardan ilki nazım şeklidir. İsmail Çetişli'ye göre nazım şekli: “Şiirin dış görünümü; bent sistemi, nazım birimi, mısra yapısı, kafiye örgüsü ve veznin belirlendiği dış yapı veya kalıptır.” (Çetişli, 2010: 55) Bu çalışmada yapı: “Şekil Unsurları” ve “Ahenk Unsurları” olmak üzere iki başlık altında incelenecektir. Şekil unsurları: nazım biçimi ve nazım birimini kapsarken ahenk unsurları; ölçü, kafiye, redif, aliterasyon, asonans ve kelime tekrarlarını kapsamaktadır.

3.1. ŞEKİL UNSURLARI

3.1.1. Nazım Biçimi

Şekil, şiirin iç ve dış unsurlarını birbirleriyle anlamlı ilgilere sokarak estetik bir kompozisyona kavuşturur. Mısralar, kelimeler, duygular, düşünceler, hayaller, ses, görüntü, dil, üslup arasında tam bir uyumu, organik bir bütünlüğü ancak iyi bir şekil çabası sağlayabilir. (Çetin, 2009: 131) Doğan Aksan, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili* isimli eserinde şiirde şekil açısından dünya edebiyatında bugüne kadar birtakım kalıpların kullanıldığını söyler. “Arap Fars ve Türk şiirlerinde *rubai*, *beyit*, *gazel*, *kaside* gibi türler, Türk halk şiirindeki *mani*, *koşma*, *semai*, *divan* gibi çeşitler, Japon ve Çin şiirlerinde *haiku*, *tanka* türleri, Batı şiirindeki *sonnet* ve *ballade*'lar hep bu kalıpların, geleneklerin örneklerindedir.” (Aksan, 1993: 244)

Seyfeddin Karahocagil'in *Karahoca Divanı* isimli eseri üç kitaptan oluşmakta ve içerisinde toplam 246 şiir barındırmaktadır. Karahocagil, kitaplaştırılmamış 380 adet şiirini "Antoloji" isimli şiir sitesindeki bloğuna eklemiştir. Bu şiirler içerisinde 27 tanesi "Katılım Şiirleri" 12 tanesi ise "Müstakil Dörtlük ve Beyitler"den oluşmaktadır. "Katılım Şiirleri" Karahocagil'in şair arkadaşlarının şiirlerine yazdığı dörtlükleri kapsamakta ve 27 başlık altında toplamda 408 adet dörtlük bulunmaktadır. 12 başlık altında olan "Müstakil Dörtlük ve Beyitler" in toplamı ise 129 adettir. Tüm bu şiirler incelendiğinde Karahocagil'in şekil unsurlarını geniş bir yelpazede kullandığı tespit edilmiştir. Karahocagil, yeni Türk şiiri nazım biçimlerinden düzenli nazım biçimlerinin yanında serbest düzenli nazım biçimlerine de yer vermiştir.

3.1.1.1. Düzenli Nazım Biçimleri

3.1.1.1.1. Halk Şiirinden Alınan Nazım Biçimleri

3.1.1.1.1.1. Koşma Tipi

Çoğunlukla Halk şiirinden geliştirilen nazım şekillerini benimseyen Karahocagil, daha çok Koşma tarzının 6+5 duraklı şeklini kullanmıştır. Koşma tipinde, şiirin uyak düzeni halk şiirindeki koşmanın aynıdır. On birli kalıbın genellikle (6+5) ve (4+4+3) duraklı biçimi kullanılır. (Dilçin, 1995: 373) Koşmanın uyak düzeni genellikle şöyle olur: b a b a – c c c a – d d d a... İlk dörtlüğün uyak düzeni x a x a ya da b b b a biçiminde de olabilir. Şair koşmanın son dörtlüğünde mahlasını söyler. (Dilçin, 1995: 305)

"Geçti ilkbahar yaz bitti sonbahar - - - - - **x**

Hala bu devranı dönüyor sandım. - - - - - **a**

Zaman sürükledi buraya kadar - - - - - **x**

Ben onu sırtıma biniyor sandım. - - - - - **a**

Hayal kanadıyla göklere daldım - - - - - **b**

Burnumu çok vurdum dersimi aldım - - - - - **b**

Bak dedim, Hak dedim orada kaldım - - - - - **b**

Yıldızlar tepeme iniyor sandım. - - - - - **a**

Nice bir dem vurduk sudan havadan - - - - - **c**

Gönül kuşu aştı dağdan ovadan - - - - - **c**

Meğer çoktan uçmuş gitmiş yuvadan - - - - - **c**

Ben onu yuvada tünüyor sandım. - - - - - **a**

Yaylalar buz tutmuş çiçek soğulmuş - - - - - **d**

Deli gönül aşk bezminden kovulmuş - - - - - **d**

Hayaller ki dipsiz gölde boğulmuş - - - - - **d**

Ne hazin daha ben yunuyor sandım. - - - - - **a**

Seyfi'yim ha bugün ha yarın derken - - - - - **e**

Seksen yıl tükenmiş biz sandık erken - - - - - **e**

Kanadı kırılmış kartal düşerken - - - - - **e**

Başta talih kuşu konuyor sandım... ” - - - - - **a** (Karahocagil, 2020: 160)

Karahocagil, “Sandım” başlıklı şiirini x a x a - b b b a - c c c a - d d d a – e e e a uyak düzeni ve (6+5) hece kalıbı ile kaleme almış ve son dördlükte “Seyfi” mahlasını kullanmıştır.

3.1.1.1.2. Semai Tipi

Karahocagil, koşma tarzının yanında 8’li hece kalıbıyla yazılan semai tarzına da şiirlerinde yer verir. Koşma tarzına çok yakın olan semai, hece sayısı bakımından koşmadan ayrılır. Semailer ya (4+4) duraklı ya da duraksız olur. (Dilçin, 1995: 334)

“Üzeceğin cana değmez - - - - - **x**

Yaz yağmuru gelir geçer - - - - - **a**

Zannetme ki bana değmez - - - - - **x**

Hele yürü konan göçer... - - - - - **a**

Hayatın da çağları var - - - - - **b**

Gönül çelen bağları var - - - - - **b**

Nice yüce dağları var - - - - - **b**
Suyu duru içen içer... - - - - - **a**

Yürek titrek yüzler solgun - - - - - **c**
Dert dert üste gönül dolgun - - - - - **c**
Vakit tama dane olgun - - - - - **c**
Başak kuru biçen biçer... - - - - - **a** (Karahocagil, 2020: 116)

Hecenin 8’li kalıbı ve 4+4 durağı ile kaleme aldığı “Hayat Bir Yaz Yağmuru” adlı şiir Karahocagil’in Halk şiirinden aldığı nazım şekillerinden semai tarzına güzel bir örnektir. Şair, toplamda 9 dörtlükten oluşan şiirinin ilk dörtlüğünü farklı kafiyelendirirken diğer dörtlükleri aynı kafiye örgüsüne bağlı kılmıştır. Şiirin kafiye düzeni: x a x a – b b b a – c c c a – ç ç ç a - d d d a – e e e a – f f f a – g g g a – ğ ğ ğ a şeklindedir.

3.1.1.1.1.3. Mâni Tipi

Yeni Türk şiirindeki mâni tipi biçimi; mâni dörtlüklerinin arka arkaya sıralanmasından doğmuştur. Dörtlükler anlam bakımından bağımsız değildir, birbirleriyle ilgilidir. Bütün olarak uyak düzeni şöyledir: a a x a – b b x b – c c x c – d d x d... (Dilçin, 1995: 374) Seyfeddin Karahocagil “Ramazan Mânileri” isimli şiirini mâni tipi nazım biçimi ile kaleme alır. Toplam 22 dörtlükten oluşan şiirin tüm bentleri mâni tipine uygun vaziyettedir.

“Düşün ey Allah'ın kulu - - - - - **a**
Her günü Hak, rahmet dolu - - - - - **a**
Rabbim hidayet eylemiş - - - - - **x**
Nefsi terbiyenin yolu... - - - - - **a**

Sahur vakti seher vakti - - - - - **b**
Rahmet bir sel oldu aktı - - - - - **b**
Bizi halk eyleyen Hâlik - - - - - **x**
Rahmet nazarıyla baktı. - - - - - **b**

Üçü gitti dörde yürü - - - - - **c**
Oruç güzel rahmet duru - - - - - **c**
Aydınlattı kâinatı - - - - - **x**
Mübarek Kur'an'ın nuru.” - - - - - **c** (Karahocagil, 2019)

Seyfeddin Karahocagil, Halk şiirinden alınan nazım biçimlerinin hepsini şiirlerinde kullanmıştır. Yoğunluk sırasına göre nazım biçimlerinin sıralaması; koşma tipi, semai tipi, mani tipi şeklindedir.

3.1.1.2. Çapraz Kafiyeli Nazım Şekli

Seyfeddin Karahocagil şiirlerinde düzenli nazım biçimlerinden çapraz uyak biçimini de kullanır. Çapraz uyak, 4 dizelik bentlerle kurulan bir biçimdir. Her dörtlüğün tek ve çift sayılı dizeleri kendi aralarında uyaklanır. Dörtlük sayısı sınırlı değildir. Uyak düzeni şöyle olur: a b a b – c d c d – e f e f... (Dilçin, 1995: 370)

“Hazan rüzgârıyla karşı yamacın - - - - - **a**
Baktım boydan boya benzi sararmış - - - - - **b**
Toprağı süsleyen birçok ağacın - - - - - **a**
Devri dönmüş sanki bahtı kararmış... - - - - - **b**
Değişen devranın etkisinden mi - - - - - **c**
Dökülmüş çınarın sarı saçları - - - - - **d**
Gizemli bir elin yetkisinden mi - - - - - **c**
Gördüm çiçeklerin düşmüş taçları.... - - - - - **d**

Koşuşup dururken gökte bulutlar - - - - - **e**
Bazen hıçkırarak ağlar toprağa - - - - - **f**
Bitmesin diye mi bütün umutlar - - - - - **e**
Sarılmış böcekler düşen yaprağa...” - - - - - **f** (Karahocagil, 2020: 62)

Toplam 8 bentten oluşan “Sarı Matem” isimli şiirini çapraz uyak nazım biçimiyle kaleme alan Karahocagil, birinci ve üçünü dizeyi kendi arasında kafiyelendirirken

ikinci ve dördüncü dizeyi kendi arasında kafiyelendirir. Şiir boyunca bu düzen bozulmaz.

3.1.1.2.1. Yarı Çapraz Kafiyeli Nazım Şekli

Her bendin 1. ve 3. mısraları serbest; 2. ve 4. mısraları da kendi aralarında kafiyelidir. Kafiye düzeni şöyledir: x a x a – x b x b – x c x c... (Çetin, 2009: 143)

“Allah sevgisiyle çarpan bir yürek - - - - - **x**

Allah Allah derken durması gerek - - - - - **a**

Sırat-ı Müstakim kolay bulunmaz - - - - - **x**

İnsanın kendini yorması gerek - - - - - **a**

Sevgiliye varan yolun uğruna - - - - - **x**

Severek canını vermesi gerek - - - - - **a**

Ben neyim, nerdeyim, ne yapıyorum?- - - - - - **x**

Doğru mu, yanlış mı sorması gerek - - - - - **a**

Kişi; 'ben' demeye başladığı an - - - - - **x**

İhlas tokatını vurması gerek - - - - - **a**

Dünyaya zincirle bağlı da olsa - - - - - **x**

İman balyozuyla kırması gerek” - - - - - **a** (Karahocagil, 2020: 109)

Seyfeddin Karahocagil, “Gerek” şiirinde yarı çapraz kafiyeli nazım şeklini kullanır. Tüm bentlerin 1. ve 3. dördlükleri farklı iken 2. ve 4. dördlükleri aynıdır. Toplam 4 bentten oluşan şiirin her bendi aynı kafiye düzenine sahiptir.

3.1.1.3. Sarma Kafiyeli Nazım Şekli

4 dizeli bentlerle kurulan bir biçimdir. Dördlük sayısı sınırlı değildir. Her dördlüğün birinci ve dördüncü ikinci ve üçüncü dizeleri kendi aralarında uyaklıdır. Uyak düzeni şöyledir: a b b a – c d d c – e f f e... Sarma uyak, her çeşit konuya uygun düşen bir biçimdir. Bu biçim, sarmalı uyak, sarmalama adlarıyla da anılır. (Dilçin, 1995: 370-71)

Seyfeddin Karahogail, sarmal kafiyeli nazım şeklini sadece bir dörtlüğünde kullanmıştır. “Bazı Kardeşlerimin Şiirlerine Yazdığım Dörtlükler” başlığı altında yer alan dörtlük şu şekildedir:

“Önü açık çakalın da kurdun da - - - - - **a**
Bunu anlatmaya yetmiyor kelimeler - - - - - **b**
Nereden türedi bu kadar belam - - - - - **b**
Sızlattın yarımı birden vurdun da.” - - - - - **a** (Karahocagil, 2015)

3.1.1.4. Düz Kafiyeli Nazım Şekli

Düz uyak (düz kafiye), uyak düzeni bakımından divan şiirindeki mesnevinin aynıdır. Yani, her beyit kendi arasında uyaklıdır. Mesnevide her beyit başlı başına bir anlam bütünlüğüne sahiptir. Düz uyakta ise beyitler arasında sıkı bir anlam ilişkisi vardır. Düz uyak biçimi, şiirin planına göre çeşitli bentlere ayrılabilir. (Dilçin, 1995: 372)

“Bir tarafta dünyanın o kudurmuş güruhu, - - - - - **a**
Diğer yanda vatanın şu Çanakkale ruhu... - - - - - **a**
Bak: Boğazda olan ne? 'Haçla, hilâl savaşı.' - - - - - **b**
Peki: Ondan kalan ne? 'Dikilen mezar taşı.' - - - - - **b**
Can vermeğe gönüllü o mübarek ordunun - - - - - **c**
Hali nasıl acaba şu şehitler yurdunun? - - - - - **c**
Yıkılan haç ayakta, ya hilâl nasıl şimdi? - - - - - **d**
Uyumayı bırak ta düşün, yenilen kimdi? - - - - - **d**
Haçlılar verdiği hepsini geri almış, - - - - - **e**
Bize Çanakkale de sadece; tarih kalmış. - - - - - **e**
Saldırganlar ne umdu ise, sonra bulmuşlar, - - - - - **f**
Haçı yıkan; ruhumdu, filte filte yolmuşlar. - - - - - **f**
Toplayıp batılları ne tuzaklar kurmuşlar, - - - - - **g**
Asrın ruh katilleri, ruhumu öldürmüşler... - - - - - **g**
Dile gelse haykırırsa şu ağaçlar, şu otlar: - - - - - **h**
'Ne yaptınız o ruhu, kumandalı robotlar.' - - - - - **h**
Dese bize şu anda düşünür, irkilirim, - - - - - **ı**

Yarın n'ola divanda? Allah'a sığınırım. - - - - - **i**
Hak uğruna can veren şehitten utanırım, - - - - - **i**
Bu hesabı bizlerden soracaklar sanırım... - - - - - **i**
Hepimiz uygun adım ufacık bir buyrukta, - - - - - **j**
AB için, anladım. Bekliyoruz kuyrukta..." - - - - - **j** (Karahocagil, 2020: 218)

Tüm beyitleri kendi arasında kafiyelendiren Karahocagil, beyitler arasındaki anlam ilişkisini koruyarak, kafiye düzenini bozmadan şiiri sonlandırır. Sonuç olarak düzenli nazım biçimlerini şiirlerinde kullandığı tespit edilen Seyfeddin Karahocagil'in kelimeler arasındaki görsel ve işitsel nizamı önemseydiği sonucuna ulaşılmıştır.

3.1.1.2. Serbest Düzenli Nazım Biçimleri

Serbest düzenli nazım biçimleri şairin kendi isteğine göre şekillendirdiği nazım biçimleridir. Her şairin kendi zihin dünyasının ürünü olan bu biçimlerin belirli bir sınırı bulunmamaktadır.

3.1.1.2.1. Eşit Düzenli Biçimler

Bentleri eşit sayıda dizelerle kurulmuş biçimlerdir. Bu biçimlerde şiirin bütününde bir ölçü kullanıldığı gibi, bentlerin uyak düzeni de aynıdır. (Dilçin, 1995: 375)

3.1.1.2.1.1. Üçlüler

Eşit düzenli biçimlerden olan "üçlüler" in bentleri 3 dizeden oluşur. Seyfeddin Karahocagil, "İtiraf" isimli şiirini bu nazım biçimi ile kaleme alır.

*"Kulak verdim tarihin nükteli sözlerine
Yeni nesil sizindir esere bak dediler
Heyecanla doğruldum baktım da göremedim..."*

*Baksana mil çekmişler gecenin gözlerine
Öğretmensin ne olur bir çıra yak dediler
Ömür boyu hep çıra yaktım da göremedim..."*

Rahmet damlası düşsün o solgun yüzlerine
Yeni nesli düşün de duaya çık dediler
Düşmedi tek bir damla çıktım da göremedim...” (Karahocagil, 2020: 124)

Toplam 5 bentten oluşan şiirin tamamı 14'lü hece kalıbının 7+7 durağı ile yazılmış ve tüm bentlerin uyak düzeni istikrarını korumuştur.

3.1.1.2.1.2.Dörtlüler

Dörtlüler, bentleri dört dize olan nazım biçimidir. Seyfeddin Karahocagil, az sayıda da olsa dörtlüler nazım şeklini şiirlerinde kullanmıştır. Tek bentten oluşan “İki Dünya Arası” isimli şiiri bu şekildedir. 7+7 duraklı şiirin uyak düzeni a a a a şeklindedir.

“İki dünya arası fazla değil bir andır - - - - - a
Dünya konup göçülen şöyle garip bir handır - - - - a
İşte o son kapı ki; orası kabristandır - - - - - a
Müslümanın bu yolda tek rehberi Kur'an'dır...”- - a (Karahocagil, 2020: 120)

3.1.1.2.1.3.Beşliler

Bentleri 5 dize olan ve uyak düzeni muhammese benzemeyen biçimlerdir. (Dilçin, 1995: 378) Seyfeddin Karahocagil, “Niyaz” adlı şiirinde beşliler nazım biçimini kullanmıştır.

“Fecirle yükselen ezanın aşkına, - - - - - b
Rahmet ayı Ramazanın aşkına, - - - - - b
Akil almaz yüce şanın aşkına, - - - - - b
Gönlümüz mağfiret ister Allah'ım.- - a
Hidayet ver, yolu göster Allah'ım.- - a

Ümmeti bırakma böyle derbeder, - - - - - c

Doğrulup kalkacak bir güç, kuvvet ver, - - - c

Yeniden ihya et bir büyük eser, - - - - c

Kopmuş parçaları tekrar birleştir,-- d

Yeri nere ise, orya yerleştir.”- - - - d (Karahocagil, 2020: 140)

Toplamda 6 bentten oluşan şiir, 11’li hece kalıbının 6+5 durağı ile yazılmıştır. Bentlerin kafiye düzeni şu şekildedir: b b b a a – c c c x x – e e e a a – e e e x x – a a a a a – f f f a a.

3.1.1.2.1.4.Altılılar

Seyfeddin Karahocagil, bentleri 6 dizeden oluşan nazım şekli “altılılar”ı tek bir şiirinde kullanmıştır. 11 ‘li hece kalıbının 6+5 durağı ile yazılan “Ödev Bitince” a a a a a kafiye uyağına sahiptir.

“Ana rahmindeyken secdeyemişim - - - - a

Rabbime kullukmuş benim görevim - - - - a

Anladım nerdeyim ve de neymişim - - - - a

Burda misafirim ötede evim - - - - a

Bir de baktım boydan beyaz giymişim - - - - a

Geldim gidiyorum bitti ödevim...” - - - - a (Karahocagil, 2020: 143)

3.1.1.2.1.5.Sekizliler

Bentleri 8 dize olan nazım biçimini şiirlerinde kullanan Seyfeddin Karahocagil, “Münacaat” adlı şiirini bu biçimle yazar. 8 ‘li hece ölçüsü ve düzenli uyak biçimine sahip söz konusu eser 7 bentten oluşmaktadır.

“Sevdim Âdemi yarattın - - - - a

Sonra da cennetten attın - - - - a

Elbet vardı bunda hikmet - - - - b

Müjdeledin “Adı Ahmet” - - - - b

Güzel ahlakla donattın - - - - a

Oldu âlemlere rahmet - - - - a

<i>Bizi ona sadık ümmet</i>	-----	b
<i>Sana layık kullardan et...</i>	-----	b
<i>“Ol” dedin oldu kâinat</i>	-----	c
<i>Nur ile doldu kâinat</i>	-----	c
<i>Sensin ezel, sensin ebet</i>	-----	b
<i>Her şey senin sende kudret</i>	-----	b
<i>Onsuz bir çöldü kâinat</i>	-----	c
<i>Bizlere de olsun kısmet</i>	-----	c
<i>Muhammed’e sadık ümmet</i>	-----	b
<i>Sana layık kullardan et...”</i>	-----	b (Karahocagil, 2020: 27)

Sonuç olarak Seyfeddin Karahocagil’in serbest düzenli nazım biçimlerinden eşit düzenli nazım biçimlerine şiirlerinde yer verdiği tespit edilmiştir.

3.1.1.2.2. Karışık Düzenli Biçimler

Bentleri oluşturan dizelerin sayıları ve bu dizelerin ölçüleri (ya da dizelerin hece sayısı) bakımından değişiklik gösteren biçimlerdir. (Karahocagil, 2020: 383) Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde bu biçimleri de kullanmıştır.

3.1.1.2.2.1. Dizelerin Hece Sayısı Değişik Olanlar

Bu biçimde bentlerin dize sayısı eşit iken hece sayıları farklılık göstermektedir. “Al Getir Uçları Birleştirelim” şiiri bu nazım biçimine sahip bir eserdir.

*“Geçmişle geleceğin tüm bağları kesilmiş,
Aradaki zamanı kimler ve nasıl silmiş?
Sanki görünen âti, bu geçmişin değilmiş,
Al getir Zamanı birleştirelim,
Her şeyi yerine yerleştirelim.
Ben geçmişe sarıldım, sen âtiye tutundun,
Açılıyor aramız genç yavrum bak gün be gün,
Bu hayati bir mevzu verilmez asla ödün,*

Kopan şu uçları birleştirelim

Düşmanın işini zorlaştıralım.” (Karahocagil, 2020: 199)

Toplamda 5 bentten oluşan şiirde her bentin ilk üç dizesi 14’lü hece kalıbına sahipken son iki dizesi 11 ‘li hece kalıbına sahiptir.

3.1.1.2.2.2.Bentlerin Dize Sayısı Değişik Olanlar

Bu biçimde dizelerin hece sayısı aynı iken bentlerin dize kümelenişi farklılık gösterir. Seyfeddin Karahocagil, bu biçimi dizelerin hece sayısı değişik olanlardan daha çok kullanmıştır. “Hani şiir Neye Dair” isimli şiiri bu biçime örnektir.

*“Olmak için Çağdaş şair
Doldu taştı dağ taş şair.*

*Hani şiir, neye dair?
Deme hayır ve de sair
"El mâna fi batnişşair."
Yapısı yok, kapısı yok
Sapısı yok, çapısı yok..
Mâna, maksat hepisi yok..
Hani ayak nerde uyak
Yap bir kıyak biz de duyak
Günlük şiir cıyak cıyak..
Sor olan ne, var olan ne?
Yor olan ne, zor olan ne?
Popülermiş; gör olan ne...
Vezin mezin nedir sezin
Biraz ezin, boşa gezin
Hadi canım siz de yazın..
Pek cahilsin, müdahilsin,
Na ehilsin kim ne bilsin
Bir kere çağdaş değilsin...*

*Şiir bu ya sorulmazmış
Mâna maksat görülmezmiş
Öyle kafa yorulmazmış...
Bak ta gör günün şiiri
Olur mu dünün şiiri
Duydun mu şu ünlü var ya
İşte bu onun şiiri...” (Karahocagil, 2020: 325)*

Toplam 3 bentten oluşan şiirin ilk bendi iki dize, ikinci bendi 18 dize, üçüncü bendi ise 7 dizedir.

Karahocagil’in karışık düzenli biçimleri aynı anda kullandığı şiirleri de olmuştur. Yani bir şiir hem dizelerin hece sayısı değişik hem de bentlerin dize sayısı değişik olarak yazılmıştır. “Başımızdan Binbir Çeşit Hâl Geçti” bu duruma örnek bir şiirdir.

*“Sormayın, başımızdan binbir çeşit hal geçti.
Bu haller arasından, o kadar hayal geçti.
Hayaller ardı sıra uzun bir masal geçti.
Masaldan elimize eski bir kaval geçti...”*

*El attık tutar gibi,
Üfledik, öter gibi..
Ne çoban var, ne davar,
İtler olmuş canavar...
Her şeyi yutar gibi,
Sırtlardan beter gibi.*

*Yalanlar; süslü püslü, yeşil geçti, al geçti.
Aklımdan bir an mazi ve de istikbal geçti.
Dedemin kır atından elime bir nal geçti,
Güvercinden bir kanat, zeytinden bir dal geçti.” (Karahocagil, 2020: 209)*

Toplamda 9 bentten oluşan şiirin 1. 3. 5 ve 9. bentleri 7+7 duraklı 14'lü hece kalıbı ile yazılmış ve bentlerin dize sayısı 4 dizeden oluşmuştur. 2, 4, 6, 8. dizeler ise 7'li hece kalıbı ile yazılmakla birlikte 2. ve 6. bentler 8 dizeden, 4. ve 8. bentler 6 dizeden oluşmuştur. Şiir, tam anlamıyla dizelerin hece sayısı değişik olan nazım biçimi ve bentlerin dize sayısı değişik olan nazım biçimini yansıtmamaktadır. Karahocagil, karışık düzenli biçimlerden kendisine özgü bir şiir biçimi geliştirmiştir.

3.1.1.2.3. Serbest Nazım

Ölçü ve uyak kurallarına bağlı olmayan nazım biçimine serbest nazım denir. Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde düzenli nazım biçimlerinin yanında serbest nazım biçimlerine de yer verir.

3.1.1.2.3.1.Ölçülü- uyaklı olanlar

3.1.1.2.3.1.1. Uzun ve kısa dizeleri düzenli olanlar

Bu tür içine giren biçimlerde uzun ve kısa dizeler belirli bir düzen içinde birbirini izler. Uyak örgüsü düzenlidir, kısa dizeler birbirleriyle uyaklı olabilir. (Dilçin, 1995: 385) Seyfeddin Karahocagil'in "Yaşamak ve Ölüm" isimli şiiri tam da bu tarz nazım biçimine örnek teşkil etmektedir.

*“Ölüm tatlı şey
Yaşamak kadar değil
Hayalin gerçek kadar olmaması gibi
Yalanın doğru kadar olmaması gibi
Ölüm acı şey
Yaşamak kadar değil
Hayalin gerçek kadar olmaması gibi
Yalanın doğru kadar olmaması gibi.”* (Karahocagil, 2020: 390)

8 dizeden oluşan şiirin tamamında uzun ve kısa dizeler belli bir düzen içerisindedir.

3.1.1.2.3.1.2. Uzun ve Kısa Dizeleri Düzensiz Olanlar

Uzun ve kısa dizelerin şiir içinde belirli bir düzeninin olmadığı türdür. Uyak örgüsü aranmaz. “Son Göreceğim Şey” Karahocagil’in uzun ve kısa dizeleri düzensiz olan şiirlerinden bir tanesidir.

*“İlk gördüğüm şeyi hatırlamıyorum
Dünya gözüyle
Sonrakiler karışık,
Hangisi önce hangisi sonra bilmiyorum*

*Daha sonrakiler
El yarası
Göz yarası
Dil yarası
Kalp yarası...*

*Son göreceğim şeyi biliyorum galiba
Ya bir yol kenarında
Dikili kilometre taşı,
Ya da*

Yanı başımda sıcak iki damla gözyaşı...” (Karahocagil, 2020: 387)

Toplam 14 dizeden oluşan şiirin uzun ve kısa dizeleri arasında herhangi bir düzen durumu mevcut değildir.

3.1.1.2.3.2. Ölçsüz – Uyaklı Olanlar

3.1.1.2.3.2.1. Uzun ve Kısa Dizeleri Düzenli Olanlar

Bu tarz şiirlerde uzun ve kısa dizeler belirli bir düzen içerisinde azalıp çoğalarak ilerler. Karahocagil’in “Halimiz Hal Gibidir” isimli şiiri bu tarza örnektir.

*“Sanat
Hikmet*

Nasihah
Çiçekteki bal gibidir..
Arayan payını alır.

Edep
Hayâ
İffet
Örtünölmüş şal gibidir
Açılıncaya kadar kalır.

İmkân
Zaman
Fırsat
Müsrife mal gibidir
Savurdukça azalır” (Karahocagil, 2020: 113)

Toplamda 12 bentten oluşan şiir boyunca uzun ve kısa dizeler belirli bir düzen içerisinde verilmiştir.

3.1.1.2.3.2.2. Uzun ve Kısa Dizeleri Düzensiz Olanlar

Böyle şiirlerde uzun ve kısa dizelerin hece sayısı belirli bir düzen içinde değildir. Dizelerin kümelenişinde bir düzen kaygısı yoktur. (Dilçin, 1995: 388) Karahocagil’in “Zaman” adlı şiiri bu türe örnektir.

“Ah zaman! ...
Sen bana ne yapmadın ki
Saçlarıma kar oldun yağdın
Eridin eridin
Düz alnımda vadiler açtın
Aktın aktın gözlerime doldun.

Ah zaman! ...
Sen bana ne yapmadın ki

*Ardın sıra çektin
Dişlerimi döktün
Belimi büktün
İflahımı söktün...*

*Taşları eriten zaman
Dağları yürüten zaman
Ömrümü çürüten zaman... ” (Karahocagil, 2020: 182)*

Bir ve ikinci bendin 6, üçüncü bendin 3, dördüncü bendin 4, beşinci bendin 5, altıncı bendin 4, yedinci bendin 7 ve sekizinci bendin 5 dörtlükten oluştuğu şiirinde şair, dizelerin kümelenişinde herhangi bir düzen kaygısı güdülmemiştir.

3.1.1.2.3.3.Ölçüsüz – Uyaksız Olanlar

Ölçü ve uyağın katı kurallarına bağlı olmayan bu nazım biçimi Karahocagil’in diğer serbest nazım biçimleri arasında en çok kullandığı şekildir. “Biçare” şiiri bu biçime örnektir.

*“Yüreğini yıldızlara asmıştı
Hayallerini bağlamıştı bulutlara
Umutlarıysa ufuklardaydı
Güneşi kucağında taşıdı yıllarca
Yana yakıla.
Ne hayalleri gerçekleşti
Ve ne de umutları...
Yüreği de kopup düştü
Astığı yıldızlardan.
Paramparçaydı artık...
Bir gurup vakti
Gözleri sitem dolu
Ufuklara bakarken
Güneşte kucağından kayıp gitti
Yavaş yavaş*

Öylesine kalakaldı biçare
Ne çare...” (Karahocagil, 2020: 87)

3.1.1.2.4. Divan Şiirinden Geliştirilen Nazım Biçimleri

3.1.1.2.4.1. Beyitlerle Kurulan Biçimler

3.1.1.2.4.1.1. Kaside Tipi

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde birçok nazım şekline yararlanmış. Bunlardan birisi de Divan şiirinden geliştirilen nazım biçimleridir. Şiirleri tam anlamıyla gazel, kaside, mesnevi nazım biçimlerini kapsamasa da şekil itibarıyla benzerlik göstermektedir. Kaside tipi din ve devlet büyüklerini övmek amacıyla yazılan a – x a – x a – x a... uyaklı nazım biçimidir. “Nasıl Bakarsan Öyle Görürsün” şiiri muhteva yönünden olmasa da şekil yönünden kaside tipini karşılar vaziyettedir.

“İradeyle nazar eden kâinatı hoş görür - - - - - a
İnkâr ile bakarsa göz doluyu da boş görür... - - - - - a

Sevgi rahmet çeşmesidir içmesini bilene - - - - - x
Allah için seven insan mümini kardeş görür... - - - - - a

Dünya imtihan köprüsü geçmesini bilene - - - - - x
Doğru dürüst geçebilen cenneti peşkeş görür... - - - - - a

Eyyamcının nazarında zamanın değeri ne - - - - - x
Yansa dünya umrunda mı hayatı beleş görür...”- - - - - a (Karahocagil, 2020: 130)

Toplam 7 beyitten oluşan “Nasıl Bakarsan Öyle Görürsün” şiiri şekil olarak kaside nazım biçimine uygun yapıdadır. Şiir boyunca kafiye düzeni bozulmadan devam etmiştir.

3.1.1.2.4.1.2. Gazel Tipi

Beyitlerle yazılan gazelin birinci beyti kendi arasında uyaklı iken diğer beyitlerin ikinci dizesi birinci beytin ikinci dizesi ile uyaklıdır. Yani kafiye düzeni şu şekildedir: a a – x a- x a – x a – x a... Ahlâkla ilgili öğüt veren gazellere hikemî gazel denir. Seyfeddin Karahocagil'in "Gaflet" isimli şiiri hem biçimce hem muhtevaca bir hikemi gazel örneği teşkil etmektedir.

"Dünyada bedenimiz bize oyuncak imiş - - - - - **a**

Oynarken kirlenmiş verilirken pak imiş... - - - - - **a**

Oyuncağa bakarken aynanın karşısında - - - - - **x**

Gururlanıp avunan gerçek avanak imiş... - - - - - **a**

Taşidik sırtımızda yıllarca bir şey sanıp - - - - - **x**

Yazık ki geç anladık bir avuç toprak imiş... - - - - - **a**

Kimi çabuk eskittik kimi de kırdık döktük - - - - - **x**

Meğer Miraç yolunda mümine burak imiş..." - - - - - **a** (Karahocagil, 2020: 61)

Toplamda 9 beyitten oluşan "Gaflet" şiiri gazel nazım biçimine uygun yapıdadır. Şiir boyunca kafiye düzeni bozulmadan devam etmiştir.

3.1.1.2.4.1.3. Mesnevi Tipi

Sözlük anlamı "ikişer ikişer, ikili" olan mesnevi tipi nazım şeklinin kafiye düzeni a a - b b - c c - d d... şeklindedir. Yani her beyit kendi arasında kafiyelenmektedir. Şiirlerinde beyitleri kullanan Karahocagil, mesnevi tipi nazım şekline de yer vermiştir. "Tefekkür Gecesi" isimli şekli mesnevi tipi nazım biçimine uygun bir örnektir.

"Nefsinle hesaplaş ki bu tefekkür gecesi - - - - - **a**

Tefekkürle çözümlür kulluğun bilmecesi - - - - - **a**

Kimim, neyim, nerdeyim, nasıl ve ne yapıyorum? - - **b**

Neden, niçin, nereye, ne için sapıyorum? - - - - - **b** (Karahocagil, 2020: 164)

3.1.1.2.4.2. Bentlerle Kurulan Biçimler

3.1.1.2.4.2.1. Muhammes Tipi

Her bendi 5 dizeden oluşan nazım biçimine denir. İlk bendin dört ve beşinci ya da yalnız beşinci dizesi öteki bentlerin sonunda yineleniyorsa muhammes-i mütekerrir adını alır. Bu durumda uyak düzeni şöyledir:

a a a a a – b b b a a – c c c a a – d d d a a...

a a a a a – b b b b a – c c c c a – d d d d a...

Kimi zaman her bendin ilk 3 dizesi kendi aralarında uyaklı olduğu halde, son ikisi bütün bentlerde aynı uyağı alır. Bu durumda uyak düzeni şöyle olur:

b b b a a – c c c a a – d d d a a – e e e a a... (Dilçin, 1995: 217)

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde muhammes tipi nazım biçimini de kullanmıştır. “Allah Öyle Bir Yar ki” muhammes tipi nazım biçimi olan bir şiirdir.

“Gördüm ki bikararsın - - - - - **b**

Durmadan ne ararsın - - - - - **b**

Kimden kimi sorarsın - - - - - **b**

--Allah öyle bir yar ki - - - - - **a**

--Ondan başka ne var ki. - - - - - **a**

Veren de o alan da - - - - - **c**

Tek ebedi kalan da - - - - - **c**

Ne bulursun yalanda - - - - - **c**

--Allah öyle bir yar ki - - - - - **a**

--Ondan başka ne var ki.” - - - - - **a** (Karahocagil, 2020: 72)

Toplam 5 bentten oluşan eserin her bendi kendi arasında kafiyelenmiş son iki dizeler, düzene bağlı kalmıştır.

Seyfeddin Karahocagil'in şiirlerinde başvurduğu nazım biçimleri dikkatli incelendiğinde onun "Yeni Türk Şiiri Nazım Biçimleri" nden tamamına yakınına kullanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu biçimler yukarıda sırasıyla ve birer şiir örneğiyle verilmiştir. Kullanılan nazım biçimleri çoktan aza doğru sıralanacak olursa ortaya çıkacak olan değer şu şekilde olacaktır: Halk Şiirinden Alınan Nazım Biçimleri, Serbest Nazım Biçimleri, Düzenli Nazım Biçimleri, Divan Şiirinden Geliştirilen Nazım Biçimleri ve son olarak Eşit Düzenli Nazım Biçimleri.

3.1.2. Nazım Birimi

Şiirde nazım şeklinden sonraki en büyük alt birim olan bent: şiirde mısraların, belli mana birlikleri veya belli kafiye örgüleri etrafında kümelenişlerinden doğan birimdir. Türk şiirinin geleneksel ve yaygın bentleri beyit ve dörtlük'tür. Bu çerçevede bend'i "nazım birimi" kavramıyla karşılamak mümkündür. (Çetişli, 2010: 56)

Divan edebiyatında en yaygın kullanılan bent, iki mısradan oluşan beyit iken Halk edebiyatında dört mısradan oluşan dörtlüklerdir. Türk şiirinde geleneksel dörtlük bentlerinin haricinde üçlü, beşli, altılı ve daha fazla sayıdan oluşmuş bentler de kullanılmıştır.

Şairin *Karahoca Divanı* isimli eseri 3 kitaptan oluşmaktadır. Bu kitaplar sırasıyla şöyledir: *Aşk Odur ki*, *Kayıp Nesil* ve *Yunuslaşan Yürekle*. Henüz kitaplaştırılmamış ve internet ortamında yer alan şiirlerin nazım birimleri de incelenmiş ve Karahocagil'in şiirlerinin nazım şekillerini oluşturmasında belirleyici olan bentlerin tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 3. 1. Aşk Odur ki Nazım Birimleri

AŞK ODUR Kİ						
Şiir Sayısı	Bentler					
99	2'li dize (Beyit)	3'lü dize	4'lü dize	5'li dize	5+ dize	Belli Bir Dizesi Olmayanlar
	10	1	40	7	22	19

Tablo 3. 2. Kayıp Nesil Nazım Birimleri

KAYIP NESİL				
Şiir Sayısı	Bentler			
116	4'lü dize	5'li dize	5+ dize	Belli Bir Dizesi Olmayanlar
	7	3	94	12

Tablo 3. 3. Yunuslaşan Yürekle Nazım Birimleri

YUNUSLAŞAN YÜREKLE					
Şiir Sayısı	Bentler				
31	2'li dize (Beyit)	3'lü dize	4'lü dize	5+ dize	Belli Bir Dizesi Olmayanlar
	2	1	19	3	6

Karahoca Divanı isimli eserin nazım birimi incelemesinden çıkan sonuç şu şekildedir: Seyfeddin Karahocagil, üç kitaptan oluşan eserinde bentleri sınıflandırma gayesinin üstüne pek düşmemiştir. Bir bentle bir şiiri tamamlamışlığı, bir şiiri bölümlere ayırmış olması bakımından daha çoktur. Şairin, ikinci sırada dörtlü bentlere yöneldiği görülmekle birlikte sıralamayı belli bir dizesi olmayan şiirler takip eder. Hemen ardından beyitlerle yazılan ve 5'li dizeli olan şiirler gelir. Sonuç olarak denebilir ki, Karahocagil, şiirlerinde nazım birimini eşit düzenli kullanmanın yanında herhangi bir düzen kullanmamayı da tercih etmiştir.

Seyfeddin Karahocagil, kitaplaştırılmamış 380 adet şiirini “Antoloji” isimli şiir sitesindeki bloğuna eklemiştir. Bu şiirler içerisinde 27 tanesi “Katılım Şiirleri” 12 tanesi ise “Müstakil Dörtlük ve Beyitler”den oluşmaktadır. “Katılım Şiirleri” Karagocagil’in şair arkadaşlarının şiirlerine yazdığı dörtlükleri kapsamaktadır. 27 başlık altında toplamda 408 adet dörtlük bulunmaktadır. 12 başlık altında olan “Müstakil Dörtlük ve Beyitler” in toplamı ise 129 adettir. İnternet ortamında bulunan 341 şiir, 537 adet dörtlük ve beyit nazım birimi açısından incelenmiş ve ulaşılan veriler aşağıda verilen tablolara işlenmiştir.

Tablo 3. 4. İnternet Ortamında Yer Alan Şiirlerin Nazım Birimleri

İNTERNET ORTAMINDA YER ALAN ŞİİRLERİ						
Şiir Sayısı	Bentler					
341	2’li dize (Beyit)	3’lü dize	4’lü dize	5’li dize	5+ dize	Belli Bir Dizesi Olmayanlar
	15	2	238	15	12	59

Tablo 3. 5. Katılım Şiirleri Nazım Birimleri

BAZI ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNE YAZDIĞI KATILIM DÖRTLÜKLERİ					
Şiir Sayısı	Bentler				
408	2’li dize (Beyit)	3’lü dize	4’lü dize	5’li dize	5+ dize
	3	1	379	23	2

Tablo 3. 6. Müstakil Şiirlerin Nazım Birimleri

MÜSTAKİL DÖRTLÜK ve BEYİTLER				
Şiir Sayısı	Bentler			
129	2’li dize (Beyit)	4’lü dize	5’li dize	5+ dize
	14	113	1	1

İnternet ortamında yer alan şiirlerinin genelinde Karahocagil’in dörtlü nazım birimini, diğer nazım birimlerine oranla daha çok tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Toplam 878 adet şiir içerisinde dörtlü nazım birimi ile yazılan şiir sayısı 730 adettir. İkinci olarak dizesi belli olmayan yani herhangi bir nazım birimi gayesi güdülmeden yazılan şiirler yer alırken sıralamayı 5 dizeli bentler takip eder. Karahocagil, şiirlerinde beyit, üçlü bent ve 5+ bentlere de yer vermiştir. Verilen bütün tablolarda görüldüğü üzere Seyfeddin Karahocagil, farklı nazım biçimleri kullanmayı seven bir şairdir. O, hem beyitlerle hem üçlüklerle hem dörtlüklerle hem de beş ve üzeri bentlerle şiirler kaleme almıştır.

3.1.2.1.Ahenk Unsurları

Ahenk; şiirin sözleri, kelimeleri, mısraları ve mısra öbekleriyle bütün halinde, ideal anlamda kendi iç uyumunu kurarak meydana getirdiği güzel, hoş tını ve sestir. (Çetin, 2009: 237) Şiiri diğer edebî metinlerden ayıran en önemli özelliklerden birisi olan bu unsur; ölçü, kafiye, redif, aliterasyon, asonans ve kelime tekrarlarını kapsamaktadır.

3.1.2.2.Ölçü/Vezin

Şiirde ahengi sağlamak için kullanılan kelime ölçüsü, Türk edebiyatında 3 farklı şekilde varlık göstermiştir. Bunlar: hece ölçüsü, aruz ölçüsü ve serbest ölçüdür. Türk dili ve edebiyatının doğal ölçüsü hece veznidir. Hece ölçüsü, mısralardaki hece sayılarının eşitliğine dayanır. Dize içerisinde hecelerin ahengi sağlamak için belirli yerlerde bölünmesine “durak” adı verilir. Kimi şiirler ilk dizeden son dizeye dek duraklı olabilirken kimi dizelerde durak yerleri değişiklik gösterir. Şairin durak yerlerini bir bent içerisinde bir veya iki mısrada değiştirmesi şiiri tekdüzelikten kurtarmak ve ahengi sağlamak içindir. Şiir içerisinde durak, sürekli değişiyorsa o şiir “duraksız” sayılır.

Kendisi ile yapılan röportajda vezin ve kafiye konusunda şairi bir duvar ustası kabul eden Karahocagil, ustanın duvar örmeşi ile şairin şiiri yazmasını birbirine benzetir. Nasıl ki usta taşa şekil verip nizamı sağlıyorsa, şair de kelimeleri şekillendirerek

vezni sağlar.⁹ O, şiirlerinde çoğunlukla simetrik bir usta olmayı tercih etmenin yanında asimetrik eserlere de yer veren bir şair olmuştur.

Karahocagil, şiirlerinin tamamına yakınında hece ölçüsünü kullanmıştır. *Karahoca Divanı* ve internet ortamındaki şiirlerinin hepsi vezin bakımından incelendiğinde 153 adet haricindeki şiirlerin hepsi hece kalıplarına başvurarak yazmıştır. Bahsi geçen 153 adet şiir serbest vezinle yani herhangi bir kalıba bağlı kalmadan yazılmıştır. Toplamda 246 şiiri içerisinde barındıran *Karahoca Divanı* vezinlerine ve duraklarına göre incelenmiş ve ulaşılan veriler aşağıda verilen tablolarda gösterilmiştir.

Hece ölçüsünde 2 heceliden 20 heceliye kadar çok birçok kalıp (vezin) vardır. İki heceli, üç heceli, dört heceli ve beş heceli kalıplara genellikle atasözleri, deyimler, tekerlemeler, bilmece ve türkü kavuştağlarında rastlanır. Hece kalıpları içinde en çok kullanılmış olanlar, yedililer, sekizliler, onbirliler ve ondörtlülerdir. (Dilçin, 1995: 41-42)

Karahoca Divanı'nın ilk kitabı olan "Aşk Odur ki" 99 şiirden oluşmaktadır. Karahocagil'in, bu bölümde hece vezninin 5'li, 7'li, 8'li, 11'li, 14'lü, 15'li, 16'lı kalıbına ve serbest vezne yer verdiği görülmektedir. Kalıpların durak düzenine bakıldığında Karahocagil'in 6 şiir haricinde durak düzenini önemseydiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. 7. Aşk Odur ki Vezin/Durak Yapısı

AŞK ODUR Kİ						
Vezin Kalıbı	Duraklı				Duraksız	Şiir Sayısı
5	1				-	1
	2+3					
7	4				1	5
	4+3	4+3/3+4				
	2	2				
8	11				5	16
	4+4	5+3	4+4/5+3	3+5/4+4		
	7	1	2	1		

⁹ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

11	38			-	38
	6+5	4+4+3	6+5/4+4+3		
	33	3	2		
14	11			-	11
	7+7				
15	2			-	2
	8+7				
16	4			-	4
	8+8				
Serbest	-			22	22
Toplam	71			28	99

Karahoca Divanı’nın ikinci kitabı olan “Kayıp Nesil” 116 şiiirden oluşmaktadır. Karahocagil’in, bu bölümde hece vezninin 5’li, 7’li, 8’li, 11’li, 14’lü, 15’li, 16’lı kalıbına ve serbest vezne yer verdiği görülmektedir. Kalıpların durak düzenine bakıldığında Karahocagil’in 14 şiiir haricinde durak düzenini önemseydiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. 8. Kayıp Nesil Vezin/Durak Yapısı

KAYIP NESİL					
Vezin Kalıbı	Duraklı		Duraksız	Şiiir Sayısı	
5	1		-	1	
	2+3/3+2				
7	2		4	6	
	3+4/4+3	4+3/3+4			
8	10		10	20	
	4+4	4+4/5+3			
	8	2			
11	46		-	46	
	6+5	4+4+3			6+5/4+4+3
	41	2			3
14	19		-	19	
	7+7				
115	3		-	3	
	8+7				
16	5		-	5	
	8+8				
Serbest	-		16	16	
Toplam	86		30	116	

Üçüncü kitap olan “Yunuslaşan Yürekle” 31 şiiirden oluşmaktadır. Karahocagil, bu bölümde hece vezninin 8’li, 11’li, 14’lü, 15’li kalıbına ve serbest vezne yer verdiği

görülmektedir. Kalıpların durak düzenine bakıldığında Karahocagil'in 5 şiir haricinde durak düzenini önemseydiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. 9. Yunuslaşan Yürekle Vezin/Durak Yapısı

YUNUSLAŞAN YÜREKLE					
Vezin Kalıbı	Duraklı		Duraksız	Şiir Sayısı	
8	-		4	4	
11	14		1	15	
	6+5	4+4+3			6+5/4+4+3
	12	1			1
14	5		-	5	
	7+7				
15	1		-	1	
	8+7				
Serbest	-		6	6	
Toplam	20		11	31	

Seyfeddin Karahocagil'in internet ortamında bulunan şiirleri üç başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar sırasıyla şu şekildedir: “İnternet Ortamında Yer Alan Şiirleri” , “Bazı Şairlerin Şiirlerine Yazdığı Katılım Dörtlükleri”, “Müstakil Dörtlük ve Beyitler.” Bu şiirlerin hece vezinleri de teker teker incelenmiş, ulaşılan verilen aşağıda verilen tablolarda gösterilmiştir. Karahocagil'in “İnternet Ortamında Yer Alan Şiirleri” 341 adettir. Şair söz konusu bu şiirleri yazarken hece vezninin 4'lü, 5'li, 7'li, 8'li, 11'li, 14'lü, 15'li, 16'lı kalıbına ve serbest vezne başvurmuştur. Şiirlerden 263 tanesi duraklı, 26 tanesi duraksız, 52 tanesi ise serbest vezin ile kaleme alınmıştır. Şiirlerin çoğunluğunu hece kalıplarına uyar tarzıdır.

“Bazı Şairlerin Şiirlerine Yazdığı Katılım Dörtlükleri” 408 adetten oluşmaktadır. Şair, 399 dörtlüğü duraklı, 6 dörtlüğü duraksız, 3 dörtlüğü ise serbest ölçü ile kaleme almıştır. Söz konusu şiirler hece vezninin 5'li, 7'li, 8'li, 11'li, 12'li, 14'lü, 15'li, kalıbı ve serbest vezne sahiptir.

Son olarak “Müstakil Dörtlük ve Beyitler” başlığı altında incelenen 129 adet şiir hece vezninin 7'li, 8'li, 11'li, 14'lü, 15'li, 16'lı kalıbına ve serbest vezne

başvurularak yazılmıştır. Söz konusu şiirlerden 122 tanesi duraklı, 6 tanesi duraksız, 2 tanesi serbest vezne sahiptir.

Tablo 3. 10. İnternet Ortamında Yer Alan Şiirlerin Vezin/Durak Yapısı

İNTERNET ORTAMINDA YER ALAN ŞİİRLERİ						
Vezin Kalıbı	Duraklı			Duraksız	Şiir Sayısı	
4	-			1	1	
5	2			3	5	
	3+2	3+2/2+3				
7	6			6	12	
	4+3	4+3/3+4				
	2	4				
8	32			16	48	
	4+4	5+3/4+4	3+5/4+4			4+4+/6+2
	20	10	1	1		
11	169			-	169	
	6+5	4+4+3	6+5/4+4+3			
	144	6	19			
14	39			-	39	
	7+7	8+6/7+7				
	38	1				
15	9			-	9	
	8+7					
16	6			-	6	
	8+8					
Serbest	-			52	52	
Toplam	263			78	341	

Tablo 3. 11. Katılım Şiirleri Vezin/Durak Yapısı

BAZI ŞAİRLERİN ŞİİRLERİNE YAZDIĞI KATILIM DÖRTLÜKLERİ						
Vezin Kalıbı	Duraklı			Duraksız	Şiir Sayısı	
5	-			1	1	
7	10			1	11	
	4+3	4+3/3+4	3+4/4+3			
	7	2	1			
8	51			3	54	
	4+4	3+5	5+3			5+3/4+4
	37	4	3			7
11	267			-	267	
	6+5	4+4+3	6+5/4+4+3			
	244	13	10			
12	-			1	1	
14	66			-	66	
	7+7					

15	5	-	5
	8+7		
Serbest	-	3	3
Toplam	399	9	408

Tablo 3. 12. Müstakil Şiirlerin Vezin/Durak Yapısı

MÜSTAKİL DÖRTLÜK ve BEYİTLER							
Vezin Kalıbı	Duraklı				Duraksız	Şiir Sayısı	
7	4				1	5	
	4+3	3+4	4+3/3+4				
	2	1	1				
8	20				5	25	
	4+4	5+3	4+3/5+3	5+3/4+4			2+6
	15	2	1	1			1
11	70				-	70	
	6+5		4+4+3	6+5/4+4+3			
	54		13	3			
14	12				-	12	
	7+7						
15	10				-	10	
	8+7						
16	5				-	5	
	8+8						
Serbest	-				2	2	
Toplam	121				8	129	

3.1.2.3.Kafiye ve Redif

3.1.2.3.1. Kafiye

Kafiye, iki veya daha fazla mısraın veya vezinli sözlerin sonunda anlam ve görevleri bakımından birbirine benzemeyen aynı sesin birbirine uygun olarak tekrarıdır. (Çetin, 2009: 241) Beş farklı kafiye çeşidi vardır. Bunlar: mısra sonunda tek bir sessiz harf benzerliğinin yeterli olduğu yarım kafiye, mısra sonunda bir sesli bir sessiz harfin benzerliğine dayanan tam kafiye, tam kafiyeden daha fazla ses benzerliğine dayanan zengin kafiye, mısra sonundaki kelimenin diğer mısra sonunda yer alan kelimenin içerisinde tekrarlanmasına dayanan tunç kafiye ve mısra sonunda yazılış ile okunuşları aynı fakat anlamları farklı olan kelimelerinin benzerliğine dayanan cinaslı kafiyedir.

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinin büyük bir kısmını kafiyeli şekilde kaleme almıştır. Aşağıda şairin kullanmış olduğu kafiye çeşitlerinden birer örnek verilmiştir. -k sessiz harfinin benzeşmesine dayanan yarım kafiye örneği: “Yaratılanı Bilmezsen” isimli şiirde geçen bir bentten alınmıştır:

“----- *küçük, büyük*
----- *hayal, gerçek*
----- *ne ağır yük*
----- *tutun da çek...*” (Karahocagil, 2020: 169)

-l sessiz harfi ve -i sesli harfinin benzeşmesine dayanan tam kafiye örneği: “Zalimler Birleştiler” isimli şiirde geçen mısralardan alınmıştır:

“----- *bunu bil*
----- *farklı değil*
----- *ve İsrail*
----- *yaşanan yeri.*” (Karahocagil, 2020: 346)

-l, -n sessiz harfleri ve -a, -ı sesli harflerinin benzeşmesine dayanan zengin kafiye örneği “Nasıl Adam Ederler” isimli şiirde geçen mısralardan alınmıştır:

“----- *falını*
----- *dalını*
----- *malını*
----- *ederler!*” (Karahocagil, 2020: 302)

Tunç kafiyede bir mısradaki kafiyeli kelime bağımsız bir kelime olacak; öteki mısradaki da bu bağımsız kelime, kafiyeli kelimenin son hecelerini oluşturacaktır. (Çetin, 2009: 245) Seyfeddin Karahocagil’in “Yok” şiiri tunç kafiye yönünden zengin bir şiirdir:

“*Bu nasıl gergef dokuma*
Gel de lâhavle okuma”

Kafasını sokmuş kuma

Gerisinden haberi yok

Kulak tıkar her sözüne

Şeytan mı sinmiş özüne” (Karahocagil, 2019: 347)

İlk mısradaki yer alan ‘dokuma’ kelimesinde yer alan harfler ikinci mısradaki bir eksilerek ‘okuma’, üçüncü mısradaki bir eksilerek ‘kuma’ sesine ulaşmıştır. Yine aynı şiirin beşinci mısrasında yer alan ‘sözüne’ kelimesinde yer alan harfler altıncı mısradaki bir eksilerek ‘özüne’ sesine ulaşmıştır. Tunç kafiye yönünden hayli zengin olan şiirden yola çıkarak Karahocagil’in ses uyumuna ne derece önem verdiği gözlenmiştir.

Yazılış ve okunuşları aynı fakat anlamları farklı olan cinaslı kafiye çeşidini de kullanan Karahocagil, şiirlerini “Cinaslı Kafiye Dörtlükleri” başlığı altında toplar. Bu şiirlerden birisi olan ‘bozarmış’ cinaslı dörtlükte “boz” kelimesi ikinci mısradaki rengin solması anlamında kullanılırken son mısradaki bozmak, dağıtmak anlamında kullanılmıştır:

“Dün taptaze görünürdü

Rengi uçmuş da bozarmış

Elbet epey ömür sürdü

Zaman her şeyi bozarmış...” (Karahocagil, 2017)

Mısraların son seslerine bakılarak dörtlüklerin kafiye düzeni (şeması-örgüsü) tespit edilir. Farklı kafiye örgüleri vardır. Bunlardan bazıları: düz kafiye, çapraz kafiye ve sarma (sarmal) kafiyedir. Seyfeddin Karahocagil’in en çok istifade ettiği kafiye örgüsü, Halk şiirinin nazım şekilleri olan ‘Koşma’ ve ‘Semai’ tipinin kafiye örgüsü olan abab – cccb – dddb şeklindeki kafiye örgüsüdür. Seyfeddin Karahocagil, ikinci olarak düzensiz kafiye örgüsüne başvurur. Bu şekli genellikle serbest nazım ile yazdığı şiirlerinde kullanır. Karahocagil, üçüncü olarak çapraz kafiye örgüsüne yer verir. Çapraz kafiye örgüsünden sonra sarma (sarmal) kafiye örgüsüne yer veren Karahocagil, en az bu kafiye düzenini kullanmıştır.

3.1.2.3.2. Redif

Kafiyeden sonraki anlam ve görev bakımından aynı olan ek, kelime ve kelime gruplarından teşekkül eden redif bir tekrar çeşididir. Tekrar eden kelimeler okuyucunun kulağında belli bir ses değerinin doğmasına zemin hazırlar. (Çetişli, 2010: 37) Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde ritmik bir hava oluşturmak amacıyla hem ek hem de kelime halinde olan redifleri kullanmıştır.

“Her gün kardeş kanı akar

Feryat yürekleri yakar

Mazlum inkisarla bakar

Gözler hayal perisinde...” (Karahocagil, 2020: 263)

“Hali Pür Melal” şiirinden alınan mısralarda –ar geniş zaman eki redif, -ak sesleri ise tam kafiyedir.

“Dünya dönmeseydi dönek olmazdı

Sağılmak olmasa, inek olmazdı

Atın akli olsa, binek olmazdı.

Taşmazdı sırtındaki eğeri...” (Karahocagil, 2020: 237)

“Dünya Dönmeseydi” şiirinden alınan mısralarda “olmazdı” kelimeleri redif, –nek sesleri ise zengin kafiyedir.

3.1.2.3.3. Aliterasyon – Asonans – Kelime Tekrarı

3.1.2.3.3.1. Aliterasyon (Ünsüz Ahengi)

Mısra içi veya metnin tamamındaki ses tekrarı, bir mısradaki bulunan birçok hecenin benzeşmesidir. Bir ya da birden fazla mısradaki aynı ünsüz seslerin birkaç kez tekrarıdır. (Çetin, 2009: 239) Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde aliterasyona başvurmuştur. Bir kısmı aşağıda verilen “Ters Nasihat” isimli şiirdeki –ç ve –p ünsüzleri ahengi sağlayan unsurlardandır:

*“**Topçu** ol da **çabuk** şöhrete uzan*

Popçu ol her türlü süslen ve bezen
Lüpçü ol emeksiz zahmetsiz kazan
Ya topçu, ya popçu, ya da lüpçü ol!” (Karahocagil, 2020: 323)

Verilen bentte -ç ünsüzü 7, -p ünsüzü 8 kez tekrar edilmiştir. Seslerin üst üste tekrar edilmesi bir uyum oluşturmuş ve şiire müzikal açıdan canlılık katmıştır.

3.1.2.3.3.2.Asonans (Ünlü Ahengi)

Mısra içi veya metnin tamamındaki ses tekrarıdır. Birbirine benzeyen iki heceye denir. Bazen ‘ünlü kafiyesi’ diye de adlandırılır. Bir ya da birden fazla mısradaki aynı ünlü seslerin birkaç kez tekrarıdır. (Çetin, 2009: 240) Karahocagil, şiirlerinde asonansa da yer vermiştir. Bir kısmı aşağıda verilen “Bellidir” isimli şiirdeki –o ve –u ünlüleri ahengi sağlayan unsurlardır. Verilen bentte –o sesi 9 kez, -u sesi 8 kez tekrar edilmiştir:

“Dostu dost yapan dosta güvendir
Dost dostunu Allah için sevendir
Bunun dışındaki dostluk yavandır
Dostu dost yapmanın yolu bellidir.” (Karahocagil, 2020: 81)

3.1.2.3.3.3.Kelime Tekrarı

Şiirde ahengi sağlayan unsurlardan biri de kelime tekrarlarıdır. Şairler daha çok duygu yoğunluğu meydana getirmek istediklerinde veya okuyucunun dikkatini bir yöne çekmek istediklerinde tekrar eden kelimelerle o hayale, duyguya, düşünceye vurgu yaparlar. Kelime tekrarları mısra başında veya sonunda tekrar edilen kelime veya kelimeler olabileceği gibi dize halinde de tekrar edilebilirler. (Şengül, 2008: 188) Ahengi önemseyen bir şair olan Karahocagil, kelime tekrarlarına yer vererek şiirde anlamı güçlendirmeye ve uyumu yakalamaya özen göstermiştir.

“Yeşil İlahi Kaynak” kelime tekrarı mısra başında olan bir şiir örneğidir. Şair, tekrar edilen kelime ile anlamı kuvvetlendirmiştir. Sürekli ‘yeşil’ kelimesini yineleyerek yeşil rengin dini önemini vurgulamak istemiştir:

*“Yeşil uyuyan güzel
Yeşil küllenmiş ocak
Yeşile konmuş engel
Yeşil yürekte tutsak...”* (Karahocagil, 2020: 176)

Karahocagil, mısra sonlarında da kelime tekrarına yer verir. “Zaman Yolcusu” şiiri bu duruma güzel bir örnektir:

*“Her nefes için kader yazmış Yaratan
Külli iradedir şaşma kardeşim...
Mahlûkata hudut çizmiş Yaratan
İşte o hududu aşma kardeşim...”* (Karahocagil, 2020: 184)

Mısra sonlarında yinelenen ‘Yaratan’ ve ‘kardeşim’ kelimeleri ile ahenk yakalanmış, güçlü bir söyleyiş ortaya çıkarılmıştır.

Nurullah Çetin *Şiir Çözümleme Yöntemi* isimli eserinde, “bir şiirde hiçbir değişime uğramadan olduğu gibi kalarak birden fazla sayıda tekrar edilen mısra ya da beyitlere ‘nakarat’ denildiğini söyler. (Çetin, 2009: 255) “Hasan Dayıdan Vekiline” isimli şiirinde Karahocagil, tüm bentlerin son iki mısraını nakarat olarak verir:

*“Şaşırdık biz noldu böyle
Farkı fazla açtın köyle
Sözün böylemiydi söyle
.....Geldin geldin sen 'oy' dedin
.....Verdik gittin biz 'Oyyy..' dedik...*

*Fakir, zengin olacaktı
Palavra kucak kucaktı
Gene bu çay böyle aktı
.....Geldin geldin sen 'oy' dedin
.....Verdik gittin biz 'Oyyy..' dedik...”* (Karahocagil, 2020: 266)

Tek mısraın nakarat olarak verildiği şiirlerde kaleme alan Karahocagil'in "Muhammed Mustafa Yoluna Kurban" ı bu duruma örnek bir şiirdir:

*"Rabbim seni yaratmayı diledi
Yarattı ve sonra 'Habibim' dedi.
Âlemlere rahmet için gönderdi.
Allah tarafından seçilmiş insan,
Muhammed Mustafa yoluna kurban...*

*Canlar feda, nur nübüvvet tacına
Mevla'ya yükselen o miracına,
Emanet ettiğin veda haccına,
Melekût, kâinat olmuştu hayran,
Muhammed Mustafa yoluna kurban..." (Karahocagil, 2020: 378)*

Karahocagil'in kelime tekrarını hem bir bent içerisinde hem de bir mısra içerisinde gerçekleştirdiği şiirleri de mevcuttur. "Yaşadık" şiirinde 'dedik', 'daldık' ve 'deldik' kelimeleri bir mısra içerisinde yinelenirken 'dedik' ve 'yaşadık' kelimeleri bent içerisinde yinelenir. Buradan yola çıkarak denebilir ki Karahocagil, anlamı kuvvetlendirme ve şiirde güçlü bir ahenk sağlama konusunda son derece istikrarlı bir şairdir:

*"Yalan **dedik**, kahpe **dedik**, boş **dedik**
Bu dünyaya **daldık**, **daldık** yaşadık
Nazar ettik cilvesine hoş **dedik**
Hayalleri deldik, **deldik** yaşadık." (Karahocagil, 2020: 171)*

Seyfeddin Karahocagil'in şiirleri yapı bakımından şekil ve ahenk unsurları olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Şekil unsurları nazım biçimi ve nazım birimini kapsamaktadır. Karahocagil, şiirlerinde nazım biçimi olarak; düzenli nazım biçimlerini, serbest düzenli nazım biçimlerini ve divan şiirlerinden geliştirilen nazım biçimlerini kullanmıştır. Düzenli nazım biçimlerinden: Halk şiirinden geliştirilen nazım biçimlerini (koşma - semai - mâni tipi), çapraz, yarı çapraz, sarmal ve düz kafiyeli

nazım biçimlerini, serbest düzenli nazım biçimlerinden; eşit düzenli nazım biçimleri, karışık düzenli nazım biçimleri ve serbest nazmı, Divan şiirinden geliştirilen nazım biçimlerinden ise beyit ve bentlerle kurulanları tercih etmiştir. Nazım birimi olarak beyitleri, bentleri, dörtlükleri ve 5+ bentleri kullanan şairin, şekil olarak monoton bir tarz yerine hareketli bir tarzı tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ahenk unsurları; kafiye, redif, aliterasyon, asonans, kelime tekrarları, vezin ve durağı kapsamaktadır. Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde bu unsurlarla ahengi sağlamaya ve ritmi yakalamaya çalışmıştır. Şairin çoğu şiiri şekil ve ahenk uyumuna sahip iken serbest tarza yazılmış şiirleri bu uyumdan muaftır. Karahocagil, yapı konusunda tekdüze bir söylem kimliğine sahip olmak yerine çok sesli bir şair olmayı başarmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SEMBOL VE İMGE (İMAJ) DÜNYASI

Bir sanat eseri, iletişimsel öğeleri herhangi bir muhatabın zihninde (duyguların ve aklın uyarılara verdiği tepkilerle) eseri yeniden canlandırmasını sağlayacak biçimde bir araya getiren bir sanatçı tarafından üretilmiş, özgün bir nesnedir. (Eco, 2019: 66) Sanat eserinin özgünlüğü yakalayabilmesi için şairin söylem gücü ile hayal gücünü eşit oranda kullanması gerekir. Şiirleri yapı ve tema bakımından incelenen Karahocagil'in söylem gücü hayli renkli ve hareketli bir tarzdadır. Şairin hayal gücüne verdiği ehemmiyet, kullanmış olduğu sembol ve imgelerle tespit edilecektir. Mitat Durmuş, sembol ile imge arasındaki farkı şöyle yorumlar: Sembol, sözcüklerde “anlamın” taşınması, imge ise söz dizimindeki “anlamın” taşınmasıdır. Her ikisinde de bir taşıma söz konusudur. Ancak sembol, bir sözcüğün bağıntılı olabilecek bir başka sözcüğe taşınması iken; imge, sözdizimindeki anlamın, gerçekliğin ötesine taşınmasıdır. (Durmuş, 2011: 747) Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde somut bir unsurun hayali görüntülerine yani sembollere ve birden fazla unsurun oluşturduğu hayali görüntülere yani imgelere söylem gücünü kuvvetlendirmek amacıyla başvurmuştur.

4.1.SEMBOL

Sembol, “Duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret, remiz, rumuz, timsal, simge.” olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2005: 1727) “Basit ve karmaşık şekillerden oluşan semboller, sayı, harf, canlı bir varlık veya eşya olabilir. Bu sembollerin hepsi belli bir düşünce gücü taşır. Taşıdıkları anlamlar tesadüfi değildir, kişiler tarafından özel olarak yüklenmiş anlamlardır. Semboller, hiç düşünülmemiş bakış açılarını, insanların anlayışına sunmayı sağlar.” (Yıldırım, 2009: 2385)

Sembollerin kullanıldığı anlatım biçimine ‘sembolik dil’ denir. “Sembolik anlatım, bir değer kendi anlamı dışında başka bir kavramı karşılaması demektir. En genel anlamıyla ‘kendisi olmayan’dır. Sembolik anlatımda birebir benzeşmeden ziyade sezdirme ön plandadır. Böylelikle kelimeler, farklı anlamlar kazanarak anlam zenginliğine ulaşırlar.” (Şengül & Çiftçi, 2007: 245) “Sembolik dille, bir anlamı, imajlar ve semboller aracılığıyla ifade eden, en yüksek ve en mükemmel dil kastedilir. Bu dil aynı zamanda söylemek istediğini aracısız düz ve yalın dillerden, çok daha derin ve edebi bir dildir.” (Demirel, 2012: 922)

Nurullah Çetin, simge (sembol) oluşturmak için: “şeyler, unsurlar, varlıklar, olgular ve olaylar arasında sezgiye akla, zekâyaya dayalı kıyaslamalarla benzerlik, çağrışım ve ilgiler kurmaktır.” yorumunu yapar. (Çetin, 2009: 91,92) Verilmek istenen mesajın üstü kapalı bir biçimde sezdirilmesi amacıyla kullanılan ve bir dil oyunu olarak tanımlanabilecek semboller, edebiyat camiası için sık başvurulan bir anlatım biçimi olmuştur. Özellikle nazım türünde başvurulan bu dil oyununda Seyfeddin Karahocagil de galibiyet sağlamıştır.

Karahocagil, “Bir Sevgi ki” adlı şiirinde sevgiliye duyulan derin sevgiyi betimler. “Derin” ve “dinamik” olan suyun akışı ile sevginin gücü vurgulanır. Hissedilen duygu, dipsiz ve süreklidir:

“Bir sevgi ki sana duyduğum

Su misali,

İçilesi yudum yudum...” (Karahocagil, 2020: 89)

“Fark Edemedik” de geçen kargalar olumsuz durumun habercisidir. “Genel olarak birçok kültürde uğursuz ve gizemli bir kuş olarak görülen karga ve kuzgun, Türk mitolojisinde de benzer anlama gelmekle birlikte Azrail’in sembolleştirildiği hayvan olarak görülmektedir.” (Büyükkol & Öztütüncü: 143-144) Şiirdeki kargalar Türk kültürünü asimile ettirmek isteyen kişileri temsil eder. Bunların çatıya yani mili değerlerin üzerine konması benliğin öldürülmesini çağrıştırmaktadır:

*“Baktık ki **kargalar** çıkmış çatıya
Yabancılar dolmuş kalpte yatıya
Çekmiş çevirmişler yüzü batıya
Döndürüp de yönünü şark edemedik.”* (Karahocagil, 2020: 106)

“Hayat Yolcusu” şiirinde doğumdan ölüme dek kat edilen serüveni anlatan Karahocagil, ömrün son demlerini kanatları kırılan yaşlı bir kuş ile özdeşleştirir:

*“Ömrün sonbaharı değil, kışıdır,
Bir soğuk rüzgârın iç yakışıdır,
Zavallı, biçare çırpınışıdır,
Kanadı kırılmış **yaşlı bir kuşun.**”* (Karahocagil, 2020: 118)

“Ne Ekersen Onu Biçersin” adlı şiirinde “tohum” sembolüne yer veren Karahocagil, bu sembolle davranışları kasteder. Hayatın ipleri kişinin kendi elindedir. İsteyen ipini işler isteyen darağacına asar:

*“İyi kötü **tohum** senin elinde
Ekersen biçersin ektiğin kadar
Eğer gözün varsa rahmet selinde
Dökersen içersin döktüğün kadar.”* (Karahocagil, 2020: 134)

“Ödev Bitince” adlı şiirinde “ödev” insanların hayatta aldığı kararları karşılamaktadır. Kimi insanlar tercihleriyle pekiyi derecesinde ödevini tamamlar kimileri orta derecede geçer kimileri ise bu dersten kalır. Ömrün sonunda yani ahirette bu ödevler teslim edilir:

*“Burda misafirim ötede evim
Bir de baktım boydan beyaz giymişim
Geldim gidiyorum bitti **ödevim...**”* (Karahocagil, 2020: 143)

“Yapraklarını geç dökmesi, iri cüsseli olması, geniş gövdeli olduğundan gölgelik olarak kullanılması, uzun ömürlü olması gibi hususiyetleri çınarı diğer ağaçlardan

ayırmaktadır. Çınar, devlet ve millet büyüklerine benzetilir. Çınar; ağırbaşlı, eski, güngörmüş, efkârlı gibi hayâl edilir ve birçok insanî sıfatla tavsif edilir.” (Yücel & Özüygun, 2020: 43) Karahocagil, şiirinde ölümü gerçekleşen birisini yıkılan bir çınara benzeterek sembole başvurur:

*“Yıkılınca koca çınar
Tüm dalları köksüz kaldı
Âlim etti terki diyar
Kitapları öksüz kaldı...”* (Karahocagil, 2020: 177)

İslâmiyet’le birlikte yeşil rengin, Hazret-i Peygamber'in üç sancağından birinin rengi olarak ayrıca manevî bir anlam kazandığı ve Müslüman Türklerin hayatında müstesna bir yer işgal ettiği de bilinmektedir. (Genç, 1997: 1092) Yeşil; güzellik, iyilik, mutluluk halini karşılar. (Çevirme, 2008: 106) Cennetin renginin yeşil olarak tasvir edilmektedir. Karahocagil, “yeşil” kelimesi ile cenneti sembolize eder:

*“Yeşil uyuyan güzel
Yeşil küllenmiş ocak
Yeşile konmuş engel
Yeşil yürekte tutsak...”* (Karahocagil, 2020: 176)

“Başımızdan Bin Bir Çeşit Hal Geçti” şiirinde barışın sembolü olan güvercin ve zeytin ağacının yemişi olan zeytinden bahseder:

*“Güvercini vurmuşlar,
Zeytini kavurmuşlar...”* (Karahocagil, 2020: 209)

Kurt, dünyanın çeşitli kültürlerinde farklı şekilde mitolojiye yansımış, bazen hayranlık duyulmuş, bazen de tehlike olarak görülüp nefret edilmiş bir türdür. (Gülşen, 2013: 24) Türk kültüründe hayranlık duyulan bir hayvan olan kurt, son derece güçlü ve kuvvetli bir yapıda anlatılır. Kuzu, “simgesel anlam olarak çocuğun yanı sıra toyluğu, körpeliği taşımaktadır.” (Yılmaz, 2011: 235) Karahocagil, “Çobanlar Tarafsız” da kurdu zalim kuzuyu mazlum olarak sembolize eder:

“Çobanlar demokratik; olmuş tarafsız,
Kurt ile **kuzuyu** serbest bırakmış.
Kuzular zavallı, kurtsa; insafsız,
Nice, nice masum canları yakmış.” (Karahocagil, 2020: 219)

“Hâkimiyet Milletın” şiirinde de kurt ve koyun sembollerinin yanında Karagöz oyununa gönderme yapan Karahocagil, perde arkasında oynanan bu oyun türünü siyasi olaylarla ilişkilendirerek sadece perdeye yansıyanı görüp yaşananlardan bihaber olanları eleştirir:

“Oynanan tam ortada, bir **karagöz oyunu**,
Sen **gölgeye** bakarken, **kurtlar** yiyor **koyunu**.” (Karahocagil, 2020: 261)

Karahocagil, “Demoskratos ve Laikus” şiirinde demokrasi ve laiklik kavramlarını put sembolü ile anlatır. Şiirde insanların bu iki kavrama adeta tapındıklarını dile getirilir:

“Öyle abarttılar ki; oldu bir tağut,
Tam; 'Hubel' gibi bir put...
Dünyanın her yanından:
'Demokrasi, Demokrasi, Demokrasi' dediler...
Sonra dönüp **putlarını** yediler...” (Karahocagil, 2020: 225)

“Dokunma Suya Sabuna” şiirinde su ve sabunu yasaklı olan, değinilmemesi gereken konuların yerine kullanan Karahocagil bu iki kelimeye sembol değeriinde yer verir:

“Diyorlar ki şiir yaz da,
Dokunma suya sabuna.
N'olur dokunsam biraz da,
Getirerek hesabına.” (Karahocagil, 2020: 229)

“Kimseler Duymasın” da adaletin sembolü olan teraziye yer verir. Hukukta denge, eşitlik ve adil yargılanmayı simgeleyen terazinin şimdilerde bozuk sonuçlar verdiğini eleştirir:

*“Bozulmuş terazi tutar mı ayar
Oynaktır bir sağa bir sola kayar”* (Karahocagil, 2020: 290)

“Dokunma” şiirinde geçem maşa kelimesi başkasının isteklerine ve amaçlarına alet olan kimseyi simgeler:

*“Bu devlettir hep işleri giz olur
Doğru basma ayağını iz olur
El uzatma sakın, sakın cızzz... olur
Gördüm diye her maşaya dokunma.”* (Karahocagil, 2010)

“Hayalimdeki” de sevgilinin içini ısıtmasını güneş ile simgeler. Güneşin doğumunda verdiği aydınlık ile batarken verdiği huzur şairin sevgilisinde yakaladığı duygulardır:

*“Sabah güneşi gibi üzerime doğarsın
Sen akşam güneşinin ufkumu aşması...”* (Karahocagil, 2019)

4.2.İMGE (İMAJ)

Kemal Atakay, “image” sözcüğünün karşılığı için *Longman-Metro Büyük İngilizce-Türkçe Sözlük*'e bakar ve kelimenin geniş bir yelpazede kullanıldığı sonucuna ulaşır. Bu sözlükte imaj kelimesi; imge, hayal, düş, hülya, benzerlik, put, tapınak, benzetme, mecaz, eğretileme, izlenim, görüntü, teknik gibi terimlere karşılık gelir. (Atakay, 2004: 67)

Anlam alanı geniş olan “imge” kelimesi için çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Doğan Aksan, imgeyi “sanatçının çeşitli duyularıyla algıladığı özel, özgün bir görüntünün dille aktarılışıdır; bir betimleme değil, öznel bir yorumlama sayılabilir” şeklinde tanımlar. (s. 32) Atakay: “İmge, bir benzetmeyle söylemek gerekirse, aynayı andırır; ne üzerindeki görüntüdür o, ne arkasındaki sır; görüntüyle sırrın birlikteliğini mümkün kılan, kendi de bu birliktelikle varlık kazanan aynadır.” tanımını yapar. (s. 68) Bâki Asiltürk, “İmgenin en kısa tanımı, duyduğumuz veya okuduğumuz bir söz

yoluyla zihnimize oluşan görüntü, dünyada gördüklerimizin zihnimize yansımaları Şeklinde yapılabilir.” diyerek imgeyi tanımlar. (s. 101)

Nurullah etin’e göre imge, “dilini açık ve kesin tanımlama, adlandırma, gösterme ve belirtme özelliğinden öte benzerlikler ve çağırışım yoluyla duygu, düşünce, hayal ve heyecanlarımızı karşılayacak Şekilde ifade imkânlarının genişlemesini sağlar.” (etin, 2009: 87). Savaş zden, bir Şiirin estetik yapısının en önemli göstergesinin imge olduğunu söyler. Ona göre “şair, imgelemine ortaya koyarken hem bir üst dil oluşturmakta hem de bilinçaltını, yaşama bakışı ve yaklaşımını gösteren ipuçlarını okura sunmuş olmaktadır.” (zden, 2016: 336) Mine Multu İşgüven’in yorumu ise “Şiiri Şiir yapan öğelerin başında yer alan imge (imaj, hayal) duyuyla elde edilen güzelliklerin, deneyimin dil aracılığıyla ortaya konulmasıdır.” Őeklinindedir. (İşgüven, 1995: 98)

Ren Wellek ile Austin Warren *Edebiyat Teorisi*’nde imajların da vezin gibi Şiir yapısının tamamlayıcı bir parçası olduğunu kabul ederler. İkilie göre imajlar, cümle yapısı veya slp tabakasının bir parçasıdır. Bu yüzden imaj ve sembol gibi terimler edebî sanat eserinin birliği ve bütünlüğü içindeki unsurlar olarak değerlendirilmelidir. (2019: 274) Bireylerin duygularına hitap eden bir sanat dalı olan edebiyat, nazım türü ile bu seslenişi daha kuvvetli bir Şekilde gerçekleştirir. Duygular kişilerin zihninde Őekillenerek zgnlğe kavuşur. şair, bu soyut Őekillenmeyi imgeye başvurarak gerçekleştirir. Her bireyin zihninde farklı bir tezahrle Şekillenen imge, Şiirde birden fazla anlamı karşılar.

Biçimsel eleştirinin Şiirin betimsel örüntüsünü ortaya çıkaracak bir bakış açısıyla, bir Şiirin imgesel yapısının incelenmesiyle başladığını söyleyen Frye, “Yineleyen ya da sıkça tekrar edilen imgeler, deyim yerindeyse, genel tonu oluşturur ve ton değiştiren, süreksiz ve tekil imgelerse kendilerini bununla hiyerarşik yapı içinde ilişkilendirir. Bu hiyerarşik yapı, Şiirin kendi parçalarının eleştirel analogisidir. Her Şiir, kendi türünün gereklerinin, kendi yazarının tercihlerinin ve sayısız başka faktörün belirlediği kendi hususi spektroskopik (izgelmsel) imge dizgesine sahiptir.” (Frye, 2015: 113)

İmge (imaj), dış dünyaya ait bir gerçeğin –ferdî ya da içtimaî- sanatçının zihninde farklı ve özgün bir şekle sokulup şiire has bir ifadeye dönüştürülmesidir. (Şengül, 2008: 208) Seyfeddin Karahocagil, zihin dünyasındaki çeşitli kavramları şiirlerine aksettiren bir şair olmuştur.

“Gözyaşı” isimli şiirinde yaşadığı hüznü bir aşkın coşkulu duygularını dile getiren Karahocagil, sevgiliyi “vadilerinde derinleşen çukurlar” imgesiyle tasvir eder. Vadi, sevgilinin yanaklarını çukurlar ise yanaklarındaki gamzeleri çağırır:

“Gün geçtikçe vadilerinde

Derinleşen çukurlar

Ve o çukurların kenarında ben

Düştüm, düşeceğim...” (Karahocagil, 2020: 111)

“Biçare” şiirinde yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen güçlü kalmaya çalışan bir bireyin portresini çizen Karahocagil, “güneşi kucagında taşıdı” imgesiyle, kişinin güzel bir geleceğe olan umuduna sıcak ve canlı bir şekilde sarılmış olduğunu vurgular:

“Yüreğini yıldızlara asmıştı

Hayallerini bağlamıştı bulutlara

Umutlarıysa ufuklardaydı

Güneşi kucagında taşıdı yıllarca.” (Karahocagil, 2020: 87)

“Sabaha Kadar” da düşünceler içinde boğuşmayı işleyen Karahocagil, “aklın sırtına binmek” imgesi ile doğru olana yönelmeyi vurgular:

“Eğer binmişsen aklın sırtına,

O zaman kopuyor büyük bir fırtına...” (Karahocagil, 2020: 159)

“Sandım” şiirinde yaşadığı birçok hayal kırıklığını dile getiren şair, “hayaller ki dipsiz kuyuda boğulmuş” cümlesi ile soyut bir kavram olan hayali somut bir eylem olan boğulmak ile imgeleştirir:

“Yaylalar buz tutmuş çiçek soğulmuş

Deli gönül aşk bezminden kovulmuş

Hayaller ki dipsiz gölde boğulmuş

Ne hazin daha ben yunuyor sandım.” (Karahocagil, 2020: 160)

“Tefekkürden Taşanlar” da geçen “gıda, toprak, meyve, yaprak” kelimeleri şiirde imge olarak kullanılmıştır. Gıda ve toprak kelimeleri ile insanların aynı kökten geldikleri ve birbirlerine benzedikleri vurgulanırken, ağaçların meyve ve yapraklarının yani insanların davranış ve huylarının farklı olduğunu vurgulanır:

*“Aynı **gıda** aynı **toprak***

*Farklı **meyve** farklı **yaprak***

Bir araya topla da bak

Çeşit çeşit var tanesi...” (Karahocagil, 2020: 165)

“Yorulduğum Dostlar” da geçen “zamanın kucığında bir kuru yaprak” cümlesinde soyut bir kavram olan zamanın, bir birey gibi yaprakları kucaklamış olması tasvir edilir. Şair, kurduğu bu imge ile hayatın onu zaman sularında biçare bir yaprak gibi akıntıya maruz bıraktığını dile getirir:

“İki sonsuz arasında

Zamanın kucığında bir kuru yaprak

Rüzgârlara teslim

Nereye götürürlerse

Düşe kalka...” (Karahocagil, 2020: 180)

“Aklın Uçtuğu An” da “aklın kanat bağlayıp uçması” ile imge kuran Karahocagil, soyut bir kavram olan aklın somut bir varlık olan kuşlar gibi gidebileceği düşüncesini işler. Kuşların uçabilmesi için kanatlara ve bu kanatları açabilme yetisine sahip olması gerekir. Kanatların bağlanmış olması, kuşların uçamayacağı yani şiirde bahsi geçen eylemin gerçekleşemeyeceği anlamına gelir. Şair, bağlanan kanat imgesi ile düşüncelerinde akla yer veremediğini, duyguların ön planda olduğunu vurgular:

*“Tan yeri ağarır, ufuk kıpkızıl,
Bir elmas yağmuru yağarken gökten,
Kanat bağlar uçar gider de akıl,
Hüzün köşesinde kalırım bir ben.”* (Karahocagil, 2020: 357)

Karahocagil, “Sular ve İnsanlar” da suyun akışını imgeye başvurarak tasvir eder:

*“Taşlara başvurur, yalvarır gibi,
Bazen secdedeki iyi bir dindar,
Bazen; yollarını şaşırılmış şaşkın,
Bazen; öç alıcı kötü bir kindar...”* (Karahocagil, 2020: 388)

“Gerçek Maşukunu Buldu da Gitti” de “vuslat bahçesine dikilen güller” birer imge olarak şiirde vücut bulur. Vuslat, özlenen bir kişi veya mekâna ulaşmak anlamına gelmektedir. Soyut bir kavramın somut bir kavram olan bahçe ile bağdaştırılması ve bu bahçeye güllerin dikilmesi şiirin imaj unsurlarıdır:

*“Sırtımda taşıdım onca yılları
Yıllar boyu beklemiştim yolları
Vuslat bahçesine diktik gülleri
Daha gonca iken yoldu da gitti.”* (Karahocagil, 1964)

“Güldestede Bir Gül Olmak” şiirinde anlamı gerçeğin ötesinde işleyen Karahocagil, güzel kokusu ve estetik güzelliği olan gül ile şairin kaleminden dökülen dizeler arasında ilişki kurar. Güllerin hayat bulduğu toprağı, şiirlerin yer aldığı sayfalarla özdeşleştiren şair “güller arasında bir yaprak” olmak imgesi ile bir şiir dizesi olma hayalini dile getirir:

*“Güle hayat verip güldeste yapan
Ne harika bir şey o toprak olmak
Bini aşkın sestem bir beste yapan
Güller arasında bir yaprak olmak...”* (Karahocagil, 2010)

Karahocagil, “Nisan Yağmuru” isimli şiirinde yağmur imgesine yer verir. Yağmur; rahmet, bereket, bolluk anlamlarını çağrıştıran bir doğa olayıdır. Peygamber efendimiz Hz. Muhammed’in doğduğu ay nisan ayıdır. Şair, oluşturduğu “Nisan Yağmuru” tamlamasıyla Hz. Muhammed’in doğumunu çağrıştırır:

*“O kadar berrak, o kadar duru
Rahmet ile yağan **nisan yağmuru**
Yağmurun seline kapıl ve yürü
Rehberin elinde; ‘Kur’an’ın Nur’u’.”* (Karahocagil, 2011)

Karahocagil, “Öğretmen” şiirinde yağmur, rüzgâr, güneş ve merdiven imgelerine başvurur. Su kıtlığı olan kuraklık, bir yağmurun yağması ile bunaltıcı sıcaklar bir serin rüzgârın esmesi ile karanlıklar güneşin doğması ile merdivenlerse adımların çıkılması ile son bulur. Şiirde “öğretmen” öğrencilerinin zihnine yağacak bir yağmur, fikirlerinde esecek bir rüzgâr, yollarını parlatacak bir güneş ve başarılarını yükseltecek bir merdiven olarak betimlenmiştir:

*“Kuraklıkların seli,
Yakıcı sıcakların yeli,
Karanlıkların güneşi,
Yükselişin merdiveni,
Faziletin kökü,
İlmin temeli O.”* (Karahocagil, 1958)

İlk insandan bugüne var olmaya başlayan ve tarihi seyir içerisinde farklı nüanslarda zemin bulan sanat, insan zihninin bir ürünüdür. Sanat eseri olarak adlandırılan bu ürünün bütünleyici unsurları olan sembol ve imaj kavramları, sanatçıların özgünlüğünü tespit etmekte başvurulan temel ipuçları olmuştur. Şiirde biçimden çok manayı önemseyen şairin dili sadelikten ve açıklıktan yana olduğu için zihinleri zorlayacak alışılmadık bağdaştırmalara pek fazla yönelmemiştir.

Sembol ve imaj kavramları geleneksel/toplumsal ve özel/kişisel olarak kurulabilmektedir. Karahocagil, şiirlerinde geleneğin kendisine hazırladığı sembolik dili kullanır. Sevgiliye duyulan derin sevginin “su misali” şeklinde tarif edilmesi, uğursuz olarak nitelendirilen “kargaların” çatıya üşüşmesi, “yaşlı bir kuş” tamlamasının ihtiyarlığı anımsatması, “tohum” kelimesi ile kişinin davranışlarının vurgulanması, “ödev” ile Allah’ın emirlerinin hatırlatılması, “koca çınar” ile aile veya devlet büyüklerinin belirtilmesi, “su-sabun” ikilisiyle yasaklı durumların ikaz edilmesi, “yeşil” rengin dini anlam barındırması, “güvercin” ve “zeytin”in barışı işaret etmesi, “kurt-kuzu” zıtlığının zalim ile mazlumu bildirmesi, “terazi” ile adaletin çağrıştırılması gibi semboller geleneksel sembollerdir.

Şairin imge kullanımı yönünden incelenen şiirlerinde ise kişisel/özel imgelerden istifade ettiği görülür. “Vuslat bahçesine dikilen güller”, “vadi ve çukurları” ile betimlenen sevgili, “kanat bağlayıp uçan akıl”, “zamanın kucağında savrulan bir kuru yaprak”, “dipsiz göllerde boğulan hayaller”, Peygamber efendimizin doğumunu tasvir eden “nisan yağmuru” gibi imgeler kişisel/özel imgelerdir. Sanatçının yarattığı olan imgeler, sembollere nazaran daha özgün bir yapıda kalmıştır. Şiir sanatçısı Seyfeddin Karahocagil’in şiirleri sembol ve imaj tasarrufu yönünden incelendiğinde şairin sembol kullanımlarında gelenekçi, imaj kullanımlarında ise özel çizgide yürüdüğü tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ŞİİRLERİNDE DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

Üslûp incelemeleri şairlerin dil bakımından ayırt ediciliğini veya benzerliğini saptama konusunda kilit bir noktaya sahiptir. Bu incelemelerde ilk dikkat çeken özellik, sanatçının dili kullanım şeklidir. Bir edebî eseri tahlil etmek, kullanılan dili tespit etmekten geçer. Tespit edilen dil, şairin üslûbunu keşfetmeye kapı açar.

5.1. DİL

Edebiyat sanatçısının temel malzemesi olan dil, doğal bir varlıktır. Muharrem Ergin, dili şöyle tanımlar: “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabîî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” (Ergin, 2013: 3) Dil, sadece sözlükte kelimelerin manasından ibaret değildir. Kelimeler sözlükte birer ceset yığınınından ibarettir. Onlar ancak edebiyata ve günlük hayata geçtikleri zaman hayat kazanırlar ve bu hayatın bir yığın şekli, rengi, parıltısı yani nüansı vardır. (Emil, 1997: 42) Seyfeddin Karahocagil’in dil nüansı şiir dili şeklindedir. Şiirde günlük yaşantının gereği sayılan dilden bütünüyle ayrılan ve yüksek nitelik gösteren bu dil, bünyesinde yer alan kelimeleri de bir bakıma âdeta ruhani ve manevi bir hale sokar. Şiir diline yükselen dil artık dirilmiş, can üflenmiş ya da Hızır’ın eli ayağı değmiş gibi yeşermiş, daha başka bir türlü hayat bulmuş demektir. (Akay, 2014: 13)

Yazı dilinin yanında konuşulan dil nasıl, zaman zaman daha etkili bir anlatım sağlıyorsa çeşitli duygu, coşku, düşünce ve hayallerin söze dönüştüğü yazın ürünleri içinde şiirin dili de özellikle yoğunluğu, sözcüklerinin anlam değerleri ve müzikalitelere nedeniyle, öylece, daha etkileyici, çarpıcı bir anlatımı gerçekleştirir.

(Aksan, 1993: 26) Şiirde görülen dil, dilin alışılmış düzeninden farklı bir yapı arz eder. Söz ve kelime oyunlarına yer verir. Şair, dilin tüm imkânlarını kullanarak onun, daha çok iletişimsel boyutu değil, sezdirme boyutu üzerinde durur. (Çetin, 2009: 167) Seyfeddin Karahocagil; şahsi yaşam, günlük hayat, tabiatın desteği ve tarihin gölgesi sayesinde şiirini estetik bir biçimde oluşturur. Bu kısımda Karahocagil'in şiir dilini tespit etmek için; şiir dilini kullanım biçimi, mısra/cümle yapısı ve anlatım tarzı incelenecektir.

5.1.1. Şiir Dilini Kullanım Biçimi

Üslûp tahlilinde ilk adım; ses tekrarları, devrik cümleler, cümleciklerin birbirini içine alan hiyerarşik kuruluşu gibi sapmaları gözlemlemek ve yine vurgulama veya açıklık sağlama veya bunun zıddını yapma –estetik gerekçelerle açık seçik olanı bulanık veya belirsiz hâle getirme- gibi estetik işleve hizmet etmesi gereken her şeyi gözlemlemek olacaktır. (Wellek & Warren: 230)

5.1.1.1. Dil Sapmaları

Kelime, ifade ya da cümle yapılarında bilinen kurallara ve alışılmış yapılara aykırı olarak bazı değişiklikler, bozmalar, türetmeler, uydurmalar yapmak, genel olarak kuralları sabit dile aykırı sapmalar olarak değerlendirilir. (Çetin, 2009: 168) Seyfeddin Karahocagil'in şiirlerinde dil sapmaları farklı şekillerde tezahür eder. Bunlar; yazım, ses, kelime, dilbilgisi sapmaları ve kişileştirme sanatıdır.

5.1.1.1.1. Yazım Sapmaları

Duygu ve düşünceleri daha açık ifade edebilme ve anlamı kolaylaştırmak için başvurulan noktalama işaretleri ile cümle yapısında nizamı sağlayan imlâ kuralları Tanzimat döneminden Cumhuriyet dönemine denk Türk şiir geleneğinde uyulması gereken yazım kuralları olarak varlık gösterir. Cumhuriyet döneminde bazı şairler yazım sapmalarına başvurarak alışılmış ve sınırlandırılmış kalıpların dışına çıkarlar. Nurullah Çetin, başlıca yazım sapmalarını şu şekilde sınıflandırır: “Özel isimleri küçük harfle başlatmak, küçük harfle başlaması gereken kelimeleri büyük harfle başlatmak, bazı kelimeleri tamamen büyük harfle yazmak, bazı mısraları tamamen büyük yazmak, kelimenin bölünerek hecelerinden ayrı ayrı mısralar oluşturulması,

yabancı kelimeleri yanlış yazmak, mısralar arasında uzun bir boşluk bırakmak, bazı kelimelerin koyu yazılması, harfleri ayırma ve deyimlerdeki sayıların rakamla gösterilmesi.” (Çetin, 2009: 170-172)

Seyfeddin Karahocagil’in şiirlerinde “Küçük harfle başlaması gereken kelimeleri büyük harfle başlatmak” ve “Bazı kelimeleri tamamen büyük harfle yazmak” şeklinde olan yazım sapmaları tespit edilmiştir. Şair, vurgulamak istediği kelimelerin baş harfini büyük harfle başlatır:

*“Sen değilsin yalan **D**ünya*

*Yalan; sende olan **D**ünya.”* (Karahocagil, 2020: 64)

*“**K**irleşmiş **M**illetlerden **G**enel **S**ahtekâr”* (Karahocagil, 2020: 291)

Karahocagil, dikkat çekmek istediği kelimeleri tamamen büyük harfle yazarak anlamı kuvvetlendirmek ister:

“Uçtu daldan kuşlarım

*Kalbim vurdu ‘**HAK**’ dedi...”* (Karahocagil, 2020: 60)

Karahocagil’in “Tövbe Siler Günahı” isimli şiirinde büyük harfle yazdığı kelimeler cümle şeklinde birleştirildiğinde cinaslı bir akrostiş şiir ortaya çıkar:

*“**İ**NSAN oğlu gafil olma kuruya bak, yaşa bak*

***G**ÜNAHlar mı? öyle büyük, Ağrı Dağı boyunda*

***İ**ŞLERsen, günahlar olur bir kocaman yar dedim,*

***ALLAH** diye çarpan yürek ne bozulur, ne azar,*

***BİLİR** Allah baş üstünde taşıdığın o tacı,*

***TEVBE** gibi kapı varken neden dünyanın kararsın? ..*

***SİLER** elbet açık dursun tevbe denen o vana...”* (Karahocagil, 2020: 166-167)

5.1.1.1.2. Ses sapmaları

Kelime ve ifadelerin seslerinde bazı değiştirmeler yapılır. Genellikle halkın konuşma dilinde, lehçelerde ve bölge ağızlarında yer alan söyleniş biçimleri aynen Şiire yansıtılmaktadır. (Çetin, 2009: 173) Ses sapmaları genellikle ses olayı yaşayan kelimelerde görülür. Bunlar:

5.1.1.2.1.1. Ünlü Düşmesi

“*Burda dost, akraba, ötede bir el*” (Karahocagil, 2020: 179)

“*Yapmışsan bir **dakka** dönüş*” (Karahocagil, 2020: 103)

“***N’olur** rızana yetiştir.*” (Karahocagil, 2020: 104)

“***Şurya** yazdım kardeşim şöyle bir iki satır*” (Karahocagil, 2020: 289)

“*Ne yaptık sünneti **nettik** Kur’an’ı*” (Karahocagil, 2020: 346)

“*Aşk insana **neyletmez***” (Karahocagil, 2020: 41)

5.1.1.2.1.2. Ses Değişmesi

“*Zulüm artınca kardeş, zalimler ondan **azdı**...*” (*azıttı*) (Karahocagil, 2020: 261)

“*Yiyip içtiğinde alınının teri yok*” (Karahocagil, 2012)

“*Şimdi söyle hangi yola koyulim*” (Karahocagil, 2019)

5.1.1.2.1.3. Ünlü İlavesi

Seyfeddin Karahocagil, ünlü ilavelerine cümleyi hece kalıbına uydurmak amacıyla başvurur.

“*Biz çektikçe eklediler, omuzumuz yağır oldu*” (Karahocagil, 2010)

“*Örnek aldım ne var ise gördüğüm*” (Karahocagil, 2019)

“*Leş kargalarının yanında **hepisi** sinek oldu...*” (Karahocagil, 2020: 236)

5.1.1.2.1.4. Ünsüz İlavesi

“*Gam çekmem severek ölürüm amma*” (Karahocagil, 1966)

Seyfeddin Karahocagil'in şiirlerinde tespit edilen ses sapmalarından bir diğeri, yöresel ağızdan kaynaklanan ses sapmalarıdır:

“*Beden hür sanırsın ruhu **godeste**...*” (Karahocagil, 2020: 336)

“*Bizim stratejik ortak,*

*Alçak mı **essehten** alçak,*” (Karahocagil, 2020: 229)

“***Hele** bahar gelince*

Çiler gündüz ve gece “ (Karahocagil, 2020: 39)

“*Burası, **anamın** toprağı,*

Ciğerler dolusu çektim bir nefes.” (Karahocagil, 2020: 74)

“***Nola**, bahar gelmiş bize gelmemiş...*” (Karahocagil, 2020: 93)

“*Cadde sokak sağlı sollu **gâvurcayla** dolmuşlar*” (Karahocagil, 2020: 238)

5.1.1.1.3. Kelime sapmaları

Genel, ortak ve yaygın dilde kullanılmayan kelime biçimlerine yer vermek. Kelimelerin bilinen yapılarını bozmak, ek ve köklerinin yerlerini değiştirmek, kelimenin önüne, içine veya sonuna bazı ekler ilave etmek, kullanımdan düşmüş eski kelimelere yer vermek gibi şekilleri vardır. (Çetin, 2009: 175) Seyfeddin Karahocagil'in şiirlerinde görülen kelime sapmaları kelimelerin yapısını bozmaktan yanadır.

“*Ay yüzlüm, **ceylen** gözlüm.*” (Karahocagil, 2009)

“***Olumu demiyuh** gayri,*

Oluu oluu...

*Bizde de **olmuyacah** şeyler **oluyu**...*” (Karahocagil, 1970)

“***Oğdar** lastikleri pabuçlar çıktı*

*Bizim **çaruh** hanın tahtını yıktı.*” (Karahocagil, 2019)

Karahocagil, kimi zaman uydurma kelimelere başvurur:

“*Hocalar gitti de geldi **mocalar***” (Karahocagil, 2020: 303)

“*Ne yıkıcıyım ne de **öcüyüm**.*” (Karahocagil, 2020: 232)

Seyfeddin Karahocagil, argo ve ayıp sözleri içinde barından şiirler de kaleme alır. Eleştirel bir dili olan şair, kullandığı kelimelerle hiciv konusunda cüretkâr bir tavır sergiler.

Argo:

“**Aptallığın** adı, olmuş ‘hoş görü’” (Karahocagil, 2020: 219)

“Avrupa’da **hayvan gibi** muamele görenler” (Karahocagil, 2020: 230)

“Helalzade kardeşlerim birer **sağmal inek** oldu...” (Karahocagil, 2020: 236)

Küfür ve Ayıp Sözler:

“Şu dolar dediğiniz **bir deli katır**

Her zaman oynaktır huysuz **fahişe**” (Karahocagil, 2020: 231)

“Yalan dedik, **kahpe** dedik, boş dedik” (Karahocagil, 2020: 171)

5.1.1.1.4. Dilbilgisi Sapmaları

Dilbilgisi kurallarına aykırı davranmaktan kaynaklanan sapmalardır. Seyfeddin Karahocagil’in şiirlerinde dilbilgisi sapmaları; kelimelere fazla veya eksik ek getirilerek, kelime yazımlarında yanlışlık yapılarak varlık gösterir.

“**Sapısı** yok, **çapısı** yok...” (Karahocagil, 2020: 325)

“Ecdadımın abdestsiz girmedığı yer **bura.**” (Karahocagil, 2020: 96)

“Cenaze namazın kılınca olur.” (Karahocagil, 2018)

“Dolaşım **ta** dursam koca dünyayı” (Karahocagil, 2019)

“Yaşımız **onaltı**, çocuk o zaman” (Karahocagil, 2009)

“**Ecderha** kesilen asa nerede” (Karahocagil, 2011)

5.1.1.1.5. Kişileştirme

Teşhis ve intak sanatlarına başvurmadır. Cansız varlıklara insanlara ait özellikleri atfetmektir. Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde teşhis sanatına sıklıkla başvurmuştur.

“Ruhlar ölü, zihin kör, vicdanlar çoktan sağır” (Karahocagil, 2009)

“Mavilerle yeşillerin öpüştüğü ey diyar!” (Karahocagil, 2009)

“Kuşlar bin hüznle uçup kaçmakta.” (Karahocagil, 1975)

“Gülümsüyor gördüm renk renk çiçekler” (Karahocagil, 2020: 92)

“Sallanan otların ağıt yakışı” (Karahocagil, 2020: 63)

5.1.1.2. Konuşma Dili

Yazı dili gibi belirli kaideleri olmayan, halkın konuşmalarına dayanan günlük dildir. Nurullah Çetin konuşma dili unsurlarını şöyle sıralar: Ünlemler, İkilemeler, Samimi Hitaplar, Deyimler ve Atasözleri. (Çetin, 2009: 187-188) Şiir dili halk diline yakın olan Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde konuşma dilinin bütün unsurlarından istifade etmiştir.

5.1.1.2.1. Ünlemler

Karahocagil, ünlemlere hitap cümleleri kurmak için müracaat eder.

“**Bre hey** oğul dedim.” (Karahocagil, 2020: 32)

“Neden şaşırдың ki **behey** beynamaz.” (Karahocagil, 2020: 57)

“**Ey** Gençlik, Uyan!” (Karahocagil, 1972)

“**Vur Mehmedim!** Vur ki; bahtım uyansın.” (Karahocagil, 1974)

5.1.1.2.2. İkilemeler

Seyfeddin Karahocagil, ikilemelere anlamı güçlendirmek amacıyla başvurur. Şair, bir kelimenin üzerinde ne kadar durursa anlatmak istediğinin o kadar kuvvetli anlaşılacağı kanısındadır.

“Bir bebeğim **çağıl çağıl** ağlayan” (Karahocagil, 2020: 359)

“**Gürleyip, gürleyip** susan fırtına” (Karahocagil, 2020: 366)

“Ne derdi var derenin **inim inim** inliyor?” (Karahocagil, 2020: 394)

“**Ah be Dünya! Ah be Dünya!**” (Karahocagil, 2020: 65)

“Kulaklarımı tıkıyor sanki bir ses;

‘**Yarın bayram!**’

‘Yarın bayram!’” (Karahocagil, 2020: 76)

‘Meyvesiz dal taşlanmıyor...

Taşlanmıyor...” (Karahocagil, 2020: 136)

‘Ömrümüzden çaldık, çaldık yaşadık.’” (Karahocagil, 2020: 172)

5.1.1.2.3. Samimi Hitaplar

Halk ile iç içe bir çocukluk ve meslek hayatı geçiren Karahocagil, samimi hitaplar konusunda oldukça cömert bir söyleme sahiptir.

‘Koş kızım sen de kucakla’” (Karahocagil, 2008)

‘‘Vah yavrum’ der ağlardın, taş deyse ayağıma.’” (Karahocagil, 2008)

‘Duada bulunun gelin ey canlar’” (Karahocagil, 2019)

Eşi ve çocukları Seyfeddin Karahocagil’in şüphesiz en değerli servetidir. Onlara şu şekilde seslenir:

‘Ciğer param, saadetim, huzurum.’”(Karahocagil, 1970)

‘Ekmeğimsin, aşımsın.’” (Karahocagil, 2013)

5.1.1.2.4. Deyimler

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinde deyimlerden istifade etme konusunda hayli başarılı bir şair olmuştur. O, deyimleri olduğu gibi kullanmak yerine kendine özgü yorumuyla daha cazip bir şekilde kurgular.

‘Bu necip milleti bırakma yasta

Ateşten gömlek giyenler varken.’” (Karahocagil, 2020)

‘Ey Seyfi artık sen vesvasi bırak

Başı dik, alnı ak, kul olmaya bak.’” (Karahocagil, 2020)

‘Yumurtaya nasıl uyar

Ona kulp mu takıyorsun.’” (Karahocagil, 2016)

“Kan ağlıyor Filistin bombaların altında” (Karahocagil, 2008)

*“Bu hazin suskunluğa benim **aklum ermedi.**”* (Karahocagil, 2009)

5.1.1.2.5. Atasözleri

Seyfeddin Karahocagil, deyimlerde kullanmış olduğu özgün söylemi atasözlerinden faydalanma konusunda da devam ettirir.

“Suyu dövüyoruz hâlâ

Yağ çıkmaz ki çala çala

Mızrak sığmıyor çuvala

Ne kadar saklarsan sakla” (Karahocagil, 2008)

“Birleşen dereler akar sel olur

Damlalar birleşir büyür göl olur.” (Karahocagil, 2019)

“Kulağında küpe öğüdüün baba

Kuru taşta tohum ekme demiştin.” (Karahocagil, 2018)

Seyfeddin Karahocagil,'in şiir dili sade ve açık bir Türkçe ile bezelidir. Şiirlerinde samimi ve rahat bir dil kullanan şair, anlaşılmasını istediği esas kavramları vurgulama konusunda cömert bir tutum sergiler. Şairin şiir dili incelendiğinde dil sapmalarına başvurduğu ve konuşma dilini özgün bir şekilde kullandığı tespit edilmiştir. Karahocagil'in şiir dilini kullanım biçimi özgür, cüretkâr ve anlaşılırdır.

5.1.1.3. Mısra, cümle yapısı ve anlatım tarzı

Seyfeddin Karahocagil'in şiirleri mısra yapısı bakımından değerlendirildiğinde, özgün bir kullanıma sahip olduğu görülür. Karahocagil'in kimi cümleleri bir mısradan tamamlanırken

“Âşık dedim maşuk dedim yar dedim

Gençlikti aklıma geleni yazdım.

Dünya dedim hayat dedim dar dedim

Ardı sıra birçok yalanı yazdım.” (Karahocagil, 2020: 43)

kimi cümleleri anjanbumana dayanır:

“Bir çamur deryası

taa dizlerde

Şehitlerin ayakları yerde

başları yıldızlarda.” (Karahocagil, 2020: 194)

Seyfeddin Karahocagil, şiirlerinin mısra yapısında çoğunlukla kurallı ve düzenli şekilleri benimsemiştir. Şairin anjanbumanı yani cümleleri mısralara yayımı da benimsemiş olması onun dilin imkânlarını geniş ölçüde kullanmış olduğunu gösterir.

Şair, kimi şiirlerinde nakarat mısralardan istifade eder:

“Hamdolsun Ravzana erdim,

Edeple selamım verdim,

Salsalar payın öperdim,

Yalvarırım penahıma,

Dağlar gibi günahıma,

Ağlarım ya Resulallah...” (Karahocagil, 2020: 155)

Beş bentten oluşan şiirin nakarat mısraları “Dağlar gibi günahıma, Ağlarım ya Resulallah...” cümleleridir. Şair, pişmanlığın verdiği üzüntüyü her bendin sonunda dile getirerek hem anlamı etkili kılmayı hem de müzikal ahengi sağlamayı başarır.

“Cümle, dilin en küçük anlatım biçimidir. Duygular, düşünceler, olaylar ve durumlar, cümle veya cümlelerden meydana gelen dil birlikleri ile karşılanır.” (Karahan, 2008: 9) Türkçede cümlenin temel unsuru yüklemdir. Kurallı bir cümlenin yapısı özne + nesne + yüklem şeklindedir. “Şairler, dili daha etkili hale getirmek için kelimeleri cümle içinde ses, heyecan ve anlam değerlerine göre ustalıkla sıralarlar.” (Şengül, 2008: 238) Cümleler; öğelerinin dizilişi, anlamı ve yapısına göre sınıflandırılır. Seyfeddin Karahocagil’in şiirleri bu sınıflandırma çerçevesinde incelenmiştir.

5.1.1.3.1. Kurallı Cümle

“Koskoca bir ömrü çaldı götürdü.” (Karahocagil, 2020: 33)

“Dostu dost yapanın yolu bellidir.” (Karahocagil, 2020: 81)

“İnsan akıbeti bilmez.” (Karahocagil, 2020: 117)

5.1.1.3.2. Devrik cümle

“Yeniden yaşadım yaşanmışları” (Karahocagil, 2020: 37)

“Dediler çilen var çek de öyle gel...” (Karahocagil, 2020: 66)

“Çevirmiş yüzünü yaban ellere” (Karahocagil, 2020: 102)

5.1.1.3.3. Soru cümlesi

“Denizde göz kırpan yakamoz mu?” (Karahocagil, 2020: 47)

“Gün doğumunda nerdeydin?” (Karahocagil, 2020: 49)

“Ne kazandın öte için, yükün ne?” (Karahocagil, 2020: 110)

5.1.1.3.4. Ünlem cümlesi

“Ey vefakâr yaşlı Dünya” (Karahocagil, 2020: 64)

“Ağla benim gibi kara bulut hey!” (Karahocagil, 2020: 74)

“Ah zaman!...” (Karahocagil, 2020: 182)

5.1.1.3.5. Ki’li Bileşik cümle

“Yoksa ki bir ömrün başlangıcı mı?” (Karahocagil, 2020)

“Bilmiyorum ki sen nesin” (Karahocagil, 2020: 183)

“Ki; bir anda kim olduğumu bile unuttum.” (Karahocagil, 2020: 195)

Seyfeddin Karahocagil’e göre şiir dili; “sade, arı, hem avamın hem de havasın anlayacağı şekilde, her okuyanın zihninde kendine pay çıkarabileceği bir lisanda olmalıdır.”¹⁰ Dili; açık, anlaşılır ve duru bir Türkçeden yana olan şairin ilk

¹⁰ 26.09.2020 tarihinde Seyfeddin Karahocagil ile yapılan ve çalışmanın ekler bölümünde yer alan röportaj.

şiiirlerinden son şiiirlerine dek bu anlayışı devam eder. Onun şiiirlerinde okurun zihnini zorlayacak ağır imgeler ve alışılmadık bağdaştırmalara çok rastlanmaz.

5.2. ÜSLÛP

“Bir edebiyat eserinin biçimi yalnızca dil kuruluşuyla sınırlı değildir; biçimin başka yanları da, yani nesnel olarak meydana getirme ve kompozisyon yanları da vardır. Biçimin tüm bu yanları birlik içinde belli bir üslûp gösterirler.” (Pospelov, 1995: 450) Üslûp; “tarz”, “tavır”, “edâ”, “söyleyiş”, “dil ve ifade”, “kişinin veya bir grubun ifade özelliği”, “bir edebî türün söyleniş hususiyeti”, “kelimeleri kullanış”, “bir edebî eserin dil ve ifade yönüyle incelenmesi”... gibi karşılıklarla tanıtılmış ama her terim gibi, tanımlanması için bazı sınırlara ve o sınırlar içinde bir kısım yorumlara tâbi tutulmuş bir kavramdır. (Önal, 2010: 32) “Herhangi bir sözlü ya da yazılı anlatımda konuşmacının veya yazarın kendine özgü farklı dil kullanımları ‘*üslûb*’u oluştururken, gerek Batı ve gerekse Doğu edebiyatlarında asırlardır *retorik* veya *belagat ilmi* bağlamında düşünülen bu ‘farklı üslûpların incelenmesi’ de ‘*üslûpbilim*’ (ve/veya ‘*biçembilim*’) olarak tanımlanmakta ve değerlendirilmektedir.” (Çalışkan, 2014: 48) “Üslûp, bir kişinin duygu, düşünce ve hayallerini sözle ya da yazıyla kendine has bir tarzda dile getiriş, ifade ediş biçimidir.” (Çetin, 2009: 197) Bir edebiyat/şiiir sanatçısı olan Seyfeddin Karahocagil’in de duygu ve düşüncelerini ifade ediş tarzı vardır.

Nurullah Çetin, Türk şiiirinin ayırıcı özelliklerinden yola çıkarak bazı üslûp çeşitleri tespit eder. Bunlar: Gerçeküstücü Üslûp, Hiciv Üslûbu, Hitabet Üslûbu, İç Konuşma Üslûbu, Karşılıklı Konuşma Üslûbu, Lirik Üslûp, Mizah Üslûbu, Övgü Üslûbu, Soyutlama Üslûbu, Şaşırtma Üslûbu, Tasvîrî Üslûp, Yakarış Üslûbu ve Yalın Üslûptur. (Çetin, 2009: 199-233) Karahocagil şu üslûp türlerini kullanır:

5.2.1. Hiciv Üslûbu

“Hiciv, sosyal yaşantıya, kurumlara, âdet ve geleneklere, kişilere yöneliktir. Bunların menfi yönlerini teşhir etmek suretiyle aksaklıkların düzeltilmesini sağlamaya çalışır.” (Kılıç, 2012: 1743) “Bu tür bir üslûbun başarılı olması için buluşların özgün, zekânın

keskin ve sivri olması gerekir.” (Çetin, 2009: 204) Seyfeddin Karahocagil, keskin zekânın ürünü olan bu üslûba şiirlerinde sıklıkla yer verir.

“Anlamaz”

*“Söylersin bir tepki vermez sözüne
Kırpık kırpmaz mertek soksan gözüne
Ne değişir, ister tükür yüzüne
Yağmurdan anlamaz, yaştan anlamaz...”* (Karahocagil, 2020: 200)

“Bir Kendini Bilmeze”

*“Etme bulma dünyasıdır zahmet olmazsa bir düşün
Ne yaparsan sana döner Ona buna çatman gibi.
Sana ait sandıkların Hiç birisi senin değil
Öyle kolay satamazsın onurunu satman gibi.”* (Karahocagil, 2020: 213)

“Döner Koltuklar Çıkınca”

*“Döner koltuklar çıkınca oturanlar döneğe oldu
Katır, eşek hep süvari, süvariler binek oldu...
Ne kartallar, ne şahinler, ne alıcı kuşlar kaldı
Leş kargalarının yanında hepsi sinek oldu...”* (Karahocagil, 2020: 236)

5.2.2. Hitabet Üslûbu

“Hitabet; topluluğa, kitleye yüksek sesle hitap etmek demektir ve kalabalıkları heyecana getirerek önceden belirlenmiş hedeflere sürüklemeyi ve yönlendirmeyi amaçlar.” (Çetin, 2009: 209) Karahocagil, bozulan düzenin başrolü olan insanları tedavi olmaya “Dönderin Kervanı” nda çağırır:

*“Uyan ey Müslüman, gafletten uyan!
Baksana kılavuz, nefis ve şeytan,
Halimizi gören, sesimi duyan!*

*Dönderin kervanı, geri dönderin,
Gerçek kurtuluşa, geri gönderin...*” (Karahocagil, 2020: 232)

“Ters Nasihat” da gençlere öğütlerini harekete geçirici bir üslûpla seslenir:

*“Yavrum benden sana ters bir nasihat
Ya topcu, ya popcu, ya da lüpcü ol!
Sözümü tutarsan yan gelip de yat
Ya topcu, ya popcu, ya da lüpcü ol!”* (Karahocagil, 2020: 323)

“Ey Milletim” de Türk milletine tarihi örnek alarak hedefe atılmaları gerektiğini buyurgan bir üslûpla aşılar:

*“‘Allah Allah’ sedaları; hâla çınlar ufuklar,
Dal maziye, savaşlara şehidlerle giriver.
Kılıç elde bir süvari, önde Başbuğ gidiyor,
Arkasından sen de yetiş kır atını sürüver.”* (Karahocagil, 1966)

5.2.3. İç Konuşma Üslûbu

“Monolog üslûbu. Şairin iç dünyasına yönelerek kendi kendine konuşmasıdır.” (Çetin, 2009: 210)

“Olanı Yazdım”

*“Âşık dedim maşuk dedim yar dedim
Gençlikti aklıma geleni yazdım.
Dünya dedim hayat dedim dar dedim
Ardı sıra birçok yalanı yazdım.”* (Karahocagil, 2020: 43)

“Boşa Ağlarsın”

*“İhtiyar yüreğim bilmem ki neye
Her dertli kasvetli başa ağlarsın*

Ezilen karınca ölmüş böceğe

Kanadı kırılmış kuşa ağlarsın.” (Karahocagil, 2020: 94)

5.2.4. Karşılıklı Konuşma Üslûbu

Diyalog üslûbu. Şairin birisini muhatap olarak onunla sohbet eder gibi konuşması olabildiği gibi şiirde iki ayrı kişiyi birbiriyle konuşturması da söz konusu olabilir.” (Çetin, 2009: 211) Karahocagil’in bu üslûpta yazılmış şiirleri mevcuttur:

“Şiir ve Şair”

“Sordular; ‘şiir nedir?’

Kalpten kalbe yol dedim.

‘Ya o yol nerede?’

Çevrene bak bol dedim.” (Karahocagil, 2020: 31)

“Bık da Öyle Gel”

“Dünya çıkışında kapıyı vurdum,

Dediler çilen var çek de öyle gel...

Kapının önünde günlerce durdum,

Var git günahları dök de öyle gel...”(Karahocagil, 2020: 66)

“Kayıp Nesil”

“Ve gene aynı sorular

“Sen kimsin be heyş şaşkın

Kimsin sen?”

Ben mi?” (Karahocagil, 2020: 196)

5.2.5. Lirik Üslûp

“Genellikle aşk, kadın, içki, mutluluk, ölüm, hayat, tabiat, hatıra gibi konulara bağlı duygusal coşkunu terennüm eder. Lirizmde zamana ve mekâna bağlı kalınmadan sadece duyulanma ön plana çıkar.” (Çetin, 2009: 212)

“Umuda Çağrı” da beklemekte olduğu umuda coşkun ve taşkın bir şekilde seslenir:

*“Hayallerim gibi muhteşem,
Gururum gibi vâkur,
Duyularım gibi berrak,
Sevgilerim gibi fedakâr,
Bir tek sen kaldın umudum...
Ne olur gel.
Sakın parçalanma, bütün gel,
Yağmur gibi bulutlara tutun gel...”* (Karahocagil, 2020: 45)

“Küçük Kuş” da tabiat unsurlarından istifade ederek duygularını yansıtır:

*“Hayat dolu küçük kuş
Çiçekli dal üstünden
Hayalimde bir yokuş
Tırmanırken ‘bak’ dedi...”* (Karahocagil, 2020: 59)

“Bir Sevgi ki” de sevgiliye duyulan derin sevgi, tüm gücüyle dile getirilmeye çalışılır.

*“Bir sevgi ki sana duyduğum
Su misali
İçilesi yudum yudum...
Yüreğime adını çimdik çimdik oyduğum
Yılların arasına katlayıp koyduğum
Sökemediğim atamadığım...”* (Karahocagil, 2020: 89)

5.2.6. Mizah Üslûbu

“Mizah, gülmecedir. Mizah ile yanlışlar, kusurlar ortaya konur ve dolaylı olarak bunların giderilmesi, düzeltilmesi istenir.” (Çetin, 2009: 215) Seyfeddin Karahocagil, ince ve kıvrak zekâsı ile mizah üslûbunu kullanır.

“Hacı Babalara” şiirinde geçen hacının ahvalini hafif ve yumuşak bir alayla sunar:

*“Kızlar eğlencede oğlan beynamaz,
Böyle bir nesil mi bırakacaktın?
İçki içer ama kumar oynamaz’
Derken; sen de Hakk’a gayet uzaktın...”* (Karahocagil, 2020: 259)

“Kurtuluruz, Kurtuluruz” da çelişki yoluyla mizaha başvurur. Ekonomiyle bağdaştırılamayan hırsızlık eylemini gayet doğal bir davranışmış gibi sergiler.

*“Ekonomi kitabından
Aç oku sen de babından
Her gün fakirin cebinden
Çala çala kurtuluruz...”* (Karahocagil, 2020: 298)

“Ulan Kriz” de krizi alaya alır:

*“Ulan kriz, ulan kriz
Yakamızı bırak keriz
Geldiğin yere git deriz
Ne olursun inat etme
Yoksa bak seni de yeriz...”* (Karahocagil, 2020: 327)

5.2.7. Övgü Üslûbu

“Övmek, methetmek. Şair, ya başkasını ya kendisini över. Övülen kişinin üstün nitelikleri, olumlu, güzel, değerli ve faydalı yanları, huy, davranış ve sözleri üzerine

vurgu yapılır.” (Çetin, 2009: 221) Övgü üslûbu Karahocagil’in başvurduğu üslûplardan bir diğeridir.

“Mevlana”

*“Güneş gerekliymiş Anadolu’ya
Takdir-i İlahi gelmiş Mevlana...”* (Karahocagil, 2020: 51)

“Muhammed Mustafa Yoluna Kurban”

*“Sen olmasan elbet olmazdı cihan,
Muhammed Mustafa yoluna kurban...”* (Karahocagil, 2020: 378)

“İhvan Yürekli Kardeşime”

*“Gencecik yaşında benim kardeşim
İman ile ahlak ile bezenmiş...
Gayesi, gayreti güzel paylaşım
Bin beş yüze yakın ihvan kazanmış...”* (Karahocagil, 2010)

5.2.8. Şaşırtma Üslûbu

“Şair, farklı yollarla ortaya koyduğu şaşırtma ile güzel bir söyleyişi, etkili bir vurgu ve hoş bir hava elde etmek ister.” (Çetin, 2009: 225) Şair şaşırtmayı birkaç yolla gerçekleştirebilir:

5.2.9. Bilmezlikten Gelme

“Noel Baba Kimin Babası?”

*“Torbası, urbası, haçı da tamam
Yanında süslenmiş bir de koca çam
Adın da Mehmetmiş bre hey hocam
Kusura bakma da sözün kabası*

Ha bu Noel Baba kimin babası?” (Karahocagil, 2020: 306)

“Aradıklarım”

“Şimdi önümüzde şu çukur da ne?

Sanki ölüm yolda fırsat kollar hey!...” (Karahocagil, 2020: 359)

5.2.10. Soru Sorma

“Ben miyim?”

“İki günlük dünyanın arkasından

Koşan ben miyim?” (Karahocagil, 2020: 85)

“Dünya Ters mi Dönüyor?”

“Şimdilerde koyunlar mı kovalıyor koçları?” (Karahocagil, 2020: 238)

5.2.11. Hoşça Yorum

“İçimi Sızlatan Yara”

“Kalbimi kavrayan yüce bir elsin,

Sen ebetsin, sen ezelsin,

İçimi sızlatan mübarek yara,

Ah!.. sen ne güzelsin.” (Karahocagil, 2020: 53)

“Sular ve İnsanlar”

“Sofralar donatan mertçe bir yürek,

İlacı şifalı, müşfik bir doktor” (Karahocagil, 2020: 389)

5.2.12. Karşıtlık

“Tefekkürden Taşanlar”

*“Aynı gıda aynı toprak
Farklı meyve farklı yaprak”* (Karahocagil, 2020: 165)

“Yaratılanı Bilmezsen”

*“Uzak, yakın, küçük, büyük
Uyku, rüya, hayal, gerçek
Toz cüsseye ne ağır yük
Hak ipine tutun da çek...”* (Karahocagil, 2020: 169)

5.2.13. Yakarış Üslûbu

“Şairin üslûbunda dua samimiyeti ve yakarışı egemendir. Bu, hafifçe, usulca, yalvarıp yakaran, niyaz eden, dileyen bir üslûptur.” (Çetin, 2009: 233)

“Münacaat”

*“Yaratan sen yaşatan sen
Dolduran sen boşaltan sen
Bize rahmetinle lütfet
Dosdoğru yoluna ilet”* (Karahocagil, 2020: 28)

“Dua”

*“Bu mübarek üç aylarda,
Kabr-ü Zîşan’a yetiştir.
Tekrar tekrar nasip eyle,
Kutsal mekâna yetiştir”* (Karahocagil, 2020: 105)

“Bir Yağmur Yağsa”

*“Bir yağmur yağsa gökten
El ele, kol kola*

Melekler indirse” (Karahocagil, 2020: 362)

5.2.14. Yalın Üslûp

“Sade, temiz, yalın, açık, duru, berrak, süslerden arınmış, edebî sanatlara, benzetmelere, sıfatlara yer vermeyen, muğlak olmayan çıplak üslûp. Okuyucu zihninin güçlük çekmeden anlayabileceği şiiirdir. Varlıklar, olay ve olgular olabildiğince yalın halleriyle sunulur.” (Çetin, 2009: 233)

“Görmeden Sevdiğimize”

*“Biz görmeden sevdik seni,
Sen görmeden övdün bizi,
Allah'ım gördü ya, yeter*

*Ümmetim dedin sen bize,
Biz de ümmet olduk sana,
Allah'ım biliyor, yeter.*

*Dileğimiz budur senden,
Şefaat eylersen bize
Allah'ın izniyle, yeter.” (Karahocagil, 2020: 370)*

“Nur Gelsin”

*“Oruçla yurdumuza huzur gelsin,
Bitsin kederlerimiz, sürur gelsin,
Işıl ışıl mahyalara bakarak,
Kararan kalplerimize nur gelsin...” (Karahocagil, 2020: 385)*

Orijinal tamlamalar ve ifadeleriyle çok yönlü ve canlı bir üslûba sahip olan Seyfeddin Karahocagil, sağlam bir dil bilinci ile Türkçe'nin çeşitli ses imkânlarından faydalanmıştır. O, üslûp çeşitlerinden, Hiciv Üslûbu, Hitabet Üslûbu, İç Konuşma Üslûbu, Karşılıklı Konuşma Üslûbu, Lirik Üslûp, Mizah Üslûbu, Övgü Üslûbu,

Şaşırtma Üslûbu, Yakarış Üslûbu ve Yalın Üslûbu kullanmıştır. Kullandığı her üslûp türünde özgünlüğünü koruyan şair, ifade etmek istediği olay ve olguları samimi ve cesur söylemi ile okuyuculara sunmuştur.

Karahocagil'in şiirlerinde müzeyyen üslûp ile anlaşılması güç mazmun ve metaforlara çok nadir rastlanır. Şiir dilindeki akıcılığı, anlatım kolaylığı ve fikirlerindeki samimiyeti ona üslûbu açısından renkli ve hareketli bir kimlik kazandırır. Şairin kazandığı bu üslûp kimliği onun dili kullanmadaki yeteneğinin soyut bir belgesi mahiyetindedir.

SONUÇ

Seyfeddin Karahocagil, 15 Şubat 1940 yılında Erzurum'un Oltu ilçesinin Olur nahiyesindeki Akurtis (Olgunlar) köyünde dünyaya gelir. İçerisinde yaşadığı ve yetiştiği kültürel ortam ona şiirin kapılarını açan ilk durak olma özelliği taşır. Karahocagil bu durakta çeşitli halk âşıklarından duyduğu dinletiler ve bulduğu her yazılı metni okuma heyecanı ile şiire hayli merak salar. Daha dokuz yaşında şiir yazma tutkusuna kapılan şair, hayatının son günlerine kadar bu tutkuya olan hayranlığını sürdürür. İlk şiirlerini Halk edebiyatı ürünlerinin etkisi ile kaleme alan Karahocagil, bu dönemini “çocukluk dönemi” olarak adlandırır. 68 kuşağından olan şairin ilk yayımlanan şiirlerinin konusu, zamanın ideolojik fikir hareketi olan milliyetçi akımının etkisi altındadır.

Karahocagil'e göre bütün şairlerin birinci ve ikinci basamak şeklinde devam eden evreleri vardır. Onun şairliği üç evreden oluşmaktadır. Bunlar: kendisinin yazıp kendisinin okuduğu birinci evre, sıkı bir tarafgirlik evresi olduğunu belirttiği millî ve ülkücü ismini verdiği ikinci evre ve kâinatı okuma evresi olarak adlandırdığı; din, ahlâk ve nasihat ağırlıklı şiirler yazdığı üçüncü evredir. Karahocagil'in şiir serüvenine attığı ilk adım olarak kabul ettiği “Şarkı Sözü” adlı şiiri, şairliğinin birinci evresinin ürünü iken “Bizim Anadolu” gazetesinde 1973 yılında yayımlanan ilk şiiri “Ağlamaklı Oldum” sıkı bir tarafgirlik evresi olan ikinci evrenin ürünüdür.

Seyfeddin Karahocagil'e göre şiir her zaman; düzeni, manayı, maksadı ve şairin şiirini yazarken neyi, niçin yaptığının bilincini taşımalı, dili; her okuyanın anlayıp kendine pay çıkaracağı bir lisanda olmalı, hiçbir zaman “el mânâ fi batnı”ş şâir (mânâ şairin karnındadır) cinsinden olmamalıdır. Sadelik ve arılığı savunan

Karahocagil, şairliği boyunca şiirin hem avamın hem de havasın anlayacağı şekilde yazılması gerektiği düşüncesindedir.

Herhangi bir edebî topluluğa katılmayıp, şiirlerinde bireye ve topluma seslenme ereği güden Cumhuriyet dönemi sanatçısı olan Karahocagil'in şiirlerinde hedef kitle insan ve yaşadığı toplumdur. İnsana ve topluma ait unsurlar onun şiirlerine tema olarak kaynaklık eder. Karahocagil'in şiirleri ben'e yönelik ve toplumsal olmak üzere iki ana tema çerçevesindedir. Şair, gençlik yıllarında daha çok ben'e yönelik temalarda şiirler kaleme alırken ömrünün ilerleyen yıllarında toplumsal temalara yönelir.

Şiirleri tema yönünden hayli zengin olan şairin toplumsal olarak ele aldığı temalar: eleştiri, tabiat, vatan / millet sevgisi, politika, memleket, insan, medeniyet, öğretmen ve vefatına sebep olan covid-19 isimli hastalığı konu edinen sağlık teması iken ben'e yönelik temaları; din algısı, ölüm, fani dünya, yaşama sevinci, hüznün, aşk, özlem, dostluk, pişmanlık, nasihat, zaman/ömür ve umut şeklindedir. Toplumsal temalara ben'e yöneliğe oranla daha çok değinen şair; toplumun sesi olmayı sanatçı kimliğine, değişen düzeni duyurmayı ve bu düzenin aksaklıklarını göstermeyi eğitimci kimliğine bir görev mal eder.

Karahocagil'in şiirlerinde yapı dinamik bir haldedir. Sabit bir şekil kalıbına bağlı kalmayan şair, nazım biçimi olarak; düzenli nazım biçimlerini, serbest düzenli nazım biçimlerini ve divan şiirlerinden geliştirilen nazım biçimlerini kullanır. Nazım birimi olarak beyitleri, bentleri, dörtlükleri ve 5+ bentleri kullanan şair, şekil olarak monoton bir tarz yerine hareketli bir tarzı tercih eder. Ahenk unsurlarına kimi şiirlerinde yer veren Karahocagil, kimi şiirlerini serbest tarzda kaleme alır. Şairin şekil ve ahenk unsurlarını kullanımı tekdüze bir sesin aksine çok sesli bir yapıdadır.

Karahocagil, sembol ve imgeleri anlamı güçlendirmek, güzelleştirmek ve renklendirmek amacıyla şiirlerine serpiştirir. Sembol kullanımında geleneğin kendisine hazırladığı sembolik dilden yararlanan Karahocagil, imge kullanımında kişisel/özel imgelerden istifade eder. Sembol ve imaj tasarrufu yönünden incelenen şiirlerinde şair, sembol kullanımında gelenekçi, imaj kullanımında ise özel çizgide yürümüştür.

Seyfeddin Karahocagil, okuru zorlayacak tarzda ağır sanatlı bir dili benimsemez. Şiirlerinde açık, anlaşılır ve duru bir dil kullanır. Üslûbu canlı ve çok yönlü olan şair, sağlam bir dil bilinci ile farklı üslûp çeşitlerine cesurca başvurarak basmakalıp söylemi reddeder. Onun şiirlerinde anlaşılması güç mazmun ve metaforlara çok ender rastlanır. Şiir dilindeki samimiyet, akıcılık ve açıklık Seyfeddin Karahocagil'in üslûp kimliğinde en belirleyici üç özellik olmuştur.

24 Kasım 2020 tarihinde yakalanmış olduğu covid-19 isimli virüse yenik düşerek hayata veda eden şairin kabri Amasya'dadır. Merhum şairden geriye, okunup yorumlanması ve anlaşılıp hayata geçirilmesi gereken hayat dersi mahiyetinde şiirleri miras olarak kalmıştır. Şairin, *Yunuslaşan Yürekle*, *Tefekkürden Taşanlar* ve *Karahoca Divanı* adlı yayımlanmış 3 adet eseri bulunmaktadır. Ayrıca şairin henüz yayımlanmamış fakat dijital ortama aktarılmış şiirleri mevcuttur.

Türk edebiyatında Halk şiiri ile modern şiirin ortasında yer alan, İslami hassasiyetleri olan, vatansever ve milliyetçi bir tutum sergileyen Seyfeddin Karahocagil, çok yönlü bir söylem gücüne sahip olmuştur. Eserlerinde Halk şiirinin tesirinin yanında Batı ile Klasik şiirin damarlarından beslenmiş olması geniş söylem gücünün delilleri mahiyetindedir. Şiirde savunduğu düzen, mana, maksat ile açık anlaşılır ve duru dili başarılı bir şekilde kullanan şair, Türk edebiyatına dinamik yapıya sahip çok sayıda toplum ve birey konulu şiirler kazandırmıştır.

KAYNAKÇA

- Akay, H. (2014). Şiir Dili ve Türk Şiir Dilinde Leke. *İlmi Araştırmalar*, 0(3), 7-18.
- Aksan, D. (1993). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Aktaş, Ş. (2013). *Şiir Tahlili -Teori ve Uygulama-*. Ankara: Kurgan Edebiyat.
- Asiltürk, B. (2013). *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Atakay, K. (2004, Temmuz-Ağustos). İmge. *Kitap-lık*(74), 67-73.
- Büyükkol, S., & Öztütüncü, S. (2021). Türk Mitolojisindeki Karga/Kuzgun İmgesinin Çağdaş Türk Resim Sanatına Yansımaları. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14(33), 131-145.
- Çalışkan, A. (2014). Üslûp ve Üslûpbilim Üzerine-1: İlk Belirlemeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 29-52.
- Çetin, N. (2009). *Şiir Çözümleme Yöntemi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Çetişli, İ. (2010). *Metin Tahlillerine Giriş 1 'Şiir'*. Ankara: Akçağ.
- Çevirme, H. (2008). Türk Halk Şiirinde Renklerin Değerleri ve Anlama Katkısı. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 1(2), 92-107.
- Çonoğlu, S. (2007). *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Ölüm 1920-1950*. Ankara: Akçağ.
- Demirel, Ş. (2012). Sembol, Sembolik Dil ve Bu Bağlamda Mesnevî'nin İlk 18 Beytindeki Sembolik Unsurlar. *Turkish Studies*(3/7), 915-947.
- Dilçin, C. (1995). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Durmuş, M. (2011). İmge-Sembol Kavramlarını Yorumlama Projesi ve Melih Cevdet Anday Şiirinde İmge. *Turkish Studies*(6/3), 745-762.
- Eco, U. (2019). *Açık Yapıt*. (T. Esmer, Çev.) İstanbul: Can Yayınları.
- Emil, B. (1997). *Türk Kültür ve Edebiyatından Meseleler 1*. Ankara: Akçağ.
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Frye, N. (2015). *Eleştirinin Anatomisi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Genç, R. (1997). Türk İnanışları ile Millî Geleneklerinde Renkler ve Sarı-Kırmızı-Yeşil. *Erdem*, 9(27), 1075 - 1110.
- Gülşen, H. (2013). Kurt Motifi Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi* (39), 18-28.

- Günay, D. (2020). "Medeniyet" Kavramını Açıklamak İçin Bir Yaklaşım. *Felsefe Dünyası*(72), 76-92.
- İşgüven, M. M. (1995). Şiir Dilinde İmge. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 12(1-2), 98-133.
- Karahan, L. (2008). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karahoacagil, S. (2007, 2 21). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/firuze-8-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1956, 6 17). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-eski-defter-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1956). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sarki-sozu-2-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1956). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ey-felek-21-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1957). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/benim-asik-nihani-ye-cevabim-usta-nihani-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1957, 1). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ogretmenlik-ruyasi-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1958, 2). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-koy-seni-bekliyor-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1958, 2). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ogretmen-171-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1958, 02). *Antoloji.com*. 01 20, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ogretmen-171-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959, 4 15). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ilkbahar-geldi-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/yeni-yil-kutlu-olsun-cocuk-sarkisi-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959, 1). *Antoloji.com*. 10 27, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ogrencilerime-6-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (1959). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bayragim-75-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/oltu-dan-dicle-ye-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959, 1 24). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/dur-bakalim-ne-olacak-3-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959). *Antoloji.com*. 11 2, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sendeyurdum-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1959). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sendeyurdum-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1960, 5 16). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/koca-subhan-dagi-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1960, 4). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bayramda-ogrencilerim-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1961). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/arzuluyorum-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1962). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-salincak-misali-ruhum-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1963, 2 6). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/asik-mevlut-isani-ye-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1963). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/oltu-kalesinde-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1964, 3 25). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/oltu-nun-kurtulus-destani-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1964, 07 23). *Antoloji.com*. 01 20, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/gercek-masukunu-buldu-da-gitti-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (1965). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ne-zaman-ben-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1965). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/nehir-34-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1966, 8 30). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ey-millet-im-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1966, 08 03). *Antoloji.com*. 02 19, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/o-na-32-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1966, 08 30). *Antoloji.com*. 02 23, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ey-millet-im-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1967, 4). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/umutsuz-sevda-4-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1968). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/saribaba-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1969). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/neden-gelmedin-6-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1969). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/fikrim-bu-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1969). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sokaklar-25-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1970, 12 8). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/kuzuyu-kuzu-kurdu-kurt-yazdim-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1970, 11 21). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sevgili-kizim-semra-ma-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1970, 4 17). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sevdim-hata-ettim-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1970, 10 18). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-mektup-var-koyden-siiri/> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (1970, 11 21). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sevgili-kizim-semra-ma-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1971, 8 28). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sabahaddin-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1971). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bu-bir-firtina-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1972). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/nerdesin-745-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1972, 10). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ilknur-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1972, 4 7). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sila-topragi-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1972, 9 11). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/genc-ulkucum-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1972). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/uyan-62-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1973). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/kim-derdi-ki-7-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1973, 8). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/affet-beni-103-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1973). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/vurun-beni-2-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1974). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bayragim-ve-akif-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1974, 7 14). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bekle-beni-53-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1974, 7 20). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/vur-mehmedim-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1974, 07 20). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/vur-mehmedim-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (1975, 02 18). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/benim-agacim-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1976, 6 2). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-gence-nasihah-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1982, 4 23). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-turkudur-anadoluda-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1983, 11 12). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/biricik-oglum-mustafa-ma-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1983). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/burasi-rize-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1984). *Antoloji.com*. 10 11, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/umut-yagmuru-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1984, 11 24). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ogretmenim-694-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1985, 10). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/amasya-tarih-yesilirmak-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (1986, 3 12). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/dadasin-bari-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2002, 10 8). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-piri-fani-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 12 6). *Antoloji.com*. 12 6, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sarki-sozu-2-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 6 29). *Antoloji.com*. 12 6, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/aglamakli-oldum-3-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 11 4). *Antoloji.com*. 12 6, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/affet-beni-103-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 5 25). *Antoloji.com*. 12 25, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/vur-mehmedim-siiri/?siralama=b> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2006, 12 28). *Antoloji.com*. 12 12, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ask-yasadim-diyenlere-2-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 5 25). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/karadag-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 11 4). *Antoloji.com*. 10 11, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/umuda-cagri-6-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 1 27). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/turk-budur-iste-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 1 28). *Antoloji.com*. 10 11, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ey-turk-oglu-u-y-a-n-u-y-a-n-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2006, 12 4). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/kirdagdan-akdaga-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2007, 3 20). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/icimi-sizlatan-yara-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2007, 3 14). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-var-ki-1-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 1 11). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/emirhan-ima-yas-gunu-munasebetiyle-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 10 3). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bayram-geceleri-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 9 30). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bayram-olsun-10-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 10 7). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/agit-166-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 10 5). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sehitlerle-dirildik-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 10 9). *Antoloji.com*. 11 5, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/geri-don-56-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2008, 11 29). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/agzimizdan-dustu-bakla-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 05 09). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/annecigim-ben-sensiz-usuyorum-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 12 29). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bu-bir-savas-degil-katliam-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2008, 1 25). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ve-gozlerin-gun-batiminda-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 2 5). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sevgi-pinari-15-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 10 24). *Antoloji.com*. 9 23, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/hac-yolu-3-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 2 10). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sevgiye-dair-23-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 12 7). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/okunsun-yeter-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 7 16). *Antoloji.com*. 11 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/agri-dagi-24-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 11 23). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sevgili-ogretmenim-30-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 12 19). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-eski-defter-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 01 04). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ah-filistin-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 07 05). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/anilarin-arkasindan-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2009, 01 13). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bunlar-bebek-kasabi-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2009). *Yunuslaşan Yürekle*. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Karahocagil, S. (2010, 10 16). *Antoloji.com*. 12 10, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-sair-ask-2-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 7 4). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/guldestede-bir-gul-olmak-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 12 17). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/mevlana-110-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 12 16). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ihvan-yurekli-kardesime-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 8 31). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-kez-dostum-dedim-sana-2-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 11 5). *Antoloji.com*. 11 5, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ah-bu-kafa-ah-bu-kafa-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 02 21). *Antoloji.com*. 01 31, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/dokunma-64-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 07 04). *Antoloji.com*. 01 20, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/guldestede-bir-gul-olmak-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 02 10). *Antoloji.com*. 02 19, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ne-olduysa-bize-oldu-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2010, 12 16). *Antoloji.com*. 02 27, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ihvan-yurekli-kardesime-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2011, 5 26). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bilmesen-5-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2011, 3 11). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/gule-gule-hocam-3-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2011, 3 23). *Antoloji.com*. 11 5, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/akilsiz-bastan-ne-ceker-sefil-ayaklar-siiri/> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2011, 04 15). *Antoloji.com*. 01 20, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/nisan-yagmuru-117-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2011, 10 16). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/beseriyet-kurtarici-bekliyor-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2012, 12 5). *Antoloji.com*. 10 11, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/umut-1058-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2012, 12 31). *Antoloji.com*. 02 19, 2020 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/savaslar-neyin-savasi-2-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 2 20). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-nedir-23-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 3 27). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/garip-bulbul-nerset-ertas-1-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 9 3). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/elli-yillik-esime-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 2 12). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/atisma-6-7-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 3 7). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/fani-dunya-atisma-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 3 6). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/fani-dunya-ortak-siire-yazilan-dortlukler-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 3 14). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/atisma-dostlar-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2013, 09 03). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/elli-yillik-esime-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2014, 7 14). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/askin-yolu-23-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2014, 6 25). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/torunum-ahmet-faruk-un-6-yas-gunune-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2014, 11 6). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/atisma-dortlukleri-ogren-gel-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 1 2). *Antoloji.com*. 3 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-var-ki-2-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 5 21). *Antoloji.com*. 10 13, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bozar-seni-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 1 18). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/fatma-su-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 11 11). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sen-ozelsin-6-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 5 22). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/al-basindan-cinas-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 5 2). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/esti-gitti-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 4 22). *Antoloji.com*. 12 20, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bazi-kardeslerimin-siirlerine-yazdigim-dortlukler-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2015, 1 1). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-var-ki-2-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2016, 27 3). *Antoloji.com*. 1 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-nedir-dersen-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2016, 7 16). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/darbeye-darbe-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2016, 10 16). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bos-tabanca-sikiyorsun-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2016, 3 27). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-nedir-dersen-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2017, 11 12). *Antoloji.com*. 11 1, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ibrahim-yusuf-um-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2017, 11 5). *Antoloji.com*. 12 30, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/cinasli-kafiye-dortluklkeri-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2017, 10 23). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/siir-nazimdir-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 2 19). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/milli-gorus-ve-erbakan-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 8 15). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/riza-yorulmaz-ustadima-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 7 18). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/eller-ne-bilsin-3-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 3 28). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/atisma-dortluklerim-seyrani-ile-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 3 4). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/mehmed-im-diyor-ki-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 1 27). *Antoloji.com*. 11 10, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/iste-mehmetcik-bu-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 4 28). *Antoloji.com*. 11 5, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/benim-vekilim-kim-olmali-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 7 18). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/uc-ile-uc-dortluk-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 04 29). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/atisma-usta-dedigini-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 10 10). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/kulagimda-kupe-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2018, 10 28). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/biter-mi-22-siiri/?siralama=b> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2019, 6 14). *Antoloji.com*. 1 5, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bekledigin-siir-bu-degil-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 10 8). *Antoloji.com*. 9 23, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/besmelesiz-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 6 14). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bekledigin-siir-bu-degil-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 2 25). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/her-sey-siir-oldu-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 3 25). *Antoloji.com*. 10 21, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/koca-alperen-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 8 24). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/beklerken-136-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 10 4). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/gafil-olma-13-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 9 28). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bir-varmis-bir-yokmus-210-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 3 30). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ne-kaldi-124-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 10 18). *Antoloji.com*. 10 6, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sezemedim-ki-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 2 20). *Antoloji.com*. 11 5, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bu-secim-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 12 10). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/besinci-mevsim-atisma-dortluklerim-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 7 26). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/carik-7-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 6 9). *Antoloji.com*. 12 20, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/ramazan-manileri-34-siiri/?siralama=p> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2019, 10 10). *Antoloji.com*. 01 21, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/hayalimdeki-5-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 03 20). *Antoloji.com*. 02 19, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/sen-soyle-54-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 07 26). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/carik-7-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 01 28). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/benzemez-29-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 02 20). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/bu-secim-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2019, 02 05). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/her-seyin-miadi-vardir-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 5 9). *Antoloji.com*. 9 23, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/allah-im-194-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 2 9). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/5-mevsim-atisma-dortluklerim-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 8 11). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/kucumseme-sair-kardes-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 10 14). *Antoloji.com*. 9 23, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/gitmeye-ramak-kaldi-siiri/?siralama=t> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 7 24). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/hos-geldin-ayasofya-3-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 7 7). *Antoloji.com*. 11 3, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/iki-ile-iki-dortluk-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 1 28). *Antoloji.com*. 10 7, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/amasya-36-siiri/?siralama=b> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 3 31). *Antoloji.com*. 11 2, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/geldi-korona-siiri/> adresinden alındı

- Karahocagil, S. (2020, 3 22). *Antoloji.com*. 11 2, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/korona-19-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 5 16). *Antoloji.com*. 11 2, 2021 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/kucuk-musibet-siiri/> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 05 09). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/allah-im-194-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020, 09 05). *Antoloji.com*. 02 16, 2022 tarihinde Antoloji.com: <https://www.antoloji.com/alni-ak-kul-olmaya-bak-siiri/?siralama=p> adresinden alındı
- Karahocagil, S. (2020). *Karahoca Divanı*. İstanbul: Ekin Yayınları.
- Kılıç, Z. (2012). Türk Edebiyatında Birbirine Yakın Üç Kelime: Hiciv, Medih ve Hezel. *Turkish Studies, Volume 7/3*, 1741-1750.
- Önal, M. (2010). Edebî Dil ve Üslup. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(36), 23-47.
- Özden, S. (2016). Arif Ay'ın Şiirleri Üzerine Bir İnceleme. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pospelov, G. N. (1995). *Edebiyat Bilimi*. İstanbul: Evrensel Kültür Kitaplığı Yayınları.
- Şengül, A. (2008). *Kerpiç Evin Şairi Osman Atillâ*. Ankara: Alp Yayınevi.
- Şengül, A., & Çiftçi, D. (2007). *Taşrada Şiire Tutunmak, Nedret Gürcan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Uludağ, S. (2012). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Wellek, R., & Warren, A. (2019). *Edebiyat Teorisi*. İstanbul: Dergâh.
- Yıldırım, N. (2009). Sembolik Bir Dil Hazinesi: Halk Anlatıları. *Turkish Studies*(4/8), 2383-2403.
- Yılmaz, A. M. (2011). Sembolik Ve Gerçek Anlamlarıyla Türkü Metinlerine Yansıyan Hayvanlar, *Folklor/Edebiyat*, 17(66), 229-250.
- Yücel, D., & Özuygun, A. R. (2020). Dîvân Şiirinde Ağaç: Ağaçlara Dair Söz Varlığı ve Tasrif Usulleri. *Journal of Research in Turkic Languages*, 2(1), 33-62.

EKLER

EK 1. GÖRÜŞME SORULARI

Merhaba Seyfettin Karahocagil Hocam, bu soruları hocam Prof. Dr. Abdullah Şengül ile hazırladık. Cevaplamanız için size gönderiyorum. Sizden gelen cevapların noktasına dahi dokunmadan tezimizin sonuna ek olarak koyacağız. Bu yüzden mümkün olduğu kadar açık ve anlaşılır cevap vermenizi istirham ediyoruz. Ayrıca vereceğiniz cevaplar, benim, sizin sanatkâr kişiliğinizi ve sanat anlayışınızı anlamama yardımcı olacağı için önemli. Zaman konusunda sıkıntı yok. Hocamın da selamları var. Heyecanla sizden gelecek cevapları bekliyorum. Bu arada vereceğiniz cevapları doğru anlamak için mümkün olduğunca sizi okumaya çalışıyorum. Selam ve hürmetler. Allah'a emanet olun.

1) Sayın Seyfettin Karahocagil, doğum tarihinizi ve yerini de belirterek aileniz hakkında bilgi verir misiniz?

1- Nüfus kaydına göre 15 Şubat 1940, Annemin ifadesine göre Koç ayında, yani Kasımda dünyaya gelmişim. Buna göre 1939'un kasım ayında, Erzurum'un Oltu İlçesinin Olur nahiyesinin Akurtis (Olgunlar) köyünde, tek katlı, toprak damlı bir evde dünyaya gelmişim. Ben üç aylıkken o ev çökmüş. Ben beşiğimle altında kalmışım. Kazarak beni sağ salım çıkarmışlar.

Babamın adı Kalemi. Annemin adı Kıyafet. Ben ailenin üçüncü çocuğuyum. İki erkek iki kız dört çocuklu bir aileydik.

Babam Hoca idi Molla Kalemi derlerdi. Ağabeyim Müftü idi. 54 yıl evli kaldığım sevgili eşimi 11 Nisan 2017 de kaybettim. Rabbim rahmet eyleye tüm geçmişlerinize de. İki kız bir erkek çocuğum var.

Mütedeyyin bir ailenin çocuğuyum.

2) Eğitim ve iş hayatınızı (emekliliğe kadar) mümkünse tarihleriyle anlatabilir misiniz?

2- Köyümüzde İlkokul yoktu. İlk okuma yazmayı rahmetli Ağabeyimden öğrendim. O bu okulsuz köyde Arapçayı, Farsçayı ve de birçok bilgiyi ki, benim her konuda öğretmenim ve önderim olmuştur. Nereden ve nasıl öğrendiğini bilmediğim, hiç kimsenin akıl erdiremediği bilgilerine sonradan Fransızca, İngilizce ve son dönemlerinde de Almanya'ya din ataşesi olarak gittiği için Almancayı da eklemiş bir dahi insan idi.

İlkokulu, Orta Okulu, liseyi ve İslami ilimler fakültesini de dışardan bitirdi.

Onun Olur Nahiyesi (Şimdi ilçedir) İmamlığı sırasında arkadaşım olan Nahiye Müdürümüzün oğlu Yavuz Aksoy beni okuduğu Olur İlkokuluna götürdü. Öğretmenim Fikri Şahin:

- “Ben seni okula kaydettim. Bundan sonra okula geleceksin” dedi. Böylece Olur İlkokuluna başlamış oldum.

O zamana kadar, Kuran-i Kerim, okumuş öğrenmiş hatta biraz da hafızlığa çalışmışım. Arapçadan, sarf ve nahiv bile okumaktaydım.

İlkokula 10 yaşında, yani 1950 yılında başladım. Öğretmenim 15 gün sonra ikinci sınıfa, 15 gün sonra da 3. sınıfa geçtiğimi bildirdi. Daha sonra dördüncü sınıfa da geçirdiğini bildirince, ağabeyimin öğretmenle görüşmesi neticesi okula üçüncü sınıftan başladım.

1952-53 öğretim yılı sonunda girdiğim köy enstitüsü imtihanını kazanarak 1953- 54 yılı Pulur Köy Enstitüsünde okumaya başladım. Daha sonra köy enstitüleri 6 yıla çıkarılarak öğretmen okulu olunca, okulumuzun adı; Pulur İlk Öğretmen Okulu oldu. Çok kısa bir süre sonra da ismi değiştirilip Yavuz Selim İlk Öğretmen Okulu oldu.

1959- 60 öğretim yılında okulu bitirdim. Üç il tercih hakkımız olduğu söylendi. Ben, istek kâğıdına:

“Kıbrıs dâhil Türk bayrağının dalgalandığı her yerde göreve hazırım “ diye yazdım. Van ili, Başkale ilçesi, Hespistan (Atlılar) Köyüne tayinim çıktı. Üç yıl burada, sonra Erzurum Oltu Aşağı Çamlı köyünde dört yıl bu köyde çalıştıktan sonra Oltu Çamlıbel Köyünde beş yıl görev yaptım. İlk köyümde beş sınıf bir arada, ikinci köyümde iki öğretmenli olarak, Çamlıbel köyünde de dört öğretmen olarak çalıştım. Bu üç okulda da hem müdürlük ve hem de öğretmenlik yaptım.

1969-70 öğretim yılı Amasya Merkez Uygur köyünde bir yıl, Amasya Merkez Beldağı köyünde de 3 yıl çalıştıktan sonra Amasya merkez Mehmet Varinli İlkokuluna tayin olundum. 1973 yılı şubat ayında Amasya merkez İlköğretim Müdür Yardımcılığı görevine getirildim. Daha sonra İlköğretim Müdür Vekilliğinde 2 yıl kaldım. Siyasi yoldan bir tayini protesto maksadıyla istifa ettim ve Yeşil Irmak İlkokulu Müdür yardımcılığına geçtim. Bu arada On dokuz Mayıs Üniversitesi Ön lisans bölümü imtihanlarını başarıyla vererek bitirdim. İmam Hatip Okulu ve diğer liselerde de çeşitli ders öğretmenliğinde bulundum.

1985 yılında iki çocuğum üniversitede, diğeri Anadolu Lisesinde okurken maddi sıkıntı yüzünden emekli olarak Güven Dershanesinde 10 yıl matematik ve fen dersleri öğretmenliği yaptım. Böylece çocuklarımın tahsillerini tamamlamalarına katkıda bulundum.

Şiirlerimden de anlaşılacağı gibi çok genç yaşlarda siyasi düşünce ve akımlara merak sardım. Öğretmenken Bizim Anadolu, Milli gazete de “Seyfettin Kara” imzasıyla yazı ve şiirlerim yayınlandı. Ortadoğu ve Tercüman gazetelerinde de “Mustafa Seyfi Kasım Müstear” isimle yazılar yazdım.

Milli Gençlik Vakfı Bölge başkanlığı, emeklilikten sonra da parti il müfettişliği ve hatipliği, daha sonra İl Genel Meclis üyeliği yaptım.

3) Askerlik, evlilik ve çocuklarınız hakkında kısa bilgi verir misiniz?

3- Askerliğimi 1961 yılında Sivas'ta üç ay eğitimle “Numaralı yedek subay” olarak yaptım. Kısa dönem bir eğitim neticesinde bize asteğmen ve teğmen rütbesinin amblemini takmadılar. Yalnız yakalarımızda numaralar vardı. Askerliğim sırasında Kışla gazetesi diye bir gazete çıkardık. Rahmetli Tugay komutanımız Sabrı Koçak'ın desteği ile. İlk askeri birlikte çıkan gazeteymiş.

Üç aydan sonrasını asker öğretmen veya yedek subay öğretmen olarak görevli olduğumuz okulumuzda tamamladık askerliğimizi.

1963 yılında ağabeyimin baldızı olan Bedia hanımefendiyle evlendim. Kendisi ebe hemşire idi. Rahmetli eşim mükemmel bir hanım efendiydi ruhu şad mekânı cennet olsun. İlk iki oğlumuz yaşamadı. Ondan sonra iki kız bir erkek çocuğumuz oldu. Büyük kızım emekli öğretmen, Oğlum Tıp doktoru. Profesör. Kırşehir Ahi Evren Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı. Küçük kızım Bilgisayar Mühendisi Çevre Bakanlığında Ankara'da çalışmakta. Büyük kızımdan bir erkek, oğlumdan iki erkek bir kız, bir kız bir erkek de küçük kızımdan dört erkek iki kız torunum var. Allah herkesinkini bağışlasın. Büyük kızımdan olan erkek torunum evli Bilgisayar mühendisi Ankara'da Tübitak'ta mühendis olarak çalışmakta. Diğerleri henüz okumaktalar.

4) Şiire ilginiz ne zaman başladı? Sizi şiire çeken bir sebep veya sebepler var mı? Sizin için şiirin bir gençlik hevesi olmadığını ne zaman anladınız?

4- Daha ilkokul sıralarında iken elime geçirdiğim bir odun parçasını saz gibi kullanıp ozanca bir şeyler söyledim. Tabi bunların kaydı yok. Demek ki beni şiire yönlendiren veya başka bir deyişle heveslendiren köyümüze gelen sazı sırtında halk âşıkları. Bizim köyümüzün ifadesiyle Hak âşıkları olmuştur.

Rahmetli babam da irticalen o âşıklar gibi makamıyla beraber söylerdi. Anlatılan bazı hikâyelerde de bu tip türkü vari şiirler olurdu. İlkokula gitmeden okuma yazmayı öğrenmişim. Bazı ozanların kitapçıları elime geçirdi. Onları hevesle okurdum. Sümmani'nin, Şenliğin, şiirleri halk arasında söylenir dururdu. Düğünlerde halaylarımız türkülerle olurdu. Birçok kere de kendimiz uydurur söyledik. Bütün bunları bir arada düşünürsek, şiire yönelmemizin sebepleri ve etkenleri ortaya çıkar zannımca.

Beni asıl manalı şiire rahmetli ağabeyim yöneltmiştir. Mektuplarımız bu tip şiirlerle olurdu karşılıklı.

Daha sonra aahmetli Bardizli Âşık Nihani, Çermikli Mevlüt İhsani, Alvarlı Âşık Reyhani, Karlı Dursun Cevlani ve Davut Suları gibi ozanlarla tanışma fırsatım oldu.

Şiirin bir gençlik hevesinden çok başka şey olduğunu daha 17 yaşımdayken hissettim.

Öğretmen Okulunda okulumuzun büyük bir kütüphanesi vardı. O kütüphane bana çok şey kazandırdı. Ben asıl okulu o kütüphanede bitirdim diyebilirim.

Edebiyat öğretmenimiz merhum Halit Akarca bizi divan edebiyatına yöneltti. Beni Fuzuli, Baki, Nefi ve Şeyh Galip çok etkilemiştir. Ama yazarken aruza hiç heves etmedim.

Tevfik Fikret, Mehmet Âkif ve Necip Fazıl çok etkilendiğim şairlerdendir.

Rahmetli Arif Nihat Asya, Necip Fazıl, Akif İnanla tanışma imkânım oldu. Hepsinden önce Yunus Emre, hayran olduğum şairlerdendir. Mevlana'nın Mesnevisi de çok etkilendiğim eserler arasındadır.

5) Seyfettin Karahocagil'in hayatının bütün evrelerinde şiir ne kadar yer aldı?

5- Küçük yaşlarımdan 1970'li yıllara kadar sadece şiiri yazdım bıraktım. Yani yayınlamayı felan hiç düşünmedim.

Yeğenim Sermin Karahocagil- (Şahin) “Amca sen bu şiirleri neden gazete ve mecmualara göndermiyorsun?” diye söyleyince , “Kızım sen gönder bakalım bizim şiirleri kim okur ki?” dedim. Yeğenim Bizim Anadolu Gazetesine göndermiş. Onlar da çok beğenmişler. Yenilerini istediler. Bu şekilde şiirlerim gazete ve dergilerle tanışmış oldu. Bu gazeteye daha sonra makaleler de yazdım.

Daha sonra diğer yeğenim Emine Karahocagil (Aslaner) “Amca ben seni Antolojiye üye yaptım.” dedi. Üyesi olduğum antolojiye şiirlerimi Kızım Semra Karahocagil de (Gedikli) geçirdi. Orada da şiirlerim beğenildi ve antolojinin beş yıldızlıları arasına girdim. Böylece de sosyal medya ile buluştuk. Şiirlerimden bazıları Antoloji de günün şiiri seçildi.

Hemen hemen bütün şairlerin birinci ve ikinci evreleri vardır. Benimde birinci, ikinci ve üçüncü evrelerim vardır. Birinci evrede kendim yazdım kendim okudum. İkinci evrede Milli ve ülkücü devredir. Sıkı bir tarafgirlik evresi. Üçüncü evre, bunların üzerinde Kâinatı okuma evresi. İşte o din, ahlak ve nasihat ağırlıklı şiirler de bu evrenin mahsulleridirler.

Şiirsiz günüm olmaz ya yazarım ya okurum.

6) Sosyal ve kültürel çevrenizin şiirleriniz üzerinde etkisi var mı? Varsa geniş bir şekilde şahıs veya kurum isimleri de vererek açıklar mısınız?

6- Bu sorunun cevabı sanki önceki soruların cevaplarında verildi gibi. Babam rahmetli, merhum Ağabeyim ve eşim rahmetli. Her zaman destekçilerim ve yönlendiricilerim olmuşlardır. Bahsettiğim yeğenlerim ve kızlarım, oğlum da bunlara

dâhildir. Okul kütüphanesinden, edebiyat öğretmenimden bahsetmişim. Yunus tan Veysel'e kadar ozanlarımızın ve bahsettiğim şairlerin de etkisi vardır elbet.

Hoca olan babamın ve Müftü olan ağabeyimin teşvikleriyle okuduğum kitapların da etkisi elbet vardır. Hayran olduğum mesnevisiyle Mevlana bunların başında gelir. Fuzulinin Leyla vü Mecnun, Şeyh Galibin Hüsn-ü Aşk adlı eserleri belki de bana şiirde istikamet çizmişlerdir.

7) İlk dönemde şiirlerinden etkilendiğiniz veya taklit ettiğiniz bir şair veya şairler var mı? (İlk şiirlerinizi ne zaman ve hangi konularda yazdığınızı da düşünerek cevaplayınız.)

7- İlk şiirlerim halk arasında karşılıklı söylenen türkü ve manileri taklitten ibaretti. Halk ozanlarına, mesela Sümmani'ye özenirdim. Bu dönem çocukluk dönemimdir. Tozlu defterler arasında yüzlercesi vardır. Hani o çocukluk aşkı denilen saçmalıklar da dâhil. Onlardan birer ikişer örnekten başkalarını şiir diye alıp imza koymadım. 17 yaşımdan itibaren toplumsal şiirlere yöneldim. Milliyetçi bir akımın etkisiyle şiirler yazdım. Onlardan da birkaç örneğin dışındakileri şiir diye kabullenmedim. Hiç kimseyi taklit etmedim. Lakin bir ara Necip Fazıl taklit etme korkusuyla şiire ara verdim. 10-12 yıl kadar şiir yazmamaya gayret ettim.

İlk şiirimi yazdığım yılları pek küçük yaş olduğu için pek hatırlayamıyorum. Her halde dokuz yaşında babamın isteği ile bir mektuptu. Mektubu şiir olarak yazmıştık ağabeyime.

Ama şiir diyebileceğimiz ilk şiirimi bugün Antolojide 542 numaralı şiirim, “Şarkı Sözü” olarak kaydettiğim 16 yaşında yazdığım şiirdir.

8) Şiir anlayışınızın ortaya çıkmasında etkili olduğunuzu düşündüğünüz ve öğrencilik yıllarından itibaren okuduğunuz şair/şairler kimlerdir?

8- Hemen hemen gücümün yettiği ve yetişebildiğim kadar okumadığım şair yoktur. Beni etkileyen şairler Yunus Emre, Mevlana, Hafız Şirazi ve birtakım İranlı şairler. Rahmetli Mehmet Akif, Tevfik Fikret, Yahya Kemal ve Necip Fazıl. Bazı şiirleriyle de Arif Nihat Asya olmuştur. “Bayrak ve Fetih Marşı” şiirleri gibi.

9) Seyfettin Karahocagil'e göre şiir nedir? Bazı şiirlerinizde bunun ipuçlarını veriyorsunuz. Bir de kendi cümlelerinizle söyler misiniz?

9- Bu konuyu Antolojide birçok şair dostumun ısrarı üzerine kaleme aldığım ve antolojiye de astığım “Şair- Şiir- Aşk” adlı yazımda anlatmışım. “541 sıralı” yazı.

Şu şiirimde de tam bunu vurgulamışım.

Şiir

Şiir; aç sar bir yumaktır,

Kâinatı okumaktır,
Fikir; zemin, duygu; iplik,
İlmek ilmek dokumaktır.
Şair; onun tezgâhtarı,
Okuyan; çiçekte arı,
Birleşince gör baharı,
Nasıl güzel olacaktır..

Hemen her şaire göre bir şiir tanımı vardır. Ben kendimi şair saymasam da benimde bir şiir tanımı vardır. O tanım şu: “Şiir az sözle çok şey söyleme sanatıdır”

10) Şu sorulara da çok açık yüreklilikle cevap vermenizi istiyoruz:

a. Şiir ne anlatmalı?

10- a Şiir beni âdemin dünya ve âhiret saadetinin temeli için gereken toplumsal ahlak ve maneviyatı işlemeli. Kötülükler, zulümlere ve haksızlıklara dikkat çekerek, onların düzeltilmesine yardımcı olmalı. Maziye âtiye bağlayarak nizamın devamını sağlama yolunda çaba sarf etmeli diye düşünürüm. Bu arada şunu vurgulayayım. Şair kötülere değil kötülükler, haksızlara değil haksızlıklara karşı olmalı. Yani sineğe değil sineğin ürettiği bataklığa dikkat çekmeli ve onun kurutulmasına yol göstermeli.

b. Dili nasıl olmalı?

b- Dili sade, arı ve hem âvâmın, hem de havasın anlayacağı bir dil olmalı. Tüm okuyanın anlayıp kendine pay çıkaracağı bir lisan olmalı. “El mana fi Batniş şair.” cinsinden asla olmamalı.

c. Şiirde vezin ve kafiye konusunda ne düşünüyorsunuz?

c- Ben şairi bir duvarcı ustasına benzetirim. O, taşı seçer alır yontar ve yerini bulur, yerine koyar. Yerine uymayan taş nasıl duvarda sırtırsa, şairin yerine koyamadığı sözde öyle sırtır. Öyleyse şair de kelimeleri seçer gerekirse yontar yerine uygun şekle sokar ve şiirine yerleştirir. Her ne kadar ben hece veznini, vezin ve kafiyei önemsemem de, vezinsiz ve kafiyesizde olsa eğer şiir gerçekten şiir ise keyif alarak, iştiaqla okurum. Ben de, az da olsa serbest vezin şiir de yazdım.

Maalesef zamanımızda bir çağdaş şairlik adı altında öyle garabetler var ki. Ne anlam, ne yapı ve ne de bir maksat mevcut şiirde. Şiirde en çok mana ve maksadı önemserim. Neyi niçin yapmayı bilmeli bir şair.

d. Size göre şair kimdir? Toplum için ne anlama gelir?

d- Bence Şair, mensup olduğu toplumun, Milletın ve hatta yaşadığı dünyanın dertlerini anlattığı dilidir. Her fert onda kendini bulur. Şairin sözlerini kendi sözleri gibi benimser. Bundandır ki şairler yüzlerce, binlerce yıl unutulmazlar.

e. Bir şair için öncelik kendi duydukları (hissettikleri) mi olmalı, yoksa toplum beklentilerine mi cevap vermeli?

e- Toplumun beklentileri şairin duygu kaynağı olmalı. Hiç kimse kusura bakmasın kendini, aşkını yazan şairi ben gerçek şair kabul etmiyorum. Küle gömülü ateş o külün içinde yok olur gider. Yanan ateş en azından ışık saçmalı o ışıktan birçok kimse yararlanmalı. Birçok kimse o yanan ateşin sıcaklığından istifade etmelidir ki yaradılış gayesine hizmet etmiş olsun.

f. Neden şiir yazıyorsunuz? Kendinizi buna mecbur hissediyor musunuz?

f- Şiir yazmanın nedeni bir, iki değil ki. Ben bile bazen şiiri neden yazdığımı bilemiyorum. Bunu bir şiirimde de izah etmişim. “Gece gündüz bilmez İlham perisi, Zamanlı zamansız aldı götürdü” diyorum. Ama hemen hemen her şiiri yazdıran bir saik bir sebep çıkıyor. O saik ve sebep üzerine duygularınızı yoğunlaştırıyorsunuz ve şiirler doğuyor.

g. Sınıf öğretmeni olmanıza rağmen dini bilginizin fevkalade olduğu şiirlerinizden anlaşılıyor. Şiirlerinizden din, nasihat, tasavvuf, ahlak gibi konuları çıkarınca geriye epey bir şiir kalıyor. Mesela Aşk. Bu konuda da farklı yaklaşımınız var. Mesela bir şiirinizde ilk gençlik yıllarına ait bu duyuşu sonradan “aşkı bilmediğiniz yıllardan” diye anlatıyorsunuz. Burada şunu sormak istiyoruz. Şair her şeyi bilmek zorunda mı?

g- Çok küçük yaştan dini bilgilere yönelmenin etkisi ve dindar bir ailenin çocuğu olmamanın etkisi olabilir. Az sayılmayacak kadar da dini tahsil yaptığımı söyleyebilirim.

Aşktan ne anladığıma gelince. Antoloji sayfamın 1. şiirinde “Aşk Yaşadım Diyenlere.” Şiirimde özetlenmişim. Ayriyeten Şair- Şiir Aşk Adlı yazımda da anlatmışım. Birçok şair ve de kimsenin aşk diye ifade ettikleri heveslerin aşk olmadığını söylüyorum Aşkın kaynağının ilahi olduğunu beyan ediyorum. O bahsettiğiniz şiir, üç devreye ayırdığım şairliğimin ilk devresine ait bir örneği izahtır. Aşk behimi olarak başlar, ilahi olarak tekâmül eder. Gerçek aşkta Tekâmül eden İlahi aşktır. Derim.

Şair elbette her şeyi bilemez. Hiç kimse her şeyi bilemez. İlim sonsuzdur. İnsanlar ancak istek ve ihtiyaç duyduklarının bir kısmını öğrenir ve bilebilir. Şair bildiklerini iyice tahlil edebilen ve her yönüyle ortaya koymaya çalışan kişidir. Bildikleri toplumun bildiklerinden farklı değildir ama görüşü, sezişi ve anlatışı farklıdır.

h. Bir önceki soruyu biraz daha açalım. Sizce şiirde his mi fikir mi önemli? Mesela Ahmet Haşim nesirde anlatacaklarını; şiirde duyduklarını yazdım diyor. Siz böyle bir ayrıma dikkat ettiniz mi? Şiirin bu anlamda bir farklılığı olmalı mı?

h- Fikirsiz duygu, duygusuz fikir olmaz. Bu aynen cesetle ruh gibidir. Ruhsuz ceset naaşır, cesetsiz ruh yoktur. İnsan olması için illa cesetle ruhun birleşmesi gerek. Fikirle duygunun olmadığı ne yazı ve ne de şiir olur. Şiir Biraz da şuur sözüyle iç içedir. Şuuru şu Soruların cevabı olarak düşünebiliriz. Ben neyim?- Neredeyim?- Ne yapıyorum?- Niçin yapıyorum? - Nasıl yapıyorum?

Bunları bilmeden yapılan her şey fuzuli zaman israfıdır. Zira bir maksada götürmez. Hedefe ulaştırmaz.

Ahmet Haşim'e katılmıyorum. Şiirde de nesirde de fikirle duygu kaynaşmalı ki: Yazı ruhsuz, şiir cesetsiz olmasın. Ben bir şiirimde,

"Fikir zemin duygu iplik ilmek ilmek dokumaktır." diyorum.

1. Biz şiirlerinizi konularına göre inceleyeceğiz ama sizin din, ahlak, nasihat şiirlerinizin dışında yazmaktan zevk aldığınız başka hangi konular var?

1- Hemen hemen her konuda ve biçimde, hatta sırf biçimi bana ait olacak şekilde şiirler yazdım. Akla, düşünceye daha çok yönelen şiirleri severek yazdım. Toplum dertlerine işaret eden şiirler yazdım. Dünyada ki sistemlerin eksikliklerini ve hatalarını tenkit eden şiirler yazdım. Herhangi bir mevzu etkin olmuşsa onu da zamanına göre yazdım. Zaman, mekân ve insan. Şiirin temel taşları gibidirler.

11) Şiirler tematik yönden konularına göre işlendiğinde Toplumsal/Sosyal temalar ve ben'e yönelik temalar olarak iki grupta inceleniyor ve şair de buna göre isimlendiriliyor. Sizin şiirlerinizde toplumsal meseleler, özellikle din, ahlak, nasihat gibi konular öne çıkıyor. Bunun sebebini söyler misiniz?

11- Şiir hayatımda üç evreden bahsetmiştim. Şiirlerim bu üç evrede ele alınabilir. Burada ki din, Ahlak ve nasihat. Üçüncü evrenin mahsulleridir. Bu günün dünyasının karşılaştığı en büyük sıkıntı Ahlakın tefessuhudur. Her türlü kötülük bu ahlak tefessuhunun neticesidir. Benim gibi birçok şairi bu konulara yönelten de budur. Her türlü ahlaksızlığın dışında, zulüm, haksızlık ve bencillik hızla artmakta. Şair kendini bu uçurum kenarındaki insanlığa "dikkatli ol düşersin" der gibi haykırma mecburiyetinde hissediyor.

12) Modern sanat daha çok şairlerin iç sızlanışı ve iç çekişmelerini anlattığı şiirlerini onların diliyle "vaaz eden şiir"lerden daha fazla önemsiyor. Çünkü birincisinde şair, ikincisinde toplum ön plana çıkıyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Mesela Necip Fazıl, birçok dava şiiri yazmasına rağmen ben'in sızlanışını anlattığı ve birinci tekil şahsı kullandığı Kaldırımlar'ın şairi olarak hatırlanmak istiyor. Siz nasıl bir şair olarak hafızalarda yer etmek istersiniz.

12- Bazı kimseler şiirde, sanatta ve diğer edebi eserlerde modern, çağdaş gibi ayrım yaparak, Şiiri, sanatı ve edebiyatı kökünden, tarihinden koparmışlar. Şiir de, sanat da edebiyat da devamlılık arz eder. Ama gelişir, olgunlaşır. Ben aciz modern, çağdaş gibi ifadelere itibar etmem. Şiir ve sanat zamanına göre şekillenir. Ama asla temelinden kopmamalıdır. Tarihi seyrini takip eder. Etmelidir de.

Necip Fazıl rahmetli (O ve ben) adlı kitabında. Kendisine “Birinci Necip, ikinci Necip Fazıl” diyor.

Kendisiyle yüz yüze konuştuğumuz da “Beni Kaldırımlar şairi diye adlandırıyorlar. O eski Necip Fazıldır. Ben Çile şairiyim derdi.”

Benim de o tip şiirlerim yok değil. Şair zamanla inandığı bir davanın adamı oluyor. Ve o dava üzerine yoğunlaşıyor. Necip fazıl da inandığı davaya yoğunlaşmış bir taraftan Büyük Doğu Ekolunu diğer taraftan da çile şuurunu pekiştirmiş ender ustalardandır. Ruhu şad olsun. O tip şiirlerin daha çok okunuşu okuyanların kendilerini o şiirlerde bulmalarındandır sanırım.

13) Şiir kitaplarınızın olduğunu, bazılarının da hazırlığı içinde olduğunuzu biliyoruz. Bunlardan biraz bahseder misiniz? Şiirlerinizi ve yazılarınızı bu kitapların dışında başka nerelerde yayımladınız.

13- İlk kitabım bir öğrencimin ısrar ve de gayretiyle çıktı. Burada öğrencim Yunus Kaya’yı da sevgiyle yâd edeyim. “Yunuslaşan Yürekle” adıyla. İkincisi “Tefekkürden Taşanlar” adıyla hazırlandı ve örnek olarak bir miktar çıktı. Hazırlanan “Aklın Süzgecinden ve “Gizlerin Arasına” kitaplarının basımıyla ve yayımıyla ilgilenen kardeşlerimiz, ayrı ayrı basmaktan vaz geçip bunların tamamını içerisine alan “Karahoca Divanı” adıyla basılmak üzere hazırlandığını ve yakında çıkacağını bildirdiler.

Diğer şiirlerle de ilgilenenler var. Ne kadar çıkar göreceğiz inşallah.

Şiirden başka, Milli eğitim konulu Araştırma çalışmam var. Milli gazetede 104 tefrika yaptığım araştırmam. Bu araştırmam yayınlanınca zamanın Milli Eğitim Bakanı Rahmetli Mustafa Üstündağ 9. Milli Eğitim Şurasına fikirlerimi istedi. 23 tefrika da öyle yayınlandı. Daha sonra birçok hatıra ve araştırmamı da ekledim. Kitap olarak basılacak. Bir de yaşanmış olaylardan derlediğim hikâyelerim var ki; O hikâyeler “Ayaklı Tarih” diye adlandırdığımız yaşlı ve birçok olay yaşamış kişilerin anlattıklarıdır. Onları da kitap halinde çıkarmayı düşünüyorum.

İlk olarak mahalli gazetelerde çıkmaya başlayan şiirlerim Oltu'nun sesi gazetesi gibi. Daha sonra Bizim Anadolu gazetesinde yayımlandı. Ayriyeten bu gazetede makale ve diğer yazılarımda yayımlandı. Sonra Milli gazete de bahsettiğim Milli Eğitim başlıklı araştırmam yayımlandı. Bu gazetede de birçok şiir ve yazım yayımlandı.

Ara sıra da “Mustafa Seyfi Kasım” müstear isimle Ortadoğu ve tercüman gibi gazeteler de de yazılarım çıktı.

Onlarca Antoloji de de şiirlerim çıktı. Bazı özel dergi ve mecmualar ve de kitaplara da benden habersiz şiirlerimin girdiğine şahit oldum.

Bahsettiğim Antolojilerin en önemlisi olarak gördüğüm. “AVRASYA ŞAİRLERİ ANTOLOJİSİDİR” Bu antolojide 500 küsür Türk şairinin şiirleri yer almaktadır. Avrupa'da ve Asya'da yaşayan Türklerden birçok şair kardeşimizin şiirleri yer alır. Benimde içinde bulunduğum bu Antoloji gerçekten kayda değer bir eser olarak çıktı.

14) Kitaplarınıza girmeyen şiirler için ne düşünüyorsunuz? İnternet ortamında topladığımız şiirlerinizin akıbeti hakkında bilgi verir misiniz?

14- Şiirlerim sadece İnternet ortamında olanlar değil elbet. Kitaplaşmayan şiirleri konularına göre kitaplaştırmayı düşünürüm. Ömrüm vefa ederse. Etmezse Çocuklarım ve torunlarım düşünsün. Ben çalışmalarımın büyük bir bölümünü dosyalar halinde tutmaktayım.

15) Seyfettin Karahocagil'in 24 saatinde şiir ne kadar yer alıyor. Bazıları şiir, şairin mahremiyetidir, ne kadarına müsaade ederse o kadarı görülür diyor. Siz hissettiklerinizi anlatırken böyle bir hisse kapılıyor musunuz?

15- Şiirin hayatımda belli gün ve zamanı yoktur. Ama en azından her gün Antolojiyi ve üyesi olduğum gurupları ve de sosyal medyayı takip eder, şiirleri okurum ve şiiri de yazarım. Bazen gecenin yarısında o saikler beni uyandırır ve kalkar şiir yazarım.

Bence şiir ve şair kendine ait değil toplumun bir değeridir. O değeri sahibinden saklamayı hiç düşünmedim.

16) İlk yayımlanan şiiriniz hangisidir, konusu nedir ve kaç yılında yayımlanmıştır? Bazı şairler için ilk şiir önemlidir. Siz ilk şiirleriniz hakkında ne düşünüyorsunuz.

16- Bahsettiğim o birinci devre de şiirleri yayımlamayı hiç düşünmedim. İlk şiirim “Bizim Anadolu” gazetesinde 1973'te “Ağlamaklı Oldum”. Ve arkasından “Affet Beni” gibi şiirlerimdir. 68 kuşağından olduğum için o günün olayları ve şartlarına göre şiir yazmaya başladım.

Şiirlerim yayımla o tarihlerde tanışmaya başladı. İlk şiirlerimin konusu o zamanki milliyetçi akımdı. Demir perde gerisindeki Türkler beni çok etkilemiştir. “Affet Beni” Kıbrıs'la ilgiliydi. Rumlar soy kırım denecek katliamlar yapıyorlardı. Biz engel olamıyorduk. Kıbrıs çıkarmasında da “Vur Mehmed'im” şiirim yine “Bizim Anadolu” gazetesinde yayımlanmıştı. Benim için ilk şiirimi çok küçük yaşlarda yazdığımın mı pek önemsemem.

Öğretmenliğimde her ünite için bir çocuk şiiri yazar, onu kendimce bir makamla şarkı olarak öğretir, hem üniteyi ve hem de müzik dersini işlerdim. Onlardan da bir iki örnek vardır şiirlerim içerisinde.

17) Geldiğiniz bu noktada Türk edebiyatından beğenerek okuduğunuz şairler kimlerdir? Hala etkilendiğinizi düşündüğünüz şair veya şairler var mı?

17- Divan şairlerini hala beğeniyle okurum. Her şairin şiirlerini de okurum. Necip Fazıl, hecede çok beğenerek okuduğum bir şairdir. Kendim hececi olmama rağmen İsmet Özeli beğenirim. Nurullah Genç beğendiğim hayattaki şairlerden biridir. Serbestte Sezai Karakoç, hecede Abdurrahim Karakoç ta beğendiğim ve şiirlerini zevkle okuduklarımdır.

Hiçbir şairi küçümsemem. Şiiri de. Zira şiirleri farklı çiçeklere benzetirim. Konan arı kendine göre mutlaka bir şeyler bulur derim. Ama manası, maksadı olmayan şiirleri de şiir kabul etmem.

18) Bunların dışında bizim eksik bıraktığımız, sizin öğrenmemizi istediğiniz ve tezin daha doğru hazırlanmasına yardımcı olacağını düşündüğünüz konular var mı? Varsa konu başlığı da vererek (mesela sanat anlayışım gibi) anlatır mısınız?

18- Geçmişte de çok tartışılan Sanat sanat için mi, sanat maksat için mi olmalı. Tartışmasında ben maksadı olmayan sanat, boş zaman kaybindan öte bir mana taşımaz derim. Faydasız her şeyin az veya çok zararı vardır. Başka bir ifadeyle faydasız şey zararlıdır.

Akıl ve tefekkür insanı insan yapan haslettir.

Bunun için derim ki: İnsanı insan yapan ve diğer mahlûkattan üstün kılan düşünebilen akıldır. Akıl bir inançla buluşmazsa zulmün kaynağı olur. O inanç bir ihlasla güçlenmezse yıkılır. O ihlasta şuurla donatılmazsa hedefe varmaz.

Yani insan aklıyla insandır. Akıl inançla adil olur. İnanç ihlasla kemale erer. Şuurla da hedefe varır. Bir hedef varsa maksat var demektir. Maksat varsa şuur var demektir. Şuur varsa bir inanç ve o inanç üzerinde bir düşünce ve akıl vardır. Akıl varsa insan vardır. İnsanın en hayırlısı insanlar için hayırlı ve faydalı şeyler yapandır.

Seyfeddin Karahocagil.

Ek 2: FOTOĞRAFLAR

